

SLOVENSKO 2007

Dušan Zachar (ed.)

Hodnotenie
ekonomických
a sociálnych
opatrení
(Projekt HESO)

Projekt HESO podporili:

konto **orange**

SLOVENSKO 2007

Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení (Projekt HESO)

ISBN 978-80-89026-25-8

© **INEKO – Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy**

Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212, Slovenská republika
tel.: (+421 2) 53 411 020 fax: (+421 2) 58 233 487 www.ineko.sk

*kontakt pre zaslanie výtlačkov tejto a starších publikácií HESO a kontakt pre
sponzoring: heso@ineko.sk*

Editor: Dušan Zachar

Preklad anglickej verzie publikácie:

ASPENA, s.r.o.

Trnavská cesta 5, 831 04 Bratislava

tel.: +421 2 556 407 81

+421 908 757 241

+421 903 757 244

fax: +421 2 555 73 724

bratislava@aspena.sk

www.aspena.sk

Tlač: ŠOPA PRINT, f.o.

PROJEKT **HESO**

-

HODNOTENIE

EKONOMICKÝCH A

SOCIÁLNYCH

OPATRENÍ

január – december 2007

INEKO

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy

Bajkalská 25

827 18 Bratislava 212

Slovenská republika

tel.: (+421 2) 534 11 020

fax: (+421 2) 58 233 487

e-mail: *kovacik@ineko.sk*

internet: *www.ineko.sk*

Medzinárodná akademická rada:

predseda: Peter Weitz - in memoriam

Lajos Bokros

Michal Mejstřík

Ivan Mikloš

Brigita Schmögnerová

Čestný predseda Rady INEKO:

Katarína Mathernová

Daniela Zemanovičová

Predseda Rady INEKO:

Grigorij Mesežnikov

Riaditeľ:

Eugen Jurzyca

Partneri INEKO v roku 2008:

AXA životní pojišťovna, a.s., organizačná zložka Slovensko

Coop Jednota Slovensko, s.d.

Konto Orange, n.f.

Nadácia PENTA

NEWTON Media, a.s.

Siemens, s.r.o.

Slovenská sporiteľňa, a.s.

SLOVNAFT, a.s.

Soitron, a.s.

Tatra banka, a.s.

INEKO

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy

Dušan Zachar (ed.)

SLOVENSKO

2007

*HODNOTENIE
EKONOMICKÝCH A SOCIÁLNYCH OPATRENÍ
(PROJEKT HESO)*

Bratislava
jún 2008

Pod'akovanie

Projekt HESO (Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení) prináša názory odbornej verejnosti na opatrenia ekonomického a sociálneho charakteru. Táto publikácia vznikla vďaka nezištnej účasti významných osobností z rôznych oblastí spoločnosti na pravidelných hodnoteniach opatrení. Všetci členovia hodnotiacej komisie HESO participovali na projekte bez nároku na odmenu. Touto cestou by sme sa im chceli veľmi pekne poďakovať!

Členovia hodnotiacej komisie HESO

(Zoznam obsahuje mená všetkých odborníkov, ktorí sa zúčastnili hodnotenia opatrení za rok 2007.)

Rudolf Autner, European rating agency, a.s.
Juraj Barta, Slovenská sporiteľňa, a.s.
Vladimír Benč, Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku (SFPA), Prešov
Mário Blaščák, Allianz - Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s.
František Bruckmayer, Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR
Daneš Brzica, Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied
Milan Bušo, Konfederácia odborových zväzov SR
Igor Daniš, učiteľ anglického jazyka
Vladimír Dohnal, Symsite Research, s.r.o.
Tomáš Dudáš, Fakulta medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity, Bratislava
Petr Dufek, Československá obchodní banka, a.s., Praha, Česká republika
Richard Ďurana, Inštitút ekonomických a spoločenských analýz (INESS)
Adrián Ďurček, COOP Jednota Bratislava, s.d.
Marek Gábriš, ČSOB, a.s., Bratislava
Peter Gonda, Konzervatívny inštitút M.R.Štefánika
Igor Hornák, Factory 4 Solutions, a.s.
Július Horváth, Department of Economics, Central European University, Budapešť, Maďarsko
Martin Hošták, Republiková únia zamestnávateľov
Igor Hurčík, Centire, s.r.o. / Neumann International AG
Eduard Chmelár, Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa, Nitra
Martin Jaroš, týždenník TREND
Eugen Jurzyca, INEKO
Martin Kahanec, Institute for the Study of Labor (IZA), Bonn, Nemecko
Róbert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska
Tomáš Kmet', Investors Group Financial Services Inc., Calgary, Kanada
Róbert Kopál, Asociácia obchodníkov s cennými papiermi
Martin Krekáč, Jenewein Group, s.r.o.; Podnikateľská aliancia Slovenska
Juraj Lazový, City Online, s.r.o.
Mária Machová, Slovenská sporiteľňa, a.s.
Grigorij Mesežnikov, Inštitút pre verejné otázky
Peter Mihók, Slovenská obchodná a priemyselná komora
Aleš Michl, Raiffeisenbank, a.s., Praha, Česká republika
Dušan Mitický, Občianske združenie Vidičky parlament – Trenčiansky samosprávny kraj
Vladimír Mojš, Konfederácia odborových zväzov SR
Juraj Nemec, Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica
Pavol Ondriska, ING, d.s.s.
Jozef Orgonáš, Zväz obchodu a cestovného ruchu SR
OZ VIPA SK – Občianske združenie Vidičky parlament na Slovensku, Banská Bystrica
Vítězslav Palásek, Agentúra sociálnych analýz "ASA", s.r.o.
Peter Pažitný, Stredoeurópsky inštitút pre zdravotnú politiku - Health Policy Institute (HPI)
Juraj Porubský, denník Pravda
Ludvík Posolda, EMCA, s.r.o. / Vzdelávacie a poradenské centrum, a.s.
Róbert Prega, Tatra banka, a.s.
Radoslav Procházka, Advokátska kancelária Procházka & Partners, s.r.o.; Právnická fakulta Trnavskej univerzity
Juraj Renčko, ECOFIN Consulting, s.r.o.
Igor Rintel, Meracrest, a.s., Bratislava
Rastislav Ručinský, Ekonomická univerzita, Bratislava
Ján Sabol, AZC, a.s.
Andrej Salner, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť (SGI)
Marek Senkovič, Slovnaft, a.s.
Peter Schutz, novinár na voľnej nohe
Emília Sičáková-Beblavá, Transparency International Slovensko

Miroslav Síváček, OPEN - Asociácia absolventov MBA na Slovensku; PM Profit Management, s.r.o., Bratislava
Igor Surovčík, tlačová agentúra SITA, a.s.
Radoslav Štefančík, Katedra politológie, Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda, Trnava
Luboš Vagač, Centrum pre hospodársky rozvoj
Mária Valachyová, Slovenská sporiteľňa, a.s.
Ľuboš Vančo, KPMG Slovensko, s.r.o.
Vladimír Vaňo, Volksbank Slovensko, a.s.
Milan Velecký, Slovenský rozhlas
Jaroslav Vokoun, Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied
Pavol Žilinčík, Via Iuris - Centrum pre práva občana, Banská Bystrica
Eduard Žitňanský, dvojtyždenník Profit
Robert Žitňanský, časopis Týždeň

Vďaka patrí aj spolupracovníkom – **Radovanovi Kavickému** a **Petrovi Klátikovi**, ktorí sa v priebehu roka 2007 podieľali na realizácii projektu HESO.

A v neposlednom rade by sme chceli vyjadriť vďaku partnerom projektu HESO, ktorí podporili vydanie tejto publikácie:

AJG Consulting, s.r.o.
INVESTKREDIT Bank AG, zastúpenie zahraničnej banky na Slovensku
Konto ORANGE, n.f.
SLOVNAFT, a.s.
SOITRON, a.s.

Dušan Zachar

koordinátor projektu HESO a editor publikácie

OBSAH

Členovia hodnotiacej komisie HESO	4
Úvod	7
Metodika	9
HODNOTENIE VYBRANÝCH EKONOMICKÝCH A SOCIÁLNYCH OPATRENÍ	
1. POLROKA 2007	11
HODNOTENIE VYBRANÝCH EKONOMICKÝCH A SOCIÁLNYCH OPATRENÍ	
2. POLROKA 2007	57
Použité zdroje v projekte HESO v roku 2007	122

Priemerné kurzy slovenskej koruny (SKK) voči vybraným cudzím menám

Mena	Množstvo	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1.štvrtrok 2008
EUR	1	42,70	41,49	40,05	38,59	37,25	33,78	33,09
USD	1	45,34	36,77	32,26	31,02	29,72	24,71	22,14
CZK	1	1,39	1,30	1,26	1,30	1,31	1,22	1,29

Zdroj: Národná banka Slovenska

Úvod

Projekt mimovládnej neziskovej organizácie INEKO (Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy) - HESO (Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení) vytvára platformu, kde sa rešpektovaní ekonomickí analytici, právnici, sociológovia, politológovia, odborní žurnalisti, podnikatelia, zástupcovia stavovských organizácií, akademickej obce a tretieho sektora pravidelne vyjadrujú k vybraným ekonomickým a sociálnym opatreniam zákonodarnej, výkonnej moci, ako aj k rozhodnutiam verejných inštitúcií v Slovenskej republike, a tak informujú širokú verejnosť o svojom názore na ich kvalitu a dôležitosť. Bez nutnosti nevyhnutne sa oboznamovať s množstvom detailov majú občania možnosť získať spoľahlivý prehľad o tom, aké ekonomické a sociálne opatrenia sú na Slovensku pripravované a realizované, a ako ich hodnotia renomovaní odborníci. Od začiatku projektu HESO v roku 2000 do konca roka 2007 sa odborníci vyjadrili spolu k 637 rôznym opatreniam verejného sektora.

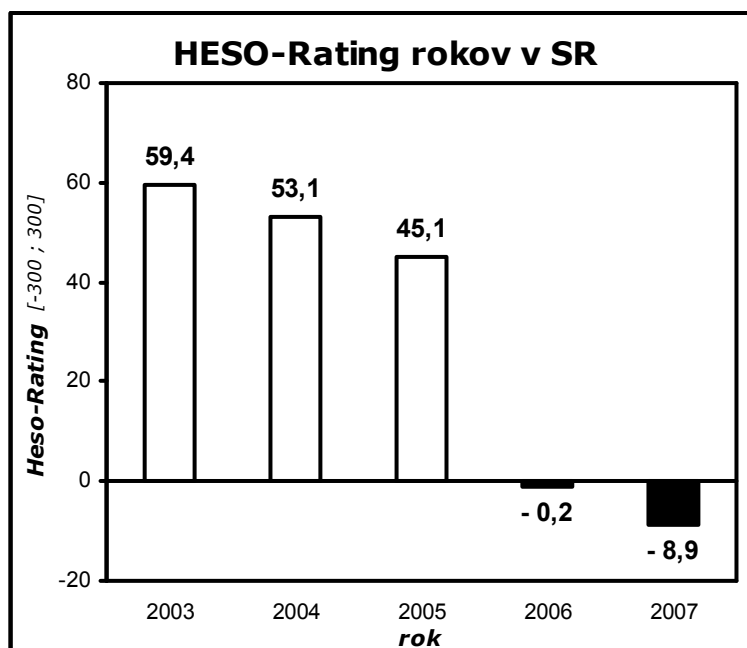
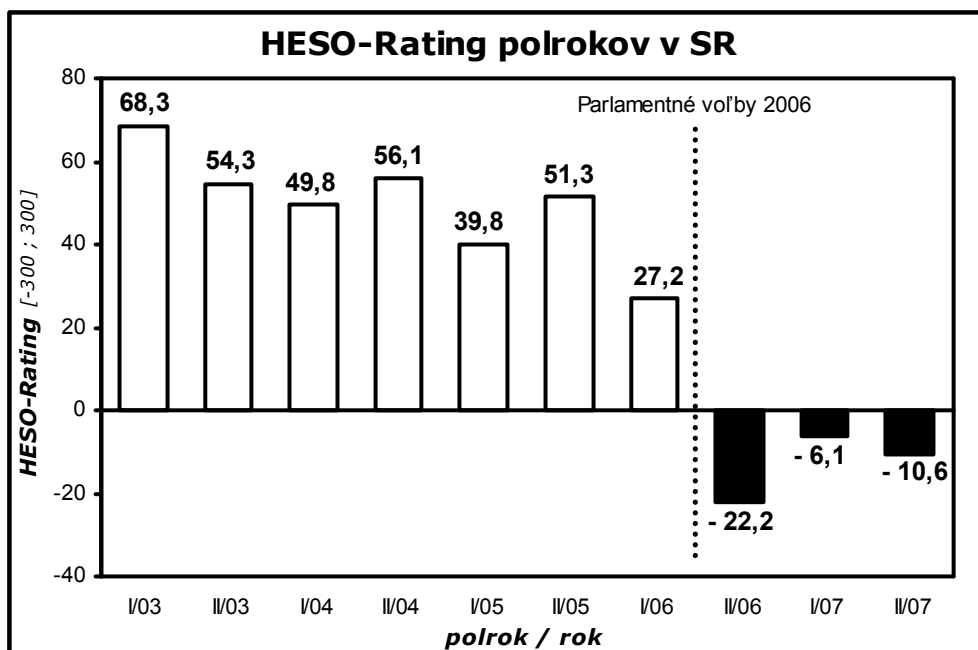
Ambíciou a hlavným cieľom projektu HESO nie je komplexne a detailne monitorovať vývoj v jednotlivých oblastiach spoločnosti a poskytovať odborné východiská pre činnosť kompetentných orgánov, ale pravidelne sprostredkovať občanom názor odbornej verejnosti na často diskutované, dôležité, inovatívne alebo bezprecedentné opatrenia ekonomicko-sociálneho charakteru ovplyvňujúce kvalitu života občanov krajiny, a vytvoriť tak lepšie predpoklady pre politickú priechodnosť štrukturálnych opatrení - reforiem - prinášajúcich systémové zmeny v slovenskej ekonomike a spoločnosti.

Publikácia *SLOVENSKO 2007* mapuje výsledky projektu HESO za obdobie január – december 2007. Nadväzuje na predošlých šesť publikácií HESO, ktoré pokrývali obdobie od roku 2000. Všetky (aj v anglickej mutácii) sú voľne dostupné na internetovej stránke www.ineko.sk. Publikácia *SLOVENSKO 2007* obsahuje popis a hodnotenie vybraných 47 dôležitých a/alebo zaujímavých ekonomických a sociálnych opatrení roka 2007, ktoré boli predmetom hodnotenia 64 odborníkov pôsobiach na Slovensku, ako aj v zahraničí (*pozri menoslov odborníkov na str. 4-5*). Z ich hodnotení je možné vyčítať, ktoré opatrenia vnímajú ako prospešné pre sociálno-ekonomický rozvoj Slovenska, a ktoré sú podľa nich naopak brzdu tohto procesu.

V roku 2007 bol podľa názoru týchto odborníkov najviac prínosným opatrením vstup Slovenskej republiky do Schengenského priestoru. Odborná verejnosť tiež pochválila sprístupnenie údajov katastra nehnuteľností bezplatne na internete, ako aj spustenie poskytovania elektronických služieb Obchodného registra SR. Veľmi dobré hodnotenie dostali dve opatrenia Ministerstva financií SR, a to tzv. generálny zákon o zavedení eura a povinné programové rozpočtovanie pre celú územnú samosprávu od roku 2009, ako aj novela živnostenského zákona z dielne Ministerstva vnútra SR, ktorá priniesla o.i. vytvorenie jednotných kontaktných miest na živnostenských úradoch.

Bohužiaľ, až 60% hodnotených opatrení roka 2007 získalo od odbornej verejnosti negatívny rating. Jednoznačne ako najviac škodlivé opatrenie roka 2007 bol vyhodnotený zákon Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR umožňujúci začať stavať určité úseky diaľnic aj na ešte neodkúpených, resp. nevyvlastnených súkromných pozemkoch aj bez súhlasu vlastníka. Za najväčším množstvom zlých opatrení však stáli podľa hodnotiacich odborníkov rezorty Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva zdravotníctva SR, ktorým ide na vrub napr. novela Zákonníka práce, zákaz zisku pre zdravotné poisťovne, zavedenie dobrovoľnosti pre vstup a výstup do/z II. dôchodkového piliera a predĺženie minimálnej doby dôchodkového sporenia z 10 na 15 rokov, ďalej rozšírenie záväznosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa aj na zamestnávateľov, ktorí ju nepodpísali a nesúhlasia s ňou, zastavenie transformácie štátnych zdravotníckych zariadení na akciové spoločnosti, zavedenie nových povinností pre podnikateľov ohľadne pracovnej zdravotnej služby, zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu pre platenie odvodov na sociálne poistenie, obnovenie povinných odporúčacích lístkov od všeobecného lekára ako podmienky na vyšetrenie u špecialistu a pod.

Podľa názoru hodnotiacej komisie HESO bol rok 2007 z hľadiska reformnej atmosféry, resp. miery prínosu prijatých opatrení k sociálno-ekonomickému rozvoju krajiny neúspešný (*pozri graf 1 na nasledujúcej strane*) a z tohto pohľadu bol rok 2007 zároveň i najhoršie hodnoteným rokom od vzniku projektu HESO v roku 2000. Od nástupu súčasnej vládnej koalície k moci pozorujeme výrazný pokles akceptácie (miery súhlasu) prijímaných ekonomických a sociálnych opatrení zo strany oslovených odborníkov, čo viedlo k tomu, že od ostatných parlamentných volieb v roku 2006 dosahuje HESO-Rating polroka zatiaľ iba negatívne hodnoty (*pozri graf 2 na nasledujúcej strane*).

Graf 1**Graf 2**

HESO-Rating obdobia (štvrtroka, polroka, roka a pod.) je priemerom HESO-Ratingov všetkých hodnotených opatrení prijatých (schválených) v danom období. Reflektuje názor hodnotiacej komisie odborníkov na ich kvalitu a dôležitosť a naznačuje mieru reformnej atmosféry sledovaného obdobia, resp. mieru prínosu realizovaných opatrení k sociálno-ekonomickému rozvoju krajiny. HESO-Rating dosahuje hodnoty v intervale od -300 do +300 bodov.

Metodika

Výber opatrení na hodnotenie

Opatrením sa rozumejú navrhované alebo prijaté zákonodarné aktivity (zákony, uznesenia, ratifikácie medzištátnych zmlúv, smernice, nariadenia), kroky exekutívnej moci (konceptné materiály, privatizačné rozhodnutia, vládne nariadenia, vyhlášky ústredných orgánov štátnej správy atď.), pripravované alebo uskutočnené rozhodnutia regulačných orgánov (Protimonopolný úrad SR, Národná banka Slovenska, Úrad pre finančný trh, Úrad pre verejné obstarávanie, Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, Telekomunikačný úrad SR a pod.), ako aj iných verejných inštitúcií v SR. Výber opatrení realizuje INEKO, pričom dôraz kladie na opatrenia, o ktorých sa vedie verejná diskusia, alebo ktoré sú podľa INEKO dôležité pre ekonomicko-sociálny rozvoj krajiny, alebo sú niečím výnimočné, inovatívne, bezprecedentné. Výber opatrení sa prioritne nesnaží komplexným spôsobom sledovať vývoj v jednotlivých oblastiach spoločnosti. Charakteristiky (popis) opatrení sú tvorené INEKO. Na tento účel sa využívajú informácie z originálnych materiálov, ako aj informácie z médií.

Hodnotiaca komisia HESO

Hodnotiacu komisiu HESO tvorí v každom hodnotiacom období približne 50 odborníkov z rôznych oblastí. Sú v nej zastúpení ekonomickí analytici, právnici, politológovia, sociológovia, odborní žurnalisti, podnikatelia, zástupcovia akademickej obce, stavovských a mimovládnych organizácií (zoznam členov hodnotiacej komisie HESO za rok 2007 je uvedený na str. 4 a 5). Členovia hodnotiacej komisie zastávajú vo svojich organizáciách prevažne vedúce riadiace pozície. Členovia hodnotiacej komisie nie sú zamestnancami v štátnej správe a nefigurujú v orgánoch politických strán a hnutí. Všetci odborníci sa zúčastňujú hodnotení v rámci projektu HESO bez nároku na odmenu. Hodnotenie členov komisie má charakter ich osobného postoja a nemusí zodpovedať názorovej línii INEKO ani názorovým líniam organizácií, v ktorých pôsobia.

Hodnotiace kritériá

Opatrenia sú členmi hodnotiacej komisie HESO hodnotené v kategóriách: miera súhlasu s opatrením a dôležitosť opatrenia pre spoločnosť. Tieto kategórie sú navzájom nezávislé.

Miera súhlasu s opatrením [-3; +3]

Miera súhlasu vyjadruje názor hodnotiaceho na kvalitu, resp. ním očakávaný reálny efekt navrhovaného alebo prijatého opatrenia, ktorý môže byť od opatrením deklarovaného cieľa odlišný.

Orientačná stupnica:

-3	absolútny nesúhlas
-2	značný nesúhlas
-1	mierny nesúhlas
0	žiadny prínos, status quo
+1	súhlas so značnými výhradami
+2	súhlas s miernymi výhradami
+3	absolútny súhlas

Dôležitosť opatrenia pre spoločnosť (%)

V rámci tejto kategórie sa hodnotiaci vyjadrujú k miere spoločenskej dôležitosti opatrenia, resp. oblasti, ktorú zasahuje. Čím je percentuálna hodnota vyššia, tým dôležitejšie je opatrenie pre spoločnosť, tým má na ňu väčší dopad, a tým pádom aj väčší potenciál prispievať k ekonomickému a sociálnemu rozvoju krajiny.

Komentáre hodnotiacej komisie k opatreniam

Členovia hodnotiacej komisie HESO majú možnosť komentármi zdôvodniť svoje hodnotenia, vyjadriť sa k jednotlivým opatreniam a poukázať na ich negatíva či pozitíva. Tieto vyjadrenia sú súčasťou kvalitatívneho hodnotenia opatrenia. Komentármi sa k opatreniam vyjadruje pravidelne vyše 50% členov hodnotiacej komisie HESO.

HESO-Rating

HESO-Rating opatrenia [-300; +300]

HESO-Rating opatrenia predstavuje súčin priemernej miery súhlasu a priemerného koeficientu dôležitosti (percentuálna hodnota dôležitosti opatrenia pre spoločnosť x 100), ktoré vychádzajú z bázy údajov získaných od hodnotiacich. Jednotlivé opatrenia sú zoradené podľa hodnoty svojho HESO-Ratingu. Opatrenie s najvyšším ratingom má podľa hodnotiacej komisie HESO najväčší

prínos k ekonomickému a sociálnemu rozvoju krajiny spomedzi hodnotených opatrení. Opatrenia získavajú rating v škále od -300 do +300 bodov.

HESO-Rating obdobia [-300; +300]

HESO-Rating obdobia je priemernou hodnotou HESO-Ratingov všetkých hodnotených opatrení schválených/prijatých v danom období. Rating navrhovaných ešte nezrealizovaných, resp. neschválených opatrení sa vo výpočte ratingu obdobia nezohľadňuje. Ak bolo opatrenie v predchádzajúcom období hodnotené ako navrhované a v aktuálnom prijaté relevantným subjektom, jeho rating je zohľadnený vo výpočte ratingu pre aktuálne obdobie. Zákony sú pre tieto účely považované za prijaté, ak boli schválené Národnou radou SR v treťom čítaní a podpísané prezidentom SR. Koncepčné materiály, privatizačné rozhodnutia, nariadenia, vyhlášky, rozhodnutia a pod. orgánov exekutívy sú považované za prijaté, ak boli schválené s definitívnou platnosťou vecne príslušným orgánom (napr. vládou SR, Národnou bankou Slovenska, Protimonopolným úradom SR atď.). HESO-Rating obdobia naznačuje mieru reformnej atmosféry sledovanej periódy, resp. mieru prínosu prijatých opatrení daného obdobia k sociálno-ekonomickému rozvoju krajiny. HESO-Rating obdobia dosahuje hodnoty v intervale od -300 do +300 bodov.

HODNOTENIE VYBRANÝCH EKONOMICKÝCH A SOCIÁLNYCH OPATRENÍ 1. POLROKA 2007

(Pozn.: Hodnotenie opatrení má charakter osobného postoja členov hodnotiacej komisie HESO a nemusí zodpovedať názorovej línii INEKO ani názorovým líniam organizácií, v ktorých hodnotiaci odborníci pôsobia.)

HESO – Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení – 1. polrok 2007					
Opatrenia zoradené podľa HESO-Ratingu (prínosu k sociálno-ekonomickému rozvoju krajiny)		HESO-RATING [-300;300]	Miera súhlasu [-3 ; 3]	Koeficient dôležitosti %	Strana v publikácii
1.	Povinné programové rozpočtovanie pre celú územnú samosprávu od roku 2009 (novela zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy)	71,1	1,76	40,4	str. 13
2.	Novela živnostenského zákona (vytvorenie jednotných kontaktných miest na živnostenských úradoch; na živnostenskom liste len jeden predmet činnosti; 100 Sk za jeho vydanie; uvoľnenie podmienok (vzdelanie a dĺžka praxe) pre založenie remeselnej živnosti)	65,8	1,60	41,3	str. 14
3.	Zníženie úrokových sadzieb Národnej banky Slovenska v marci o 0,25%-uálneho bodu a v apríli o 0,25%-uálneho bodu (základná úroková sadzba - 4,25% s účinnosťou od 25. apríla 2007)	44,6	1,11	40,0	str. 17
4.	Zákon o potravinách (sprísnenie kontroly a sankcií v oblasti ochrany kvality potravín; zvýšenie pokút za porušovanie kvality potravín až do výšky 50 mil. Sk)	43,0	1,08	39,8	str. 18
5.	Novela zákona o archívoch a registratúrach (zúženie registratúrnych povinností pre podnikateľov; všeobecné zrušenie povinnosti vypracúvať registratúrny poriadok; povinnosť vypracúvať registratúrny plán len pre veľké a stredne veľké firmy)	38,3	1,32	29,0	str. 20
6.	Koncepcia predškolskej výchovy (štát uhradí mesačný príspevok vo výške cca 380 Sk na dieťa v poslednom ročníku materskej školy - ročné náklady do 290 mil. Sk; ponechanie dobrovoľnej dochádzky do škôlky pre deti od 5 rokov; presun materských škôl z kategórie školských zariadení do kategórie škôl)	23,4	0,71	33,0	str. 22
7.	Zákon o digitálnom vysielaní (legislatívny rámec pre digitálne vysielanie; možnosť televíznych staníc vysielat analógovo do konca roku 2011; držiteľia platnej analógovej licencie majú prednostné právo na digitálnu licenciu; vznik verejnoprávneho multiplexu)	14,2	0,38	37,4	str. 25
8.	Zrušenie krajských úradov a prechod ich kompetencií a zamestnancov na obvodné úrady a príslušné ministerstvá (úspora 151 funkčných miest; do konca roku 2009 predpokladaná úspora 78,6 mil. Sk)	13,3	0,49	27,2	str. 27
9.	Štátna investičná podpora domácnostiam na zakúpenie slnečných kolektorov a kotlov na biomasu (100 mil. Sk ročne; výška dotácie pre domácnosť v priemere 18 000 Sk na slnečné kolektory a 25 000 Sk na kotol na biomasu)	9,8	0,41	24,0	str. 29

10.	Generálny pardon II. pre dlžníkov koncesionárskych poplatkov Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie (odpustenie úrokov z omeškania pre všetkých, ktorí zaplatili dlžné koncesionárske poplatky do 20. februára 2006 a predošlý generálny pardon by sa na nich nemusel vzťahovať)	6,3	0,23	26,7	str. 31
11.	Schválenie vyše 1 mld. Sk na rekonštrukciu, modernizáciu a dostavbu areálu Slovenskej národnej galérie v Bratislave do konca roka 2013	6,1	0,28	21,6	str. 33
12.	Novela zákona o vysokých školách (spoplatnenie štúdia pre časť externých študentov; obmedzenie počtu externých študentov; možnosť čerpania úverov pre vysoké školy; register zamestnancov vysokých škôl; povinnosť zriadiť akademické senáty pre súkromné vysoké školy)	-18,3	-0,44	41,9	str. 35
13.	Obnovenie zákona o tripartite (obnovenie zákonom formalizovaného sociálneho dialógu; vznik Hospodárskej a sociálnej rady SR ako konzultačného a dohodovacieho orgánu vlády a sociálnych partnerov)	-27,6	-0,68	40,6	str. 37
14.	Rozšírenie okruhu vedúcich pracovníkov (predstavených) v štátnej správe, ktorí môžu byť odvolaní bez uvedenia dôvodu (odvolaní úradníci nemusia byť ani v priamej riadiacej pôsobnosti politických nominantov; novela zákona o štátnej službe)	-31,8	-1,14	27,8	str. 40
15.	Zvýhodnená tarifa za dodávku zemného plynu pre seniorov nad 65 rokov (priemerná úspora pre dôchodcu 600 Sk ročne)	-34,7	-1,61	21,6	str. 42
16.	Posunutie dátumu účinnosti deregulácie nájomného za byty v reštituovaných domoch a domoch v majetku obcí z 1.7.2007 na 31.12.2008	-37,4	-1,44	26,0	str. 44
17.	Novela zákona o lesoch (uvoľnenie podmienok pre ťažbu dreva; zákaz bicyklovania a jazdenia na koni mimo vyznačených trás a lesných ciest)	-38,0	-1,45	26,2	str. 46
18.	Novela zákona o regulácii v sieťových odvetviach (väčší vplyv štátu na personálne obsadenie regulačného úradu; rozšírenie možností regulovať ceny)	-60,1	-1,20	50,1	str. 48
19.	Rozšírenie záväznosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa aj na zamestnávateľov, ktorí ju nepodpísali a nesúhlasia s ňou (novela zákona o kolektívnom vyjednávaní)	-93,7	-2,19	42,8	str. 51
20.	Novela Zákonníka práce (posilnenie ochrany zamestnancov a postavenia odborov v podnikoch)	-116,0	-1,87	62,0	str. 53
HESO-Rating / Miera súhlasu / Dôležitosť opatrení 1. polroka 2007		-6,1	-0,14	35,0	

Všeobecné hodnotenie Juraja Renčka: Legislatívne novely sa pripravujú na ideologickej báze, bez ohodnotenia dopadov jednotlivých opatrení. Vyspelé krajiny sa už viacero rokov snažia implementovať tzv. systém dopadov regulačných opatrení (Regulatory Impact Assessment). Snaha o implementáciu tohto typu mechanizmu na Slovensku nie je zrejmá, prevládajú ad hoc opatrenia sformulované na ideologickej (socialistickej) platforme. Legislatívnemu procesu často chýba transparentnosť, pretože závažné legislatívne zmeny sa prijímajú v podobe noviel nesúvisiacich zákonov (napr. zákon o tripartite), alebo bez dostatočného posúdenia sociálnymi partnermi.

1. Povinné programové rozpočtovanie pre celú územnú samosprávu od roku 2009 (novela zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy)

Primárny zdroj: Novela (č. 324/2007) zákona (č. 583/2004 Z.z.) o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 20.6.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.9.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo financií SR

Zámer opatrenia: vytvoriť legislatívny rámec podmienok pre zavedenie programového rozpočtovania aj v rozpočtoch subjektov územnej samosprávy v jednotlivých etapách rozpočtového procesu, a to z hľadiska prípravy, realizácie, monitorovania a hodnotenia programov

Obsah opatrenia:

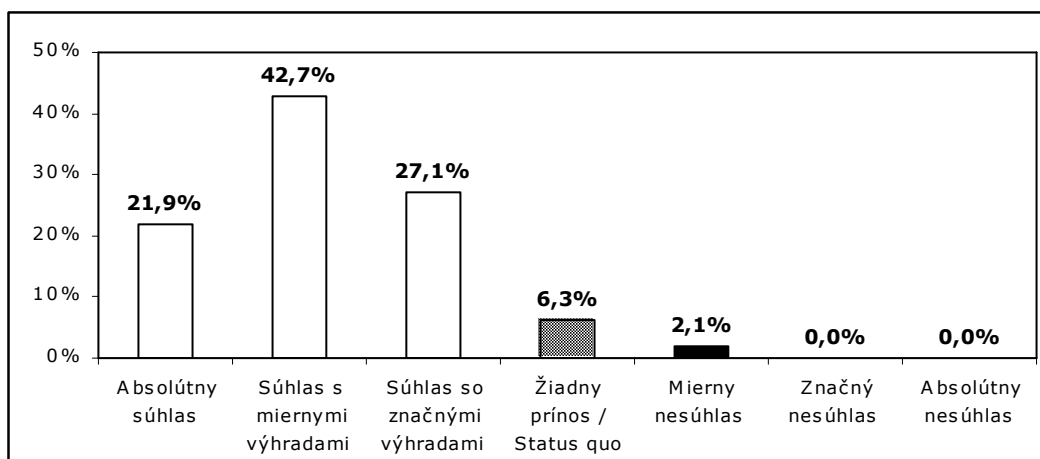
- územná samospráva (obce, mestá a vyššie územné celky (VÚC)) bude mať od roku 2009 povinnosť koncipovať svoje rozpočty formou programového rozpočtovania – rozpočty obcí a VÚC budú musieť obsahovať zámery a ciele, ktoré bude obec či VÚC realizovať z výdavkov svojho rozpočtu (programy obce, VÚC))
- programy obce a programy VÚC obsahujú zámery a ciele, ktoré slúžia na vyjadrenie hierarchie dôsledkov, výsledkov a výstupov aktivít; zámery sú formou na vyjadrenie očakávaného pozitívneho dôsledku dlhodobého plnenia cieľov, predstavujú najvyššiu strategickú úroveň, víziu, ku ktorej obec a VÚC smeruje; ciele sú formou na vyjadrenie konkrétnych výsledkov a výstupov, ktoré sa musia dosiahnuť, aby sa naplnil zámer
- obce a VÚC budú povinné počas roka monitorovať a hodnotiť plnenie programov obce a VÚC, pričom koncoročné hodnotenie plnenia programov bude obsahovať záverečný účet obce či VÚC

Hlasy protagonistov v médiách:

- implementáciou moderných metód finančného manažmentu sa vytvoria podmienky na transparentnejšie a efektívnejšie hospodárenie v samospráve - novela posúva úroveň rozpočtovania samosprávy na výrazne vyššiu priečku ako doposiaľ
- samosprávy získali v rámci fiškálnej decentralizácie veľmi významné kompetencie spolu so značným objemom peňazí, a preto má mať občan právo vedieť, na aký konkrétny účel – na aké projekty, programy sa používajú verejné prostriedky v obciach či VÚC
- občan získal nástroj na efektívnejšiu kontrolu samosprávy vo veciach účelnosti použitia verejných prostriedkov, resp. plnenia stanovených cieľov
- samosprávnici získali manažérsky nástroj na získanie spätnej väzby o plnení cieľov, na získanie poznatkov o zmysluplnosti cieľov jednotlivých programov, a tým aj informácií o efektívnosti použitia verejných zdrojov – predpoklady pre kvalitnejšie strategické plánovanie a rozhodovanie v prospech potrieb ľudí
- ďalší významný krok v reforme riadenia verejných financií, ktorý významne posilní rozmer viacročného rozpočtovania verejnej správy, pretože mnohé projekty majú časový rámec dlhší ako jeden rok

Hlasy oponentov v médiách:

- pri samospráve môže byť problematická aplikácia programového rozpočtovania v praxi, keďže aj ústredné orgány štátnej správy majú pri uplatňovaní programového rozpočtovania veľké medzery, a pritom sa tento typ rozpočtovania využíva v SR už viac ako 3 roky
- otázne je, či sa správanie, resp. hospodárenie samosprávnych subjektov aj reálne zmení - programy vo viacerých obciach budú totižto fungovať ešte dlhú dobu formálne, keď sa budú tvoriť nasilu a umelo, keď starostovia nebudú presvedčení o prínose takejto formy rozpočtovania
- pochybnosti, či je v schopnostiach najmä menších obcí reálne zaviesť programové rozpočtovanie, ešte k tomu aj v podmienkach viacročného rozpočtu – môže to viesť aj k zvýšeniu ich administratívnej záťaže

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Renčko: Opatrenie umožní posilniť transparentnosť financií územnej správy a podporí pocit zodpovednosti regionálnych politikov voči ich voličom. Programové rozpočtovanie (inak povedané rozpočtovanie orientované na výsledky) je všeobecný trend v krajinách s vyspelou ekonomikou. Jeho reálna implementácia je však veľmi obtiažna, pretože vyžaduje veľmi zásadnú zmenu uvažovania tých, ktorých sa týka (stakeholders). Na centrálnej úrovni programové rozpočtovanie ostalo na polceste (nie je dostatočne prepojené strategické plánovanie s alokáciou rozpočtových zdrojov), otázne je, či programové rozpočtovanie neostane formálne aj na regionálnej úrovni.

Juraj Nemec: Zavádzanie programového rozpočtovania je nutným krokom smerom k zvyšovaniu efektívnosti verejných výdavkov. Súhlasím s názorom, že ani na centrálnej úrovni zatiaľ programové rozpočtovanie nie je zvládnuté, to ale neznamená, že programové rozpočtovanie je zlé...

Eugen Jurzyca: Rozpočty územnej samosprávy nepochybne treba stransparentniť a zefektívniť. Finančné problémy samosprávy sú problémami celej krajiny.

Milan Velecký: Programové rozpočtovanie je veľmi efektívne. Je možné, že spôsobí isté problémy najmenším obciam, ale (aj podľa celkových skúseností) treba skôr riešiť samotnú existenciu najmenších obcí. Napríklad ich spájanie do väčších sídiel.

Mária Machová: Programové rozpočtovanie je u nás zatiaľ niekde na začiatku svojej cesty. Určite je vhodné, aby sa uplatňovalo aj v samospráve, ale určite nie ako povinnosť. Treba najprv na úrovni ústredných orgánov štátnej správy názorne dokázať efektívnosť tohto spôsobu rozpočtovania a potom nebude treba nič riešiť zákonom.

Igor Hornák: Ak sa podarí, môže byť významným krokom k štandardizácii plánovania všeobecnej vlády. Opatrenie by sa malo pravdepodobne implementovať po etapách od väčších celkov smerom nadol.

OZ Vidiecky parlament: Má to obrovský výchovný význam. Právomoc samosprávy pri rozhodovaní o použití verejných financií by však nemala byť obmedzená.

Igor Hurčík: Výborné! Fakt.

Jaroslav Vokoun: „Tady musí být pořádek“, povedala babka a odkopla... Mnohé obce nezvládajú svoje kompetencie, podliehajú záujmovým skupinám. Zatiaľ jedinou ochranou je volebný cyklus. Keďže sa jedná o veľké peniaze, každý tlak na hospodárnosť, účelovosť, transparentnosť... je prospešný.

Igor Daniš: Dôležité opatrenie, ale aby to neprerástlo v plánovací proces.

2. Novela živnostenského zákona (vytvorenie jednotných kontaktných miest na živnostenských úradoch; na živnostenskom liste len jeden predmet činnosti; 100 Sk za jeho vydanie; uvoľnenie podmienok (vzdelanie a dĺžka praxe) pre založenie remeselnej živnosti)

Primárny zdroj: Novela (č. 358/2007 Z.z.) zákona (č. 455/1991 Zb.) o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 26.6.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.10.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo vnútra SR

Zámer opatrenia: liberalizovať podmienky podnikania; vytvoriť sieť jednotných kontaktných miest, ktorou sa vytvoria predpoklady pre zjednodušenie administratívnych postupov a kvalitnejších služieb poskytovaných podnikateľským subjektom pri začatí živnostenského podnikania; zmena výšky správnych poplatkov pri ohlásení živnosti a koncesie

Obsah opatrenia:

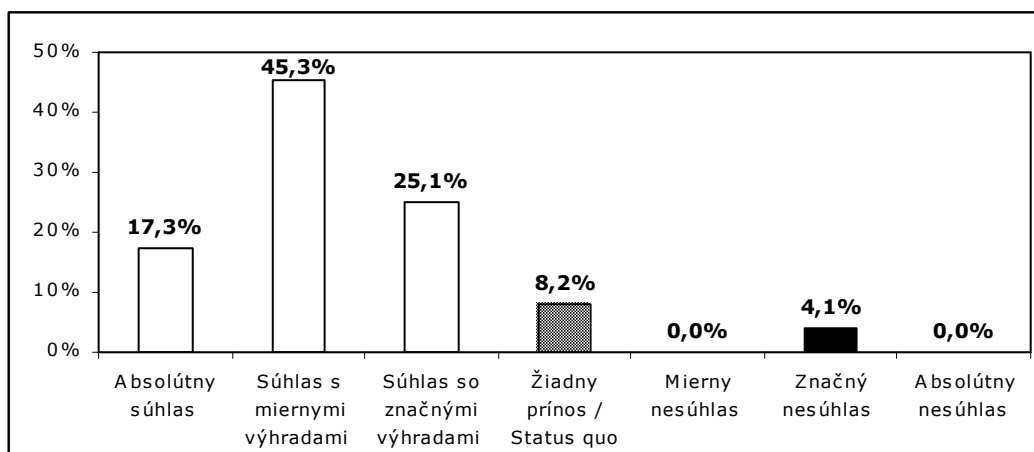
- vytvorenie jednotných kontaktných miest (JKM) (vychádza zo smernice EÚ o službách na vnútornom trhu)
- úlohou JKM je sústredenie administratívnych úkonov spojených so začatím podnikania do jedného centra –vybavenie výpisu z registra trestov, obligatórne podávanie prihlášky na daňovú registráciu živnostníka pre daňový úrad a prihlášky na povinné verejné zdravotné poistenie vykonajú namiesto podnikateľov živnostenské úrady v priamej elektronickej komunikácii s orgánmi, ktoré sú k tomu vecne príslušné
- JKM ďalej poskytuje informácie o všeobecných a osobitných podmienkach prevádzkovania živnosti, postupoch vybavovania náležitostí spojených s možnosťou získania živnostenského oprávnenia, kontaktoch na orgány štátnej správy, možnostiach prístupu k verejným registrom s databázami poskytovateľov služieb a pod.
- všetky úlohy JKM sa budú zabezpečovať v doterajších prevádzkových priestoroch obvodných (živnostenských) úradov
- v Českej republike znížilo zavedenie JKM administratívnu náročnosť pre začínajúcich podnikateľov vyjadrenú v hodinách strávených na ceste do úradov a pri vlastnom vybavovaní z 11 hodín na 3 hodiny
- živnostenský list môže obsahovať už len jeden predmet činnosti (doteraz neobmedzene); ak bude chcieť podnikateľ uskutočňovať viac činností, bude potrebovať ku každej jeden živnostenský list
- za vydanie živnostenského listu na voľnú živnosť 100 Sk (doteraz 1 000 Sk pre neobmedzený počet predmetov podnikania), na remeselnú alebo viazanú živnosť 500 Sk (doteraz 1 000 Sk), na vydanie koncesnej listiny 1 000 Sk (doteraz 2 000 Sk)
- vydanie živnostenského listu alebo koncesnej listiny do 5 pracovných dní (doteraz 7 dní)
- zapracovanie smernice EÚ o uznávaní odborných kvalifikácií - požadovaná dĺžka 3-ročnej praxe u remeselných živností sa v prípadoch nadobudnutia vzdelania v príbuzných odboroch skraca na 1 rok (prax v odbore) alebo 2 roky (prax v príbuznom odbore), pričom dokladom o odbornej spôsobilosti bude aj doklad o maturitnej skúške po pomaturitnom štúdiu s 1-ročnou príp. 2-ročnou praxou; osoby s najmenej 10-ročnou praxou, od ktorej neuplynuli viac ako 3 roky, budú môcť získať živnostenské oprávnenie pre remeselné živnosti aj bez chýbajúceho vzdelania
- k 30. júnu 2007 bolo registrovaných 560-tisíc subjektov so živnostenským listom

Hlasy proponentov v médiách:

- vytvorením siete jednotných kontaktných miest dôjde ku skvalitneniu služieb poskytovaných podnikateľským subjektom pri začatí svojej činnosti, ako aj počas jej priebehu, k zjednodušeniu a zefektívneniu prístupu na trh slovenským, ako aj zahraničným podnikateľom
- výrazné zníženie administratívnej náročnosti pri štarte podnikania živnostníka - všetky formality sa vybavujú na jednom mieste, s uvedením osobných údajov a predložením niektorých dokladov len raz
- v súvislosti s obmedzením počtu predmetov podnikania uvádzaných na živnostenskom liste sa znížil aj správny poplatok za jeho vydanie
- mnoho (často aj 50-60) predmetov činností na jednom živnostenskom liste, ktoré nemuseli byť ani príbuzné, prispievali k neprehľadnosti a menšej dôveryhodnosti slovenského živnostníka v zahraničí
- spoplatnením každého predmetu podnikania sa zrealizoval počet platných živnostenských oprávnení so skutočne vykonávanou podnikateľskou činnosťou, pričom živnostníci v priemere (8 činností na živnostenskom liste) na správnom poplatku za vydanie živnostenského listu ušetrili
- znížením počtu zoznamov činností vykonávaných na základe živnostenského oprávnenia z pôvodných šiestich na tri (remeselné, viazané, koncesované) sa zjednodušili a v niektorých oblastiach i zbližili podmienky uznávania odborných kvalifikácií
- liberalizácia podmienok pre otvorenie si remeselnej živnosti
- opatrenie prispeje k vytváraniu nových pracovných miest
- opatrenie nemá zvýšené nároky na verejné financie, pretože všetky úlohy JKM sa budú zabezpečovať v doterajších prevádzkových priestoroch obvodných (živnostenských) úradov
- pozitívny dopad na obyvateľov, hospodárenie podnikateľskej sféry a zvyšovanie konkurencie schopnosti krajiny najmä prostredníctvom otvárania európskeho trhu so službami a odstraňovaním legislatívnych a administratívnych prekážok voľnému pohybu služieb

Hlasy oponentov v médiách:

- zapisovanie len jedného predmetu činnosti na živnostenský list zbytočne predraží administratívny proces vydávania živnostenských listov na strane štátu, ako aj pre osoby s viac ako 10 živnosťami v podobe zvýšenej sumy správnych poplatkov
- každý živnostník vie predsa sám odhadnúť, či je pre svoju zmluvnú stranu dôveryhodný alebo nedôveryhodný s väčším počtom predmetov podnikania na jednom živnostenskom liste a nemusí mu to prikazovať štát
- vytvorenie siete JKM môže viesť k zvýšeniu počtu úradníkov na obvodných úradoch
- uvoľnenie podmienok pri vzdelaní a dĺžke praxe pre remeselných živnostníkov bude mať za následok zníženie kvality poskytovaných služieb v tomto sektore a zhoršenie imidžu remeselníkov

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Luboš Vagač: Asi najpozitívnejšie opatrenie od nástupu terajšej vlády v oblasti zlepšovania podmienok na podnikanie. Po doladení tohto systému môžu jednotné kontaktné miesta a liberálnejšie vydávanie povolení výrazne znížiť administratívne náklady pre malých podnikateľov.

Tomáš Dudáš: Ide pravdepodobne najlepšie opatrenie posledného obdobia. Zavedenie jednotných kontaktných miest prinesie zrýchlenie byrokracie pri založení živnosti, začínajúci podnikatelia budú mať uľahčený život. Jediným menším nedostatkom novely je pomerne zbytočné obmedzenie jedného predmetu činnosti na jeden živnostenský list.

Juraj Nemec: Opatrenie má jeden vysoko pozitívny prvok – vytvorenie tzv. One Stop Shops, ktoré sú už všade okolo nás pravidlom. Nadviazať by malo prijatie princípu, že informácia, ktorá je už v informačnom systéme verejnej správy, sa od občana/podnikateľa nesmie znovu vyžadovať.

Jozef Orgonáš: Jednotné kontaktné miesta sú v poriadku, či len jedna živnosť na jednom živnostenskom liste sú v poriadku - neverím. Argumenty predkladateľov ma nepresvedčili. Na druhej strane živnostenský list, ktorý má viac ako 10 náplní činnosti sa stáva nedôveryhodným.

Martin Jaroš: Snaha zjednodušiť vybavovanie je sympatická, ale nerozumiem tým obmedzeniam počtu živností na jeden živnostenský list.

Miroslav Siváček: Krok správnym smerom. Verím, že aj daňové úrady budú v nadväznosti na znížení počtu predmetov činnosti na živnostenskom liste benevolentnejšie pristupovať k uznaniu výdavkov spojených s podnikaním. Práve nutnosť väzby nákladov na predmet činnosti bola motívom na ich vyšší počet.

OZ Vidiecky parlament: Preplnené živnostenské listy boli dosť komické. Vzdelanie i prax sú pre prevádzku odbornej živnosti dôležité, mali by byť však podmienkou len pri vydávaní licencií na odbornú činnosť a súhlasu s umiestnením prevádzok.

Radoslav Procházka: Formálne aj materiálne zjednodušenie prístupu na trh pre živnostníkov je dobré samé osebe, o zvyšok sa postará práve ten trh. Redukcia živnostenského listu len na jeden predmet činnosti svedčí o tom, že tomu trhu štát ešte stále nedôveruje tak, ako by mohol.

Richard Ďurana: Pre mnohých bude novela znamenať úsporu, pre zberateľov druhov živností bude znamenať vyššie náklady. Celkovo však zmenu hodnotím pozitívne. Kolky sú finančnou bariérou práve pre ľudí, ktorí ovládajú práve jedno remeslo (napr. kadernícky alebo automechanici). Pri ochrane zákazníkov pred službami odborne nespôsobilých remeselníkov (stále sa zohľadňuje vzdelanie, resp. prax) sa stále zabúda na skutočnosť, že trh generuje vlastné alternatívy informovania zákazníkov. Počnúc referenciami od známych, končiac certifikáciou súkromnými organizáciami zameranými na hodnotenie kvality. Jedna bariéra teda ostáva, navyše

zbytočná, lebo aj živnostníci nesú zodpovednosť za vykonané dielo, musia garantovať záruku na poskytnuté služby.

Vítězslav Palásek: Novela živnostenského zákona najmä uvoľnením podmienok zjednodušuje založenie remeselnej živnosti, čím ju robí prístupnejšiu najmä pre záujemcov o jednoduchšie remeselné činnosti, ktorých často odrádzalo iba pomyslenie na potrebnú administratívu. Starosť o kvalitu vykonávaných živností prenechal navrhovateľ novely pragmaticky na pôsobenie trhových princípov aspoň v mikroekonomickom prostredí vzťahu zákazník verzus živnostník.

Juraj Renčo: Zjednodušuje podnikanie, znižuje administratívnu náročnosť registrácie živnosti, znižuje aj formálne nároky na udelenie remeselnej živnosti v prospech preukázanej praxe.

Igor Hornák: V zásade súhlasím s opatrením, lebo smeruje k zjednodušeniu procesov.

Eugen Jurzyca: Jeden z mála krokov zlepšujúcich podnikateľské prostredie. Prekvapujúco (?) nepochádza z MH SR.

Mária Machová: Domnievam sa že napriek niektorým diskutabilným častiam (uvoľnenie podmienok) prinesie prospech živnostenskému podnikaniu.

Jaroslav Vokoun: Treba pripomenúť, že je to ďalšia z iniciatív EÚ. Bez tlaku EÚ by sa u nás dialo málo zmien. Poriadok robí priateľov. A toto opatrenie k tomu prispieva. O zhoršenie práce remeselníkov by som sa neobával. Zlých skúseností s profesionalitou remeselníkov má človek dostatok už doteraz, takže pre rozvoj trhového hospodárstva ešte niečo vydržíme.

3. Zníženie úrokových sadzieb Národnej banky Slovenska v marci o 0,25%-uálneho bodu a v apríli o 0,25%-uálneho bodu (základná úroková sadzba - 4,25% s účinnosťou od 25. apríla 2007)

Primárny zdroj: Rozhodnutia Bankovej rady Národnej banky Slovenska (BR NBS) o určení úrokových sadzieb

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené na zasadnutí BR NBS a) 27.3.2007, b) 24.4.2007; účinnosť od: a) 28.3.2007, b) 25.4.2007

Navrhovateľ: Národná banka Slovenska (NBS)

Zámer opatrenia: vzhľadom na priaznivý ekonomický vývoj sa vytvoril priestor pre zníženie úrokových sadzieb; snaha zastaviť tlaky na príliš rýchle zhodnocovanie výmenného kurzu koruny

Obsah opatrenia:

- BR NBS znížila **od 28.3.2007** úrokové sadzby o 0,25%-uálneho bodu:
  - základná úroková sadzba - 4,5%
  - limitná úroková sadzba pre dvojtýždňové repo tendre - 4,5%
  - sadzba pre jednodňové refinančné obchody - 6,0%
  - sadzba pre jednodňové sterilizačné obchody - 2,5% (zníženie o 0,75%-uálneho bodu)
- BR NBS znížila **od 25.4.2007** kľúčové úrokové sadzby o 0,25%-uálneho bodu:
  - základná úroková sadzba - 4,25%
  - limitná úroková sadzba pre dvojtýždňové repo tendre - 4,25%
  - sadzba pre jednodňové refinančné obchody - 5,75%
  - sadzba pre jednodňové sterilizačné obchody - 2,25%

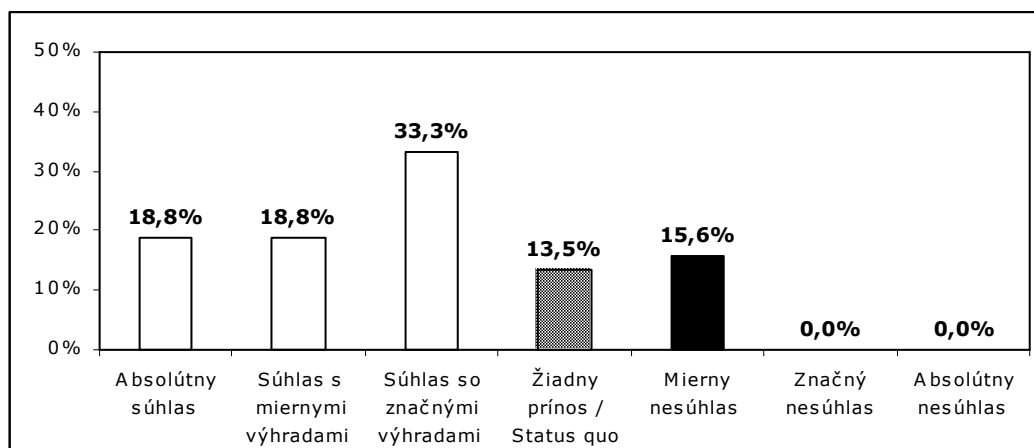
Hlasy proponentov v médiách:

- opatrenie má pôsobiť proti posilňujúcej korune, ktorej zhodnocovanie nezodpovedá ekonomickým fundamentom (nominálny výmenný kurz dosiahol 20.3.2007 rekordnú hodnotu - 32,878 SKK/EUR), znížením úrokov sa má zmenšiť priestor pre špekulatívnych investorov
- vo februári 2007 sa inflácia na medzročnej báze spomalila (vo februári dosahovala inflácia hodnotu 2,0%), čo bolo v súlade s očakávaniami NBS a neboli identifikované žiadne ďalšie prorastové riziká, vývoj inflácie bol ovplyvnený priaznivým vývojom cien energií, ako aj spomalením rastu cien potravín
- faktory, ktoré vytvorili priestor pre znižovanie úrokových sadzieb - zverejnená štruktúra ekonomického rastu v poslednom štvrtroku 2006 bola v súlade s očakávaniami NBS, keď hlavným zdrojom rastu ekonomiky bol čistý export, vývoj produktivity práce aj naďalej predstihoval rast miezd, obchodná bilancia dosiahla v januári vysoký prebytok
- zníženie sadzieb NBS sa môže odraziť v znížení úrokových sadzieb komerčných bánk (lacnejšie úvery)
- štandardný postup a nástroj menovej politiky NBS

Hlasy oponentov v médiách:

- symbolický krok, ktorý vzhľadom k výške znižovania nepriniesol želaný efekt, zníženie o 0,25%-uálneho bodu bolo trhom očakávané a pre investorov išlo o neutrálnu informáciu, kurz koruny reagoval na sadzby ďalším posilnením

- sústredenie sa centrálnej banky na boj proti silnej korune na úkor kontroly cenovej hladiny
- unáhľený krok NBS, keďže výmenný kurz nedosahoval úrovne, ktoré by ju bezprostredne nútili znižovať sadzby

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Renčko: Opatrenie bez výraznejšieho vplyvu na ekonomiku, pretože trh ho predvídal. Primárnym cieľom NBS je cenová stabilita, preto úprava úrokových sadzieb s cieľom znížiť tlak na posilňovanie kurzu slovenskej koruny. Okrem toho, symbolická úprava v realite kurz ani nemohla ovplyvniť.

Mária Machová: Súhlasím s názormi, že išlo o krok, ktorý nepriniesol žiadne významnejšie efekty.

Juraj Nemec: Súhlasím s názorom, že opatrenie nemalo žiaden zásadný dopad na ekonomiku.

OZ Vidiecky parlament: Aj keď účinnosť bola nižšia, opatrenie bolo správne.

Jozef Orgonáš: Politika - menová i fiškálna NBS patrí dlhodobo k stabilizujúcim faktorom ekonomiky Slovenska. Správne rozhodnutie.

Radoslav Štefančík: Vytvorili sa tak faktory na znižovanie úrokových sadzieb aj v komerčných bankách s priamym dôsledkom na rast celkových investícií a zachovanie pozitívneho rastu ekonomiky.

Jaroslav Vokoun: NBS robí zväčša symbolické kroky. A že trh si ide aj tak svojím smerom, to NBS vie, a preto chce ísť do košiara menovej únie, aby si nemusela robiť takéto starosti.

Igor Hurčík: Keďže naša NBS nie je Európska centrálna banka, tak je úplne zbytočné komentovať alebo hodnotiť jej úrokovú politiku.

4. Zákon o potravinách (sprísnenie kontroly a sankcií v oblasti ochrany kvality potravín; zvýšenie pokút za porušovanie kvality potravín až do výšky 50 mil. Sk)

Primárny zdroj: Novela (č. 195/2007 Z.z.) zákona (č. 152/1995 Z.z.) o potravinách

Stav opatrenia v legislatívnom procese: po prezidentskom vete opätovne schválené 20.3.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.5.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Zámer opatrenia: sprísnenie legislatívy na ochranu kvality potravín

Obsah opatrenia:

- zvýšenie stropov pre udeľovanie pokút pri jednotlivých priestupkoch:
  - pri menej vážnych priestupkoch (napr. umiestňovanie potravín na trh po uplynutí dátumu spotreby) sa strop zvýšil z pôvodnej výšky 500-tisíc Sk až do výšky 1 mil. Sk
  - pri vážnejších priestupkoch (napr. používanie nepovolených alebo zakázaných prídavných látok v potravinách) sa strop zvýšil z pôvodnej výšky 1 mil. Sk až do výšky 5 mil. Sk
  - pri najzávažnejších priestupkoch (napr. nebezpečné a zdraviu škodlivé potraviny) sa strop zvýšil z pôvodnej výšky 1 mil. Sk až do výšky 10 mil. Sk
  - v prípade opakovaného potvrdenia nedostatkov v priebehu jedného roka môže orgán úradnej kontroly udeliť pokutu až do výšky 50 mil. Sk

- po uložení pokuty, môže orgán úradnej kontroly potravín podať obvodnému úradu podnet na zrušenie živnostenského oprávnenia alebo pozastavenie prevádzkovania živnosti v časti týkajúcej sa výroby a predaja potravín
- zamestnanci orgánov úradnej kontroly potravín môžu po novom vstupovať do priestorov, v ktorých sa potraviny vyrábajú alebo umiestňujú na trh, i mimo prevádzkového času za spoluúčasti príslušníkov Policajného zboru SR

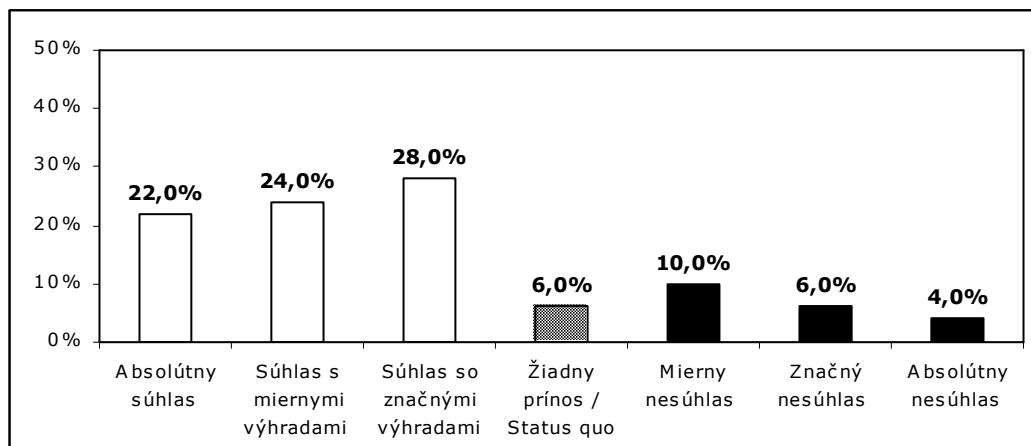
Hlasy protagonistov v médiách:

- doterajšia prax (napr. pokazené mäso v supermarketoch) potvrdzuje opodstatnenosť sprísnenia legislatívy; v roku 2006 sa na pokutách za porušovanie kvality potravín vybralo vyše 13 mil. korún, čo potvrdzuje nečestné praktiky obchodníkov
- prísna kontrola výroby potravín prispieva k zdravým a bezpečným potravinám na Slovensku

Hlasy oponentov v médiách:

- vyššie pokuty sa budú dať zneužiť na nečestný konkurenčný boj
- nejasný zákon nastavil len tvrdé postihy a maximálne možné stropy pre pokuty, presne nešpecifikuje postup kontrolórov, čo vyvoláva pochybnosti ohľadom ich subjektivity
- s rastúcimi maximálnymi pokutami rastie i podozrenie, že potravinári a veterinári inšpektori budú náchyľnejší zobrať si úplatok

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Renčko: Sprísnenie regulácie v tejto oblasti je v poriadku, otázne je, či je zákon zvládnutý procesne (vymedzenie práv kontrolórov, spôsobu vykonania kontroly a pod.)

Igor Hornák: Súhlasím, že represia v tejto oblasti je nutná. Zároveň by sa ale mala zvýšiť zodpovednosť orgánov vykonávajúcich dohľad vrátane zodpovednosti za spôsobenú škodu.

Eugen Jurzyca: Štát výsledky kontrol nezverejňuje. Prečo? Ťažko sa ubrániť dojmu, že v skutočnosti nejde o postavenie zákazníka ale o postavenie kontrolórov, teda štátu. Štát by mal najprv rok zverejňovať kto, ako, kde a kedy predával či vyrábala nekvalitné potraviny. Podľa mňa by zákazník reagoval tou najprimeranejšou sankciou, odchodom ku konkurencii.

Miroslav Siváček: Skôr zákon o pokutách ako zákon o potravinách. Problém nedostatočnej kvality potravín je možné dostatočne riešiť aj kvalitnejším plnením povinností zo strany už existujúcich inštitúcií, rozvojom nezávislých spotrebiteľských združení a zverejňovaním zistených (a dokázaných) nedostatkov.

Richard Ďurana: Takýmito zákonmi sa posilňuje paternalistický charakter štátu. Za lepšieho kontrolóra ako štát považujem konkurenciu, nekompromisného spotrebiteľa, spotrebiteľské združenia a dôsledné vymáhanie zákonov.

Mária Machová: Súhlasím s každým opatrením, ktoré povedie k ochrane spotrebiteľa, čo je v prípade potravín mimoriadne dôležité. Nevieť posúdiť, či výška pokút je aj reálne vymožiteľná – veď nie každý kto predáva nekvalitné či pokazené potraviny je schopný zaplatiť 50 mil. Sk – navyše ak v roku 2006 sa celkovo na pokutách vybralo len 13 mil. Sk. V kontexte prísnej ochrany spotrebiteľa sa mi zdá nedostatočné, že orgán ústrednej kontroly môže podať podnet na zrušenie živnostenského oprávnenia či pozastaviť prevádzkovanie časti živnosti – tu by som očakávala nie "môže" ale "musí" – proste takýto podnikateľ by nemal mať šancu ohrozovať životy a zdravie ľudí už nikdy v budúcnosti. Možno trochu paralely z praxe daňovej správy: ak sa u živnostníka zistili rôzne praktiky obchádzania povinností platiť dane, tiež je možnosť dať podnet na zrušenie živnostenského oprávnenia. To, že sa možnosť premení na skutočnosť a takýto živnostník už nebude môcť "ohrozovať život štátneho rozpočtu", sa rovná takmer nule – a iba promile takýchto

podnetov skončilo odobraním živnostenského listu. Takže takto to možno bude vyzeráť aj v tomto prípade.

Jozef Orgonáš: Kvalita potravín podliehala ešte aj za hlbokého socializmu prísnej kontrole, dnes je kvalita ešte lepšia predovšetkým aplikáciou predpisov EÚ a permanentnými kontrolami, ktoré vykonávajú objektívne orgány v predajniach. Sankcia je likvidačná, dáva priestor pre korupciu a nerieši problém. Obchod sa určite nevyhýba prísnej kontrole, upozorňuje však na možné úskalia, pokuta na úrovni 50 mil. Sk je likvidačná i pre veľký reťazec a niečo ešte pre malého obchodníka. Konkurencia je príliš veľká, aby prípadné nedostatky niekto vedome zavinil. Ak kontrolný orgán zistí problém, ktorý je veľký alebo dokonca vedomý - musí sa to riešiť trestnoprávne, pokuta to nenapraví.

Juraj Nemec: Určité riziko korupcie tu samozrejme je (kde u nás nie je), ale v princípe považujem opatrenie za opodstatnené, kvalita potravín je zásadná vec. Predaj závadných potravín obmedzí len reálna hrozba.

Anonymný komentár*: Voľný pohyb potravinárskeho tovaru a najmä citlivých komodít (mäso a výrobky z neho) na celoeurópskom trhu si vyžaduje vyššiu mieru kontroly kvality a zdravotnej nezávadnosti. Efektívne môže túto kontrolu vykonávať najmä štát, ktorý nie je priamo zainteresovaný na ekonomických efektoch z obchodnej realizácie a navyše disponuje potrebným materiálным a personálnym know-how na posúdenie jeho kvality a zdravotnej nezávadnosti. Tieto kontroly majú tiež pozitívny ohlas v širokej verejnosti.

Igor Hurčík: Tak toto sa mi fakt páči!

Radoslav Štefančík: Doterajšie medializované prípady pokazených potravín sú dôvodom na podporu akéhokoľvek opatrenia, ktoré vo vyššej miere postihuje firmy za predaj nekvalitného tovaru.

OZ Viediecky parlament: Prísnejšia kontrola, keď aj subjektívna, je lepšia ako slabá. Vláda by sa mala v prvom rade zamerať na vymožiteľnosť práva a zjednodušenie priestupkového konania. Sankcie a pokuty, ktoré sú nevymožiteľné, sú kontraproduktívne.

Jaroslav Vokoun: Je príznačné, že oponenti sa nevenujú tomu, či tu problém s pokazenými potravinami je. Takže problém je, doterajšie riešenia neboli účinné, tak sa logicky pritláča na pílu. Trhová ekonomika je o motivácii. Nízku dôležitosť priradujem preto, lebo sa jedná len o sprísnenie existujúceho zákona.

5. Novela zákona o archívoch a registratúrach (zúženie registratúrnych povinností pre podnikateľov; všeobecné zrušenie povinnosti vypracúvať registratúrny poriadok; povinnosť vypracúvať registratúrny plán len pre veľké a stredne veľké firmy)

Primárny zdroj: Novela (č. 216/2007 Z.z.) zákona (č. 395/2002 Z.z.) o archívoch a registratúrach

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 27.3.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.6.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo vnútra (MV) SR

Zámer opatrenia: zrušenie všeobecnej povinnosti pôvodcov registratúr vypracovávať registratúrny poriadok; uľahčenie procesu vyradovania dokumentov

Vysvetlivky:

Registratúra - súbor všetkých dokumentov súvisiacich s podnikateľskou činnosťou právnických i fyzických osôb (účtovné doklady, zmluvy, záznamy z porád, korešpondencia - v písomnej i elektronickej podobe a pod.); registratúra slúži na dokumentáciu dejín Slovenska a je zdrojom archívnych dokumentov

Registratúrny poriadok - popisuje jednotlivé kroky pri manipulácii s dokumentmi - od ich prijatia, cez triedenie, ukladanie, zasielanie a pod.

Registratúrny plán - člení registratúrne záznamy do vecných skupín (napr. všeobecné záznamy, obchodná agenda, ekonomická agenda, personálna agenda a pod.) a je nevyhnutný pre vyselektovanie archívnych dokumentov, ktoré majú trvalú dokumentárnu hodnotu od dokumentov, ktorú túto hodnotu nemajú a možno ich zničiť

Obsah opatrenia:

- zákon o archívoch a registratúrach ukladal právnickým a fyzickým osobám povinnosť vypracovávať registratúrny plán a registratúrny poriadok a predložiť ho na schválenie príslušnému štátnemu archívu do 30. júna 2007; povinnosť viesť registratúru mali mať všetky

* Respondent si neželal byť menovaný.

fyzické (FO-podnikateľ) a právnické osoby – organizácie štátnej správy, samospráva, podnikatelia a nadácie

- novela zákona oslobodzuje podnikateľov od povinnosti vypracúvať registrátorne poriadky, ostatné povinnosti im zostávajú zachované; ak registratúru podnikateľa tvorí len účtovná dokumentácia, ktorá nie je potenciálnym zdrojom archívnych dokumentov, nebude povinný vypracúvať ani registratúrny plán
- vypracovanie registrátorneho plánu sa nebude týkať samostatne zárobkovo činných osôb, teda ani živnostníkov, ani toho, kto podniká na základe autorského zákona; vypracovanie registrátorneho plánu by sa tak malo týkať len veľkých a stredných firiem; ministerstvo vnútra vypracovalo zoznam typov podnikateľov, ktorí nebudú musieť vypracovať registratúrny plán
- podnikatelia však musia naďalej vyradovať dokumenty len v spolupráci so štátnym archívom, archív totiž musí odobriť návrh na vyradenie dokumentov z evidencie, keď už podnikateľ uschované dokumenty nepotrebuje; pôvodcovia registratúry pri vyradovaní konaní podľa novely už nebudú musieť dlho čakať na rozhodnutie štátneho archívu o vyradení dokumentov - ak štátny archív nevydá totiž do 60 dní rozhodnutie o vyradení, resp. archivácii dokumentov, pôvodca môže dokumenty bez trvalej dokumentárnej hodnoty zničiť

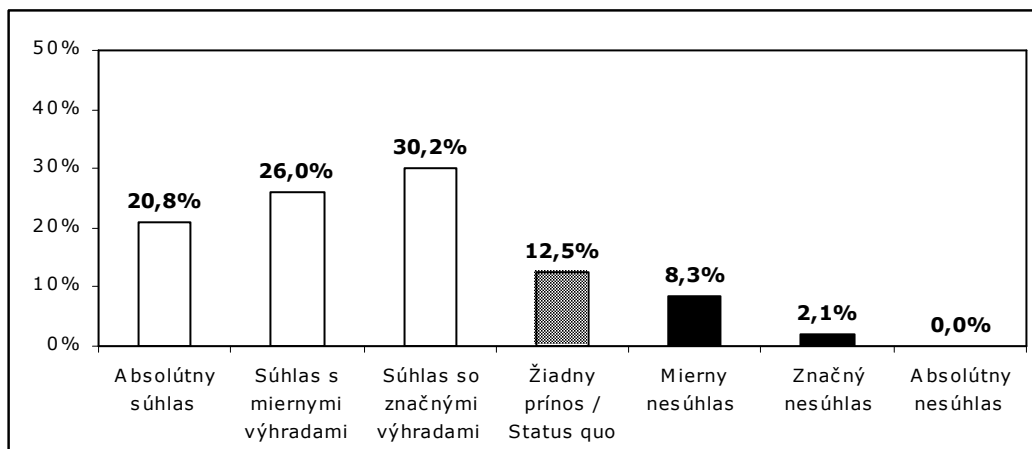
Hlasy proponentov v médiách:

- zrušenie nadmerného byrokratického i finančného zaťaženia súvisiaceho s vypracúvaním registrátorneho poriadku
- mnohé dokumenty, napríklad výročné správy alebo plány podnikania, sú dôležité z hľadiska histórie Slovenska, a preto je dôležité zachovanie vypracovávaní registratúrnych plánov

Hlasy oponentov v médiách:

- finančné straty pre podnikateľov, ktorí už investovali do prípravy na vypracúvanie registratúrnych poriadkov – nakúpili, resp. pripravili softvéry, či ponúkli služby správy registratúry ostatným podnikateľom
- povinnosti súvisiace s registratúrou treba zrušiť úplne, resp. ich platnosť obmedziť len na subjekty verejného sektora
- zbytočné zvýšené administratívne náklady pre podnikateľov

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Tomáš Dudáš: Vskutku pozitívne opatrenie, ktoré ruší nezmyselné administratívne zaťaženie, ktoré postihovalo malých a stredných podnikateľov.

Jozef Orgonáš: Správne rozhodnutie, zbytočne by to zaťažovali najmä malé a stredné firmy, nehovoriac o tom, že štát nie je svojím správnym aparátom na to pripravený. Skúste v súlade s predpismi požiadať o archivovací protokol príslušný orgán a uvidíte koľko neschopnosti a pomalosti na strane štátneho orgánu zažijete!

Eugen Jurzyca: Zníženie byrokracie pre malých, ale ponechanie pre veľkých. Byrokratizácia a ešte aj diskriminácia.

Juraj Renčko: Zníženie nezmyselnej administratívnej záťaže podnikateľských subjektov; mohlo však ísť ešte ďalej.

Igor Hornák: Mohli zísť ešte ďalej. Zbytočné zasahovanie do záležitostí firiem je treba obmedziť. Kvantifikácia prínosov zvýšenia počtu povinností pre firmy neexistuje, zato náklady sú zrejmé. Štandardy riadenia kvality procesov v jednotlivých odboroch, zverejňovanie a corporate governance, regulačný reporting napr. vo finančných inštitúciách a dokazovanie pre účely daňového konania sú úplne dostatočné.

Richard Ďurana: Registratúrne povinnosti sú zbytočnou nákladovou položkou podnikateľov a treba ich zrušiť úplne.

Mária Machová: História tohto zákona je príkladom toho, ako predkladatelia a následne aj parlament nedocenili nákladový rozmer svojich rozhodnutí/hlasovaní. Už vtedy sa ozývali hlasy z podnikateľského sektora, ale aj verejnej správy o obrovských nákladoch, ktoré uvedenie zákona bude vyžadovať a o možných negatívnych dopadoch na jednotlivé subjekty. Bola tu síce päťročná doba na realizáciu, a tak tí, ktorí si zákon ctia a vážia, začali s jeho realizáciou a vynaložili značné prostriedky na niečo, čo je síce prospešné, ale možno v danom okamihu by bolo prospešnejšie v inej oblasti, iní vyčkávali a verili, že nakoniec sa to dáko utrasie a možno niektorým bolo od začiatku jasné, že to celé nakoniec bude vyzeráť úplne inak. Môžeme očakávať iný scenár správania sa subjektov pri rozhodovaní sa o nákladoch na prípravu aj pri takej vážnej veci, ako je príprava na euromenu?

Vítězslav Palásek: Zrušenie, resp. zúženie registratúrnych povinností pre podnikateľov bolo správnym krokom a zbavilo komerčný sektor SR nočnej mory inkvizičných nájazdov kontrol z rezortu MV SR.

OZ Vidiecky parlament: Podporuje to poriadok a poriadnosť. Malo by to platiť rovnako pre všetkých.

Juraj Nemec: Aj polovičný krok je krok...

Radoslav Procházka: Vecná redukcia takejto povinnosti je druhým najlepším riešením; prvým by bola personálna redukcia len na verejnoprávne korporácie.

Jaroslav Vokoun: Oponent, ktorý by zákon vzťahoval len na subjekty verejného sektora, nevie čo je to archív a čo je to história. Problém je ale inde – archívy nemajú dostatok ľudí, aby robili kvalitnú archivársku a bádateľskú prácu.

6. Koncepcia predškolskej výchovy (štát uhradí mesačný príspevok vo výške cca 380 Sk na dieťa v poslednom ročníku materskej školy – ročné náklady do 290 mil. Sk; ponechanie dobrovoľnej dochádzky do škôlky pre deti od 5 rokov; presun materských škôl z kategórie školských zariadení do kategórie škôl)

Primárny zdroj: Koncepcia v oblasti predškolskej výchovy v nadväznosti na prípravu detí na vstup do základnej školy

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 7.3.2007 vládou SR

Navrhovateľ: Ministerstvo školstva (MŠ) SR

Zámer opatrenia: podporiť inštitucionálnu predškolskú prípravu detí, ktorá pozitívne vplyva na vyrovnávanie rozdielov v rozvojovej úrovni medzi deťmi z rôzneho prostredia, ako aj na školskú úspešnosť žiakov vo vzdelávaní; zabezpečiť plynulý prechod detí do základnej školy; zvýšiť vzdelanostnú úroveň 5-ročných detí a zároveň zvýšiť počet detí, ktoré navštevujú škôlku; posúdiť vynátie materských škôl zo zákona o školských zariadeniach a ich zaradenie do školského zákona ako prvý stupeň školského systému

Obsah opatrenia:

- vláda schválila podľa odporúčania navrhovateľa – MŠ SR, dobrovoľnú dochádzku detí (aj tých od 5 rokov) do materskej školy, pričom štát uhradí predškolskú výchovu v poslednom ročníku škôlky pred začatím povinnej školskej dochádzky
- štát uhradí zriaďovateľovi (obci) mesačný príspevok na dieťa v materskej škole vo výške 7,5% sumy životného minima (v súčasnosti ide o cca 380 Sk mesačne na jedno dieťa), čo predstavuje 263,2 mil. Sk ročne (za predpokladu, že do posledného ročníka škôlky nastúpi aj približne 9% 5-ročných detí, ktoré do nej doteraz nechodili, bude potrebných ešte dodatočných cca 23,7 mil. Sk)
- v súčasnosti sa výška poplatku za umiestnenie dieťaťa do škôlky pohybuje v rozmedzí od 50 do 400 Sk mesačne, pričom je treba ešte zaplatiť za stravu 600-700 Sk mesačne (rezort práce poskytuje dotácie na stravu v materských školách len deťom z rodín, ktoré poberajú dávky v hmotnej núdzi, alebo ktorých príjem nepresahuje životné minimum)
- podľa údajov miest a obcí je reálny náklad na jedného škôlkara odhadom cca 2 000 až 2 500 Sk
- vláda sa nakoniec nepriklonila k alternatíve, ktorá predpokladala štátom platenú povinnú dochádzku 5-ročných detí do materskej školy, čo by sa považovalo za prvý rok plnenia povinnej školskej dochádzky – v takom prípade by sa museli originálne kompetencie obcí zmeniť na prenesené kompetencie, pričom finančné prostriedky vo výške cca 3,5 mld. Sk ročne z podielových daní by sa museli previesť do štátneho rozpočtu

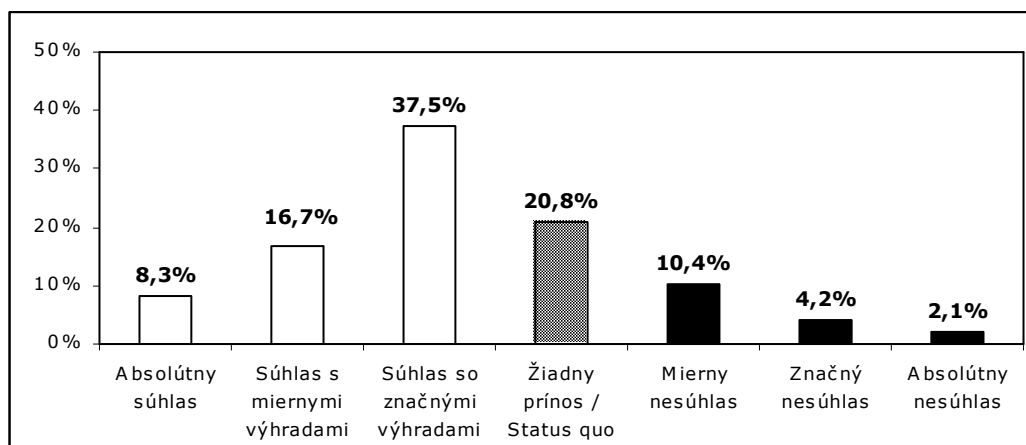
- Konceptia navrhuje preradiť materské školy zo zákona o školských zariadeniach, kde patria do kategórie školských zariadení, do pripravovaného zákona o výchove a vzdelávaní, kde by patrili do kategórie škôl, a to z dôvodu podobného obsahového zamerania materských škôl s 1. ročníkom základných škôl, lepšej postupnosti a nadväznosti, ako aj pre možnosť čerpať finančné prostriedky z eurofondov a štátnych grantových programov na rozvojové aktivity a zlepšovanie kvality materských škôl
- Konceptia odporúča, aby si všetci učitelia materských škôl (s výnimkou terajších 37-ročných a starších) doplnili do roku 2020 vysokoškolské vzdelanie, minimálne 1. stupňa, alebo začali študovať
- v septembri 2006 bolo na Slovensku podľa informácií Ústavu informácií a prognóz školstva 2928 materských škôl, ktoré navštevovalo spolu viac ako 140-tisíc detí a viac ako 91% detí v poslednom roku pred povinnou školskou dochádzkou (v niektorých okresoch Banskobystrického, Prešovského a Košického samosprávneho kraja je to však len 50 až 70%)

Hlasy proponentov v médiách:

- štátom financovaný posledný ročník škôlky je prínosom pre samotné deti, ako aj pre spoločnosť – zvýši sa návštevnosť materských škôl
- materská škola je nezastupiteľná pri príprave detí po stránke rozumovej, telesnej a socio-emocionálnej
- predškolská výchova je najúčinnnejším prostriedkom na vytvorenie základu pre ďalšie vzdelávanie, čím pôsobí preventívne proti predčasnému odchodu zo školy, zvyšuje rovnosť výsledkov a celkovú úroveň zručností
- predškolská inštitucionálna výchova má dôležitú úlohu pre deti zo sociálne slabšieho rodinného prostredia a pre deti so špeciálnymi potrebami - škôlka by mala deťom predovšetkým z rómskych a sociálne slabších rodín uľahčiť prechod z materskej do základnej školy, pripraviť ich na školské povinnosti a nové prostredie
- potrebu podpory inštitucionálnej predškolskej výchovy detí, ktorá pozitívne vplýva na školskú úspešnosť žiakov vo vzdelávaní a na lepšie uplatnenie sa v spoločnosti, potvrdzujú aj závery PISA, výsledky zahraničných výskumov, misia OECD, ktorá odporúča bezplatnú predškolskú výchovu a vzdelávanie v predškolských zariadeniach, povinnú predškolskú výchovu detí od 5 rokov, resp. od 4 rokov veku dieťaťa
- motivačný princíp (dobrovoľný a štátom platený posledný ročník škôlky) je efektívnejší ako donútenie (povinný posledný rok škôlky)

Hlasy oponentov v médiách:

- v medzinárodných štúdiách a odporúčaní sa nikde neuvádza ako nevyhnutnosť socializovať 5-ročné deti v predškolských zariadeniach – túto úlohu môže plniť rovnako dobre, ak nie lepšie, fungujúca rodina
- preceňovanie významu inštitucionálnej predškolskej výchovy v Konceptii – škôlky by mali byť podľa kritikov charakterizované skôr ako podporný element rodinnej výchovy, a nie ako základ výchovy malých detí
- z Konceptie cítiť istú nostalgiu za obdobím pred rokom 1989 – snaha o zaškoloňovanie detí od najútlejšieho veku v kolektívnych verejných predškolských zariadeniach, ktoré sú pod dohľadom centrálnej autority, s vopred jasne stanoveným obsahom a cieľom
- presun materských škôl z kategórie školských zariadení do kategórie škôl, a teda rozširovanie napájania obcí na účelové dotácie zo štátneho rozpočtu, je ďalším krokom k centralizácii, zvýši sa dosah centrálnej autority - ministerstva školstva - na výkon predškolskej výchovy, ktorý bol v rámci reformy verejnej správy decentralizovaný na obce
- podľa zástupcov miest a obcí štátny príspevok pokryje len malú časť reálnych nákladov škôlok, pričom nie je garanciou zvýšenia miery zaškolenia detí
- na riešenie problému socializácie detí z menej podnetného sociálneho prostredia jestvujú už dnes mnohé podporné nástroje, ktoré sú adresnejšie, a teda efektívnejšie ako nútiť deti navštevovať škôlku – napr. nulté ročníky na základných školách, možnosť prispôsobiť vzdelávacie tempo konkrétnym potrebám detí alebo tzv. rómski asistenti
- je to "len" konceptia s rôznymi návrhmi, ktoré sa ešte nemusia realizovať, preto je dôležitosť opatrenia limitovaná

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Mária Machová: Výchove a vzdelávaniu detí a mládeže je táto spoločnosť veľa dlžná, a tak každé opatrenie, ktoré môže v niečom pomôcť, považujem za dobré a vítam ho za predpokladu, že je súčasťou nejakej komplexnej stratégie a systému. Za takého určite nie je možné považovať presun materských škôl – narúša princípy decentralizácie.

Juraj Renčko: V zásade dobré opatrenie, otázne je, aký bude obsah a cieľ povinnej predškolskej výchovy.

Luboš Vagač: Podpora predškolskej výchovy je v poriadku. Dá sa však realizovať aj iným spôsobom ako ďalším prerozdelením – napr. daňovými stimulmi adresovanými priamo rodičom.

Juraj Nemec: Opatrenie má svoje klady aj zápory, osobne som za to, aby (pri dnešnom spôsobe fungovania základných škôl) deti určitú prípravu na prechod do školy absolvovali.

Jozef Orgonáš: Či prispievanie je tým správnym rozhodnutím - nie som si istý, avšak dochádzka dieťaťa do škôlky posledný rok je určite dobrým rozhodnutím, potvrdzujú to psychológovia i skúsenosti z iných krajín.

Milan Velecký: Nikto z nás nemôže za to, v akej rodine sa narodí. A rovnosť šancí nie je v tom, že niektoré deti sa do kolektívu môžu dostať až v škole (keďže ich rodičia šetrili na škôlke) a sú v porovnaní so svojimi rovesníkmi (ktoré mali predškolskú výchovu alebo zodpovednejších rodičov) hendikepované.

OZ Vidiecky parlament: Predškolská výchova je veľmi potrebná. Každá iniciatíva ktorá skutočne podporuje vzdelávanie a výchovu mládeže je pre spoločnosť prospešná. Ak budú materské školy prekategorizované do škôl, mala by byť predškolská výchova od 5 rokov v škôlke povinná. Tak ako napr. vo Francúzsku je tzv. cours préparatoire.

Jaroslav Vokoun: V prvom rade – najlepšie vedia situáciu posúdiť učitelia v 1. triede na základnej škole. To, čo by robili vo väčšej intenzite oni, spraví pre nich škôlky. Je jasné, že je to pomoc pre deti, kde sa im nevenujú tak, ako by si dieťa v modernej spoločnosti zaslúžilo. Nakoniec, väčší profit z opatrenia budú mať normálne rodiny. Každá koruna, vložená do budúceho dobrého občana, sa vráti.

Igor Hornák: Myslím, že pobyt v škôlke pre 5-ročné deti môže dať rodičom ďalšiu informáciu o sociálnej zrelosti detí. To ale dostatočne neodôvodňuje ďalší zákon s administratívne náročnou obsluhou.

Radoslav Procházka: Rozsah, v akom si štát uzurpuje právo zasahovať do výchovy detí, je už dnes mimoriadny a jeho rozšírenie by generáciám, ktorých sa má týkať, iba ublížilo. Socializácia je dôležitá vec, ale v takejto podobe by len zvýšila už beztak vysoké bremeno stresu, ktoré sa dnes týka už aj detí v predškolskom veku.

Igor Daniš: Neexistujú dôležitejšie oblasti v spoločnosti, kde by vláda mala investovať, napr. i v školstve?

7. Zákon o digitálnom vysielaní (legislatívny rámec pre digitálne vysielanie; možnosť televíznych staníc vyselať analógovo do konca roku 2011; držiteľia platnej analógovej licencie majú prednostné právo na digitálnu licenciu; vznik verejnoprávneho multiplexu)

Primárny zdroj: Zákon (č. 220/2007 Z.z.) o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu (zákon o digitálnom vysielaní)

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 29.3.2007 v NR SR; účinnosť od: 31.5.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo kultúry SR

Zámer opatrenia: vytvorenie legislatívneho rámca pre digitálne vysielanie; vytvorenie podmienok plynulého prechodu z analógového spôsobu šírenia signálu na digitálne vysielanie – napĺňanie záväzku Slovenskej republiky voči EÚ, že digitálne rozhlasové a televízne vysielanie sa spustí do plnej prevádzky najneskôr v roku 2012

Obsah opatrenia:

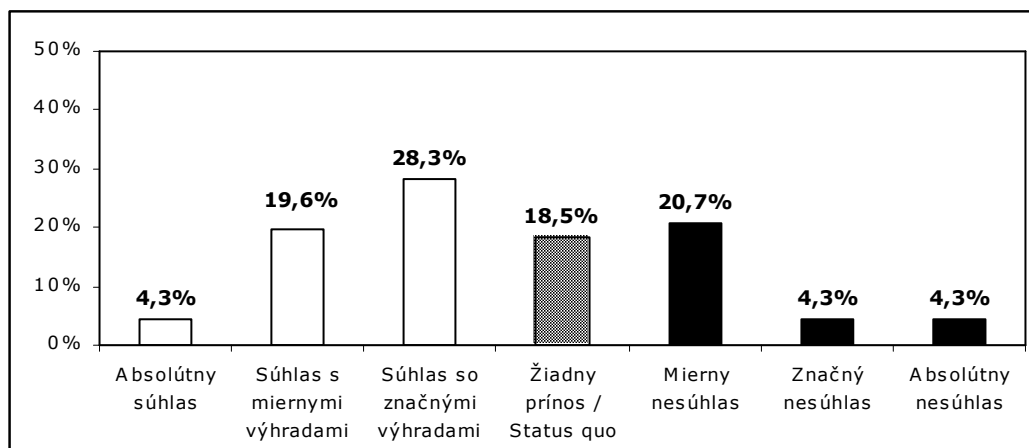
- vytvorenie podmienok na prechod z analógového na digitálne vysielanie - vysielania systémom DVB-T (Digital Video Broadcasting - Terrestrial) prostredníctvom televíznej antény; pre príjem signálu DVB-T je potrebný digitálny set-top-box určený pre systém DVB-T alebo televízny prijímač so zabudovaným dekódérom
- upravujú sa podmienky pre pozemné digitálne vysielanie, ktorého najväčšou technickou zmenou sú multiplexy; v súčasnosti na jednom kmotočte možno šíriť program iba jedného vysielateľa, po prechode na digitálne terestriálne vysielanie bude možné na jednej frekvencii šíriť niekoľko programov (štyri a viac); takýto "balík signálu" sa označuje ako multiplex
- televízie budú môcť získať licencie od prevádzkovateľov multiplexov, doteraz získavali licencie od Rady pre vysielanie a retransmisiu; opatrenie umožňuje, aby jedna firma dostala povolenie stať sa prevádzkovateľom viac než jedného multiplexu; rozhodovať o prevádzkovateľoch multiplexov bude Telekomunikačný úrad (TÚ) SR
- opatrenie umožňuje televíznym staniciam analógovo vyselať do konca roku 2011
- v roku 2012 má vzniknúť tzv. verejnoprávny multiplex - súbor televíznych frekvencií s celoplošným pokrytím, na ktorých sa budú šíriť výhradne stanice Slovenskej televízie (STV) a Slovenského rozhlasu; musí vyselať najmenej na štyroch kanáloch, dva kanály STV budú analógovo vyselať až do roku 2011
- do konca roku 2011 má vzniknúť jeden komerčný celoplošný multiplex; držiteľ platnej analógovej licencie má prednostné právo na licenciu digitálnu; súčasní držiteľia analógovej licencie TV JOJ a Markíza ju majú platnú do roku 2019
- opatrenie upravuje podmienky spúšťania jednotlivých multiplexov v prechodnom období – komerčného a verejnoprávneho, vytvorenie komerčného multiplexu prednostne na frekvenčných vyhradeniach nevyužívaných analógovými vysielateľmi najneskôr do konca roku 2011, kedy je plánované ukončenie súbežného analógového a digitálneho vysielania; verejnoprávny multiplex začne vznikať na uvoľnených frekvenciách, ktoré začnú postupne odovzdávať analógoví vysielatelia zaradení do prvého multiplexu najneskôr do roku 2012, kedy má analógové vysielanie definitívne skončiť; v druhej polovici roku 2007 zverejní TÚ SR podrobný plán prechodu, do konca roku 2007 by malo byť zrealizované výberové konanie na poskytovanie multiplexov
- súčasní držiteľia licencií budú môcť vytvárať alebo kúpiť ďalšie okruhy, ale len s monotematickým charakterom

Hlasy proponentov v médiách:

- opatrenie reaguje na súčasný stav v oblasti vysielania, kde nevyhnutnosť digitalizácie vysielania je determinovaná skutočnosťou, že ďalší rozvoj analógového vysielania nie je prakticky možný, keďže frekvenčné spektrum je v súčasnosti vyčerpané, ďalšie celoslovenské televízie už nemôžu vzniknúť, digitálne vysielanie poskytuje lepšiu kvalitu obrazu, zvuku a možnosť interaktívnych služieb
- proces prechodu na digitálne vysielanie si vyžaduje legislatívu, ktorá ho bude podporovať a nespôsobovať jeho zdržanie, keďže Slovenská republika deklarovala Európskej komisii ukončenie analógového vysielania do konca roku 2012
- vznikom verejnoprávneho multiplexu získa STV právnu istotu pre pripravované spustenie ďalších dvoch programov - tretí - športový program sa má spustiť v auguste 2008 pred olympijskými hrami, štvrtý program - určený pre deti a priaznivcov dokumentov má byť spustený v roku 2012
- ustanovenie, ktoré umožňuje televíznym staniciam analógovo vyselať do konca roku 2011 umožní získať čas pre podporu digitalizácie, keďže znalosť obyvateľstva o príchode DVB-T je veľmi nízka a digitálne set-top-boxy má zatiaľ len malý počet ľudí

Hlasy oponentov v médiách:

- nedostatočná využiteľnosť verejnoprávneho multiplexu a nedostatok financií na ďalšie dva nové programy STV, ktoré by jeho kapacitu mali využiť
- opatrenie pôsobí proti liberalizácii mediálneho trhu, ktorá mala byť hlavnou výhodou digitalizácie, keďže až do konca roka 2011 nebude môcť na trh vstúpiť nová televízna stanica, čo neprospeje hospodárskej súťaži i záujmom spotrebiteľov
- analógový signál sa vypne, no digitálnym signálom nebudú pokryté všetky lokality
- opatrenie umožňuje vytvorenie monopolu na trhu šírenia signálu, keďže z návrhu zákona vypadlo ustanovenie, ktoré zakazuje, aby jedna firma dostala povolenie prevádzkovať viac než jeden celoplošný multiplex
- posilnili sa pozície súčasných vysielateľov Markízy a JOJ, keďže majú prednostné právo na digitálnu licenciu a možnosť vytvárať a kupovať ďalšie okruhy, čím môžu posilniť svoju programovú ponuku, ale aj preventívne zabrániť vstupu nového subjektu na trh (na získanom priestore môžu napríklad donekonečna recyklovať nakúpený obsah)
- televízie vzhľadom na skutočnosť, že vlastnia licencie do roku 2019, môžu blokovať svoje analógové frekvencie nevyhnutné v procese digitalizácie, navyše prechod na digitálne vysielanie môže viesť na určité obdobie k strate divákov, čo môže viesť k tomu, že sa budú televízie domáhať právnymi cestami náhrady ušlých ziskov

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Eugen Jurzyca: Digitalizácia u nás je oneskorená, napríklad v ČR či Rakúsku je oveľa ďalej. Ak to vláda myslí vážne s podporou konkurenčného prostredia, tak práve v tejto oblasti má krásnu príležitosť ukázať to. Postavila sa však na stranu monopolizácie. Rozširovanie počtu štátnych programov pri súčasnom zvýšení či aspoň udržaní kvality predpokladá zrejme málo pravdepodobné výrazné zvýšenie príjmov STV.

Tomáš Dudáš: Najväčším problémom je, že zákon prichádza príliš neskoro a stanovuje benevolentný termín na celoplošné spúšťanie digitálnych okruhov. Slovensko v tejto oblasti za svojimi susedmi výrazne zaostáva (viď ČR alebo Rakúsko), a tento zákon neprispieva k rýchlemu rozvoju digitálnej televízie na Slovensku. Otázne je aj to, čím naplní verejnoprávny multiplex STV, keď už v súčasnosti má výrazné problémy s prevádzkou dvoch kanálov.

Miroslav Siváček: Vznik zákona bol nevyhnutný, avšak nevyužila sa šanca podporiť podnikanie a konkurenciu v oblasti vysielania (a tým aj tvorbu programov). Zákon podporuje aj rozšírenie vysielania verejnoprávnej televízie namiesto toho, aby už bola konečne zrušená. Predpokladám, že aj z týchto dôvodov prejde ešte niekoľkými zmenami.

Juraj Nemec: Digitalizácia ako taká je nevyhnutným progresom, podmienkou by ale malo byť pokrytie územia v súčasnej alebo vyššej miere. Problém konkurencie a námietky v tomto smere považujem za relevantné, preto opatrenie hodnotím neutrálne.

Juraj Renčko: Potrebný zákon, neprispieva však dostatočne k liberalizácii mediálneho priestoru.

Igor Hornák: Namiesto liberalizácie, vytváranie monopolov. A prečo by sa nemohlo vysielateľ analógovo, kým bude analógové vysielanie ekonomické a počet prijímateľov dostupný.

Richard Ďurana: Zákonom sa posilňuje pozícia existujúcich subjektov na úkor potenciálnych konkurentov.

Igor Hurčík: Buduje sa tu taký malý monopol?

Jozef Orgonáš: Zákon mohol byť prísnejší a stanoviť kratší termín.

OZ Vidiecky parlament: Legislatíva musí podporovať rýchly proces prechodu na digitálne vysielanie.

8. Zrušenie krajských úradov a prechod ich kompetencií a zamestnancov na obvodné úrady a príslušné ministerstvá (úspora 151 funkčných miest; do konca roku 2009 predpokladaná úspora 78,6 mil. Sk)

Primárny zdroj: Zákon (č. 254/2007 Z.z.) o zrušení krajských úradov a o zmene a doplnení zákona (č. 515/2003 Z.z.) o krajských úradoch a obvodných úradoch

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 15.5.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.10.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo vnútra SR

Zámer opatrenia: zrušenie 8 krajských úradov a prenesenie ich kompetencií na obvodné úrady, prípadne na ústredné orgány štátnej správy s cieľom racionalizácie aparátu štátnej správy; prispieť k zlacneniu a skvalitneniu výkonu štátnej správy; vysporiadanie sa s personálnymi, majetkovopravnými a administratívnymi vzťahmi po zrušení krajských úradov

Obsah opatrenia:

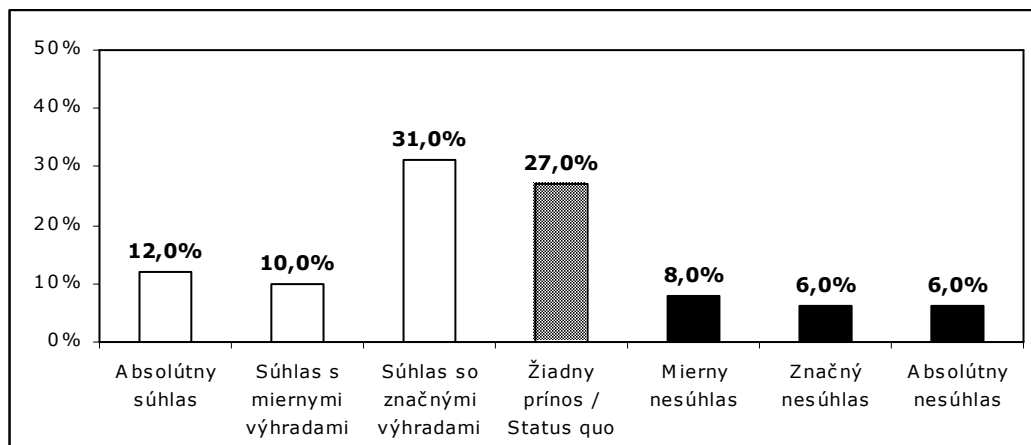
- s účinnosťou od 1. októbra 2007 sa zrušujú krajské úrady a ich pôsobnosť prechádza osobitnými zákonmi na obvodné úrady a ministerstvá podľa povahy týchto pôsobností
- zákon stanovuje, na ktoré orgány štátnej správy (obvodné úrady, ministerstvá) prechádzajú nadobudnutím účinnosti tohto zákona práva a povinnosti zo štátnozamestnaneckých, pracovnoprávných, majetkovopravných a iných vzťahov a tiež rieši prechod správy nehnuteľného a hnutelného majetku štátu, pohľadávok a záväzkov, ako aj spôsob ich odovzdania a prevzatia
- aktivity krajských úradov boli zabezpečované 1072 funkčnými miestami, pričom bezprostredne po ich zrušení sa usporí 151 funkčných miest; ostatné funkčné miesta sa využijú na plnenie pôsobností, ktoré prejdú z krajských úradov na obvodné úrady a ministerstvá
- v roku 2007 sa zrušením 151 funkčných miest nepredpokladá ušetrenie finančných prostriedkov, pretože prepusteným zamestnancom sa vyplatí odstupné v predpokladanej výške 13,5 mil. Sk; v rokoch 2008 a 2009 sa očakáva pozitívny dopad na štátny rozpočet v podobe úspory spolu okolo 92,1 mil. Sk
- obvodné úrady budú v správnom konaní rozhodovať v prvom stupni, odvolacím orgánom bude vecne príslušné ministerstvo, ak osobitný zákon neustanoví ako odvolací orgán iný štátny orgán

Hlasy proponentov v médiách:

- v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR, kde sa koalícia zaviazala zredukovať organizačnú a personálnu náročnosť krajských štruktúr štátnej správy a vykonať ďalšie kroky smerujúce k modernizácii verejnej správy
- snaha o odbúravanie obrovského byrokratického aparátu, ktorý je v SR
- po zrušení krajských úradov sa zlacní a skvalitní výkon štátnej správy, pričom bude bližšie k občanovi
- úspora v prevádzkových výdavkoch za uvoľnené priestory krajských úradov

Hlasy oponentov v médiách:

- rušenie krajských úradov je v tejto etape fungovania verejnej správy nezmyslom a predstavuje len zmenu pre zmenu, bez reálneho efektu - reorganizácia úradov štátnej správy sa mala uskutočniť až po ďalšom prenose právomocí na obce či samosprávne kraje, čo sa neudialo
- populistické opatrenie – de facto nejde o zrušenie krajských úradov, ale len o premenovanie krajských úradov na obvodné úrady v sídle kraja
- symbolická úspora - vláda zaviazala rezorty znížiť počet zamestnancov v štátnych rozpočtových a príspevkových organizáciách o 20%, avšak toto opatrenie smeruje len k presunu zamestnancov štátnej správy z jedného úradu do druhého
- zákon nerieši presun konkrétnych pôsobností na jednotlivých úsekoch štátnej správy, toto sa ponecháva na veľký počet osobitných zákonov, ktoré budú obsahovať aj dopady na štátny rozpočet v dôsledku presunu zamestnancov v nadväznosti na rozsah presúvaných kompetencií
- riadiacim pracovníkom sa vyplatí odmeny z titulu ukončenia funkcie, pričom mnohí zostali v rovnakej kancelárii s podobnými kompetenciami len pod iným názvom úradu

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Renčo: Z pohľadu "zoštíhľovania" štátnej administratívy nezmyselné opatrenie. Úspora 151 funkčných miest a 78,6 mil. Sk pôsobí smiešne. V skutočnosti možno dôjde ku zvýšeniu výdavkov v dôsledku transakčných nákladov na presun kompetencií. Celkovo plošné znížovanie stavov štátnej administratívy vôbec je nezmyselné opatrenie, pretože namiesto skvalitnenia poskytovania verejných služieb a zvýšenia profesionality štátnych úradníkov môže viesť k zníženiu funkčnosti štátnej administratívy. Zmysuplná optimalizácia stavov štátnej administratívy musí byť založená na jasnej definícii úloh štátu a procesnom audite jednotlivých štátnych, resp. verejných organizácií.

Juraj Nemec: Opatrenie považujem za čisto populistické a nekonceptné. Kompetencie musí niekto vykonávať, pýtať sa treba na to, či sú dané kompetencie potrebné. Nikto zatiaľ nedokázal, ktorá úroveň verejnej správy je najefektívnejšia, v našich podmienkach efektívne nefunguje ani štátna správa ani samospráva. Ak opatrenie stav nelepší, len stojí náklady, a je teda neefektívne.

Miroslav Siváček: Opatrenie prinesie len kozmetické úspory a otázne je zlepšenie služieb občanom.

Tomáš Dudáš: Ide o symbolické a populistické opatrenie, ktorého reálne úspory sú vo svetle celkových výdavkov štátu takmer bezvýznamné.

Martin Jaroš: Ešte uvidíme ako s tými úsporami. Radšej keby si hľadeli plniť ten uletený sľub o prepustení 20 percent úradníkov.

Radoslav Štefaničík: Toto rozhodnutie nebude mať z dlhodobého pohľadu žiadny efekt na znížovanie pracovníkov štátneho sektora. Predpokladám skôr postupné zvyšovanie zamestnancov na obvodných úradoch, resp. na iných úrovniach štátnej správy a navrátenie do stavu pred týmto populistickým gestom. Zvyklosti riadiacich pracovníkov v byrokratickej mašinérii sú neúprosne. Ak byrokrat v procese kariérneho rastu v dôsledku politických nominácií začínajúcich od určitej úrovne nemá šancu postúpiť na vyššie miesto, začne personálne rozširovať úsek, ktorému šéfuje. Vláda by preto mala riešiť vysoký počet byrokratov "privatizáciou" niektorých činností, ktoré štátna správa vykonáva. Až potom sa byrokrati stanú pre štát nepotrební a ich počet sa postupne zníži.

Milan Velecký: Načo to robili? Kozmetická zmena. Krajské úrady zrušili a ľudí presunuli do obvodných úradov v krajských mestách.

Robert Žitňanský: Čistá kozmetika – príznačná pre súčasnú vládu, ktorá ohlasuje monumentálny cieľ a akože ho naplní, avšak bez dosiahnutia cieľa, pre ktorý sa to malo udiť.

Igor Hornák: Zbytočná agenda.

OZ Vidiecky parlament: Zbytočné a ešte aj drahé. Úspory sú pochybné.

Jaroslav Vokoun: Je to symbolický akt, na ktorom zarobili niektorí jednotlivci. Oblasť verejnej správy bude nekonečnou studňou inšpirácie pre zvyšovanie efektívnosti a zmysuplnosti.

Richard Ďurana: Napriek všetkým sprievodným peripetiám ide o správny krok v decentralizácii štátnej správy.

Jozef Orgonáš: Malo sa to udiť už skôr, dôležité je, aby sa konzekventne dodržalo sporenie pracovných miest. A vlastne prečo iba 151 miest?

Igor Daniš: Už celá reforma štátnej správy a samosprávy ako nosný bod antimečiarizmu (neviem prečo?) bola založená na zavádzajúcich myšlienkach, naivite prameniacej z teórií, nepoznania bežných negociácií v slovenskej spoločnosti. Do tohto procesu bolo investovaných veľa peňazí, takže reforma musela byť realizovaná. Ako zmeniť zbytočne komplikovanú a rozsiahlu štátnu správu na efektívnu, produktívnu, zodpovedajúcu regionalizmu, rozloženiu obyvateľstva,

vystavenú menej "mäkkým" korupčným praktikám (o ktorých sa v médiách nehovorí)? Toto opatrenie vlády je polovičaté vychádzajúce z reálnej sily SMER-u na politickej scéne, ako aj koalíčnému rozloženiu.

Mária Machová: Celú predstavu vlády o tom, že je možné realizovať efektívnu úsporu („úspory na úrovni vládnej spotreby“) len administratívnymi opatreniami (zrušiť, znížiť o x %) považujem za scestnú. Nech to znie akokoľvek rúhavo, som poznačená vlastným poznaním, že väčšina štátnych úradníkov má čo robiť a je denne vyťažená a niekde aj preťažená svojou agendou a zrejme aj tu novela Zákonníka práce značne skomplikuje problém nadčasovej práce. Iná je otázka, či táto agenda má svoj zmysel, a čo reálne rieši. Historicky sme zriadili obrovské množstvo komplikovaných agend verejnej/štátnej správy, zložité procedúry výkonu, testovania, posudzovania, schvaľovania a pod., ktoré sú pracovne mimoriadne náročné. Osobitným problémom sú organizačné štruktúry celoštátnych agend – nadbytočne bohatá územná štruktúra, kde by často pre komfort občana stačil kontaktný bod na odovzdanie rôznych tlačív, poskytnutie informácií a pod. a všetky ďalšie činnosti môžu byť efektívne vykonávané na centralizovanej úrovni, k čomu výrazne napomáha elektronizácia. Ale zrušiť lokálny úrad – najmä ak je jeho sídlo uvedené v zákone – je v parlamente nesmierne zložité. Na máločom sa v parlamente nájde medzi všetkými poslancami zhoda ako na nesúhlase zrušiť v danom meste úrad. (Moje skúsenosti s pokusom územnej reformy daňovej správy a zrušenia malých daňových úradov ako správcovej dane. Na ich mieste mali zostať len kontaktné body v zmysle vyššie uvedeného.) Preto ak sa nezrušia alebo nezjednodušia vecné agendy a ich organizačné štruktúry, objektívne nemôže byť robená žiadna významná úspora práce. Agenda sa môže iba presunúť – viď krajské úrady, alebo sa vykážu "mŕtve duše" – od nástupu tejto vlády sa držia limity pracovníkov ale neobsadzujú sa voľné miesta, ktoré sa vytvárajú odchodom do dôchodku, prirodzenou fluktuáciou...). Tie sa pravdepodobne vyhlásia ako usporené, a tým čiastočne splnený sľub. Preto kým sa neurobí "upratovanie" v jednotlivých zákonoch, ktoré definujú jednotlivé verejné služby, nezjednodušia procesy ich výkonu a následne tomu neprispôsobí organizačná štruktúra, nie je reálne podstatné zníženie štátneho aparátu, nech to bude zámer ľavicovej či pravicovej vlády.

9. Štátna investičná podpora domácnostiam na zakúpenie slnečných kolektorov a kotlov na biomasu (100 mil. Sk ročne; výška dotácie pre domácnosť v priemere 18 000 Sk na slnečné kolektory a 25 000 Sk na kotol na biomasu)

Primárny zdroj: Stratégia vyššieho využitia obnoviteľných zdrojov energie v SR - nové znenie; Program vyššieho využívania biomasy a slnečnej energie v domácnostiach

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 25.4.2007 vládou SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo hospodárstva SR

Zámer opatrenia: zvýšiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie v SR

Obsah opatrenia:

- pre fyzické osoby, ktoré sa rozhodnú namontovať **slnečné kolektory**, je od 1.1.2008 navrhovaná výška štátnej investičnej podpory vo výške 3 000 Sk/m² inštalovanej kolektorovej plochy do veľkosti 8 m²; pri väčších solárnych zariadeniach dotácia 24 000 Sk plus 1 500 Sk za 1 m² nad 8 m² inštalovanej kolektorovej plochy
- dotáciu by mal dostať každý, kto splní podmienky programu; ak sa prostriedky v jednom roku vyčerpajú, dotácie na schválené žiadosti sa budú vyplácať v nasledujúcom rozpočtovom roku
- prvé žiadosti o poskytnutie príspevku na nákup slnečných kolektorov bude možné podávať v októbri 2007, pričom s vyplácaním prvých príspevkov pre domácnosti sa začne najskôr v marci 2008
- suma celkovej štátnej podpory na slnečné kolektory za rok – 75 mil. Sk
- pri súčasnej cene cca 100-tisíc Sk (bez DPH) pri dodávke na kľúč najrozšírenejšieho solárneho zariadenia na prípravu teplej vody pre rodinné domy s plochou 6 m² pokryje štátna dotácia vo výške 18-tisíc Sk približne náklady na DPH (19-tis. Sk)
- štátna podpora pre domácnosti na inštaláciu zariadení na výrobu tepla využívajúcich biomasu - dotácia 25% na **kotol využívajúci biomasu** (pelety, brikety, štiepky)
- plán ročnej inštalácie 1000 zariadení v priemernej cene 100-tisíc Sk/kotol
- suma celkovej štátnej podpory na kotly na biomasu za rok – 25 mil. Sk
- Program vyššieho využívania biomasy a slnečnej energie má trvať do roku 2015
- na summite EÚ v marci 2007 sa európski lídri zaviazali, že do roku 2020 bude EÚ vyrábať 20% energie z obnoviteľných zdrojov

Hlasy proponentov v médiách:

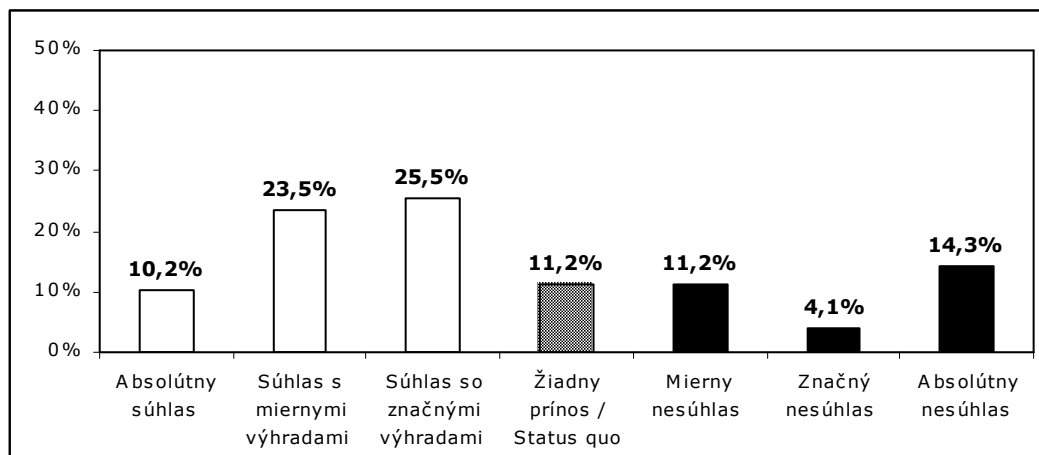
- pozitívny vplyv na životné prostredie

- vytvárajú sa podmienky pre vyššie využívanie obnoviteľných zdrojov energie pri výrobe elektriny a tepla – percento využitia tzv. využiteľného potenciálu obnoviteľných zdrojov energie je na Slovensku veľmi nízke, rovnako aj v porovnaní s vyspelými západnými krajinami
- diverzifikácia zdrojov, znižovanie emisií skleníkových plynov a škodlivín, tlmenie zvyšovania cien energií
- zvýši sa kvalita života ľudí zavedením environmentálne prijateľných a nových kvalitných zariadení
- využitím štátnej podpory sa skráti čas návratnosti nákladov na inštaláciu solárnych systémov
- na Slovensku existuje výroba špičkových slnečných kolektorov, je tu kvalifikovaná pracovná sila v elektronickom priemysle, pričom pri výrobe slnečnej energie vznikajú minimálne prevádzkové náklady
- zvýši sa zamestnanosť a opatrenie bude mať v konečnom dôsledku aj pozitívny účinok na verejné financie
- väčšie využívanie biomasy prispeje k rozvoju vidieka a poľnohospodárstva
- solárny systém je výhodný, pretože môže pracovať s malou alebo žiadnou akumuláciou tepla
- štátne dotácie sú približne vo výške zaplatenej DPH za slnečné kolektory, resp. kotly na biomasu, preto môže byť opatrenie voči štátnemu rozpočtu finančne neutrálne

Hlasy oponentov v médiách:

- nízka účinnosť premeny slnečnej energie na elektrinu, vysoké investičné náklady a dlhá doba návratnosti investícií – využívanie slnečnej energie na výrobu elektriny je preto neefektívne
- štátna podpora využívania solárnej energie, resp. biomasy je typickým príkladom selektívnej podpory jedného segmentu trhu na úkor druhého – diskriminácia
- veľkou nevýhodou solárnych zariadení je, že sa nedajú využívať ako samostatný zdroj tepla
- hlavný potenciál pre rozvoj využívania slnečnej energie predstavujú rodinné a bytové domy, v prevažnej väčšine ktorých je zastaraný systém vykurovania a je preto nevyhnutné investovať do systému nového, resp. nesplňajú podmienku dostatočnej tepelnej izolácie budovy – efektívne využívanie solárneho systému na vykurovanie prichádza preto do úvahy len u nových alebo renovovaných budov, ktorých je však menšina
- opatrenie viac v súlade s politickým marketingom strany SMER-SD ako so skutočnou podporou (čo je to 100 mil. Sk ?) – napr. v ČR preplatí štát občanom až polovicu nákladov a vo viacerých krajinách západnej Európy dotácia pokryje dokonca až dve tretiny nákladov

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Richard Ďurana: Ide o nesystémové opatrenie, ktoré narúša trhové prostredie a selektívne podporuje iba časť hráčov na trhu. K čomu vedú dotácie produkcie biopalív ukazuje aktuálny dramatický rast cien niektorých základných potravín. Otáznym je aj reálny dopad na životné prostredie.

Miroslav Siváček: Selektívna podpora je deformáciou trhu, ktorá vytvára pascu do budúcnosti. Ak sa podpora v budúcnosti zruší, dramaticky sa zmení dopyt po technológiách, a tým aj rentabilita investícií do ich výroby. Ak nie, bude sa pravdepodobne nabaľovať a o niekoľko rokov môže v širšom meradle štedrá podpora využívania alternatívnych zdrojov dospieť do štádia nešťastných dotácií do farmárskeho sektora. Na okraj je možné predpokladať, že investície do moderných technológií budú viac využívať sociálne silnejšie skupiny domácností.

Igor Hornák: Je to obvyklý spôsob motivácie, na druhej strane (100 mil. Sk ročne je asi málo významné) môže deformovať trh. To sa stalo napr. v Nemecku, kde dotácia solárnych článkov zdeformovala trh a zastavila inovácie u výrobcov a v iných energetických segmentoch. Významnejším krokom v oblasti energetickej efektívnosti by bolo uvoľnenie trhu s energiami. K

získavaniu podpory z EÚ fondov sa radšej nevyjadrujem, lebo celkovo odmietam tento byrokratický systém prerozdelenia.

Eugen Jurzyca: Éééj, ale sa to sľubuje, keď človek nevie, že žije vo svete obmedzených zdrojov. Dnes sa ukazuje, že štát na túto dotáciu nemal peniaze. Nuž, vidno, že koncepciami a zákonmi sa nedá rozkázať ani vetru, ani dažďu, ani nedostatku zdrojov.

Luboš Vagač: Úroveň podpory je pri súčasných nákladoch skôr symbolická. Ak je v záujme vlády podporiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie, bolo by vhodné urobiť dôkladnú analýzu nákladov a prínosov a podľa toho upravovať dotácie. Pozornosť si zaslúžia aj iné formy "šetrenia" neobnoviteľných zdrojov ako napr. tepelné čerpadlá, ekologické čističky odpadových vôd.

Juraj Renčo: Ide o krok správnym smerom a správnym spôsobom, pretože ide o podporu dopytu, nie ponuky. Celkový objem vyčlenených zdrojov je však veľmi nízky, rovnako ako výška dotácie pre jednu domácnosť; okrem toho, jednoznačne sa preferujú solárne systémy, ktoré sú, navyše v našich klimatických podmienkach, najmenej ekonomicky efektívne. Solárna energia a biomasa na kúrenie nie sú jediné obnoviteľné zdroje energie (malé vodné elektrárne, bioplyn, bioetanol a bionafta...). Na strane producentov energie chýba stabilita najmä v podobe dlhodobých pravidiel stanovenia cien energie z obnoviteľných zdrojov. Je otázne, akou formou a v akej miere bude možné pre podporu využívania obnoviteľných zdrojov energie využívať fondy EÚ.

Tomáš Dudáš: Ide o krok správnym smerom, 100 mil. Sk ročne je však iba symbolickou sumou. Podpora obnoviteľných zdrojov energie by mala patriť k prioritám každej vyspelej spoločnosti.

Jaroslav Vokoun: Oponentom dávam za pravdu iba v tom, že vyčlenená čiastka je len symbolická a verím, že sa v budúcnosti zvýši. I tak je to veľký pokrok oproti tomu, čo v oblasti podpory netradičných zdrojov energie predviedla minulé vláda. Slovo diskriminácia sa nehodí pre žiadny druh politiky. Ak chcete robiť zmenu, vždy bude niekto diskriminovaný. A hovoriť o neefektívnosti môže hovoriť iba ten, kto vidí len súčasnú cenu. V nich nie je všeličo započítané, lebo si spokojne žijeme na účet budúcich generácií – a to je poriadna diskriminácia.

Jozef Orgonáš: Správne riešenie, otázka je, či štát na takúto vec nemôže vyčleniť viac financií!

OZ Vidiecky parlament: Aj pri nižšej účinnosti významný je výchovný účinok.

Juraj Nemec: Mohlo by to byť prospešné.

Anonymný komentár*: Treba oceniť prvé kroky v oblasti podpory využívania obnoviteľných zdrojov.

Igor Hurčík: Príliš málo – príliš neskoro.

Mária Machová: Nevieť posúdiť, ale urobiť 100 miliónmi Sk ročne diery do využívania obnoviteľných zdrojov sa mi zdá málo. Ale možno lepšie niečo ako absolútne nič.

10. Generálny pardon II. pre dlžníkov koncesionárskych poplatkov Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie (odpustenie úrokov z omeškania pre všetkých, ktorí zaplatili dlžné koncesionárske poplatky do 20. februára 2006 a predložili generálny pardon by sa na nich nemusel vzťahovať)

Primárny zdroj: Novela (č. 309/2007 Z.z.) zákona o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, ktorou sa tiež novelizoval zákon (č. 212/1995 Z.z.) o koncesionárskych poplatkoch

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 2.7.2007 v NR SR; účinnosť od: 12.7.2007

Navrhovateľ: poslanci NR SR Ján Podmanický (SMER-SD), Katarína Tóthová, Ľudmila Mušková (obe ĽS-HZDS), Tomáš Galbavý (SDKÚ-DS), Rafael Rafaj (SNS)

Zámer opatrenia: odpustenie sankčných poplatkov (úrokov z omeškania) pre tých dlžníkov koncesionárskych poplatkov, ktorí zaplatili dlžné istiny koncesionárskych poplatkov do 20. februára 2006 - reakcia na aktivity spoločnosti Lawyer Partners (firma v roku 2005 podpísala zmluvu so Slovenským rozhlasom o postúpení pohľadávok), ktorá rozposlala výzvy na uhradenie poplatkov z omeškania i ľuďom, ktorí do 20. februára 2006 zaplatili dlžné istiny; podľa generálneho pardonu schváleného 2.2.2006 (novela zákona o koncesionárskych poplatkoch) boli penále z omeškania dlžníkom odpustené, odpustenie sa však týkalo len tých, ktorí zaplatili dlžné koncesie od 21. februára do 22. apríla 2006; v aplikačnej praxi tak vyvstali výkladové otázky, či sa generálny pardon vzťahuje aj na tých koncesionárov, ktorí koncesionársky poplatok zaplatili do účinnosti februárovej novely

* Respondent si neželal byť menovaný.

Obsah opatrenia:

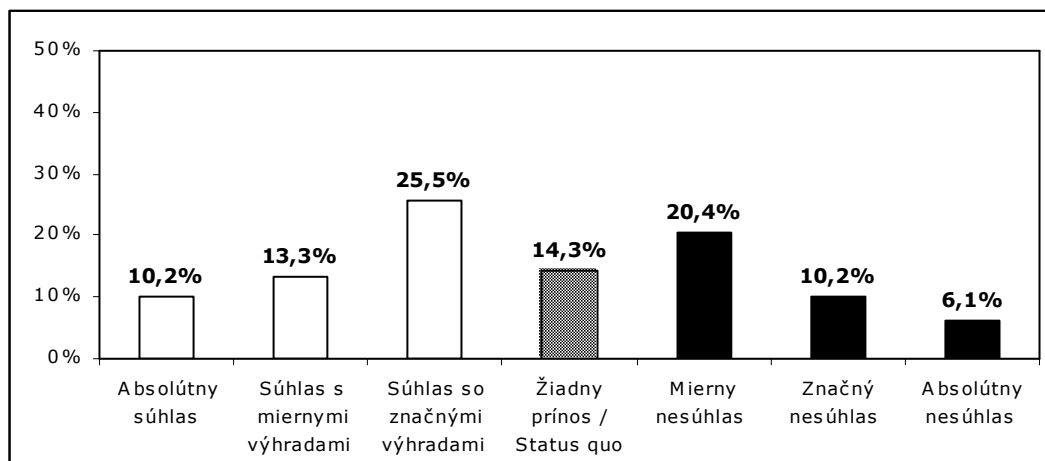
- opatrenie ruší sankčné poplatky z omeškania koncesionárskych poplatkov, ktoré vznikli do 20. februára 2006

Hlasy proponentov v médiách:

- koncesionári, ktorí zaplatili dlžné koncesie do 20. februára 2006, nebudú musieť platiť penále za omeškanie platby
- mimoriadna situácia si vyžadovala mimoriadne riešenie, keď vyše 10-tisíc ľudí dostalo výzvu od spoločnosti Lawyer Partners zaplatiť vysoké úroky z omeškania (v mnohých prípadoch i niekoľko stotisíc korún), napriek tomu, že dlžné koncesie už zaplatili
- právny nástroj, ktorý má zabrániť vymáhačským aktivitám

Hlasy oponentov v médiách:

- retroaktivita opatrenia, hrozí žaloba zo strany súkromnej firmy, ktorá si tak môže uplatňovať svoje pohľadávky od štátu
- právne normy by nemali upravovať individuálne prípady, ale majú mať všeobecný charakter (tzv. princíp generality)
- zásah zákonodarnej moci do súdnej moci, keďže práve prebiehalo súdne konanie o neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok medzi Slovenským rozhlasom (SRO) a Lawyer Partners, ktoré v roku 2006 iniciovalo vedenie SRO

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Nemec: S generálnym pardonom principiálne nesúhlasím, znevýhodňuje tých, ktorí si povinnosti plnia. Narúša princíp zákonnosti, ktorý by mal byť hlavnou normou fungovania štátu.

Radoslav Procházka: Ďalšie nesystémové a farbavé riešenie, ktorým sa parlament snaží napraviť svoje predchádzajúce chyby, aby pritom urobil chyby nové. Navyše je to signál, že na súdy sa v tejto krajine nedá spoľahnúť, a že každý vážny problém dokáže vyriešiť iba osvietený zbor poslancov. Tento zákon predstavuje esenciu nekompetentného, krátkozrakého populizmu a je jeho dokonalým exemplárom.

Igor Hornák: Snaha zmierniť sadizmus pôvodného zákona je skutočne dojemná, ale amatérska. Parlament by si nemal osobovať právo iných zložiek moci (súdnej a exekutívnej).

Juraj Renčko: Ide iba o nápravu chyby tvorcu legislatívy.

OZ Vidiecky parlament: Nič vážneho.

Mária Machová: Súhlasím, napriek všetkým absurdnostiam tohto príbehu.

Radoslav Štefančík: Generálny pardon však nerieši existujúci problém – financovanie verejnoprávných médií. Vláda by preto mala hľadať iný spôsob. Koncesionárske poplatky sa ukázali ako neefektívne a povinnosť ich platiť sa pravidelne obchádza. Jednu z možností by som videl v daniach.

Richard Ďurana: Pokuty za neplatenie poplatkov za službu, ktorú občania nenakupujú dobrovoľne, nie sú na mieste.

Jaroslav Vokoun: Generálny pardon je takým ľudským postojom. Aby však neboli ukrátení tí, ktorí stále poctivo platili, tak popri pardonu navrhujem, aby "opardónovaní" ľudia odpracovali 10 hodín verejnoprospešných prác.

Igor Hurčík: Celá kauza Slovenský rozhlas a BSP Lawyers je ako zlý scenár pre mizerný film.

11. Schválenie vyše 1 mld. Sk na rekonštrukciu, modernizáciu a dostavbu areálu Slovenskej národnej galérie v Bratislave do konca roka 2013

Primárny zdroj: Návrh nového projektu Rekonštrukcie, modernizácie a dostavby areálu Slovenskej národnej galérie v Bratislave

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 21.3.2007 vládou SR

Navrhovateľ: Ministerstvo kultúry SR

Zámer opatrenia: odstránenie havarijného stavu a realizácia rozvojového modelu Slovenskej národnej galérie (SNG) – vybudovanie multifunkčného galerijného pracoviska zodpovedajúceho európskym štandardom 21. storočia

Obsah opatrenia:

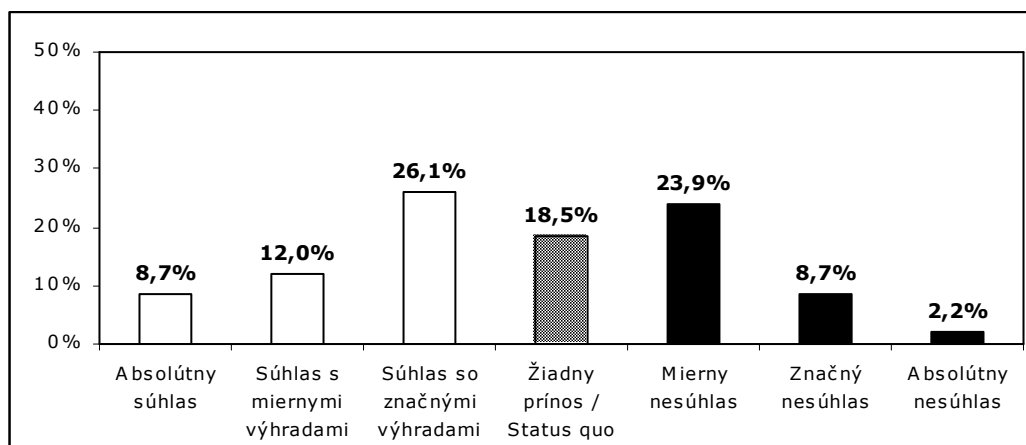
- vláda odsúhlasila 1,037 mld. Sk na komplexnú rekonštrukciu SNG, ktorá sa má ukončiť do konca roka 2013
- I. etapa – rekonštrukcia a obnova objektu premostenia a prestavba suterénu pod premostením (06/2007 – 06/2009)
- II. etapa – rekonštrukcia a prestavba Vodných kasární, vrátane rekonštrukcie nádvorí a vytvorenie akustickej steny medzi nádvorím a cestnou komunikáciou (09/2007 – 06/2011)
- III. etapa – výstavba nového objektu – centrálneho depozitára (03/2010 – 11/2013)
- IV. etapa – rekonštrukcia administratívnej budovy a prestavba a nadstavba dnešnej knižnice na expozičné priestory, vrátane uzatvorenia priestoru dnešného amfiteátra a vybudovania novej viacúčelovej haly (03/2010 – 11/2013)
- prestavbou a dostavbou nových objektov získa SNG voči súčasnému stavu 7 343 metrov štvorcových úžitkových priestorov
- v priebehu rekonštrukcie bude vždy časť expozičných priestorov prístupná verejnosti
- rekonštrukcia objektov SNG sa pripravuje už od roku 2001; zámer jej obnovy a modernizácie s predpokladanou investíciou 430 mil. Sk (na nevyhnutné opravy) schválila bývalá vláda v roku 2002; architektonická súťaž z roku 2003 nepriniesla očakávaný výsledok, preto bola v máji 2005 vyhlásená nová súťaž, ktorú vyhrala bratislavská spoločnosť Architekti B.K.P.Š. (jej architekti navrhli aj nové budovy SND a NBS), s ktorou SNG uzatvorila zmluvu na projektovú prípravu a na jej základe sa vypracoval stavebný zámer rekonštrukcie SNG s nákladmi vo výške 1,037 mld. Sk; ešte predtým, vo februári 2005, sa za 32 mil. Sk dokončila obnova Esterházyho paláca

Hlasy proponentov v médiách:

- vytvorili sa podmienky na komplexnú revitalizáciu vrcholnej národnej inštitúcie v oblasti galerijnej činnosti
- v súčasnosti technicky, energeticky, esteticky a funkčne nevyhovujúca budova SNG
- rekonštrukcia a modernizácia SNG sú po 25-tich rokoch prevádzky nevyhnutné - niektoré priestory sú v havarijnom stave – napr. prístavba, najväčší výstavný priestor, ktorým SNG disponuje, je zatvorený pre havarijný stav (zatekanie dažďovou vodou) už šiesty rok, časti depozitu v podzemí sa poškodili pri prasknutí vodovodného potrubia na dunajskom nábreží, poškodzovanie umeleckých diel vodou, vlhkosťou a kolísavosťou teplôt
- rekonštrukcia SNG by mala priniesť nový priestor, návštevníkom väčší komfort a exponátom väčšiu bezpečnosť
- každé zdržiavanie rekonštrukcie bude znamenať ďalšie chátranie objektu SNG a aj ďalší nárast ceny
- čím viac sa do budovy na takom cennom mieste investuje, tým viac bude zhodnotená
- oblasť kultúry bola dlho podfinancovaná - do rozmeru štandardnej sociálnodemokratickej vlády patrí aj podpora kultúry

Hlasy oponentov v médiách:

- kým na granty, z ktorých funguje väčšina kultúrnych projektov na Slovensku ide skoro o polovicu menej peňazí ako v minulosti, na štátnu galériu sa vypumpuje takmer trojnásobok
- po novostavbe Slovenského národného divadla tu máme ďalšiu čiernu diery pre miliardy zo štátneho rozpočtu
- v štátnom rozpočte na rok 2007 neboli na rekonštrukciu SNG vyčlenené zdroje
- neuvažovalo sa nad variantnými riešeniami, predostretá bola len rekonštrukcia SNG, neuvažovalo sa napríklad s výstavbou novej reprezentatívnej galerijnej haly
- tzv. premostenie s neautorským plechovým opláštením, ktoré si nezískalo obľubu u Bratislavčanov, má zostať zachované, pričom sa "len" zrekonštruuje, resp. "obnoví"

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Miroslav Siváček: Mali byť vypracované viaceré alternatívy rozvoja a umiestnenia tejto ustanovizne. Za miliardu by sa možno dala postaviť aj nová a príjem z predaja lukratívneho priestoru a budovy mohli znížiť výdavky štátneho rozpočtu.

Juraj Renčko: Nezmyselné plytvanie verejnými zdrojmi, drahé riešenie bez hľadania alternatív.

Eugen Jurzyca: Ministerstvo kultúry by malo transparentnejšie prideľovanie všetkých typov dotácií, aby mala verejnosť možnosť posúdiť ich účelnosť.

Juraj Nemec: Vecným problémom je "nepripravenosť" rozhodnutia (testovanie efektívnosti a vhodnosti navrhovaného riešenia).

Robert Žitňanský: Podpora kultúry je v poriadku, je však chybou, že sa nepodporujú aj systémové zmeny, ktoré by priniesli motiváciu zlepšiť kvalitu ponúkaných služieb, pritiahnúť pozornosť návštevníkov a sponzorov, zarobiť na seba...

Richard Ďurana: Rekonštrukciu, modernizáciu a dostavbu by mali financovať tí, ktorí kultúru "kupujú", nie daňoví poplatníci. Za najlepšie riešenie považujem odpredaj galérie do rúk súkromného vlastníka.

Igor Hurčík: Po "národnom divadle" ďalšia parádna "investícia" do kultúry.

Mária Machová: Súhlasím s tým, že stav objektu SNG je katastrofálny, nedôstojný pomenovaniu "národná", ako aj so všetkými ďalšími negatívnymi hodnoteniami stavu tejto kultúrnej inštitúcie, ktoré sú dôvodom pre rozhodnutie riešiť jej problém – ale nič reálne tomu nenasvedčuje, že projekt bude aj realizovaný – aj s tým ošklivým premostením.

Radoslav Štefančík: Osobne by som skôr bol za stavbu úplne novej reprezentatívnej budovy SNG, zbúral neestetické premostenie a považoval nad ďalším využitím priestorov historickej budovy.

OZ Vidiecky parlament: Zabráni to škodám.

Tomáš Dudáš: Rekonštrukcia SNG je bez pochyb pozitívnym krokom, len sa treba poučiť z chýb okolo novostavby Slovenského národného divadla (SND). Otázniky vyvoláva možno celková suma na obnovu budovy (1 mld. Sk), z ktorej by bolo možné financovať veľké množstvo grantov pre umeleckú sféru.

Igor Daniš: Konečne. Herci a národ vnímajúci kultúru cez SND mali nepochopiteľnú prednosť pred ostatnými oblasťami kultúry.

Jozef Orgonáš: Ak je suma správna a nejakí stavební dobrodruhovia ju "neprešvihnú", ide o správne rozhodnutie. Národ si musí ctiť svoje národné inštitúcie.

Vítězslav Palásek: Podpora kultúrnych top inštitúcií štátom sa v európskom priestore vždy považovala za atribút národnej vyspelosti. SNG to upevní pozíciu, po úspešnom dokončení plánovaných rekonštrukcií, referenčného galerijného pracoviska.

Jaroslav Vokoun: Na Slovensku zväčša rozmýšľame s malou dušičkou, preto je všetko malé (výnimkou sú vysoké budovy roztrúsené po Bratislave) a deš' nás, ak sa niečo spraví naplno. Budme radi, že niečo sa spraví naplno. Samozrejme treba očakávať, že po rekonštrukcii galéria ponúkne to, čo človek zažíva v galériách za Dunajom.

12. Novela zákona o vysokých školách (spoplatnenie štúdia pre časť externých študentov; obmedzenie počtu externých študentov; možnosť čerpania úverov pre vysoké školy; register zamestnancov vysokých škôl; povinnosť zriadiť akademické senáty pre súkromné vysoké školy)

Primárny zdroj: Novela (č. 363/2007 Z.z.) zákona (č. 131/2002 Z.z.) o vysokých školách

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 3.7.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.9.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo školstva (MŠ) SR

Zámer opatrenia: upraviť postavenie vysokých škôl s ohľadom na potreby vedomostnej spoločnosti; zvýšenie kvality vysokoškolského školstva

Obsah opatrenia:

- vysokým školám (VŠ) sa umožňuje požadovať od časti externých študentov školné; vysoká škola určí do 31. októbra príslušného roka, ktoré študijné programy bude zabezpečovať bezplatne a koľko študentov plánuje prijať; MŠ SR na základe kritérií (počet študentov, kvalita, ekonomická náročnosť, uplatniteľnosť absolventov v praxi) určí limity súm finančných prostriedkov pre jednotlivé verejné vysoké školy na zabezpečenie štúdia; pokiaľ vysoká škola prijíma na štúdium viac externých študentov, ako dokáže zabezpečiť z týchto dotácií, môže od nich požadovať školné
- sumu maximálneho ročného školného na príslušný akademický rok vydá MŠ SR opatrením podľa ich ekonomickej náročnosti; školné nebude môcť byť vyššie, ako budú náklady na štúdium daného študijného programu
- možnosť získania pôžičky zo Študentského pôžičkového fondu pre externých študentov
- na štúdium v jednom akademickom roku môže vysoká škola prijať na externú formu štúdia najviac taký počet uchádzačov, ako prijme v príslušnom akademickom roku na dennú formu štúdia; výnimka platí len pre odborné vysoké školy
- školné za každý ďalší rok štúdia budú povinní uhradiť tí denní a externí študenti, ktorí:
  - študujú súbežne viac študijných programov poskytovaných verejnou vysokou školou
  - študujú študijný program poskytovaný verejnou vysokou školou dlhšie, ako je jeho štandardná dĺžka štúdia
- verejné vysoké školy budú môcť čerpať finančné prostriedky z bankových úverov, ak celková suma dlhu verejnej vysokej školy neprekročí 60% skutočných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka, a ak suma ročných splátok úverov neprekročí 25% skutočných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka
- ruší sa kategória výskumné univerzity; po novom bude členenie vysokých škôl nasledovné:
  - univerzitné vysoké školy (vysoké školy v podstatnej miere poskytujúce doktorandské študijné programy prepojené na ich výsledky vo vede)
  - vysoké školy
  - odborné vysoké školy (vysoké školy poskytujúce bakalárske študijné programy)
- novela nariaďuje súkromným vysokým školám povinnosť mať akademické senáty a vedecké rady v rovnakej forme, aká je na verejných vysokých školách; akademické senáty budú schvaľovať rozhodujúce dokumenty týkajúce sa rozvoja a činnosti súkromnej vysokej školy
- zavádza sa register zamestnancov vysokých škôl
- novela umožňuje vznik špecializovaných pracovísk vedy a výskumu verejných vysokých škôl určených prednostne na transfer vedomostí do spoločnosti a podporu právnických osôb zaoberajúcich sa výskumom a vývojom; opatrenie je základom pre legislatívne upravenie podporných finančných mechanizmov pre tento typ inštitúcií v iných právnych normách

Hlasy proponentov v médiách:

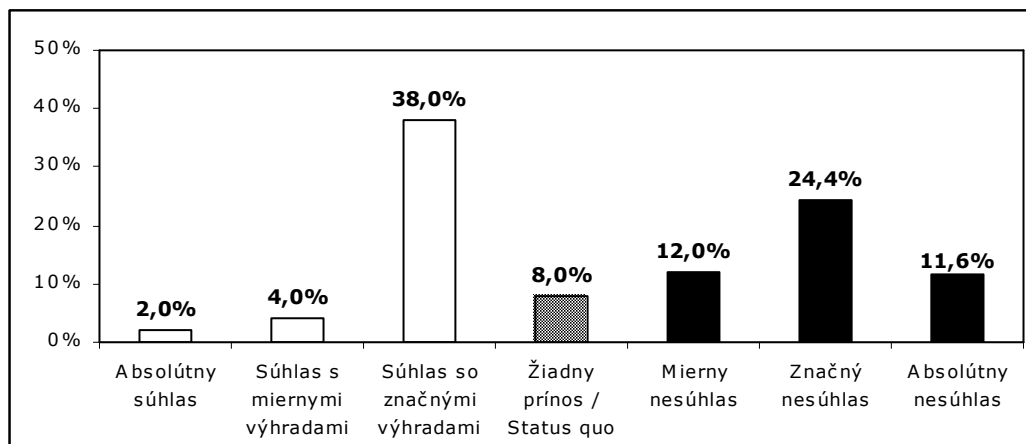
- novela pomôže zrovnoprávniť súkromné a verejné vysoké školy, keďže tie budú po novom môcť sčasti spoplatniť diaľkové štúdium, budú si môcť brať úvery, zriaďovať spoločné pracoviská, centrá excelentnosti a inkubátory
- opatrenie umožňuje vysokým školám žiadať od externistov poplatky, ktoré by za iných okolností končili na účte externých organizácií a rôznych nadácií
- zavedenie registra zamestnancov vysokých škôl pomôže eliminovať problém tzv. lietajúcich profesorov, ktorí garantovali aj viac programov naraz a zabezpečí informácie o vysokých školách v reálnom čase
- novela vysokoškolského zákona má zvýšiť úroveň vzdelávania vysokých škôl vytvorením priestoru na získanie ďalších finančných prostriedkov
- vznik špecializovaných pracovísk vedy a výskumu sa kladne prejaví pri prechode na ekonomiku orientovanú na produkciu s vyššou pridanou hodnotou

Hlasy oponentov v médiách:

- opatrenie nerieši otázky denného štúdia, neprináša systémové riešenia, ktoré by reálne zvyšovali kvalitu vysokoškolského školstva

- novela zavádza centrálné plánovanie v stanovovaní cien za vysokoškolské štúdium; štát bude určovať výšku dotácií verejným vysokým školám i to, koľko prostriedkov môžu získať zo školného
- povinnosť zriadiť akademické senáty pre súkromné vysoké školy a právo ich členov rozhodovať o strategickom zámere súkromných vysokých škôl narúša právo súkromných investorov voľne disponovať so svojím majetkom a chrániť ho
- rušenie rovnosti prístupu k vzdelaniu; schválená novela umožňuje paralelnú existenciu platiacich aj neplatiacich externistov na tej istej škole
- novela nedáva dostatočné garancie na rozviazanie doteraz platných zmlúv, ktoré uzatvárali so študentmi externého štúdia rôzne združenia, nadácie a spolky; v tomto smere umožňuje aj naďalej nelegálne spoplatnenie tejto formy štúdia

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Tomáš Dudáš: Novela vysokoškolského zákona je premárnenou šancou na zlepšenie stavu slovenských vysokých škôl, ktoré výrazne zaostávajú za najlepšimi svetovými univerzitami. Novela zbytočne vytvára kasty platiacich a neplatiacich externých študentov, pričom nie sú úplne ujasnené mnohé základné princípy v oblasti platenia za štúdium. Je zaujímavé, že denné štúdium sa ponechalo bezplatné a školné sa zaviedlo práve v oblasti externého štúdia, ktoré je spravidla menej kvalitné než denné štúdium.

Luboš Vagač: Veľkými mínusmi sú netransparentné podmienky spoplatnenia časti externých študentov a nerovnaké podmienky pre denných a externých študentov. Vláda sa vyhýba spoplatneniu denného štúdia, to však bude skôr či neskôr pre zvýšenie kvality vysokoškolského vzdelávania nevyhnutné.

Igor Hurčík: Duálny a diskriminačný systém.

Jozef Orgonáš: Škola má byť prístupná pre všetkých študentov rovnako, t.j. všetci musia platiť, i denní. Skvalitní to výučbu, študenti budú určovať kvalitu, a nie škola, to je rozhodujúce.

Richard Ďurana: Spoplatniť sa malo nielen externé, ale aj denné štúdium. Vytvoril by sa priestor pre lepšie financovanie škôl, ako aj tlak na kvalitu vzdelávania. Vzdelanie má hodnotu, a čo má hodnotu, musí mať aj cenu. Nevidím dôvod, prečo by sa mali občania bez vysokoškolského vzdelania "skladať" na štúdium vysokoškolačkom.

Igor Hornák: Som za spoplatnenie štúdia. Pohľad na vzdelanie ako na investíciu s predpokladanou návratnosťou prispeje k lepšej alokácii pracovnej sily medzi odborníkmi.

OZ Viediecky parlament: Nepovinnú školskú dochádzku denného štúdia nesmie hradiť štát. Vysokoškolské štúdium je investícia a mal by ju hradiť investor. Kto na to nemá, mal by si brať úver ako u iných investícií. Sociálny problém možno riešiť štipendiami. Keď je štúdium zadarmo, menej sa hľadá na kvalitu. Pri platenom štúdiu by trhová ekonomika diskvalifikovala nekvalitné školy. Náš študent zadarmo získa kvalifikáciu, ktorú potom často využívajú jeho zahraniční zamestnávateľia. Ak budú akademické senáty na súkromných vysokých školách fungovať ako doteraz na verejných vysokých školách - čiže budú poplatné rektorom alebo dekanom, nič nevyriešia. Rektora i dekana by mala voliť celá akademická obec, vrátane študentov.

Eugen Jurzyca: Prvý krok smerom k nevyhnutnému spoplatneniu vysokoškolského štúdia u nás. Škoda, že z pseudoideologických dôvodov zákon nebráni tomu, aby platili aj najlepší a najchudobnejší študenti rovnako ako najhorší a najbohatší.

Miroslav Siváček: Nesymetrické zavedenie poplatkov hendikepuje externých študentov. Práve v tejto skupine je vyšší počet sociálne slabších študentov.

Juraj Nemec: Novela zákona o vysokých školách nerieši zásadné problémy fungovania vysokoškolského vzdelávania, ktorého kvalita sústavne klesá. Absolventi našich VŠ majú byť porovnateľní s absolventmi VŠ ostatných krajín EÚ, pričom k naplneniu tohto cieľa chýbajú základné predpoklady. Verejné vysoké školy sú skoro na 90% závislé od dotácií zo štátneho rozpočtu, čo je neúnosný stav z viacerých dôvodov:

- nízka participácia na projektoch s praxou, a tým dominancia teoretickej výuky,
  - nízka dotácia na študenta (počet študentov narástol za krátky čas skoro o 100%, celkový objem zdrojov z pohľadu % z HDP skôr klesá!!!),
  - získanie vysokoškolského vzdelávania prináša úžitok dominantne pre študenta.
- Systém sa "zacyklil" a bude problém ho efektívne riešiť.

Juraj Renčko: Novela rieši čiastkový problém (platby za externé štúdium išli do externých organizácií, a nie do rozpočtov vysokých škôl). Nie je jasné, ako táto novela prispieva k tomu, čo je uvedené v zámere opatrenia – upraviť postavenie vysokých škôl s ohľadom na potreby znalostnej spoločnosti.

Mária Machová: Celú túto novelu považujem za nesystémový nepodarok. Nikdy v histórii samostatného Slovenska nebola taká šanca na výraznejšie vyššiu podporu celého školstva a vedy štátom. Zatiaľ sa táto šanca trestuhodne premrháva. Toto považujem za jednu z najväčších chýb súčasnej vládnej koalície.

Robert Žitňanský: Nezmyselné administratívne zásahy (pomer externistov/internistov), výrazné posilnenie moci rektorov a selektívne spoplatnenie externého štúdia (bez rozbehu funkčnej pôžičkovej siete) nereaguje na skutočné problémy slovenského vysokého školstva, neprispieje k zvýšeniu jeho často žalostnej kvality a prestíži a znamená premárnenie času, ktorého dôsledky bude dlhodobo cítiť celá spoločnosť.

Igor Daniš: Pokiaľ ide o aspekt spravodlivosti ohľadne financovania externého štúdia, ide o krok známy v neďalekých krajinách: kto vedomostne neprešiel sitom na obmedzené bezplatné štúdium, nech si ho zaplatí formou externého štúdia, a je mu tak ponechaná možnosť študovať ďalej. V ostatných záležitostiach je riešenie iba viacnásobné pôsobenie docentov a profesorov na rozličných VŠ, čím sa zabezpečovala ich moc v odboroch, a nie kvalita štúdia, a navyše sa obmedzovala konkurencia, ktorá je najmä v spoločenských a humánnych vedách žalostne nízka. Tomu zodpovedá aj ich úroveň. Ale komu to vadí? Ide o diplom, nie naučiť sa niečo. Základným krokom reformy vysokých škôl je rešpektovanie rozdelenia štúdia na bakalárske a magisterské podľa náročnosti (u nás panuje pravý opak), ako aj uznania v spoločenskej praxi (nerešpektuje sa).

Radoslav Štefančík: Spoplatnenie externého štúdia malo pôvodne podľa slov predsedu vlády viesť k sprehľadneniu financií, ktoré vysoké školy v rôznej forme vyberajú od študentov. Podľa neho tak na vysokoškolákoch zarábali súkromné "eseročky". Ako keby zámerne prehliadal fakt, že vysoké školy zakladajú tieto "neziskové združenia" s cieľom zvýšiť priemerný mesačný príjem pedagógov. V tomto prípade by sa teda vláda nemala pýtať na spôsob ako, ale hľadať skôr odpoveď na otázku, prečo vysoké školy vyberali poplatky od študentov v externej forme štúdia. A odpoveď by bola jednoduchá. Pokiaľ vysokoškolskí pedagógovia aj po habilitačnom konaní budú zarábať podobne (alebo dokonca menej) ako priemerná banková úradníčka so stredoškolským vzdelaním s ročnou praxou, vysoké školy budú vždy hľadať spôsob, ako by normu, ktorá by im na tento zdroj príjmu siahla, mohli obísť.

Jaroslav Vokoun: Slovo spravodlivosť je veľmi problematické. V tomto prípade zmeny chápem ako proces a spoplatnenie štúdia externistov vnímam ako krok na ceste ku zmene v nazeraní na vysokoškolské štúdium.

Vítězslav Palásek: Nosným zámerom novely je skvalitnenie edukačného procesu na vysokých školách. K tomu má najmä prispieť limitovanie počtu externistov na reálne vzdelávacie kapacity jednotlivých vysokých škôl, zavedenie registra profesorov a tiež zriadenie akademických senátov aj pre súkromné VŠ. Nie nepodstatným paradoxom sa stáva oblasť spoplatnenia štúdia, kde na dennom štúdiu sa na rovnakú úroveň dostávajú excelentní študenti schopní súbežne zvládať dva aj viac študijných oborov s tzv. večnými študentmi. Širšie spoplatnenie štúdia by ešte viac zintenzívnilo odliv (často bez návratu) intelektuálnej elity slovenskej mládeže na české VŠ, kde je štúdium v českom jazyku bez poplatku.

13. Obnovenie zákona o tripartite (obnovenie zákonom formalizovaného sociálneho dialógu; vznik Hospodárskej a sociálnej rady SR ako konzultačného a dohodovacieho orgánu vlády a sociálnych partnerov)

Primárny zdroj: Zákon (č. 103/2007 Z.z.) o trojstranných konzultáciách na celoštátnej úrovni (zákon o tripartite) a o zmene a doplnení zákona (č. 575/2001 Z.z.) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 9.2.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.4.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zámer opatrenia: zaviesť účinné trojstranné konzultácie (sociálny dialóg) medzi zástupcami vlády SR, zástupcami zamestnávateľov a zamestnancov na celoštátnej úrovni vo vymedzenej problematike ako demokratický prostriedok riešenia hospodárskeho a sociálneho rozvoja, rozvoja zamestnanosti a zabezpečenia sociálneho mieru

Obsah opatrenia:

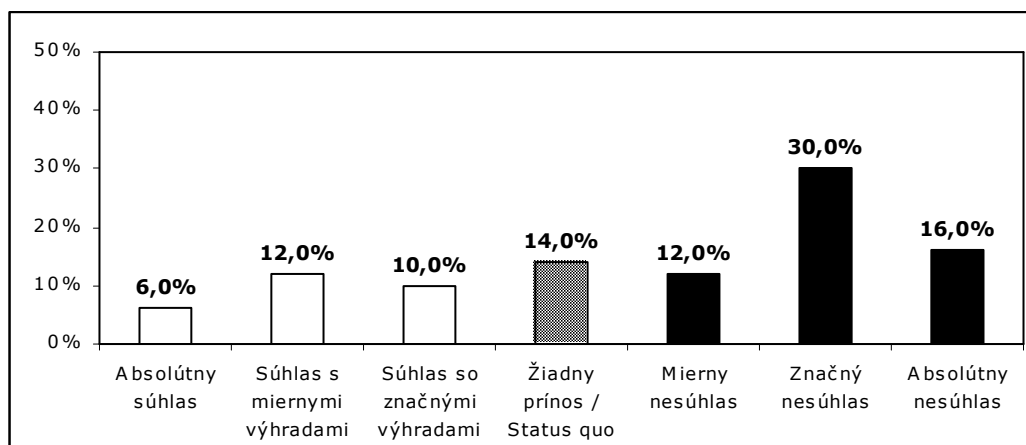
- ruší sa poradný orgán vlády - Rada hospodárskeho partnerstva a sociálneho partnerstva SR, ktorý zastrešoval viac-menej dobrovoľný sociálny dialóg neupravený explicitne zákonom
- obnovenie v roku 2004 zrušeného zákona o tripartite – sociálny dialóg bude teda formalizovaný zákonom
- vznik Hospodárskej a sociálnej rady SR už ako konzultačného a dohodovacieho orgánu vlády SR a sociálnych partnerov na celoštátnej úrovni
- Rada zložená zo: 7 zástupcov vlády, 7 zástupcov reprezentatívnych združení zamestnávateľov a 7 zástupcov reprezentatívnych združení odborových zväzov
- reprezentatívne združenie zamestnávateľov: združuje zamestnávateľov z viacerých odvetví hospodárstva, alebo má pôsobnosť najmenej v 5 krajoch, ktorí spolu zamestnávajú najmenej 100-tisíc zamestnancov
- reprezentatívne združenie odborových zväzov: združuje zamestnancov z viacerých odvetví hospodárstva s najmenej 100-tisíc zamestnancami, ktorí sú členmi odborov
- Rada zasadá podľa potreby, najmenej však raz za štvrtrok, pričom rokuje o zákonoch a opatreniach v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja a rozvoja zamestnanosti
- závermi rokovania plenárneho zasadnutia Rady sú spoločné dohody, stanoviská a odporúčania, ktoré sú súčasťou materiálu predkladaného na rokovanie vlády, resp. príslušného orgánu; ak sú stanoviská k materiálu rozporné, je súčasťou záverov z rokovania plenárneho zasadnutia stanovisko vlády a každého sociálneho partnera (pred rokom 2004 bola vláda povinná v prípade rozporov prerokovať sporné materiály ešte raz)
- činnosť Rady je finančne zabezpečovaná zo štátneho rozpočtu (z kapitoly Úradu vlády SR)

Hlasy proponentov v médiách:

- vláda sa snaží potvrdiť, že sociálny dialóg je cenným a demokratickým prostriedkom pri tvorbe politík a legislatívnom procese
- vytvorili sa podmienky na posilnenie významu tripartity a jej pripomienok
- podľa dôvodovej správy k zákonu sa predpokladá pozitívny vplyv opatrenie na zamestnanosť a podnikateľské prostredie
- schválený zákon je jedným z možných prostriedkov na plnenie medzinárodných záväzkov SR, ktoré požadujú opatrenia na podporu účinnej konzultácie na celoštátnej úrovni medzi štátnymi úradmi a organizáciami zamestnávateľov a zamestnancov
- nenavrátil sa stav, keď sa tripartita vyjadrovala takmer ku každému zákonu a mohla svojim vetom doceliť opätovné prerokovanie zákona vo vláde

Hlasy oponentov v médiách:

- jedinou zmenou v sociálnom dialógu je akurát zmena názvu Rady hospodárskeho partnerstva a sociálneho partnerstva SR na Hospodárska a sociálna rada SR - zbytočný a drahý zákon
- vláda, ak chcela, mohla pokojne viesť sociálny dialóg so svojimi partnermi aj bez nutnosti mať na to zákon
- napriek inštitucionalizácii tripartity vláda rokuje často len s odbormi a pri dôležitých normách obchádza tretiu stranu - zamestnávateľov
- otázna miera reprezentatívnosti sociálnych partnerov
- zvýšenie miery korporativizmu v štáte, nakoľko sa dvom lobistickým skupinám - odborom a zamestnávateľom - priznáva privilegované postavenie v rámci legislatívneho procesu

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Eugen Jurzyca: Tripartita je rokovanie subjektov bez demokratického mandátu o usporiadaní krajiny za zatvorenými dverami zo zákona. V dnešnom svete je rokovanie o spoločenských pravidlách síce užitočné ale deje sa aj bez zákona a otvorene, napríklad v médiách či na nekonečnom množstve blogov. Ak majú podnikatelia alebo odborári názor na to, ako má krajina vyzeráť, dosiahnu viac, keď ho prediskutujú verejne. Vláda následne vo vlastnom záujme prerokuje podrobnosti relevantných návrhov. Faktor nútiaci vládu diskutovať, je politický tlak, nie zákon. Ukotvenie tohto procesu do zákona je jedným z vrcholných diel súčasného spoločenského alibizmu. Naša spoločnosť bude sociálna a zodpovedne riadená v dôsledku zákona o tripartite asi tak, ako bola Nemecká demokratická republika demokratická, lebo to mala v názve. Mimochodom, odkedy bola obnovená tripartita, zhoršilo sa podnikateľské prostredie a krajina je podľa rozhodujúcich parametrov menej sociálna. Tripartita na papieri vznikla, ale v realite funguje slabo.

Miroslav Siváček: Na to, aby bolo možné rokovať s partnermi o veciach zaujímajúcich všetky strany, netreba zákon, ale vôľu počúvať argumenty. Navyše, sociálni partneri definovaní v zákone nie sú a nikdy nebudú reprezentatívni (chýbajú napr. živnostníci, malé a stredné podniky, hendikepovaní občania, tretí sektor, zástupcovia kultúry, školstva, dôchodcov a ďalších vrstiev obyvateľstva atď.). Zákony sa predsa týkajú všetkých občanov štátu, a nie len vybraných skupín.

Radoslav Štefančík: Z politického hľadiska vláda prispieva k rozšíreniu korporativizmu v krajine. Zo zákona zvyhodňuje určité nátlakové organizácie na úkor ostatných. Obmedzuje tak pluralizmus a zdravé konkurenčné prostredie neziskových organizácií. Z ekonomického pohľadu môže mať silný vplyv odborov negatívny dopad na zdravé ekonomické prostredie, hlavne v období hospodárskeho útlmu, keď sa od vlády očakávajú razantné zásahy.

Luboš Vagač: Zbytočné opatrenie, sociálny dialóg fungoval dobre aj bez zákona - stačia rozumní partneri, ktorí nepotrebujú oporu v zákone na presadenie svojich záujmov.

Milan Velecký: Dohoda sociálnych partnerov je dôležitá, ale nevidím dôvod upravovať zákonom. Buď sú ochotní partneri (aspoň) rokovať a (v tom lepšom prípade) dohodnúť sa, alebo to nedokážu (nechcú dokázať). Načo ich to nútiť zákonom?

Ludvík Posolda: Zákonné formalizovanie v skutočnosti komplikuje situáciu sociálnym partnerom a na druhej strane v ničom nezaručuje zlepšenie sociálneho dialógu – to je možné len na základe skutočného partnerstva všetkých zúčastnených strán a úrovne ich komunikácie. Politický sľub k tomu je prázdnu deklamáciou niečoho, čo existuje aj bez toho, aby to musel upravovať zákon (ako keď sľúbite, že bude pršať).

Jaroslav Vokoun: Hlasy oponentov vyjadrujú podstatu. Je pravdou, že zákonom sa zastrešuje priveľa ideí. Je to aj obraz spoločnosti, kde panuje nedôvera, nedobrý to základ pre lepšiu budúcnosť.

Robert Žitňanský: Tripartita je (ohliadnuc od systémových výhrad voči jej existencii v tejto podobe, týkajúcich sa napríklad reprezentatívnosti KOZ SR a pod.) zbytočná a nefunkčná – a to paradoxne potvrdzuje aj jej obnovenie. Napriek veľkej pompe okolo toho sa nestala miestom, kde sa dohadujú zásadné veci, a kde sa odborárom vrátila moc ovplyvňovať dianie. Možno aj preto, že hoci sa na jej pôde diskutovala napríklad novela Zákonníka práce, vláda viackrát dala najavo, že nie je treťou stranou, ale že s odbormi tvorí jeden tím – a tým pre zamestnávateľov váha tripartity ako miesta hľadania zmysluplných riešení a oslabovania prípadných sociálnych konfliktov klesla.

Igor Hurčík: Konzultačný orgán má byť nezávislý a apolitický.

Richard Ďurana: Obnovenie tripartity a zvýšenie vplyvu odborov nebude mať pozitívny dopad na slovenskú ekonomiku. Ide o krok späť k posilneniu zamestnancov "bez zodpovednosti" na úkor

majiteľov výrobných prostriedkov a tých, ktorí podnikaním riskujú svoj vlastný kapitál. Navyše Rada hospodárskeho partnerstva a sociálneho partnerstva SR, ktorá do obnovenia tripartity fungovala, plnila ciele, ktoré chce súčasná vláda naplňať, lepšie ako tripartita pred jej zrušením druhou Dzurindovou vládou.

Igor Surovčík: Hoci vláda formálne presadila zriadenie Hospodárskej a sociálnej rady, členovia vlády si na rokovania tripartity akosi nevedia nájsť čas, čím určite nedeklarujú rovnocenné sociálne partnerstvo vlády s odborármi a zamestnávateľmi.

Martin Jaroš: Úplne formálne opatrenie.

OZ Vidiecky parlament: Nič to neovplyvní.

Juraj Renčko: Inštitucionalizácia sociálneho dialógu je vo vyspelých krajinách obvyklá. Skutočný sociálny dialóg však vyžaduje vôľu viesť ho u všetkých zúčastnených strán, čo zákon nemôže zabezpečiť. Zákon v prijatej podobe nezvyšuje kvalitu sociálneho dialógu.

Igor Daniš: Nevyhnutné splnenie predvolebného záväzku voči odborovým predákom. Ako presvedčený sociálny demokrat musím povedať, že sa jedná o socialistický nezmysel a prežitok, ktorému nezodpovedá ekonomická realita.

Igor Hornák: Dodržiavanie štandardných procedúr pripomienkového konania k zákonom umožňuje podstatne širšiu participáciu sociálnych partnerov.

Mária Machová: Aj keď filozofia tripartitného dialógu nie je všeliekom na riešenie všetkých problémov tohto trojuholníka, považujem samotné obnovenie zákonom formalizovaného sociálneho dialógu za vhodné. Všetko ostatné čo sa zamýšľalo a nakoniec touto novelou aj schválilo, však nič podstatného k „riešeniu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, rozvoja zamestnanosti a zabezpečenia sociálneho mieru“ neprinieslo, práve naopak.

Juraj Nemec: Formalizovanie vzťahov má svoj určitý význam.

Vítězslav Palásek: Zavedenie formalizovaného (povinného) sociálneho dialógu s určenými pravidlami a postupmi negociácií bude prínosom k veľmi potrebnej kultivácii na trhu práce v SR.

Jozef Orgonáš: Všade v kultúrnom svete funguje tripartita, na Slovensku nie, socialistická vláda ju formálne uznáva, prax je iná, ignoruje ju a necháva ju fungovať iba z dôvodu, že v Európe sa to nosí.

14. Rozšírenie okruhu vedúcich pracovníkov (predstavených) v štátnej správe, ktorí môžu byť odvolaní bez uvedenia dôvodu (odvolaní úradníci nemusia byť ani v priamej riadiacej pôsobnosti politických nominantov; novela zákona o štátnej službe)

Primárny zdroj: Novelou (č. 253/2007 Z.z.) zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky sa menil tiež zákon (č. 312/2001 Z.z.) o štátnej službe

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 11.5.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.7.2007

Navrhovateľ: pozmeňujúci návrh poslankyne NR SR Marty Damborskej (SNS)

Zámer opatrenia: vytvoriť štandardné riadiace vzťahy, ktoré sú dôležité pre efektívne fungovanie štátneho úradu a umožniť realizáciu politiky zodpovednosti v rámci organizačnej štruktúry úradu

Obsah opatrenia:

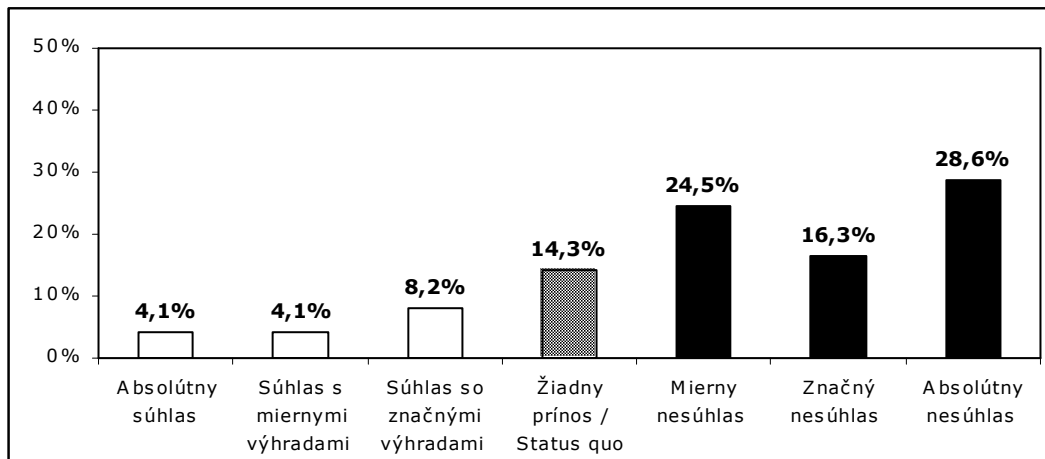
- od 1. júla 2007 je už v štátnej správe možné bez uvedenia dôvodu odvolať ktoréhokoľvek predstaveného (vedúceho pracovníka), čiže štátneho úradníka, ktorý niekoho alebo niečo (sekcii, odbor, oddelenie a pod.) riadi, a to aj keď nie je v priamej riadiacej pôsobnosti politicky dosadeného nominanta (minister, štátny tajomník, riaditeľ úradu)
- uplatňovanie princípu odvolávania predstavených bez nutnosti udania dôvodu nadriadeným vedúcim služobného úradu sa rozšírilo už aj na menšie orgány miestnej štátnej správy (napr.: obvodné lesné úrady, obvodné úrady pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie, obvodné úrady životného prostredia)

Hlasyponentov v médiách:

- novelou sa zabezpečil jednotný princíp odvolávania predstavených na ministerstvách, ostatných ústredných orgánoch štátnej správy a všetkých orgánoch miestnej štátnej správy, vrátane tých, ktoré nie sú služobnými úradmi, kde sa princíp odvolávania predstavených prednostami nemohol uplatňovať - preto sa zverili tieto úlohy do pôsobnosti vedúceho služobného úradu, ktorým je štatutárny orgán
- keď má vládna koalícia plniť vládny program, musí mať na určitých postoch svojich ľudí, a nie takých vedúcich pracovníkov, ktorí s nim nesúhlasia
- väčšia flexibilita štátnej správy

Hlasy oponentov v médiách:

- každý úradník by mal vedieť, prečo ho ide nadriadený odvolať
- krok späť v budovaní štátnej správy na základoch nestrannosti a odbornosti – hrozba pre nezávislosť rôznych úradov
- legalizovali sa staré praktiky spred roka 2002 - po 1. apríli 2002 bolo možné predstaveného odvolať len v explicitne uvedených prípadoch, napríklad keď nevykazoval riadne výsledky, alebo sa znížil stav zamestnancov a pod.
- ešte viac sa zjednodušilo odvolávanie, keď sa uzákonilo, že odvolať možno bez udania dôvodu každého vedúceho pracovníka, nielen toho, ktorý priamo podlieha politickému nominantovi

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Radoslav Štefančík: Politické strany nehorázny spôsobom vstupujú do nezávislosti orgánov, ktoré by mali byť na vláde nezávislé. Vláda tak zároveň dala zbytočným úvahám o budovaní nezávislej a odpolitizovanej štátnej správy. Zároveň zobrala motiváciu všetkým študentom verejnej správy alebo politológie, ktorí by chceli v budúcnosti pracovať v orgánoch štátnej správy ako nezávislí odborníci. Na druhej strane treba povedať, že dnešná koalícia len pokračuje v tom, čo začala jej predchodkyňa.

Juraj Renčo: Hranicu medzi politickými nominantmi a profesionálnymi úradníkmi (zdôrazňujem slovo profesionálnymi, a to v dobrom zmysle) je potrebné zachovať. Je celý rad "zručností", ktoré štátny úradník musí ovládať, aby bol vo svojom odbore profesionálom, a získanie týchto zručností trvá niekoľko rokov. Na druhej strane, je právom každej politickej garnitúry dosadiť svojich ľudí na tie pozície, ktoré rozhodujú o formulovaní a implementácii politík. Identifikácia tejto hranice je veľmi krehká a závisí na vládnucej politickej garnitúre.

Juraj Nemec: Verejná a štátna služba má byť profesionálna a apolitická. Úradník – podľa princípu - profesionálne plní (legálne) príkazy, čo je nástroj na presadzovanie verejnej politiky, bez ohľadu na to, kto ju tvorí. Preto v "teoretickej" verejnej správe pojem "svoj" človek neobstojí.

Jozef Orgonáš: Čo tento štát - resp. títo socialisti, ktorí vládnu, ešte nechcú riadiť. Profesionálni pracovníci v štátnej správe zneisteli a na pracoviskách je zbytočné napätie.

Eduard Chmelár: Krok späť, ktorý posilní partokratický charakter tohto štátu.

OZ Vidiecky parlament: Štátni zamestnanci by mali spĺňať kvalifikačné predpoklady a po získaní určitej praxe aj definitívu na príslušné funkcie v rámci celej štátnej správy. Túto definitívu by bolo možné odobrať len súdnym rozhodnutím. Vláda by mala mať možnosť premiestňovať týchto zamestnancov na úradoch v rámci príslušnej územnej štátnej správy.

Jaroslav Vokoun: Štátny úradník by nemal mať väčšiu ochranu ako zamestnanec vo firme. Neistota je motívom k lepším výkonom.

Luboš Vagač: Zaujímavé, že keď pracovníkov treba chrániť viac (cieľ novely Zákonníka práce), nájdu sa niektorí, ktorých stačí chrániť menej...

Miroslav Siváček: Účelovosť novely je očividná a má zastrašovací charakter, pretože za slabé výsledky vedúcich pracovníkov bolo možné odvolanie už aj predtým. Tento krok len umocňuje jednoznačnú politickú zodpovednosť vládnucej koalície za dosahované výsledky a výkonnosť štátnej správy.

Milan Velecký: Aj tak sa v štátnej správe robia čistky. Ak proti tomu chceme bojovať, nestačí len prísnejší zákon (iba sa to skomplikuje, predraží), chcelo by to zmenu filozofie spoločnosti. Aby spoločnosť neočakávala (alebo neakceptovala) politické čistky v takom rozsahu, ako sa robia.

15. Zvýhodnená tarifa za dodávku zemného plynu pre seniorov nad 65 rokov (priemerná úspora pre dôchodcu 600 Sk ročne)

Primárny zdroj: Rozhodnutie Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (č. 0032/2007/P) zo dňa 29.05.2007

Zvýhodnenie Plus Senior v tarifách D2 a D3 Slovenského plynárenského priemyslu (SPP), a.s.

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 29.5.2007 Úradom pre reguláciu sieťových odvetví; účinnosť od: 1.7.2007

Navrhovateľ: predseda vlády SR Robert Fico (SMER-SD) a SPP, a.s.

Zámer opatrenia: kompenzovať seniorom nad 65 rokov zvýšené náklady na vykurovanie plynom

Obsah opatrenia:

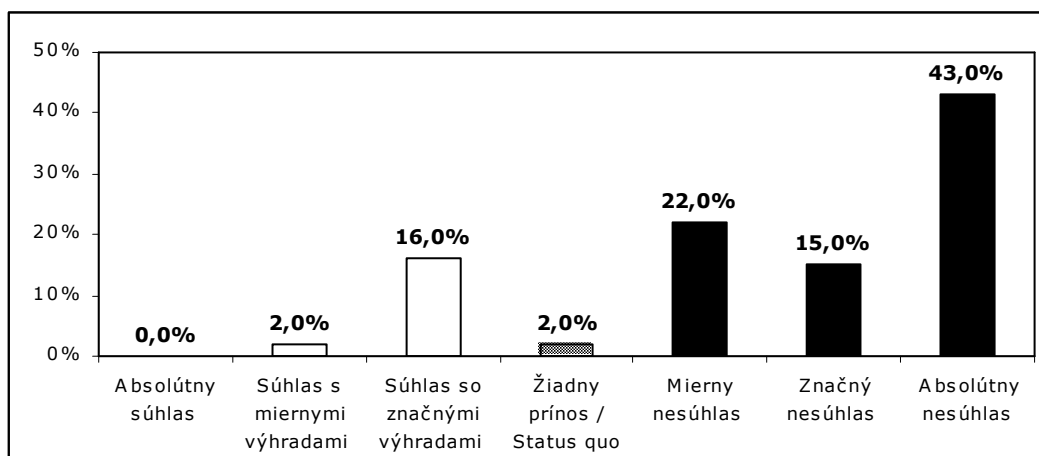
- vláda sa s SPP dohodla na 50-korunovej mesačnej zľave na plynové účty seniorom nad 65 rokov
- Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) akceptoval dohodu medzi vládou a SPP a odobril vznik novej zvýhodnenej tarify Plus Senior platnej od júla 2007
- na zľavu majú nárok dôchodcovia (musia mať v odbernom mieste trvalé bydlisko a účty na plyn musia byť vedené na nich), ktorí spotrebujú ročne 200 až 6500 metrov kubických zemného plynu, teda tí, ktorí plynom kúria v menších domoch, alebo ohrievajú vodu – predpokladá sa 200-tisíc oprávnených žiadateľov o zvýhodnenú tarifu (dôchodcov je v SR približne 1,2 milióna)
- priemerné zníženie o 600 Sk ročne bude premietnuté v nižšej fixnej sadzbe – to zodpovedá približne 1% až 14% z odberu plynu oprávnenej osoby
- zľavu nedostanú tí, ktorí platia najnižšiu sadzbu za odber plynu, ktorá je 54 Sk bez DPH, a ani tí, ktorí majú spotrebu nad 6500 metrov kubických
- o zľavnenú tarifu treba písomne požiadať v SPP
- tzv. sociálne tarify existujú aj v Českej republike, Maďarsku či Veľkej Británii

Hlasy proponentov v médiách:

- priaznivý dopad na staršie obyvateľstvo v sume približne 120 mil. Sk ročne – dôchodcovia patria k najväčšej sociálne slabšej vrstve obyvateľstva, je to mimoriadne sociálne citlivá skupina a každá úspora, každých desať, dvadsať korún je pre týchto ľudí dôležitých
- vzhľadom na narastajúce rekordné zisky v sprivatizovaných monopolných podnikoch by sa tieto mali správať čo najsociálnejšie voči obyvateľom
- SPP vyviazol z "boja vlády proti monopolom" len s malými odreninami, nakoľko zvýhodnenú tarifu môže použiť ako šikovný marketingový ťah, ako motivovanie odberateľov neprechádzať na iné druhy vykurovania, pričom sa môže dokonca aj zvýšiť odber plynu u seniorov

Hlasy oponentov v médiách:

- nesystémová pomoc dôchodcom nad 65 rokov, ktorí ani nie sú chudobou najviac ohrozenou sociálnou skupinou v SR; v riziku chudoby sú na Slovensku najmä mladí ľudia a nezamestnaní
- populistický krok, ktorým si premiér kupuje svojich voličov
- plošná dotácia bez ohľadu na výšku dôchodkov či iných príjmov dôchodcov nie je správna; keby zľavu dostali iba chudobní dôchodcovia, mohla by byť výraznejšia, a tým aj adresnejšia
- sociálne odkázaná 64-ročná vdova, 44-ročný invalidný dôchodca, osamelý, sociálne odkázaný rodič či ťažko zdravotne postihnutí ľudia do 65 rokov alebo dôchodcovia v panelákoch, ktorí plyn používajú len na varenie, nemajú na zvýhodnenú tarifu nárok, zato však pracujúci alebo bohatý dôchodca nad 65 rokov bývajúcí v rodinnom dome spolu so svojimi zamestnanými deťmi na ňu nárok má
- dávnejšie navrhované zriadenie akéhosi sociálneho fondu zo strany energetických monopolov na pomoc sociálne slabším by bolo adresnejšie, keďže by sa neprispievalo ľuďom podľa veku, ale podľa sociálnej odkázanosti
- hrozba možných skrytých krížových dotácií, ktoré európska, ako aj slovenská energetická legislatíva zakazuje, ak by SPP nefinancoval seniorskú zľavu zo zisku, a tak by to išlo na úkor ostatných odberateľov plynu v podobe vyšších cien
- ak pôjde dotácia plynu zo zisku SPP, bude sa na nej podieľať aj štát ako spoluačionár plynární – seniorom tak nepriamo prispievajú všetci platcovia daní sumou okolo 70 mil. Sk, čo je suma, o ktorú sa zníži príjem štátneho rozpočtu z SPP (o 20 mil. Sk nižšia daň z príjmov SPP a o 50 mil. Sk nižšie dividendy štátu)

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Renčko: Absolútne populistické a nesystémové opatrenie, ktoré nie je podložené žiadnou dopadovou štúdiou, navyše diskriminačné a selektívne.

Tomáš Dudáš: Výrazne neadresný a nesystémový krok, ktorý možno vnímať ako populistický krok súčasnej vlády. Dostupné analýzy pritom jasne ukazujú, že dôchodcovia nie sú najohrozenejšou sociálnou skupinou na Slovensku (sú nimi napr. mladé rodiny s viacerými deťmi).

Radoslav Štefančík: Skutočne je otázne, prečo vláda podporuje dôchodcov, a nie najviac ohrozené skupiny, ako mladé rodiny s deťmi, invalidov či nezamestnaných. Vláda by mala určite vysvetliť, prečo podporuje práve dôchodcov. Paušálne stanovená hranica založená na veku je absolútne bezohľadná voči skupinám, ktoré by finančnú pomoc potrebovali vo väčšej miere.

Robert Žitňanský: Selektívne zvýhodňovanie úzkej skupiny obyvateľov (ktorí vo zvýšenej miere tvoria elektorát súčasnej koalície) na úkor spoločnosti – pretože buď by mal SPP vyšší zisk a spoločnosť vyššie príjmy verejných financií, alebo by mohla cena klesnúť všetkým, hoci o menej ako tejto skupine občanov. Okrem toho štatistiky dlhodobo ukazujú, že z hľadiska chudoby najohrozenejšou sociálnou skupinou nie sú dôchodcovia, ale mladé rodiny s deťmi, takže "sociálny štát" v tomto prípade mieri vedľa.

Eugen Jurzyca: Dôchodcovia sú menej ohrození rizikom chudoby než mladí ľudia. Čudné, že si to ľudia, ktorí tvrdia, že ich hlavnou komparatívnou výhodou je sociálne cítenie, nezistili. Ide o opatrenie viditeľné v médiách, neviditeľné v peňaženke. Toto opatrenie dôchodcom veľmi nepomôže. Súkromné reklamné kancelárie môžu závidieť, ako dokáže vláda narábať s marketingovými nástrojmi. Ak by sa vláda venovala skvalitňovaniu podnikateľského prostredia, urobila by lepšie. Aj pre dôchodcov.

OZ Vidiecky parlament: Nesystémová pomoc neohrozenej sociálnej skupine. Populistický krok, ktorým si premiér kupuje svojich voličov.

Eduard Chmelár: Nesystémové riešenie, ktoré nezohľadňuje adresnosť a sociálne postavenie dôchodcu.

Richard Ďurana: Komerčná spoločnosť by nemala plniť funkciu štátneho sociálneho systému. Ide navyše o neadresnú sociálnu pomoc, pretože bude smerovať aj dôchodcom, ktorých dôchodky presahujú priemernú čistú mzdu v hospodárstve.

Igor Hornák: Cez deformáciu cien sa nemajú realizovať sociálne programy a ciele.

Juraj Nemec: Zásadne nesúhlasím, dotácia k cene nie je efektívnym nástrojom sociálnej politiky.

Milan Velecký: Prečo len zemný plyn a prečo len nad 65 rokov? A tí, čo kúria elektrinou, tí si takúto podporu "nezaslúžia"? A tí dôchodcovia, čo užívajú veľa liekov, dostanú niektoré lieky lacnejšie ako ich deti a vnuci? A potraviny? Absolútny nezmysel.

Jozef Orgonáš: Principiálne nesúhlasím, na druhej strane situácia seniorov je ťažká, možno by sa to malo riešiť sociálnou dávkou.

Vítězslav Palásek: Zvýhodnená tarifa plynu (a možno aj el. energie, vodného a stočného, nákladov na telefonovanie, cestovania a pod.) sú klasickými nástrojmi štátnej sociálnej podpory ekonomicky znevýhodnených skupín obyvateľstva vo viacerých európskych krajinách. Otázkou však zostáva, či dôchodcovia sú naozaj tou ekonomicky najpotrebnejšou skupinou pre príjem tejto dávky v podobe zvýhodnenej tarify za plyn. Definícia podľa jednoduchého ukazovateľa - vek nad 65 rokov - však umožní bezproblémovú distribúciu tejto dávky a súčasne je v spoločnosti, ako plnenie volebného programu, dostatočne viditeľná.

Jaroslav Vokoun: SPP akceptoval takéto riešenie (asi dostal za to niečo lepšie, aby bol motivovaný), tak ťažko môžeme začať zvädzať boj. Pravdou je to, že kompenzáciu dostanú aj tí, ktorí ju nemajú dostať. Preto mali byť kritériá na získanie takejto výhody prísnejšie nastavené.

Miroslav Siváček: Súhlasím so všetkými názormi oponentov.

Igor Hurčík: Nesystematické, ale sociálne.

Igor Daniš: Samozrejme podstata problému je niekde inde.

Mária Machová: Smiešne opatrenie a ani nestojí za komentár.

16. Posunutie dátumu účinnosti deregulácie nájomného za byty v reštituovaných domoch a domoch v majetku obcí z 1.7.2007 na 31.12.2008

Primárny zdroj: Novela (č. 200/2007 Z.z.) zákona (č. 18/1996 Z.z.) o cenách

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 29.3.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.6.2007

Navrhovateľ: poslankyne NR SR Ľudmila Mušková a Katarína Tóthová (obe ĽS-HZDS)

Zámer opatrenia: posunutie účinnosti zrušenia regulácie nájomného v reštituovaných domoch z dátumu 1. júl 2007 na 31. december 2008

Obsah opatrenia:

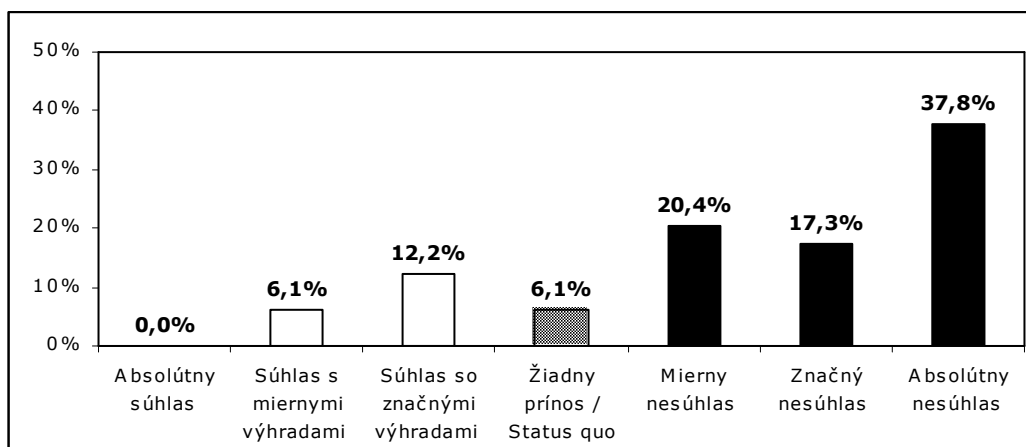
- posunutie účinnosti deregulácie nájomného za byty v reštituovaných domoch z 1. júla 2007 na 31. december 2008
- regulovaná cena za nájom zostane na úrovni 33,8 Sk/m²
- opatrenie sa týka bytov v reštituovaných domoch (0,2% až 1% bytového fondu, čo predstavuje približne 3 000 až 15 000 bytov), ako aj omnoho väčšieho počtu nájomných bytov, ktoré sú v majetku obcí

Hlasy proponentov v médiách:

- po uvoľnení regulovaného nájomného za byty od 1. júla 2007 by prenajímatelia bytov pristúpili k jednostrannému výraznému zvýšeniu nájomného, v dôsledku čoho by mohlo dôjsť k ohrozeniu občanov dlhoročne užívajúcich nájomné byty najmä v domoch vydaných v rámci reštitučných zákonov
- spoločensky žiaduca ochrana sociálne slabších nájomníkov v reštituovaných domoch, ktoré sa nachádzajú často v centre miest a obcí, kde žije prevažne staršia generácia občanov – dôchodcov, ktorí si byty nemohli odkúpiť do osobného vlastníctva, pretože im to reštituenti neumožnili, a takto sa stali nie vlastnou vinou nájomníkmi bytov na celý život; nedostatok finančných prostriedkov u tejto kategórie občanov im neumožňuje kúpiť si náhradné byty; uvoľnenie regulovaného nájomného by pre týchto ľudí mohlo znamenať existenčné ohrozenie a obrazne povedané odchod na ulicu
- obmedzený počet voľných nájomných sociálnych bytov - odklad účinnosti deregulácie umožňuje vytvoriť časový priestor na výstavbu lacnejších nájomných sociálnych bytov, do ktorých by sa mohli nájomníci z reštituovaných domov presťahovať

Hlasy oponentov v médiách:

- hrubý zásah do vlastníckych (aj ústavných) práv reštituentov
- štát, resp. obce prenášajú svoju zodpovednosť - úlohy v sociálnej politike - na vlastníkov – už 17 rokov vlastníci bytov dotujú nájomné zo svojich vlastných zdrojov
- súčasná, viac rokov sa nemeniaca maximálna výška regulovaného nájomného nepokrýva ani základné náklady na údržbu bytov
- neustále odkladanie problému do budúcnosti, pričom nič nenasvedčuje tomu, že koncom roka 2008 budú štát, obce a nájomníci pripravení na dereguláciu, lebo už to 17 rokov úspešne odkladajú a na nič sa nepripravujú
- po prípadných prehrách v súdnych sporoch bude musieť štát vlastníkov bytových domov primerane odškodniť
- obavy z jednostranného zvyšovania nájomného sú neopodstatnené, pretože nájom bytu sa riadi osobitnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, a preto je takáto argumentácia nepostačujúca pre posunutie deregulácie
- negatívny dopad na príjmy obcí a miest, ktoré majú zriadené nájomné byty
- prieskum v Prahe ukázal, že na "dobrých adresách" v starých bytoch s regulovaným nájomným bývajú prevažne dobre situovaní manažéri, advokáti, lekári a pod.

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Richard Ďurana: Regulované nájomné predstavuje hrubý zásah do vlastníckych práv majiteľov nehnuteľností. Na napĺňanie cieľov sociálnej politiky má štát sociálny systém. Regulácia nájomného má za následok absenciu investícií do existujúcich nehnuteľností.

Igor Hornák: Predĺženie deformácií trhu s bytmi v konečnom dôsledku ohrozuje aj nájomníkov. Obmedzovanie trhu nemá nahrádzať sociálnu politiku.

Martin Jaroš: Opäť o pár mesiacov odložený problém namiesto koncepčného riešenia. Štát si týmto koleduje o veľký problém. Poľsko už za takéto obmedzovanie vlastníckeho práva prehralo na Európskom súde pre ľudské práva.

Radoslav Procházka: Ďalší odklad komplexného systémového riešenia zvýšil mieru právnej neistoty, prehĺbil a predĺžil zásah do ústavných práv konkrétnych osôb (vlastníkov bytových domov) a aj v symbolickej rovine len zvýraznil nedostatok rešpektu zákonodarcu k súkromnému vlastníctvu v jeho rozmanitých podobách.

Eugen Jurzyca: Po takmer 20 rokoch od skončenia socializmu je takýto zásah do vlastníckych práv silným negatívnym signálom o tom, ako ich naša spoločnosť rešpektuje. Zdá sa, že štát v tomto prípade zvolil u nás pomerne častý spôsob presadzovania spravodlivosti súdmi – čakanie na smrť sporiacich sa strán.

Tomáš Dudáš: Cenová regulácie je prežitkom socializmu, a platí to samozrejme aj pre reguláciu nájomného. Posunutie deregulácie o 18 mesiacov pritom nerieši problém samotný, len ho odsúva do budúcnosti. Podľa môjho názoru nebudú nájomníci lepšie pripravení na odstránenie cenovej regulácie ani na konci roka 2008.

Miroslav Siváček: Zákon zmäčkuje právne prostredie na nesprávnom mieste. Za 17 rokov sa mohli na jeho plnenie zodpovedne pripraviť všetky strany. Odklad nič nevyrieši a pred voľbami sa termín opäť pravdepodobne posunie bez toho, aby štát kompenzoval straty, ktoré svojim rozhodnutím vlastníkom domov spôsobuje.

Juraj Renčko: Nezmyselné a nič neriešiace opatrenie odsúvajúce riešenie problému do budúcnosti. Predstava, že v bytoch v reštituovaných domoch bývajú prevažne chudobní dôchodcovia, sa neopiera o žiaden výskum, chýba dopadová štúdia deregulácie nájomného. Regulácia nájomného neumožňuje vytvárať dostatočné zdroje na údržbu a rekonštrukcie, čo môže viesť k havarijným situáciám.

Luboš Vagač: Odkladanie deregulácie nemožno donekonečna odôvodňovať sociálnou situáciou časti nájomcov. Po toľkých rokoch sa na túto situáciu musia všetci nájomníci pripraviť. Štát/obec, ak chcú pomôcť, mali by si zmapovať počet a situáciu nájomcov, ktorých sa to týka, a v rámci svojich možností poskytnúť adekvátnu pomoc, ale nie donekonečna na úkor vlastníkov.

Juraj Nemec: Opatrenie nič nevyrieši, len oddiali problém. Ekonomická teória jednoznačne preferuje dereguláciu nájomného a riešenie problému dostupnosti bývania cez efektívnejšie nástroje.

Robert Žitňanský: Falošný prejav sociálneho cítenia – ak štát chce byť súcitný k ľuďom, ktorí bývajú v reštituovaných bytoch, mal im kompenzovať trhové nájomné z verejných financií (a implicitne si tým pýtať súhlas daňových poplatníkov). Presun tohto bremena na vlastníkov je hanebný a vzhľadom na prvé rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných kauzách v zahraničí možno aj protiprávny. Ak sa protiprávnosť potvrdí, bude musieť štát znášať obrovské náklady na odškodnenie poškodených reštituentov.

Mária Machová: Toto je ukázkový príklad čo sa stane, ak sa problém a jeho riešenie dostatočne nevyhodnotia z hľadiska reálneho času, nákladov, dôsledkov, opatrení... A tak aj tejto vláde na jednej strane nezostalo nič iné, ako opäť problém po x-krát presunúť na ďalšie obdobie. Od tejto "sociálne orientovanej vlády" by sa však očakávalo, že ak problém odložila, zároveň pripraví návrh, ako od 1.1.2008 vyrieši problém sociálne slabších nájomníkov v reštituovaných domoch, keďže sa dá očakávať, že "zlí" vlastníci zvýšia nájomné na úroveň ekonomického nájomného. Alebo sa dočkáme ďalšieho posunutia dátumu?

Jozef Orgonáš: Je to háklivá situácia v tom, že je riziko, že tí, ktorí prenajímajú, to prestrelia a "naparia" súčasným nájomníkom také vysoké nájomné, že to bude až sociálny problém. Inak princíp deregulácie v čomkoľvek je správny.

Igor Daniš: Čo podstatného zmení posunutie dátumu účinnosti? Podstata sporu neleží v deregulácii, ale v nedostatočnej verejnej rozprave o tomto probléme a príprave dotknutých občanov riešiť vlastnú situáciu v určitom čase. Problém je vypuklejší a so závažnejšími dôsledkami v ČR.

Igor Hurčík: Nesystémové, ale určite sociálne.

OZ Vidiecky parlament: Ide o zmiernenie dopadu na nevinných ľudí.

Radoslav Štefančík: Veľmi háklivá otázka. Na jednej strane rozhodnutie zasahuje do vlastníckych práv majiteľov reštituovaných bytov, resp. domov a obmedzuje slobodu trhu s bytmi, na druhej strane sa však predlžuje obdobie, kedy sociálne slabší obyvatelia týchto bytov sú chránení pred svojvoľou niektorých majiteľov.

Anonymný komentár*: Deregulácia nájomného otvorí cestu pôsobeniu trhových princípov v doteraz prísne hájenej zóne jednej zo základných potrieb človeka, ktorým je primerané bývanie. Pri súčasných cenových pomeroch na realitnom trhu a stave legislatívy sa dajú predpokladať drakonické excesy. Aj keď počet takto postihnutých nájomníkov nie je porovnateľný napr. s počtom vkladateľov do nebankových subjektov v nedávnej minulosti, dôsledky pre mnoho z nájomníkov by mohli byť oveľa fatálnejšie a pre celú spoločnosť aj viditeľnejšie. Vládna koalícia (a to akákoľvek) sa v tomto prípade ocitá v takmer neriešiteľnej situácii, kde na jednej strane stoja ústavné princípy ochrany majetku a na strane druhej humánny a sociálny charakter spoločnosti. S vysokou pravdepodobnosťou sa dá očakávať predĺženie moratória na ekonomizáciu nájomného. Pre súčasnú koalíciu by politické zisky z predĺženia moratória výrazne prevážili nad možnými negatívnymi reakciami z obmedzovania nakladania s vlastným majetkom nepočetnej skupiny občanov - vlastníkov nájomných domov.

Milan Velecký: Typické "politické" rozhodnutie – nájomníkov je viac ako vlastníkov. Chápal by som to pred voľbami, ale teraz? Všetko má svoju cenu, aj bývanie v prenajatom byte. Aj vlastník má svoje práva. Ako má napríklad získať prostriedky na opravu?

Jaroslav Vokoun: Toto je trhový segment, kde sa socializmus drží najdlhšie. Prekvapuje ma slabosť záujmovej skupiny vlastníkov nájomných bytov v presadzovaní sa.

17. Novela zákona o lesoch (uvolnenie podmienok pre ťažbu dreva; zákaz bicyklovania a jazdenia na koni mimo vyznačených trás a lesných ciest)

Primárny zdroj: Novela (č. 360/2007 Z.z.) zákona (č. 326/2005 Z.z.) o lesoch a zákona (č. 217/2004 Z.z.) o lesnom reprodukčnom materiáli

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 21.6.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.9.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Zámer opatrenia: zabezpečiť odborné hospodárenie v lesoch v súlade princípmi trvalo udržateľného rozvoja

Obsah opatrenia:

- súčasťou tzv. náhodnej ťažby dreva sa stávajú po novom aj opatrenia na ochranu lesa (t.j. preventívne a obranné opatrenia), nielen opatrenia na odstraňovanie následkov pôsobenia škodlivých činiteľov v lesoch – náhodnú ťažbu môžu lesníci vykonávať, aby odstránili choré porasty a zamedzili šíreniu a premnoženiu škodcov, a to aj po prekročení celkového objemu ťažby schváleného v lesnom hospodárskom pláne
- rozširuje sa maximálna plocha, ktorú môžu lesníci (aj náhodnou ťažbou) vyrábať v rámci obnovy jedného lesného dielca, z 5 na 7,5 hektára
- náhodná ťažba tvorí približne 50% z celkovej ťažby dreva na Slovensku

* Respondent si neželal byť menovaný.

- zavedenie možnosti použitia holorubného hospodárskeho spôsobu v určených prípadoch, kedy obnovu lesa nie je možné z hľadiska prírodných podmienok dosiahnuť ostatnými hospodárskymi spôsobmi uvedenými v zákone a prirodzená obnova vysokého lesa v týchto prípadoch nie je možná, navyše použitie iného hospodárskeho spôsobu by v daných prírodných podmienkach bolo pre vlastníkov a obhospodarovateľov lesov ekonomicky nevýhodné
- novela zavádza na lesných pozemkoch zákaz jazdiť na bicykli alebo na koni mimo lesnej cesty alebo vyznačenej trasy (zákaz teda platí aj na lesné chodníky) - za tento priestupok možno uložiť pokutu do 5 000 Sk
- podľa slovenskej technickej normy existuje na Slovensku 40-tisíc kilometrov lesných ciest
- zámer úplne (nielen v nadmernom množstve) zakázať vynášanie semien a semenáčikov lesných drevín z lesa nakoniec parlamentom neprešiel

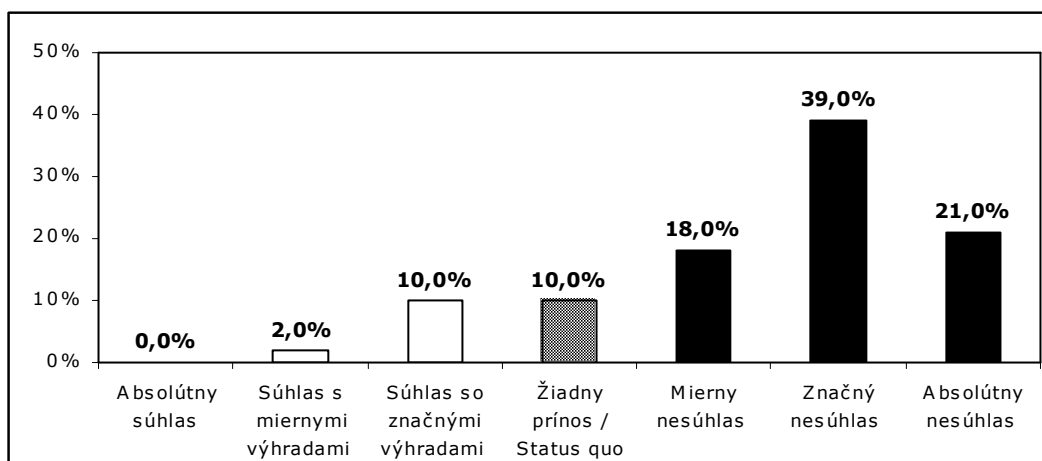
Hlasy proponentov v médiách:

- novela nikomu nezakazuje vstúpiť do lesa pešo alebo dopravným prostriedkom, napríklad bicyklom; cyklista by však mal jazdiť len po vyznačených trasách alebo lesných cestách, ktorých je dostatok, a neničiť cudzí majetok
- použitie iného ako holorubného spôsobu by bolo v určitých prírodných podmienkach pre vlastníkov a obhospodarovateľov lesov ekonomicky neúnosné
- legitímne zvýšenie ochrany záujmov (aj súkromných) vlastníkov a obhospodarovateľov lesov
- vytvorenie podmienok pre väčšiu ziskovosť slovenského lesníctva
- zákon nemá negatívny dopad na štátny rozpočet

Hlasy oponentov v médiách:

- novela uľahčuje zvýšenie nekontrolovateľnej ťažby dreva, a to aj na väčšej ploche lesa
- pri tzv. náhodnej ťažbe nejde častokrát len o spracovanie kalamitného dreva, ale o regulárnu ťažbu zdravých stromov pre zisk - možnosť takejto ťažby je na Slovensku veľmi jednoduchá a jej kontrola je takmer nulová
- zväčšením možností náhodnej ťažby sa umožňuje ešte väčšmi ako doteraz prekračovať celkový objem ťažby dreva schválený v lesnom hospodárskom pláne - to sa dá prirovnáť k vykrádaniu dreva z lesov
- zväčšuje sa priestor pre používanie toľko kritizovaného holorubného spôsobu ťažby dreva
- zákaz jazdy po lesných chodníkoch na bicykloch i koňoch je nehoráznym šikanovaním občanov
- v lesoch nie je dostatok vyznačených cyklistických trás a trasy pre kone neexistujú vôbec
- slovenská technická norma definuje lesné cesty ako „spevnené, ako aj nespevnené cesty, vrátane zemných ciest, ako sú zväžnice, približovacie cesty a linky“ - môže sa preto stať, že cyklista či jazdec na koni a vlastník lesa sa dostanú do sporu o to, či sú alebo nie sú na lesnej ceste - je nemysliteľné, aby rodina, ktorá sa na bicykloch vyberie do lesa, mala študovať technické normy
- opatrenie neodôvodnene a v neprimeranej miere obmedzuje možnosti rekreácie, agroturistiky, spoznávanie prírody, zdravého a aktívneho využívania voľného času, a to aj na miestach, kde by s tým súhlasil vlastník alebo správca lesa
- lesná stráž nebude schopná dodržiavanie zákazu kontrolovať, sankcie sa môžu uplatňovať selektívne, na nepohodlných návštevníkov lesa
- zákaz má iný cieľ, ako iba zabrániť ľuďom jazdiť v lese - má odľákať pozornosť verejnosti od oveľa podstatnejších vecí, ktoré sa dejú v lesoch na Slovensku
- silnejúce snahy obmedzovať verejnosti vstup do lesov možno považovať aj za likvidáciu možnosti verejnej kontroly s cieľom úzkych lobistických skupín maximalizovať ťažbu dreva a lov zveri

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Eduard Chmelár: Obmedzovanie voľného pohybu osôb v lese a vytváranie podmienok pre tunelovanie štátnych Lesov SR je pre ľavicovú vládu škandalom.

OZ Vidiecky parlament: Zväčšuje sa priestor pre nevhodné hospodárenie.

Juraj Renčko: Uvoľnenie regulácie tam, kde by bolo potrebné ju zachovať. Regulácia pohybu verejnosti v súkromných lesoch je nepochopiteľná (sedliackym rozumom). Asi ide o inú motiváciu.

Igor Hornák: Bez účinnej možnosti kontroly prakticky ruší reguláciu ťažby v lesoch. Obmedzenie spôsobu pohybu v lese je zle formulované (odvolávka na technickú normu), čo považujem za porušenie prirodzeného práva na zrozumiteľné zákony, ale s jeho obsahom súhlasím.

Tomáš Dudáš: Časť novely zakazujúca bicyklovanie a jazdenie mimo vyznačených trás a lesných ciest je typickým príkladom zbytočnej regulácie, ktorý má iba minimálny prínos – ale výrazne obmedzuje bežných občanov Slovenska.

Radoslav Štefančík: Zákaz bicyklovania či jazdenia na koni mimo vyznačených trás a lesných ciest je jeden z učebnicových príkladov, ako môže štát šikanovať svojich občanov.

Juraj Nemec: Novela jednoznačne prináša viacej problémových prvkov ako osohu. Les je z mnohých pohľadov verejným statkom a tento princíp by mal zostať zachovaný. Dopady chápania lesa ako krátkodobého zdroja bohatstva je možné plne vidieť v krajinách ako Albánsko. Veľa sa diskutovalo o zákaze jazdy na bicykli mimo vyznačených trás a lesných ciest. Právny a reálny dopad tejto časti novely je sporný. Viac právnikov sa domnieva, že po úzkych turistických značkách je možné jazdiť aj naďalej. Toto opatrenie sa nedá systémovo kontrolovať. Navyše bicyklisti nie sú hlavným problémom – tým je nekontrolovaná jazda motorových vozidiel a v zime aj snežných skútrov (ktoré navyše ani nie sú chápané ako motorové vozidlo).

Jaroslav Vokoun: Základným problémom na Slovensku je nedôvera. To nás vzdďľuje od slušnej spoločnosti a potom musíme riešiť takéto problémy takýmto spôsobom. Až keď sa tu udomácní sociálny kapitál v povšimnutiahodnom množstve, nebudú sa musieť riešiť takéto problémy, a potom aj počet HESO otázok bude veľmi malý. V tom nám naša viera pomáhaj. Cyklista spraví menej škody ako produktívny drevorubač.

Jozef Orgonáš: Niektoré skutočnosti sú správne, niektoré konvenujú snahe o štátny dirigizmus a sú katastrofálne!

Mária Machová: Novela priniesla viacero užitočných opatrení, ale zákaz bicyklovania považujem skôr za politický revanš alebo formu "zneuctenia" bicyklovania ako určitého symbolu SDKÚ.

Igor Daniš: Štandardné riešenie zodpovedajúce pravicovému zmýšľaniu o vlastníckych právach prekrútené pravicovými stranami. Byť vládnyimi stranami by pravicové strany realizovali rovnaké riešenie. Jediný spor sa týkal vyznačenia lesných ciest. (Netvrďím, že súhlasím.)

18. Novela zákona o regulácii v sieťových odvetviach (väčší vplyv štátu na personálne obsadenie regulačného úradu; rozšírenie možností regulovať ceny)

Primárny zdroj: Novela (č. 107/2007 Z.z.) zákona (č. 276/2001 Z.z.) o regulácii v sieťových odvetviach

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 7.2.2007 v NR SR; účinnosť od: 15.3.2006

Navrhovateľ: Ministerstvo hospodárstva SR

Zámer opatrenia: možnosť komplexnej regulácie cien, oddelenie regulačného úradu od regulačnej rady a možnosť spoločenskej kontroly celého regulačného procesu

Obsah opatrenia:

- zriadila sa Rada pre reguláciu, ktorá nahradila doterajšiu Regulačnú radu (jej funkčné obdobie sa skončilo nadobudnutím účinnosti novely zákona 15.3.2007), pričom získala i väčšie právomoci
- Rada najmä vypracováva návrh regulačnej politiky a schvaľuje rozsah cenovej regulácie a spôsob vykonávania cenovej regulácie
- nová Rada - 6 členov - vymenúva ich prezident SR, z toho troch na návrh vlády a troch na návrh parlamentu (tak ako doteraz; pôvodne sa však navrhovalo, aby mali v Rade zastúpenie aj "relevantné združenia odberateľov energií")
- člena Rady pre reguláciu bude môcť prezident po novom odvolať aj z dôvodu, ak sa preukáže nezákonnosť konania úradu, alebo ak bude člen Rady konať v rozpore s regulačnou politikou – návrh podá vláda, resp. NR SR
- väčšie (najmä personálne) oddčlenenie Rady pre reguláciu od Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) – doterajšia Regulačná rada bola orgánom ÚRSO, súčasná Rada pre reguláciu

je rovnocenná ÚRSO ako nezávislý orgán štátnej správy cenovej regulácie v sieťových odvetviach

- predsedu a podpredsedu ÚRSO vymenúva a odvoláva vláda SR na návrh Rady pre reguláciu (doteraz boli predseda a podpredseda ÚRSO zároveň predsedom a podpredsedom Regulačnej rady, ktorá ich zo svojich radov určovala, ako aj odvolávala)
- verdikty regulačného úradu pri schvaľovaní cien energií bude po novom kontrolovať Ministerstvo hospodárstva (MH) SR, resp. Ministerstvo životného prostredia (MŽP) SR - ÚRSO najprv návrh ceny predložený regulovaným subjektom posúdi, potom tento posudok spolu s potrebnými podkladmi na výpočet ceny predloží MH SR, resp. MŽP SR na vyjadrenie, pričom ak je vyjadrenie ministerstiev záporné a ÚRSO návrh ceny schváli, uverejní regulačný úrad spolu s cenovým rozhodnutím aj vyjadrenie ministerstiev spolu s odôvodnením (pôvodne MH SR uvažovalo, že znenie vyjadrenia ministerstiev by bolo pre ÚRSO záväzné pre odsúhlasenie, resp. neodsúhlasenie ceny)
- novela oprávnila ÚRSO rozšíriť okruh tovarov alebo služieb, ktorých ceny sa teraz neregulujú (napr. dodávky plynu pre podniky alebo tzv. silová elektrina), ak vznikne mimoriadna trhová situácia, ak dôjde k ohrozeniu trhu vplyvom nedostatočne rozvinutého konkurenčného prostredia, alebo ak si to vyžaduje ochrana spotrebiteľa, a ak je to v súlade s regulačnou politikou (neprešiel pôvodný návrh, aby boli ceny energií pre veľkoodberateľov regulované v bežnej trhovej situácii)

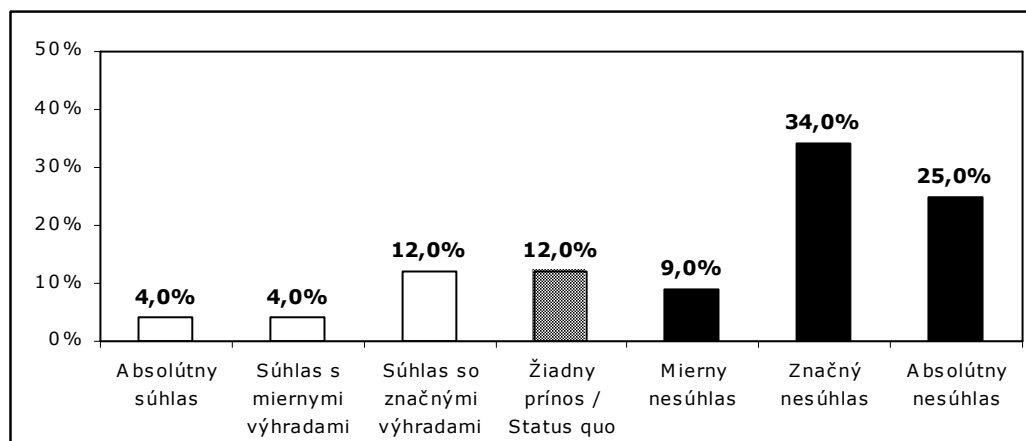
Hlasy protagonistov v médiách:

- zvyšuje sa možnosť spoločenskej kontroly nad rozhodnutiami regulačného úradu, ako aj nad celým procesom regulovanej cenotvorby v oblasti sieťových odvetví, keďže činnosť ÚRSO pri schvaľovaní cien energií bude kontrolovať MH SR, resp. MŽP SR
- potenciál pre nižšie ceny energií pre odberateľov
- systémové riešenie regulačného rámca, vrátane transparentnej, objektívnej a spravodlivej cenotvorby v oblasti sieťových odvetví
- v mimoriadnych situáciách na trhu je rozšírenie predmetu regulácie cien aj na dodávky energií veľkoodberateľom v záujme spoločnosti

Hlasy oponentov v médiách:

- oklieštenie nezávislosti regulačného úradu – väčší politický vplyv a tlak na ÚRSO a na Radu pre reguláciu – ľahšia výmena členov regulačného úradu; kreovaním novej Rady sa pretrhol samoregulačný sa tzv. tretinový mechanizmus obmeny členov Rady
- možný konflikt záujmov, keďže MH SR a MŽP SR sa stanú účastníkmi cenového konania
- novela zákona o regulácii v sieťových odvetviach bola značne ovplyvňovaná lobizmom vláde spriaznených veľkoodberateľov energií
- negatívny krok pre otváranie trhu s energiami na Slovensku - nové podnikateľské subjekty sa budú báť prísť na nestabilný slovenský trh
- neprimerane sa posilňujú kontrolné a regulačné právomoci štátu v oblasti sieťových odvetví, zvyšuje sa možnosť regulácie cien - administratívne znižovanie cien, ktoré nepokryjú ani oprávnené náklady, sa prejaví v nedostatku zdrojov na obnovu a rozvoj infraštruktúry a na zvyšovanie kvality služieb pre ľudí

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Renčo: Novela v schválenej podobe zvyšuje možnosť politického tlaku na rozhodovanie ÚRSO (so všetkými negatívnymi ekonomickými dopadmi v prípade administratívneho znižovania cien), pričom nijako neprispieva ku skvalitneniu a vyššej profesionalite fungovania regulátora. Zapojenie MH SR, resp. MŽP SR do procesu regulácie neprináša v tomto smere nič; úradníci na ministerstvách nemajú dodatočnú kapacitu v porovnaní s ÚRSO skvalitniť regulačné rozhodnutie.

Robert Žitňanský: Vláda sa opäť snaží zaujať pozície, ktoré prednedávnom konečne opustila. Ak ceny regulujú politici (hoci aj nepriamo cez silnejšiu kontrolu ÚRSO), má to dve hlavné chyby: 1.) Politici do regulácie premietajú svoje politické záujmy, čiže deformujú ceny podľa toho, ktorú záujmovú skupinu si chcú získať výhodnejšími cenami, čo má obrovské dlhodobé následky. 2.) Získavať politické body na regulácii cien v dobrých časoch je dvojsečná zbraň. Keď sa ceny ropy či plynu na svetových trhoch začnú dramaticky zvyšovať a ich regulácia na umelo nízkych úrovniach nebude udržateľná, hnev verejnosti sa obráti proti politikom. Tí, aby ho eliminovali, budú potom oveľa náchylnejší prijímať ďalšie škodlivé opatrenia na riešenie problému, ktorý si sami privodili.

Richard Ďurana: Väčšie pole pôsobnosti vlády prostredníctvom Ministerstva hospodárstva SR pri tvorbe cien je krokom proti celkovej deregulácii v sektore energetiky, ktorá je tiež jednou z priorít EÚ. Jej dôsledkom je väčšia neistota potenciálnych investorov, a tým aj nepriame obmedzenie konkurencie na trhu s energiou. Za lepšiu "reguláciu" vysokej ziskovosti hráčov na trhu považujem konkurenciu, teda zjednodušenie podmienok na vstup do odvetvia a cenovú dereguláciu.

Eugen Jurzyca: Ide o posilnenie politických krátkodobých záujmov v tvorbe cien na úkor záujmov strednodobých a dlhodobých, založených na ekonomických analýzach. Mechanizmus regulácie cien by naozaj bolo vhodné pripraviť a prediskutovať aspoň s odbornou verejnosťou. Bolo by dobré zverejniť, aké faktory budú brané pri tvorbe cien do úvahy, a aké budú ich váhy. Tak, aby bola cenotvorba predvídateľná, transparentná, a aby boli minimalizované tlaky motivované krátkodobými záujmami vládnych strán. Tie často uprednostňujú nízke ceny až do najbližších volieb aj na úkor investícií, a teda dlhodobu pozitívneho vplyvu na dotknuté sektory, ako aj životné náklady občanov. Najväčšie negatívum novej právnej úpravy vidím v tom, že vláda vyslala signál existujúcim aj potenciálnym investorom, že v oblastiach, v ktorých má u nás štát možnosť významne zasiahnuť do regulácie, a teda de facto do vlastníckych práv investorov, to aj urobí. Predpokladám, že budúce investície sa pre našu krajinu týmto predražia. Investori totiž dnes vedia, že im vláda "šikovne" môže zhoršiť podmienky napríklad v PPP projektoch pri stavbe diaľnic, pri chystanom rozšírení ponuky televíznych staníc v rámci digitalizácie, v zdravotníctve, v školstve atď.

Mária Machová: Aj keď táto téma nie je predmetom môjho záujmu, vždy pri debatách o oprávnených nákladoch, činnosti regulačného úradu a pod. mám pocit, že ešte stále je čo riešiť v zákone tak, aby celá regulačná procedúra bola jednoduchšia, transparentnejšia a jednoznačnejšia. A keď už bol priestor pre novelu zákona, tak do tejto oblasti by sa mala uberať iniciatíva zákonodarcov. Namiesto toho sa hlavný problém hľadá v organizačných a personálnych schémach, ktoré nič podstatného nevyriešia!!! Okrem pozornosti regulačnému úradu by štát mal oveľa viac pozornosti venovať kvalite nominácií svojich zástupcov v energetických monopoloch (a v tom bol problém aj predchádzajúcich vlád), pretože tam vidím doteraz najväčšiu rezervu pre kontrolu dôležitých aspektov podnikania, ktoré sa prejavuje v celom procese cenotvorby energií. Ešte som nepočula, že by napr. dozorná rada, kde má štát väčšinu + nominanti štátu v predstavenstve štátu, nejakým verejným spôsobom vystúpili proti "nenažranému monopolu" a jeho nekalým ziskom, resp. iným spôsobom prejavili "svoj" akcionársky postoj chrániaci skutočné záujmy štátu.

Martin Jaroš: Bohužiaľ jeden zo splnených sľubov...

Igor Hurčík: Nesystémové opatrenie.

Jozef Orgonáš: Štátny dirigizmus prechádzajúci do socialistických pozícií súčasnej vlády je demontážou demokracie. Štát chce dirigovať dokonca i ceny potravín. Myslím, že v dohľadnej dobe budeme uvádzať pred ceny skratku: ŠMC (pre skôr narodených - Štátna maloobchodná cena).

Radoslav Štefančík: Postup vlády hodnotím negatívne, pretože si takto zvyšuje vplyv aj v úradoch, ktoré by mali byť na vláde nezávislé.

Juraj Nemec: Porušenie princípov definovaných EÚ – ak už regulačný úrad, tak maximálne nezávislý.

Igor Daniš: Vysoká samostatnosť akýchkoľvek regulačných úradov umožňuje väčší vplyv lobistických skupín, t.j. silnejších hráčov na trhu, a tým dovoľuje presadzovať záujmy záujmov niektorých na úkor väčšiny, väčšiny, ktorú by mal hájiť štát. Na Slovensku sa veľká samostatnosť ešte donedávna vo všeobecnosti vysvetľovala tzv. nezávislosťou na základe naivných teoretických úvah.

OZ Viediecky parlament: Zvyšuje sa možnosť spoločenskej kontroly nad rozhodnutiami regulačného úradu. Vlády už zo svojej podstaty sú zlými hospodármi.

Jaroslav Vokoun: Pohyb v netrhovom prostredí je často spojený s diktátom dodávateľa. Takto je regulačný orgán len dôsledkom pokriveného prostredia. Energetika nemá problémy s nízkymi ziskami, určite sa nemusí obávať budúcnosti v súžití s akýmkoľvek regulačným orgánom v prostredí EÚ.

19. Rozšírenie záväznosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa aj na zamestnávateľov, ktorí ju nepodpísali a nesúhlasia s ňou (novela zákona o kolektívnom vyjednávaní)

Primárny zdroj: a) Zákonom (č. 103/2007 Z.z.) o trojstranných konzultáciách na celoštátnej úrovni (zákon o tripartite) sa novelizoval i zákon (č. 2/1991 Zb.) o kolektívnom vyjednávaní
b) Novela (č. 328/2007) zákona (č. 2/1991 Zb.) o kolektívnom vyjednávaní

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené a) 9.2.2007, b) 29.6.2007 v NR SR; účinnosť od: a) 1.4.2007, b) 1.9.2007

Navrhovateľ: pozmeňujúce návrhy Výboru NR SR pre sociálne veci a bývanie

Zámer opatrenia: rozšírenie záväznosti kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa na zamestnávateľov, na ktorých sa nevzťahuje žiadna platná kolektívna zmluva vyššieho stupňa; podpora slobodnému kolektívnemu vyjednávaniu s minimalizáciou intervencie štátu len na prípady, kedy by absencia kolektívnych zmlúv zvýhodňovala zamestnávateľov bez uzatvorenej kolektívnej zmluvy a na druhej strane znevýhodňovala týchto zamestnancov

Obsah opatrenia:

- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVR) SR môže na návrh jednej alebo oboch zmluvných strán kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa (tzv. odvetvová kolektívna zmluva) ustanoviť výnosom, že kolektívna zmluva vyššieho stupňa je záväzná aj pre takého zamestnávateľa s prevažujúcou činnosťou v príslušnom odvetví, ktorý nie je členom zamestnávateľskej organizácie, ktorá túto kolektívnu zmluvu uzavrela
- doterajší právny stav umožňoval rozšíriť záväznosť kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa len so súhlasom dotknutého zamestnávateľa
- návrh na rozšírenie platnosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa môže podať len najväčší zamestnávateľský zväz pôsobiaci v príslušnom odvetví alebo odborový zväz, ktorý zastupuje v danom odvetví najväčší počet zamestnancov
- MPSVR SR vyžiada od zamestnávateľa, na ktorého sa navrhuje rozšíriť záväznosť kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa, stanovisko, resp. pripomienky k uvedenému návrhu - na prerokovanie návrhu ministerstvo zriadi trojstrannú poradnú komisiu, v ktorej sú zastúpení v rovnakom počte aj zástupcovia odborových a zamestnávateľských organizácií - jednotlivé žiadosti na extenziu kolektívnych zmlúv budú posudzované individuálne, pričom závery trojstrannej poradnej komisie budú mať odporúčajúci charakter pre ministra práce
- záväznosť kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa nemožno rozšíriť na zamestnávateľa,
  - na ktorého sa vzťahuje záväznosť inej kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa,
  - na ktorého je vyhlásený konkurz,
  - je v likvidácii,
  - ktorý zamestnáva menej ako 20 zamestnancov,
  - ktorý zamestnáva viac ako 10% osôb so zdravotným postihnutím,
  - ktorého postihla mimoriadna udalosť, ktorej následky trvajú

Hlasy proponentov v médiách:

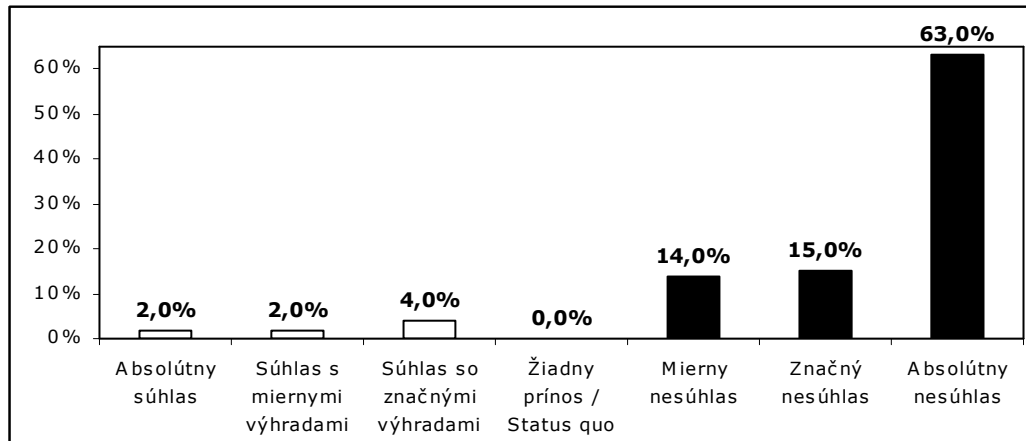
- zlepší sa ochrana a sociálne postavenie zamestnancov
- zabezpečenie rovnakého štandardu pracovnoprávných a mzdových, ako aj vyrovnaných konkurenčných podmienok zamestnávateľov v určitom odvetví
- vyrovnávanie regionálnych rozdielov
- vychádzalo sa z praxe v zahraničí (Belgicko, Francúzsko, Nemecko, Holandsko, Portugalsko, Španielsko, Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Bulharsko) a odporúčaní medzinárodných inštitúcií (napr. Medzinárodná organizácia práce)
- je to len návrat do situácie, ktorá už v SR existovala pred rokom 2004

Hlasy oponentov v médiách:

- opatrenie môže vážne narušiť podnikateľské prostredie a zhoršiť konkurencieschopnosť podnikov, ktoré budú prinútené prevziať plnenie kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa – napr. pre malých podnikateľov by rozšírenie kolektívnej zmluvy na ich firmu mohlo znamenať aj skončenie činnosti, čo by sa prejavilo aj na raste nezamestnanosti
- zneužívanie opatrenia v prospech neúmerného vplyvu odborov a na nekalý konkurenčný boj medzi podnikmi
- opatrenie je v rozpore s princípmi zmluvnej voľnosti (ako môže jedna alebo dve zmluvné strany zaviazat k plneniu tretiu stranu bez jej súhlasu?), a teda aj s Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd
- posilní sa rola rezortu práce a sociálnych vecí pri posudzovaní rozšírenia záväznosti kolektívnej zmluvy, ktorá nahradí vôľu konkrétneho podnikateľského subjektu
- MPSVR SR nedokáže kvalifikovane posúdiť, či rozšírenie pôsobnosti kolektívnej zmluvy na nejaký podnik mu nespôsobí vážne ujmy – na stratách sa budú musieť následne podieľať aj zamestnanci, ktorí mali byť pôvodne kolektívnu zmluvu chránení

- pri rokovaní o novelách sa obišli sociálni partneri (najmä zamestnávateľia), keďže príslušné ustanovenia boli v legislatívnom procese navrhnuté až poslancami vo výbore NR SR, a tak sa predišlo komplikovanejšiemu legislatívnemu postupu cez vládu
- odvetvová klasifikácia ekonomických činností je dnes už prekonaná, mnohé podniky pôsobia rovnocenne vo viacerých odvetviach
- posilňovanie korporativizmu na trhu práce je v protiklade s bežnou praxou v EÚ

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Radoslav Procházka: Okrem toho, že sa to isté ustanovenie novelizuje druhýkrát v priebehu necelého polroka, ide opäť o neprimeraný zásah do zmluvnej slobody, do práva na súdnu ochranu a do viacerých ďalších dôležitých prvkov právneho štátu.

Robert Žitňanský: Nevídané opatrenie, ktoré naráža na ústavné limity a jeho aplikácia v slobodnej spoločnosti je nepredstaviteľná.

Igor Hurčík: Právny nezmysel.

Igor Hornák: Každé okliešťovanie individuálnych zmluvných slobôd z dôvodu ochrany je väčšinou v rozpore so skutočnými záujmami ochraňovaných.

Radoslav Štefaničík: Posilňuje sa vplyv odborov, obmedzuje sa sloboda jednotlivca dohodnúť sa so zamestnávateľom na vlastných podmienkach. Zamestnávateľom tento krok zväzuje ruky pri rozhodovaní o výške mzdy, ktoré môže mať v konečnom dôsledku negatívny vplyv na rast zamestnanosti.

Richard Ďurana: Ide o drastický zásah do vlastníckych práv zamestnávateľov a vstup tretej strany do dobrovoľného kontraktu dvoch subjektov – zamestnávateľov a zamestnancov. Opatrenie znižuje flexibilitu pracovného trhu a znižuje konkurencieschopnosť Slovenska v globálnom priestore trhu práce.

Jožef Orgonáš: Dirigizmus štátu pokračuje, je to komický prístup k nekomickej realite. Predstavme si situáciu, že profesijný zväz vyrokuje slabé podmienky, t.j., že zamestnanci budú mať nadmerné práva a nároky. Povedie to ku krachu niekoľkých spoločností. Nik nemôže mať právo rozhodovať o nákladoch tretej osoby, štát už vôbec nie. Hoci by rád chcel (aspoň Smer–SD).

Ludvík Posolda: Totálne v rozpore so zmluvným právom. Vnáša neistotu do právneho prostredia firiem a v širšom kontexte do ich podnikateľských zámerov, a tým aj existencie.

Mária Machová: Tak ako obnovenie zákona o tripartite aj toto považujem za plnenie predvolebných dohôd Smer-u s odborármi a ďalší prejav hrubej sily a arogancie. Veď je množstvo zamestnávateľov, ktorých sa táto povinnosť týka, ktorí zamestnávajú ľudí, plnia si všetky svoje povinnosti voči zamestnancom a štátu, a napriek tomu že z nejakých dôvodov nesúhlasia (objektívne nemôžu súhlasiť) s podmienkami kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa a musia ju prijať!!! Splnenie všetkých podmienok môže a zrejme aj bude u časti zamestnávateľov proste nad ich ekonomické možnosti so všetkými negatívnymi dopadmi na zamestnanosť.

Juraj Renčko: Zákon administratívne posilňuje postavenie odborov tam, kde sa nedokážu presadiť svojou vlastnou autoritou, dáva nadmerné regulačné právomoci MPSVR SR, jeho procedúra je prebyrokratizovaná a v realite bude s najväčšou pravdepodobnosťou nevykonateľný.

Eugen Jurzyca: Ďalší alibistický "Meisterstück". Bolo by dobré pozrieť sa na to, či sa naozaj zásadne podmienky kolektívnych zmlúv rozširujú aj na zamestnávateľov, ktorí kolektívne zmluvy nepodpisali, alebo ide len o zákon s nulovým prínosom: akoby sme schválili zákon o tom, že spolu s Miss XY želá Slovenská republika celému svetu mier. Nič sa nezmení, naša právna sústava je však komplikovanejšia a vysiela falošné signály občanom a osobitne študentom práva. Investori, a

nielen oni, fungujú tak v prostredí, v ktorom sa bez "sprievodcu mínovým poľom", bez korupcie, nedá prepracovať k úspechu.

Miroslav Siváček: Opäť jeden úplne zbytočný a kontraproduktívny zákon, ktorý sa nebude uplatňovať vôbec alebo len selektívne. Našťastie. Dôsledné naplnenie zámerov zákona by vážne narušilo pôsobenie trhu, unifikovalo podmienky a sekundárne zvyšovalo tlak na rast nezamestnanosti práve v zaostalých regiónoch. Ďalším krokom by už mohli byť len tabuľkové platy na porovnateľné pracovné pozície a skupinové rekreácie.

Martin Jaroš: Živý komunizmus... Sorry, ale fakt na väčšinu týchto vecí sa nedá nejako obšírnejšie reagovať.

Juraj Nemec: Je to dosť normatívny problém, ale osobne som za vyššiu ochranu podnikateľov ako zamestnancov.

Igor Surovčík: Vynucovanie si plnenia kolektívnej zmluvy od zamestnávateľov, ktorí ju sami dobrovoľne nepodpísali, má slúžiť len k tomu, aby vláda zamestnancom predstierala svoje sociálne cítenie.

OZ Vidiecky parlament: Poškodí malých podnikateľov.

Jaroslav Vokoun: Vyjednávanie je zložitá vec. Prijaté uľahčenie situácie môže pomôcť tak, že voda v krčahu pretečie a potom sa nájde nová úroveň vzťahov na novej hladine rovnováhy. Učenie (na vlastných chybách) je zväčša drahou aktivitou.

Igor Daniš: Riešenie minulej vlády vybočovalo zo štandardu. Dôvody pre návrat späť sú každému stredne vzdelanému človeku o vývoji ekonomických, sociálnych a pracovných vzťahov za ostatných 200 rokov jasné.

Vítězslav Palásek: Právna definícia vzťahu zamestnávateľ – zamestnanec je rovnaká v malých, stredných aj veľkých podnikoch. Pre veľké (vlajkové podniky) v SR nie je kolektívna zmluva prekážkou v ich činnosti a ďalšom rozvoji.

20. Novela Zákonníka práce (posilnenie ochrany zamestnancov a postavenia odborov v podnikoch)

Primárny zdroj: Novela (č. 348/2007 Z.z.) Zákonníka práce (č. 311/2001 Z.z.)

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 28.6.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.9.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zámer opatrenia: zabezpečiť vyvážené právne postavenie medzi účastníkmi pracovnoprávneho vzťahu - posilnenie ochrany zamestnancov, zlepšenie ich pracovných podmienok, vrátane bezpečnosti a ochrany života a zdravia pri práci; prehĺbenie sociálneho dialógu medzi zamestnávateľom a zamestnancami a ich zástupcami

Obsah opatrenia:

- definícia závislej práce - za závislú prácu, ktorá je vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, sa považuje výlučne osobný výkon práce zamestnanca pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene, za mzdu alebo odmenu, v pracovnom čase, na náklady zamestnávateľa, jeho výrobnými prostriedkami a na zodpovednosť zamestnávateľa a ide o výkon práce, ktorá pozostáva prevažne z opakovania určených činností
- závislou prácou nie je podnikanie alebo iná zárobková činnosť založená na zmluvnom občianskoprávnom alebo zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov
- pri výpovedi z organizačných dôvodov má zamestnanec nárok na výpovednú dobu i na vyplatenie odstupného (vo výške 2- alebo 3-násobku jeho platu); v prípade výpovede pre chorobu z povolania má zamestnanec nárok na odstupné vo výške 10-násobku jeho platu
- pracovný pomer na dobu určitú sa dá predĺžiť alebo opakovane dohodnúť bez dôvodu len raz za 3 roky, okrem výnimiek, ktorými sú napríklad zastupovanie zamestnanca, sezónne práce, potreba podstatného zvýšenia počtu zamestnancov na prechodný čas, alebo ide o kategóriu zamestnancov u zamestnávateľa, ktorý zamestnáva najviac 20 zamestnancov, alebo ide o zamestnancov, ktorí sú poberateľmi starobného alebo invalidného dôchodku, alebo ide o vedúcich zamestnancov, ktorí sú v priamej riadiacej pôsobnosti štatutárneho orgánu
- pri opakovanom uzatvorení pracovných pomerov nie je možné dohodnúť skúšobnú dobu
- priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca, vrátane práce nadčas, nesmie prekročiť 48 hodín; zdravotnícki zamestnanci majú výnimku, môžu pracovať viac ako 48 hodín týždenne v priemere, avšak za obdobie najviac 4 po sebe nasledujúcich mesiacov max. 56 hodín v priemere za týždeň
- pracovná pohotovosť zamestnanca sa započítava do pracovného času a zamestnanec má nárok na náhradu vo výške 20% jeho minimálnej mzdy; ak dôjde v rámci pohotovosti k

- pracovnému výkonu, bude sa považovať za nadčasovú prácu; pracovnú pohotovosť môže zamestnávateľ nariadiť maximálne na 100 hodín ročne
- obnovuje sa právny inštitút - dohoda o pracovnej činnosti, na základe ktorej môže zamestnanec vykonávať pracovnú činnosť v rozsahu najviac 10 hodín týždenne
  - zavádza sa nová forma pracovnoprávneho vzťahu – telepráca (práca pre zamestnávateľa doma alebo na inom dohodnutom mieste s použitím informačných technológií)
  - menia sa podmienky dočasného zamestnávania - mzdové podmienky musia byť rovnako priaznivé u zamestnanca dočasne prideleného zamestnávateľom alebo agentúrou dočasného zamestnávania, ktorý plní úlohy u užívateľského zamestnávateľa viac ako 3 mesiace
  - posilňuje sa postavenie odborov, ktorí majú spolurozhodovať o normách práce a nerovnomernom rozvrhovaní pracovného času; ak je vo firme zamestnaných menej ako 50 členov odborej organizácie, zamestnávateľ má poskytnúť aspoň jednému ich zástupcovi 4 hodiny pracovného voľna s náhradou mzdy mesačne na odborársku agendu, pri 50 až 100 odborároch 12 hodín a pri viac ako 100 odborároch 16 hodín voľna mesačne
  - zástupcovia zamestnancov budú chránení proti opatreniam, ktoré by ich mohli poškodzovať, 1 rok po skončení svojho funkčného obdobia (o 6 mesiacov viac ako doposiaľ)
  - zamestnávateľ po dohode so zástupcami zamestnancov musí umožniť vstup do svojich priestorov aj osobe, ktorá nie je jeho zamestnancom, ale koná v mene odborej organizácie, v ktorej je združený jeho zamestnanec
  - zamestnávateľ je povinný ospravedlniť neprítomnosť zamestnanca v práci za čas jeho účasti na štrajku; v takomto prípade však zamestnancovi nepatrí náhrada mzdy; v prípade, že súd rozhodne o neprávoplatnosti štrajku, takto strávený čas sa považuje za neospravedlnenú neprítomnosť zamestnanca v práci
  - vyššia náhrada škody zo strany zamestnancov, ak spôsobia škodu zamestnávateľovi (zvýšenie z 3-násobku na 4-násobok mzdy zamestnanca)
  - právo zamestnávateľa uložiť sankciu vo výške mesačného platu za to, ak zamestnanec prestane pracovať počas výpovednej doby, ak sa na tejto peňažnej náhrade dohodli v pracovnej zmluve

Hlasý proponentov v médiách:

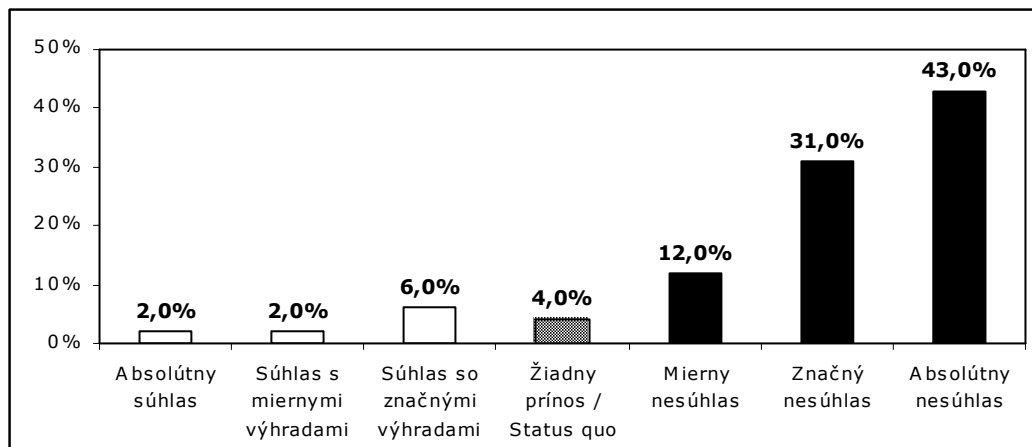
- počas rokovaní o návrhu novely došlo k dohode a odstráneniu väčšiny rozporov - najviac kompromisov počas rokovaní urobili zástupcovia zamestnancov
- novela Zákonníka práce je najdôležitejším sociálnym zákonom roka 2007 a je v plnom súlade s Programovým vyhlásením vlády SR
- posilnenie ochrany zamestnancov, ktorá sa po novele predošlej vlády zmenšila
- novela neohrozuje flexibilitu trhu práce a nezvýši nezamestnanosť, naopak prináša rad opatrení, ktoré podporujú trh práce, posilňujú vyrovnané konkurenčné prostredie a zvyšujú flexibilitu pracovného trhu
- novela zabezpečuje vyvážené právne postavenie medzi účastníkmi pracovnoprávneho vzťahu
- zmeny, ktoré prináša táto novela, budú mať prevažne pozitívny dopad na verejné financie
- konečne sa pristúpilo k riešeniu postavenia tzv. živnostníkov z donútenia
- pozitívom je zavedenie nových pružných foriem zamestnávania (dohoda o pracovnej činnosti, "teleworking"), ktorými sa zvýši konkurencieschopnosť podnikov a vo väčšej miere sa umožní zosúladiť pracovného a rodinného života zamestnanca
- k novelizácii Zákonníka práce sa pristúpilo aj preto, že je potrebné neustále harmonizovať oblasť pracovného práva s právom EÚ

Hlasý oponentov v médiách:

- zamestnávateľské združenia vyjadrili zásadný nesúhlas s novelou Zákonníka práce a považujú ju za nezlučiteľnú s požiadavkou zvyšovania konkurencieschopnosti slovenského podnikateľského prostredia a čo najrýchlejšieho dobiehania vyspelého sveta, a to nielen v oblasti ekonomickej výkonnosti
- nové znenie Zákonníka práce zvýši podnikom náklady a zostane im tak menej peňazí na investície, tvorbu nových pracovných miest, zvyšovanie miezd a skvalitňovanie pracovných podmienok zamestnancov
- zdvojnásobujú sa náklady na prepúšťanie zamestnancov
- úprava Zákonníka práce bola po prvýkrát schválená bez súhlasu všetkých sociálnych partnerov – to negarantuje stabilitu do budúcnosti, zároveň to dokazuje nízku úroveň sociálneho dialógu na Slovensku
- "odborársky Zákonník" - vláda a odbory pôsobili v rokovaní o konečnom znení novely ako jeden subjekt bojujúci proti zamestnávateľom
- zvyšujú sa riadiace kompetencie zástupcov zamestnancov napriek tomu, že nenesú zodpovednosť a nezdediajú riziko podnikania
- dosah novely sa negatívne prejaví v celom rade odvetví, najmä v zdravotníctve (nemocnice nebudú schopné zabezpečiť nepretržité poskytovanie zdravotnej starostlivosti bez porušovania ustanovení o maximálnom pracovnom čase a nadčasoch, pričom mnoho zdravotníckych zariadení deklarovalo ešte pred schválením novely, že Zákonník povedie k ich ďalšiemu zadlžovaniu, pretože na nové pracovné sily nebudú mať dostatok peňazí)

- novela bola pripravená nedostatočne, bez dopadových štúdií a bez praktických znalostí zo strany jeho navrhovateľov

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Radoslav Štefančík: Jedno z najhorších rozhodnutí tejto vlády od jej nástupu. Novela vedie k obmedzeniu konkurencieschopnosti podnikateľského prostredia, k rastu nezamestnanosti, k ďalšiemu "odlevu mozgov" do zahraničia. Negatívne zasahuje do trhu pracovnej sily. Obmedzuje slobodu jednotlivca pri stanovení počtu odpracovaných hodín. Prvé negatívne dopady sa objavili už niekoľko týždňov po nadobudnutí jej účinnosti najmä v zdravotníctve. Celá novela bola schválená na veľmi neodbornej úrovni. Bodaj by bol slovenský premiér vyštudovaný ekonóm, a nie právnik.

Tomáš Dudáš: Novela Zákonníka práce je krokom späť v oblasti zamestnávania, keďže znižuje flexibilitu trhu práce. Nepremyslené obmedzenie nadčasov navyše spôsobilo problémy vo viacerých odvetviach, z ktorých stačí menovať iba zdravotníctvo.

Igor Hurčík: Výrazný krok, ale bohužiaľ naspäť.

Luboš Vagač: Touto novelou sa zbytočne priškrtila pružnosť pracovnoprávných vzťahov. Snahou je viac chrániť zamestnanca, namiesto toho, aby sa pomoc sústredila na urýchlenie jeho návratu na trh práce v prípade dočasnej straty alebo zmeny zamestnania, t.j. investovať do celoživotného vzdelávania, aktívnych opatrení trhu práce a pod. Medzi mínusy opatrenia patria zvyšujúce sa náklady na zamestnanie, ktoré tak idú proti prijímaniu nových zamestnancov a ďalšiemu znižovaniu nezamestnanosti – najmä nárok na odstupné popri mzde vo výpovednej lehote, obmedzenia pomerov na dobu určitú a pomerov na skrátený pracovný čas, ako aj neodôvodnené posilnenie pozície odborov v podnikoch bez prevzatia väčšej zodpovednosti. Ako neudržateľné sa javí aj prevzatie rozhodnutia Európskeho súdneho dvora o pracovnej pohotovosti, ktoré nemocnice nie sú pri súčasných ekonomických a personálnych podmienkach schopné dodržiavať, teda ich obchádzajú. Za málo z plusov tohto opatrenia považujem rozšírenie možností zamestnania mimo pracovný pomer a začlenenie "teleworku" do legislatívy.

Eugen Jurzyca: Zákonník práce motivuje vyberať si formy spolupráce, ktoré tento zákon nepokrýva. Jeho najväčšie negatívum spočíva v prehĺbení nejasnosti právneho poriadku, právnej neistoty.

Miroslav Siváček: Hroziaca harmonizácia Zákonníka práce s mastodontom pracovného práva v EÚ, ktoré je jednou z najväčších brzd jej rozvoja, nakoniec ostala viac symbolickou ako praktickou zmenou. Pre zamestnávateľov však vytvára zbytočné dodatočné náklady, ktoré mohli investovať v prospech tvorby nových pracovných miest. Prekážky, ktoré sa podarilo v zákone vytvoriť, napr. pri nadčasovej práci, dokážu časom organizácie v spolupráci so svojimi zamestnancami prekonať. Dopyt po kvalifikovaných zamestnancoch sa ukazuje byť ich lepšou ochranou ako paragrafy.

Juraj Nemec: S viacerými prvkami novely zásadne nesúhlasím (aj keď je tu nadväznosť na legislatívu EÚ), pozitívom bude napr. perspektívne inštitút "telepráce". Z osobného normatívneho pohľadu preferujem radšej liberálny pracovný trh. Obmedzovanie počtu odpracovaných hodín potiera princíp racionality spotrebiteľa (subjektu ponúkajúceho na trhu svoju pracovnú silu).

Juraj Renčko: Rozporuplná novela, obsahujúca síce aj pozitívne (nové formy pracovnoprávného vzťahu), ale najmä negatívne prvky, ktoré v dnešnej situácii nadmerne posilňujú ochranu zamestnancov na úkor tvorby nových pracovných miest. Mimoriadne negatívnou skutočnosťou je to, že novela bola prijatá bez dosiahnutia konsenzu medzi sociálnymi partnermi, čo dokazuje, že obnovenie zákona o tripartite bolo formálnou záležitosťou a neprispelo ku skvalitneniu sociálneho dialógu. Navyše, spôsob prijatia, t.j. bez odbornej a nezávislej dopadovej štúdie poukazuje na pretrvávajúcu nízku kvalitu legislatívneho procesu.

Robert Žitňanský: Horší ako samotné znenie, ktoré je veľkým kompromisom a s pôvodne navrhovaným znením má len málo spoločného, bol štýl, akým o novele ministerstvo práce vyjednávalo. Bola to oči otvárajúca ukážka arogancie a nekompetentnosti novej moci. A tiež užitočná ukážka koncentrácie moci v rukách premiéra, ktorý príležitostne do rokovaní vstupoval.

Richard Ďurana: Prezentovaná ochrana zamestnanca je dvojsečnou zbraňou a zmeny, ktoré majú pomôcť súčasným zamestnancom, poškodia tých, ktorí prácu hľadajú. Novela Zákonníka práce, ako aj 10%-né zvýšenie minimálnej mzdy dávajú tušiť, že vláda sa ekonomickými súvislosťami trhu práce veľmi nezaobrá. Jednoduchosť zamestnávania v kombinácii s výškou daňového zaťaženia sú najdôležitejšími faktormi posudzovanými domácimi aj zahraničnými investormi a vláda akoby nechcela zobrať na vedomie, že znižovanie pružnosti pracovného trhu zaostalým regiónom a nízkokvalifikovanej pracovnej sile nielenže nepomôže, ale naopak, ešte im uškodí. Negatívne hodnotím povinnosť pre zamestnávateľov financovať činnosť odborárov. Ide opäť o zásah do práv vlastníkov, ktorí sú nútení z vlastných zdrojov financovať činnosť, ktorú by inak nefinancovali (môžu ju považovať za zbytočnú alebo neužitočnú). Negatívne hodnotím tiež možnosť odborárov zastaviť prevádzku. Veď už teraz je bezpečnosť kontrolovaná pravidlami BOZP (bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci) a Inšpektorátom práce.

Igor Surovčík: Novela Zákonníka práce určite prispela odborárom, keďže vzrástol ich pocit dôležitosti vo firmách, možno pomôže niektorým zamestnancom, avšak uškodí nízko kvalifikovaným nezamestnaným, ktorí si ťažšie nájdu prácu.

Igor Hornák: Mohlo to dopadnúť aj horšie. Chráni aj tých, ktorých chrániť netreba.

Ludvík Posolda: Zákonník práce de facto ešte v SR nikdy nebol. Vytvoril sa len politický mýtus ako predpoklad plnenia predvolebných dohôd s odborárskymi funkcionármi. Ponímanie práce v živote človeka a spoločnosti v úvahách socialistických politikov je mylné a ich presadzovanie úlohy Zákonníka ako ochranárskej normy práce úplne scestné.

OZ Vidiecky parlament: Neprospeje to ekonomike štátu.

Mária Machová: Vo veľkej časti nezmyselná novela a už dnes sa na mnohých pracoviskách potvrdzujú námietky oponentov tejto novely. Ako jedno z mála prospešných zmien je presnejšie vymedzenie závislej práce.

Jozef Orgonáš: Absolútny diletantizmus štátu. Prax potvrdila, že išlo o presadenie zákona, ktorý je už svojou myšlienkou na zmenu scestný, najmä ak vládnu socialisti. Európski socialisti len krúčia hlavami, DG Employment sa asi radšej nevyjadruje, lebo to ide proti nimi dlhodobo presadzovanej politike tzv. Flexicurity, kde flexibilita je relevantnou časťou, táto bola bohužiaľ v dnes platnom zákone značne obmedzená a v konečnom dôsledku sa to otočí proti zamestnancom.

Martin Jaroš: Mimochodom, keď Kaníkov Zákonník bol neoliberálny, aké adjektívum by pán Fico použil pre dánsky pracovný kódex?

Igor Daniš: Minulá vláda riešila problém na neflexibilnom trhu práce zle a nespravodlivo: nesnažila sa riešiť obidve strany pracovného procesu, ale dávala do rúk zamestnávateľov, resp. vedúcich pracovníkov vydieračské páky, čo niektorí odchovaní na pomeroch socializmu a príslušnosti a poslušnosti KSS náležite využívali... Tento krok súčasnej vlády, hlavne v časti definovania závislej práce, vracia pomery do štandardu. To však neznamená, že sa tým rieši súčasne zmenené prostredie v ekonomicko-pracovných vzťahoch v globalizovanej ekonomike a konkurencii. V škandinávskych štátoch postupujú inak. Ideou je pojem "Flexicurity" (Flexibility and Security). Naša sociálna demokracia v tomto ohľade nemá žiadnu predstavu a ani program, najhoršie je, že sa mu i bráni.

Vítězslav Palásek: Novela Zákonníka práce vo viacerých svojich častiach nesie jasnú pečať hodnotových orientácií súčasnej sociálnodemokratickej vlády, s ktorými pracovala vo volebnom boji. Vyhrané voľby celkom úspešne nahradili potrebu širších analýz a modelovaných dopadových štúdií, čo sa prejavilo najmä v súvislosti s podmienkami práce zamestnancov sektoru zdravotníctva. Na druhej strane novela Zákonníka práce tiež nastavila zrkadlo poňatiu konkurencieschopnosti v súčasnom podnikateľskom prostredí, ktoré spočíva v intenzívnom využití pracovnej sily pri nízkej mzdovej nákladovosti, ktorá je asi najväčším, ak nie jediným prvkom konkurencieschopnosti domácej ekonomiky na medzinárodných trhoch. Zákonník práce býva už tradične najčastejšie novelizovanou právnou normou a s nádejou môžeme predpokladať, že s postupujúcim zlepšovaním sa komunikácie medzi podnikateľskou sférou a vládou sa aj Zákonník práce pohne z bojových do viac pragmatických polôh.

Jaroslav Vokoun: Ak právna forma prinesie poriadok do vzťahov, tak je to dobrý krok. Novela nepoškodzuje dobrých zamestnávateľov. Tí ostatní smerujú na trhy, kde pracovník má byť rád, že dostane zaplatené a o ostatné sa nemá starať. Nech sa k problému vyjadria firmy, ktoré nevedia zohnať odborníkov. Je to aj o vážení si zamestnanca. Niekde sa to vie, niekde sa to nevie. Vzťah zamestnávateľ-zamestnanec je asymetrický, preto ho v slušnej spoločnosti riešia. A nič nie je nemenné – čo je zlé, to raz skončí.

HODNOTENIE VYBRANÝCH EKONOMICKÝCH A SOCIÁLNYCH OPATRENÍ 2. POLROKA 2007

(Pozn.: Hodnotenie opatrení má charakter osobného postoja členov hodnotiacej komisie HESO a nemusí zodpovedať názorovej línii INEKO ani názorovým líniam organizácií, v ktorých hodnotiaci odborníci pôsobia.)

HESO – Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení – 2. polrok 2007					
Opatrenia zoradené podľa HESO-Ratingu (prínosu k sociálno-ekonomickému rozvoju krajiny)		HESO-RATING [-300;300]	Miera súhlasu [-3 ; 3]	Koeficient dôležitosti %	Strana v publikácii
1.	Vstup Slovenskej republiky do Schengenského priestoru od 21. decembra 2007 (odhadované náklady súvisiacich opatrení – vyše 3,5 mld. Sk)	213,9	2,74	78,0	str. 60
2.	Sprístupnenie údajov katastra nehnuteľností bezplatne na internete od septembra 2007	129,3	2,56	50,6	str. 62
3.	Spustenie poskytovania elektronických služieb Obchodného registra SR od augusta 2007 (elektronické podávanie návrhov do OR SR; elektronické výpisy už aj na právne účely; pri elektronických žiadostiach o polovicu nižšie registrové poplatky)	120,2	2,41	49,9	str. 64
4.	Generálny zákon o zavedení eura (pravidlá postupu pri prechode zo slovenskej meny na euro)	107,9	1,50	72,1	str. 66
5.	Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007–2013 (stanovenie základných priorít na čerpanie takmer 400 mld. Sk z eurofondov – infraštruktúra, znalostná ekonomika, ľudské zdroje a vzdelávanie)	54,3	0,76	71,3	str. 68
6.	Zúženie okruhu osôb povinných podávať ročné zúčtovanie zdravotného poistenia (poistenci štátu (napr. študenti, dôchodcovia) pracujúci na dohodu, poistenci štátu a zároveň zamestnanci alebo živnostníci, ak ich vymeriavací základ nepresiahne úhrn minimálnych miezd; zrušenie nedoplatkov a preplatiek do 100 Sk; novela zákona o zdravotnom poistení)	26,0	0,79	33,1	str. 71
7.	Zavedenie regresívnej obchodnej prirážky na lieky (najlacnejšie lieky s vyššou prirážkou ako doteraz, drahšie s nižšou; plánovaná úspora nákladov na lieky do 400 mil. Sk v roku 2008 a do 800 mil. Sk v roku 2009)	20,5	0,52	39,2	str. 72
8.	Sprísnenie podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok (najskôr 2 roky pred dovŕšením riadneho dôchodkového veku a po 15 rokoch dôchodkového poistenia; zrieknutie sa dávky v nezamestnanosti už nebude mať pozitívny vplyv na výšku predčasného dôchodku; novela zákona o sociálnom poistení)	5,0	0,12	40,9	str. 74
9.	Zavedenie tzv. ekologickej dane - spotrebnej dane z elektriny, uhlia a zemného plynu od júla 2008 (do 2010 50% minimálnych sadzieb EÚ; mnoho oslobodení od dane (napr. spotreba domácností, výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov); ročný výnos z dane do 1 mld. Sk)	-2,1	-0,05	44,0	str. 75
10.	Stanovenie verejnej minimálnej siete poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti (v minimálnej sieti len štátne nemocnice v počte 34; zníženie počtu lôžok v minimálnej sieti o 10%)	-3,7	-0,08	47,3	str. 77

11.	Zvýšenie príplatku k príspevku pri narodení (len prvého) dieťaťa z 11 000 Sk na 20 440 Sk (príplatok spolu s príspevkom - 25 000 Sk; zvýšené výdavky o 250 mil. Sk; pravidelné (raz za mesiac) preventívne prehliadky u gynekológa v období tehotenstva ako podmienka nároku na príplatok)	-14,0	-0,41	34,5	str. 80
12.	Rozhodnutie vlády SR stavať 157 km diaľnic a rýchlostných ciest pomocou súkromného kapitálu cez PPP projekty (náklady od 150 mld. Sk do 300 mld. Sk)	-14,5	-0,23	61,9	str. 82
13.	Štátny rozpočet na rok 2008 (schodok štátneho rozpočtu - 32 mld. Sk; deficit verejných financií - 2,3% HDP)	-19,2	-0,27	71,0	str. 85
14.	Zákon o minimálnej mzde (ak sa na úprave výšky minimálnej mzdy nedohodnú sociálni partneri, zvýši sa nariadením vlády automaticky o medziročný nominálny rast priemernej mzdy v hospodárstve SR; úprava minimálnej mzdy vždy k 1. januáru)	-21,0	-0,49	42,6	str. 88
15.	Plán plošného zníženia počtu štátnych zamestnancov o 20% do konca roka 2007 (skutočné zníženie stavu štátnych úradníkov je podľa rôznych názorov od 0% do 5%)	-23,8	-0,58	40,8	str. 90
16.	Mimoriadne odpustenie penále za dlžné sociálne odvody v prípade ich splatenia Sociálnej poisťovni do konca januára 2008 (odhad zvýšených príjmov Sociálnej poisťovne - 900 mil. Sk; novela zákona o sociálnom poistení)	-36,0	-0,97	37,1	str. 92
17.	Ustanovenie maximálnej výšky celkových úrokov a poplatkov za poskytnutie spotrebiteľského úveru (navrhovaný limit - dvojnásobok trhovej priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov pre príslušný typ spotrebiteľského úveru)	-37,4	-0,91	41,1	str. 94
18.	Zníženie sadzby dane z pridanej hodnoty (DPH) na knihy z 19% na 10% (výpadok príjmov štátneho rozpočtu vo výške približne 140 mil. Sk)	-44,0	-1,38	31,9	str. 96
19.	Poskytnutie vianočného príspevku pre dôchodcov aj v roku 2007 (diferencovane v závislosti od výšky dôchodku - 2 000 Sk pre poberateľov dôchodku do 3 753 Sk, 1 750 Sk pre dôchodcov s dôchodkom v pásme 3 753 Sk - 7 505 Sk a 1 500 Sk pre dôchodcov v pásme 7 506 Sk - 11 257 Sk; zvýšenie verejných výdavkov o 1,7 mld. Sk)	-49,3	-1,54	31,9	str. 99
20.	Obnovenie 9 okresných súdov zrušených optimalizáciou súdnej sústavy v roku 2005 (novela zákona o sídlach a obvodoch súdov SR)	-58,6	-1,62	36,3	str. 101
21.	Znovuzavedenie povinných odporúčacích lístkov od všeobecného lekára ako podmienky pre vyšetrenie u špecialistu a obnovenie zdravotných obvodov (rajónov) pri ponechaní slobodnej voľby lekára (novela zákona o zdravotnej starostlivosti)	-69,8	-1,63	42,8	str. 103
22.	Zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu pre platenie poistného na sociálne poistenie z 3-násobku na 4-násobok priemernej mzdy v hospodárstve; zvýšenie odvodov pre pracujúcich dôchodcov a invalidov (odhadované celkové zvýšenie odvodového zaťaženia - vyše 2 mld. Sk; novela zákona o sociálnom poistení)	-75,7	-1,79	42,2	str. 106

23.	Povinné uzatvorenie zmluvy so štátom akreditovanými firmami poskytujúcimi pracovnú zdravotnú službu pre všetkých podnikateľov (aj tých, ktorí nikoho nezamestnávajú) (povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť na vlastné náklady povinné lekárske preventívne prehliadky zamestnancov len u týchto firiem)	-77,8	-2,12	36,8	str. 109
24.	Zastavenie transformácie štátnych zdravotníckych zariadení na akciové spoločnosti (podiel štátu v už transformovaných zariadeniach nesmie klesnúť pod 51%; novela zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti)	-78,0	-1,60	48,8	str. 111
25.	Zavedenie dobrovoľnosti pre vstup a na obdobie pol roka i pre výstup z II. piliera dôchodkového zabezpečenia pre všetkých (predĺženie minimálnej doby sporenia z 10 na 15 rokov pre vznik nároku na dôchodok z II. piliera; za invalidov už štát nebude odvádzať príspevky do II. piliera; novelizácia zákona o starobnom dôchodkovom sporení)	-95,5	-1,64	58,3	str. 114
26.	Zákaz zisku pre zdravotné poisťovne (povinnosť použiť kladný hospodársky výsledok z verejného zdravotného poistenia na úhradu zdravotnej starostlivosti; zníženie hornej hranice výdavkov zdravotných poisťovní na svoju prevádzku zo 4% na 3,5% z vybraného poistného; novela zákona o zdravotných poisťovniach)	-97,9	-1,66	59,0	str. 116
27.	Umožnenie začať stavať určité úseky diaľnic aj na ešte neodkúpených, resp. nevyvlastnených súkromných pozemkoch aj bez súhlasu vlastníka (zákon o jednorazových mimoriadnych opatreniach v príprave niektorých stavieb diaľnic a ciest pre motorové vozidlá)	-153,3	-2,37	64,6	str. 119
HESO-Rating / Miera súhlasu / Dôležitosť opatrení 2. polroka 2007		-10,6	-0,35	47,5	

1. Vstup Slovenskej republiky do Schengenského priestoru od 21. decembra 2007 (odhadované náklady súvisiacich opatrení – vyše 3,5 mld. Sk)

Primárne zdroje: napr.: Správa o vyhodnotení plnenia úloh vyplývajúcich z aktualizovaného znenia Schengenského akčného plánu Slovenskej republiky a návrh piatej aktualizácie Schengenského akčného plánu Slovenskej republiky

Návrh na vymenovanie splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru

Akčný plán pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru

Zákon (č. 342/2007 Z.z.), ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do Schengenského priestoru

Správa o činnosti splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru

Vyhodnotenie Akčného plánu pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru

Stav opatrenia v legislatívnom procese: opatrenia boli prijímané priebežne (aj za predošlej vlády); do Schengenského priestoru vstúpila SR 21.12.2008

Navrhovateľ: vláda SR, Ministerstvo vnútra (MV) SR

Zámer opatrenia: vstupu do Schengenského priestoru predchádzalo prijatie mnohých opatrení, ktorých hlavným zámerom bolo zosúladienie zákonov s normami platnými v Schengenskom priestore a odstránenie mnohých nedostatkov, ktoré boli predmetom kritiky zo strany Európskej komisie (EK)

Obsah opatrenia:

- kontroly na vnútorných hraniciach členských štátov Schengenského priestoru sa od 21.12.2007 zrušili a aplikujú sa iba na spoločnej vonkajšej hranici – občania SR tak majú právo s občianskym preukazom alebo cestovným pasom prekračovať hranice v Schengenskom priestore na ľubovoľnom mieste (nie však hoci kde v prírodných rezerváciách a pod.)
- do konca marca 2008 trvalo ešte obmedzenie v leteckej doprave, ktorou sa bez kontrol začalo cestovať až po tomto dátume
- vo výnimočných prípadoch (napr. pri rizikách útokov medzinárodného terorizmu, etnických nepokojoch, ktoré hrozia prerásť do susedných štátov alebo pri riziku nepokojov pri medzinárodných športových podujatiach veľkého rozsahu) môže každý štát zo Schengenského priestoru kontroly na hraniciach dočasne obnoviť
- implementačné nariadenia, ktoré bolo potrebné vykonať, zahŕňajú o.i.:
  - technické opatrenia, potrebné na zabezpečenie slobodného pohybu osôb bez ohrozenia bezpečnosti štátov, ktoré sú zmluvnými stranami Schengenskej dohody,
  - spoločnú definíciu požiadaviek na udeľovanie víz,
  - koordináciu inštitúcií, zodpovedných za ochranu hraníc, policajnú, vízovú, colnú, justičnú spoluprácu, problematiku ochrany osobných údajov, nelegálnej migrácie a spoločnej azylovej politiky,
  - určenie zodpovednosti prepravcov v boji proti nelegálnej migrácii,
  - a jednou z najdôležitejších úloh bolo vytvorenie Schengenského informačného systému II (SIS II) - počítačová sieť, ktorá spája policajné stanice a poskytuje všetky dôležité údaje o osobách a tovaroch, ktoré by mohli znamenať ohrozenie pre verejnú bezpečnosť
- v septembri 2006 EK informovala, že najmä z dôvodov technických problémov so Schengenským informačným systémom sa rozšírenie "Schengenu" oddiali na rok 2008 či 2009
- v súvislosti s tým boli Slovensku v hodnotiacej správe vyčítané mnohé nedostatky ako napríklad: nedostatočné zabezpečenie hranice (s Ukrajinou) a rezervy v aplikácii Schengenského informačného systému, nemoderné vybavenie, nedostatočný počet colníkov a vojakov strážiacych hranicu a celková nepripravenosť na vstup
- k nepripravenosti Slovenska na vstup do Schengenu sa negatívne vyjadrovali predstavitelia mnohých krajín (napr. Rakúsko a Česká republika)
- zdržanie celého procesu prípravy na vstup spôsobilo v SR najmä problémy pri verejnom obstarávaní
- vláda na kritiku reagovala a v novembri 2006 vymenovala splnomocnenca pre vstup do Schengenu a v marci 2007 prijala Akčný plán na zabezpečenie vstupu do Schengenského priestoru
- bolo potrebné nakúpiť zabezpečovaciu techniku, videotechniku, rôzne informačné systémy či mobilné monitorovacie jednotky
- príprava na vstup SR do Schengenu si vyžiadala rekonštrukciu oddelení hraničnej kontroly (Vyšné Nemecké, Petrovce, Čierna nad Tisou), vybudovanie nových oddelení kontroly (v Ulici, Ubli, Podhorodí, Maťovských Vojkovciach a vo Veľkých Slemenciach) a výstavbu riaditeľstva

- hraničnej polície (v Sobranciach); kamerový systém si vyžiadal 33 mil. Sk. a celkové náklady na prispôsobenie hraničných objektov schengenským podmienkam 508 mil. Sk
- informačná kampaň k vstupu SR do Schengenu stála podľa MV SR 15 mil. Sk
  - v legislatíve prišlo k ďalšiemu zosúladieniu právnych noriem; najpodstatnejšie zmeny:
    - inštitútom na zadržanie a vydanie osoby, ktorá sa nachádza v členskom štáte po splnení zákonom ustanovených podmienok, je európsky zatýkací rozkaz,
    - ustanovil sa postup súdu po vydaní európskeho zatýkacieho rozkazu,
    - po vstupe do Schengenského priestoru je SR povinná akceptovať rozhodnutia iných členských štátov o vyhostení,
    - vízum udelené na hraničnom priechode bude vízom udeleným orgánmi SR, no pôjde o jednotné schengenské vízum s územnou platnosťou na celý Schengenský priestor alebo na vybraný štát/štáty tohto priestoru (vízum s obmedzenou územnou platnosťou),
    - v rámci novely zákona o Policajnom zbore SR sa stanovil okruh subjektov, ktorým budú poskytované informácie zo Schengenského informačného systému,
    - povinnosťou SR je zosúladiť vnútroštátnu legislatívu správnych poplatkov; v rámci novely zákona o správnych poplatkoch sa upravili najmä správne poplatky za udeľovanie víz v súlade so schengenským *acquis*,
    - novela zákona o pobyte cudzincov upravila zaradenie nežiaducich osôb do Schengenského informačného systému,
    - z Trestného poriadku sa vypustil inštitút cezhraničného prenasledovania, ktorý je inštitútom policajnej spolupráce a cieľom novely zákona o európskom zatýkacom rozkaze bolo ustanoviť komunikáciu medzi zmluvnými štátmi Schengenského dohovoru prostredníctvom Schengenského informačného systému a osobitného kontaktného miesta – SIRENE,
    - právo polície a ďalších vnútroštátnych orgánov preverovať totožnosť ľudí sa nezmenilo a má častejšie prebiehať náhodne vo vnútrozemí
  - z Hodnotiacej správy o pripravenosti vstupu nových krajín do Schengenského priestoru, ktorá bola predstavená na stretnutí Rady ministrov pre spravodlivosť a vnútro (december 2007) vyplynulo, že SR splnila všetky podmienky a nič nebráni vstupu krajiny do Schengenského priestoru k 21.12.2007, pričom systém ochrany hranice s Ukrajinou bol posúdený ako jeden z najlepších v rámci celej EÚ
  - celkové náklady súvisiace s prípravou SR na vstup do Schengenu odhadol minister vnútra Robert Kaliňák (SMER-SD) na vyše 3,5 mld. Sk (viac ako polovicu z tejto sumy poskytla EÚ)
  - Schengenský priestor tvorí od 21. decembra 2007 24 krajín: všetky štáty EÚ (okrem Veľkej Británie, Írska, Cypru, Bulharska a Rumunska) a Nórsko a Island
  - Schengenskú dohodu o zrušení hraničných kontrol na vnútorných hraniciach podpísali 14. júna 1985 zástupcovia Francúzska, Nemecka a štátov Beneluxu v dedine Schengen v Luxemburgu

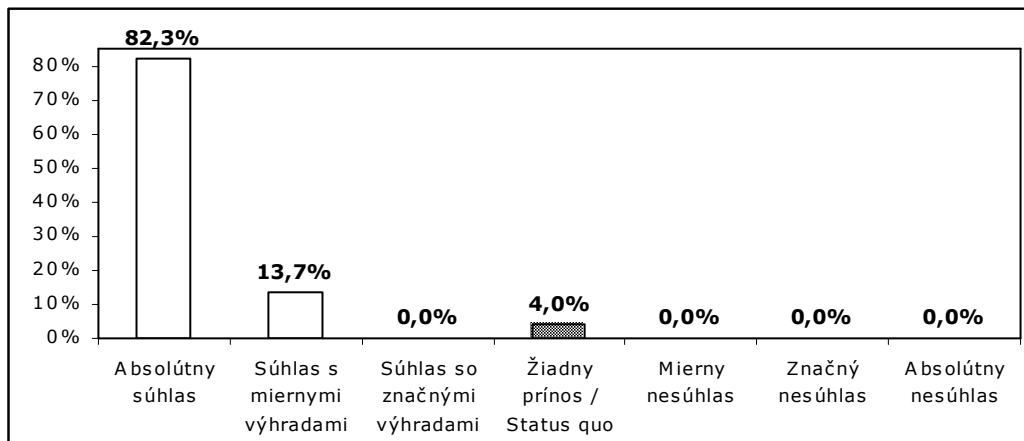
Hlasy proponentov v médiách:

- odstraňujú sa kontroly na vnútorných hraniciach krajín vstúpivších do Schengenského priestoru, čím sa naplňa jeden zo základných princípov EÚ – voľný pohyb osôb
- silný ekonomický prínos – výrazne sa znížia transakčné náklady pre podnikateľské subjekty a obyčajných ľudí, ktorí už nebudú musieť čakať minúty, hodiny a pri kamiónoch niekedy i dni na hraničné kontroly
- nárast turistického ruchu vnútri schengenskej zóny
- zrušenie hraničných kontrol prinesie so sebou posilnenú policajnú a súdnu spoluprácu v podobe cezhraničného dozoru a kontrolu podozrivých vo vnútrozemí, pričom sa zmodernizovala i bezpečnostná technika
- Schengenský informačný systém zabezpečí optimálne zdieľanie informácií medzi policajnými a súdnymi orgánmi
- pre nové členské krajiny EÚ je to historický medzník a silná symbolika, že už nežijú za železnou oponou, a že sa už nemusia považovať za "občanov druhej kategórie"

Hlasy oponentov v médiách:

- s rozšírením Schengenu sú spojené obavy, že dôjde k zvýšeniu kriminality a ľahšiemu pohybu podozrivých osôb takmer po celej EÚ
- strata možnosti slovenských orgánov efektívne monitorovať a kontrolovať vstup a výstup ľudí a tovaru do a zo SR
- riziko pretrvávajúcich problémov týkajúcich sa najmä koordinácie inštitúcií zodpovedných za ochranu hraníc, nelegálnej migrácie, nedostatočnej technickej vybavenosti, kontroly vonkajších hraníc a vydávania víz
- keďže sa hranice môžu prekračovať takmer kdekoľvek, je tu riziko narušenia doposiaľ kľudných prírodných či obytných miest zvýšenou mobilitou ľudí a motorových vozidiel
- toto opatrenie malo prísť skôr, a to zároveň so vstupom do EÚ
- vstup do Schengenského priestoru bol našou povinnosťou, a nie "odmenou", lebo pre nové členské krajiny EÚ neexistovala možnosť odstúpiť od tejto časti prístupovej zmluvy

- zatvorenie slovensko-ukrajinskej hranice obmedzí rozvoj v celom regióne, obmedzí možnosti cezhraničného podnikania, a pokiaľ nebude podpísaná dohoda o malom pohraničnom styku, existujú i obavy z pretrhnutia rodinných väzieb
- hoteliéri v slovenských Tatrách či poľskom Zakopanem sa obávajú, že Ukrajinci a Rusi sa nebudú obťažovať s vybavovaním drahých schengenských víz, a ak sa aj budú, tak potom už radšej pôjdu za kvalitnejšou lyžovačkou do Álp či Dolomitov

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Lazový: Vnímam veľmi pozitívne ako ďalší krok k "plnoprávnemu" začleneniu Slovenska v rámci EÚ (ešte chýba blížiac sa zavedenie eura a úplné uvoľnenie pracovného trhu občanom SR). Myslím, že v tejto veci je možné vysloviť veľké uznanie terajšiemu vedeniu ministerstva vnútra.

Radoslav Procházka: Ďalší krok, ktorý v symbolickej aj praktickej rovine znamená redukciu "druhotriednosti" SR, resp. jej občanov ako občanov EÚ.

Miroslav Siváček: Povinný krok, ktorý sa podarilo naplniť. Opäť sme viac súčasťou "starej dobrej" Európy so zvýšeným komfortom slobody pohybu a podnikania.

Richard Ďurana: Odhliadnuc od oneskorenia (malo sa realizovať spolu so vstupom do EÚ) sa jedna zo základných deklarovaných slobôd vyplývajúcich z členstva v EÚ - sloboda pohybu osôb - stala skutočnosťou.

Tomáš Dudáš: Jedna z najpozitívnejších udalostí ostatných rokov. Vstup do Schengenu zjednoduší život tak podnikateľom, ako aj bežným občanom.

Jozef Orgonáš: Náklady nie sú také vysoké, z pohľadu Slovenska, keďže čas bola hradená z európskych peňazí. Ešte eurozóna, a proces zavŕšenia vstupu bude definitívne ukončený.

Juraj Nemec: Pre krajinu ako SR je integrácia nevyhnutná.

Igor Hurčík: Happy!

Martin Kahanec: Pozitívne, avšak prináša niektoré riziká, na ktoré nemusíme byť dostatočne pripravení.

OZ Vidiecky parlament: Je to krok k zlepšeniu kvality života. Podporí oživenie v pohraničných oblastiach. Treba sa však vyvarovať dôsledkov na ekonomickú a sociálnu rovinu v SR: kriminalita a úbytok turistov z krajín bývalého ZSSR.

Milan Velecký: Len povzdych, konečne! A k Ukrajincom či Rusom: áno, dnes ich stojí vízum do rakúskych Álp či do Tatier rovnako veľa. Ale zožehňte v rakúskych lyžiarskych strediskách pivo v pube za 1 až 1,5 eurá (v supermarkete za 0,33 eura). A pizzu v pizzerii za 4 eurá. V Jasnej či v Tatranskej Lomnici bez problémov. Rusi a Ukrajinci uprednostňovali Tatry kvôli iným veciam, ako sú lacnejšie víza na Slovensko.

2. Sprístupnenie údajov katastra nehnuteľností bezplatne na internete od septembra 2007

Primárny zdroj: Novela (č. 346/2007 Z.z.) zákona (č. 215/1995 Z.z.) o geodézii a kartografii

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 21.6.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.9.2007

Navrhovateľ: Úrad geodézie, kartografie a katastra SR

Zámer opatrenia: umožniť bezodplatné poskytovanie informatívnych údajov z Informačného systému katastra nehnuteľností všetkým subjektom prostredníctvom internetu cez katastrálny portál

Obsah opatrenia:

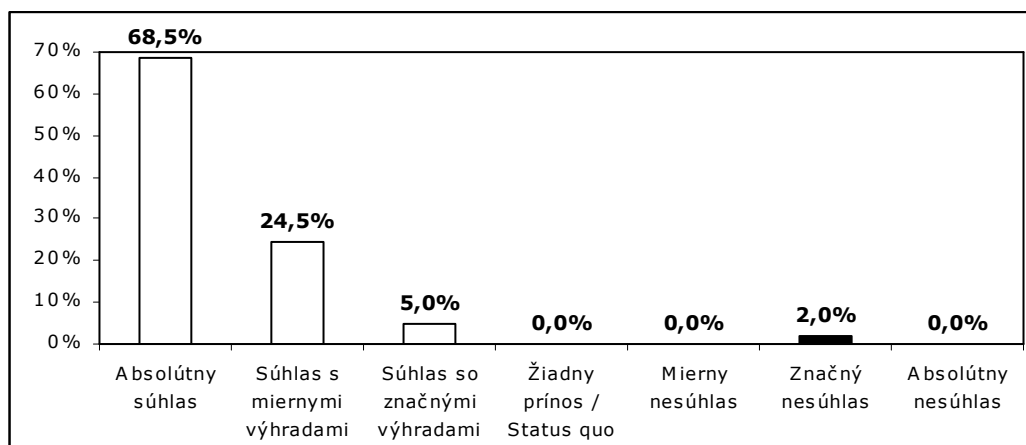
- bezplatné sprístupnenie údajov katastra nehnuteľností na internetovej stránke *www.katasterportal.sk* pre verejnosť od septembra 2007
- kataster funguje na internete od 1.2.2004, pre verejnosť od 1.2.2005, ale do 31.8.2007 bolo jeho používanie spoplatnené (napr. výpis 60 Sk) a podmienené registráciou a vložení peňazí na svoj fiktívny účet, z ktorého sa sťahovali poplatky za služby katastra; bezplatne ho mohli využívať len štátne rozpočtové organizácie a subjekty oslobodené od platenia správnych poplatkov
- od začatia prevádzky katastrálneho portálu do 1.8.2007 sa na ňom zaregistrovalo 27 600 užívateľov a mesačne ho navštívilo približne 3 300 ľudí; v prvých dňoch sprístupnenia bezplatného elektronického katastra ho využilo 176-tisíc ľudí
- portál umožňuje v rámci katastrálneho územia vyhľadávanie informácií (popisných, geodetických a štatistických údajov, údajov o vlastníctve, máp a územných jednotiek) a stavu katastrálneho konania na základe mena vlastníka, čísla parcely, čísla stavby, čísla listu vlastníctva alebo dátumu narodenia; z údajov možno vytvoriť zostavy o nehnuteľnostiach, vlastníkoch a lokalitách; hľadať možno aj v katastrálnych mapách
- údaje na portáli sa aktualizujú raz za týždeň
- údaje získané z portálu nie sú verejnou listinou, majú len informatívny charakter, nemožno ich použiť na právne účely
- návrh na zápis údajov do katastra nehnuteľností elektronickou formou nie je možný
- na katastrálnom portáli bolo pred septembrom 2007 zaevidovaných asi 57% nehnuteľností, zvyšok by mal byť zaevidovaný v priebehu roka 2008
- zrušením poplatkov štát ročne príde približne o 12 mil. Sk
- na elektronizáciu katastra bolo vyčlenených 42 mil. Sk, ročné náklady na prevádzku a údržbu portálu sa v médiách uvádzali vo výške 9 mil. Sk (podľa dôvodovej správy však necelé 4 mil. Sk ročne)

Hlasy proponentov v médiách:

- Úrad geodézie, kartografie a katastra SR je verejnou inštitúciou financovanou z daní občanov, a preto by mal poskytovať informácie bezplatne
- zníži sa zaťaženosť úradníkov katastra, ľudia by už nemali toľko čakať na úrade pri získavaní niektorých informácií a pri zmenách v katastri – napríklad pri zápise vlastníckeho práva
- priaznivý dopad na informatizáciu spoločnosti - najväčší prínos budú mať najmä subjekty podnikajúce s nehnuteľnosťami (realitné kancelárie, advokátske kancelárie, developeri, komerčné geodetické firmy)
- elektronizáciou údajov a jednoduchším prístupom sa zlepší transparentnosť majetkovoprávných vzťahov, čo uľahčí ľuďom proces predaja či kúpy nehnuteľnosti
- služba umožní médiám, polícii, súdom, daňovým úradom, exekútorom či právnikom pracovať efektívnejšie
- elektronizáciou údajov sa zvýši ich prehľadnosť, spoľahlivosť a konzistentnosť (mnohé stavby sa napríklad v databáze katastra vyskytovali viackrát)
- v mnohých krajinách je kataster prístupný na internete, avšak len v ČR a SR je z neho možné získať aj informácie o stave konania, pričom z krajín V4 sú informácie z elektronického katastra bezplatné len v SR

Hlasy oponentov v médiách:

- verejným poskytnutím údajov z katastra anonymne a bezplatne na internete sa môže znásobiť problém zneužívania informácií (istý čas boli na portáli uverejnené napr. i rodné čísla vlastníkov) a problém majetkových podvodov, navyše nebude možné identifikovať žiadateľa o informácie
- poplatky za elektronické výpisy z katastra nehnuteľností na internete boli symbolické a mali samoregulujúci efekt dopytu po informáciách – o informácie žiadali väčšinou iba tí, ktorí ich skutočne potrebovali ku kúpe či predaju nehnuteľnosti
- financovať prevádzku elektronického katastra mali prednostne tí, ktorí ho využívajú – ponechanie spoplatnenia poskytovaných služieb by prispelo k efektívnosti vstupných a prevádzkových nákladov, pričom existencia poplatkov by tiež tlačila na zvyšovanie kvality poskytovaných služieb portálu
- v rámci skúšobnej prevádzky katasterportálu stačilo zadať meno a systém vyhodil všetky registrované nehnuteľnosti danej osoby v celej SR, teraz je nutné zadávať ako povinný údaj aj katastrálne územie
- pokiaľ treba zápis do katastru vykonať papierovou formou, novela rieši problémy len čiastočne

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Martin Kahanec: Toto považujem za významne pozitívne opatrenie. Umožňuje zefektívnenie trhu s nehnuteľnosťami, ako aj zvýšenie jeho transparentnosti.

Jaroslav Vokoun: Jeden z mála krokov spejúcich k transparentnosti. Lebo my veľmi radi máme samoregulujúci efekt dopytu po informáciách.

Juraj Lazový: Správny krok smerom k väčšej internetizácii služieb verejnej správy. Obdobne ako pri obchodnom registri mal by nasledovať ďalší krok - plná internetizácia, ktorá umožní úplnú efektívnu komunikáciu s katastrom prostredníctvom internetu.

Richard Ďurana: Opatrenie zjednodušuje komunikáciu medzi občanmi a verejnou inštitúciou.

Róbert Kičina: Výborné opatrenie - konečne sa verejná správa začala približovať občanovi.

Juraj Nemec: Krok vpred v rámci e-governance.

Igor Hurčík: Štandard v civilizácii.

OZ Vidiecky parlament: Zníženie počtu nutných ciest do mesta uľahčí život obyvateľom vidieka. Rozšírenie využívania elektronických služieb podporí rozvoj informačných a komunikačných technológií a počítačových zručností.

Tomáš Dudáš: Hodnotím vysoko pozitívne, ide o správny krok smerom ku zlepšeniu prístupu k informáciám, škoda len, že tento krok tak dlho meškal.

Pavol Žilinčík: Konečne.

Miroslav Siváček: Dobré rozhodnutie, niektoré negatíva je možné postupne odstrániť.

Mária Machová: Pozitívne - rýchlosť, dostupnosť. Myslím, že určitá cenová regulácia je namieste - služby využívajú najviac podnikateľské subjekty ako súčasť ich "core business" a u niektorých "nadužívateľov" služby sa cenou čiastočne pomôže regulovať počet prístupov (obdobne, ako to bolo v prípade poplatkov u lekára), a tak ovplyvniť efektívnosť vynakladania verejných zdrojov.

Luboš Vagač: Je to kvázi bezplatné pre užívateľov, prevádzku platíme všetci z daní. Jedná sa však o službu využívanú širokými masami, preto to je odôvodniteľné.

Martin Hošták: Ak raz občan platí dane, má mať bezplatný prístup ku všetkým informáciám.

3. Spustenie poskytovania elektronických služieb Obchodného registra SR od augusta 2007 (elektronické podávanie návrhov do OR SR; elektronické výpisy už aj na právne účely; pri elektronických žiadostiach o polovicu nižšie registrové poplatky)

Primárny zdroj: a) Portál elektronických služieb Obchodného registra SR
b) Novela (č. 24/2007 Z.z.) zákona (č. 530/2003 Z.z.) o obchodnom registri

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené b) 12.12.2006 v NR SR; účinnosť od: a), b) 1.8.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo spravodlivosti (MS) SR

Zámer opatrenia: poskytovanie plnohodnotných elektronických služieb Obchodného registra (OR) SR občanom a podnikateľom; rozšírenie právnej záväznosti dokumentov OR SR vydávaných v elektronickej podobe

Obsah opatrenia:

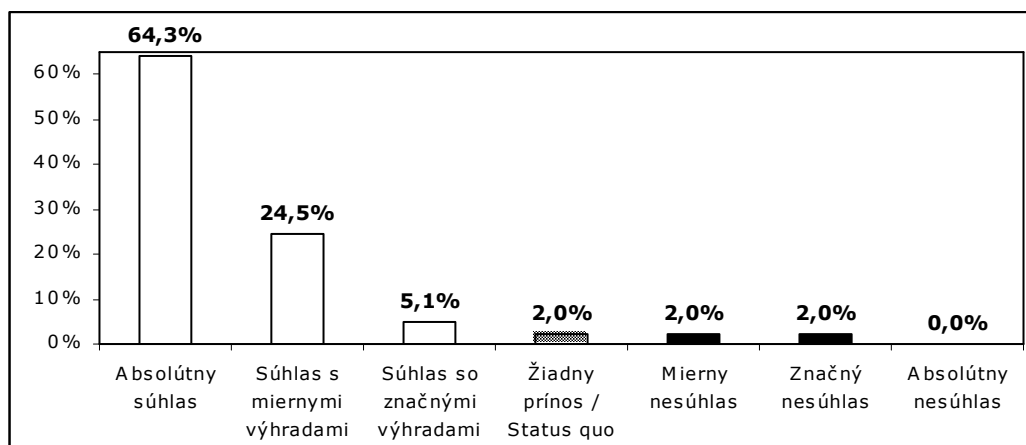
- od 1.8.2007 sprístupnenie služieb Obchodného registra SR cez internetové formuláre webových stránok OR SR, MS SR a Ústredného portálu verejnej správy (www.portal.gov.sk), pričom je nutná registrácia
- možnosť elektronicky podať návrh na zápis spoločnosti do OR, žiadosť o zmenu zápisu, o výpis z registra, o výmaz spoločnosti z OR, elektronicky dokladať listiny do Zbierky listín, ako aj žiadať o výpisy z OR a kópie listín zo Zbierky listín, a to všetko získať v právne záväznej elektronickej alebo papierovej forme (doteraz slúžili výpisy v elektronickej podobe len na informatívne účely)
- žiadosť o výpis z OR či kópiu listiny zo Zbierky listín podaná elektronickými prostriedkami nemusí byť zo strany žiadateľa podpísaná elektronickým podpisom, zatiaľ čo návrh na zápis do OR, zmenu alebo výmaz z OR či žiadosť o uloženie listiny do Zbierky listín v elektronickej podobe zaručený elektronický podpis vyžaduje
- v prípade elektronickej žiadosti o elektronický výpis z OR vydá registrový súd výpis do 2 pracovných dní odo dňa, keď dostane informáciu o zaplatení poplatku (za elektronický výpis 10 Sk, za výpis v papierovej forme 200 Sk), v prípade žiadosti o elektronické vydanie kópie listiny zo Zbierky listín vydá registrový súd listinu do 5 pracovných dní
- o 50% nižšie poplatky za elektronické služby OR ako pri papierovom podaní - napr. poplatok za elektronický návrh na prvý zápis akciovej spoločnosti - 12 500 Sk, iných právnických osôb (s.r.o.) - 5 000 Sk, fyzickej osoby podnikateľa - 2 500 Sk, za návrh na zmenu právnej formy obchodnej spoločnosti - 5 000 Sk, za návrh na zmenu alebo doplnenie údajov - 1 000 Sk
- náklady na elektronizáciu služieb Obchodného registra SR predstavujú 50 mil. Sk
- za prvé 3 mesiace od spustenia elektronických služieb OR podali občania či firmy takmer 950 elektronických žiadostí, pričom najväčší záujem bol o elektronické výpisy z OR

Hlasy proponentov v médiách:

- elektronická komunikácia s Obchodným registrom zníži administratívnu náročnosť podnikania a zvýši pružnosť systému registrácie podnikov (konečne sa bude dať založiť firma kliknutím myši) - zníženie bariér na vstup a výstup do podnikania
- elektronizáciou systému sa zrýchli korešpondencia medzi občanom a súdom a skráti čakacia doba, pričom občania a podnikatelia nebudú musieť navštíviť úrad osobne - odbremenenie občanov a podnikateľov od časovo náročných byrokratických postupov
- výrazne nižšie poplatky pri elektronickej komunikácii s Obchodným registrom v porovnaní s papierovou formou - poplatky za elektronické návrhy na zápis do OR sa znížili o 50%, poplatky za vyhotovenie a vydanie elektronického výpisu z OR sa znížili o 95%
- vystavenie zaručeného elektronického podpisu je jednorazová investícia a pre podnikateľa predstavuje zanedbateľný výdavok, ale využitie podpisu je univerzálne a v budúcnosti bude čoraz častejšie
- zabezpečiť sa úplná publicita OR SR, zlepšiť sa prístup podnikateľov a verejnosti k informáciám
- elektronické služby OR sú prvými službami na ústrednom portáli verejnej správy, ktorých výstupom je elektronický dokument s právnou relevanciou určený aj na právne úkony

Hlasy oponentov v médiách:

- elektronický výpis je efektívne použiteľný na právne účely len vtedy, ak je druhá strana technicky pripravená spracúvať žiadané dokumenty v elektronickej podobe, čo zatiaľ v SR nie je pravidlom - zaručený elektronický podpis nepoužívajú zdravotné poisťovne, a ani v každej finančnej inštitúcii sa nestretne klient s pochopením, ak pošle dokument elektronicke
- na žiadosť o zápis do OR treba zaručený elektronický podpis, ktorého využitie je zatiaľ veľmi obmedzené a vyžaduje vysoké počiatočné náklady - vystavenie zaručeného elektronického podpisu môže stať pár tisíc korún, čo zneefektívňuje jeho občasné využitie
- ak bol návrh na zápis spoločnosti do OR podaný v papierovej forme, aj ostatné dokumenty k tomu potrebné musia byť v papierovej forme
- zložitá práca s elektronickým registrom (jednotlivé kroky smerujúce k využitiu elektronických služieb OR na chaotickom portáli verejnej správy nie sú "user-friendly" (priateľské k používateľovi)), s elektronickým podpisom a potrebná registrácia odrádza mnohých ľudí od využitia elektronickej formy komunikácie s OR SR
- kým papierový výpis sa vybavuje na počkanie, elektronický vydá registrový súd až do 2 dní od pripísania poplatku na účte OR SR
- zvýšenie technickej náročnosti na strane OR SR a náročnosti prepracovania dokumentov archivovaných v listinnej forme do elektronickej formy
- smernice EÚ prikazovali zapracovať do slovenského právneho poriadku zmeny týkajúce sa elektronického registra už od januára 2007, niektoré však vstúpili do platnosti až od augusta 2007

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Jozef Orgonáš: Riešenie e-governance z jedného miesta podporuje podnikateľskú činnosť, opatrenie je dobré, avšak v celkovom kontexte je potrebné, aby prepojenie medzi jednotlivými inštitúciami bolo také, aby podnikateľ chodil iba na jedno miesto. Keď to ide vo Fínsku, prečo nie na Slovensku?

Juraj Lazový: Napriek drobným nedostatkom hodnotím jednoznačne pozitívne ako krok smerom k potrebnej internetizácii štátnej správy. Je potrebné, aby tento príklad nasledovali ďalšie orgány a inštitúcie štátnej a verejnej správy.

Juraj Nemec: Krok vpred v rámci e-governance.

Igor Hurčík: Štandard v civilizácii.

Róbert Kičina: Výborné opatrenie - konečne sa verejná správa začala približovať občanovi.

Richard Ďurana: Aj napriek priestoru na zdokonaľovanie opatrenie zjednodušuje komunikáciu medzi občanmi a verejnou inštitúciou a znižuje časové i finančné náklady klientov.

OZ Vidiecky parlament: Rovnako ako pri elektronickom katastri nehnuteľností, zníženie počtu nutných ciest do mesta uľahčí život obyvateľom vidieka. Taktiež to prispeje k rozšíreniu využívania elektronických služieb, podpore rozvoja informačných a komunikačných technológií a počítačových zručností.

Miroslav Siváček: Dobré rozhodnutie, kde výhody vysoko prevažujú uvedené nevýhody.

Martin Kahanec: Pozitívne, avšak nedotiahnuté.

Mária Machová: Problém stále vidím v podmienkach získania a možností uplatnenia zaručeného elektronického podpisu.

Jaroslav Vokoun: Ťažko je držať tempo s EÚ. Sadli sme si do moc rýchlo idúceho vlaku.

4. Generálny zákon o zavedení eura (pravidlá postupu pri prechode zo slovenskej meny na euro)

Primárny zdroj: Zákon (č. 659/2007 Z.z.) o zavedení meny euro v Slovenskej republike (tzv. generálny zákon)

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 28.11.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008, resp. niektoré ustanovenia odo dňa zavedenia eura v SR (predpoklad: 1.1.2009)

Navrhovateľ: Ministerstvo financií SR

Zámer opatrenia: zabezpečiť plynulý a bezproblémový prechod zo slovenskej meny na spoločnú európsku menu euro

Obsah opatrenia:

- počas duálneho oceňovania, ktoré začne najneskôr 30 kalendárnych dní odo dňa určenia konverzného kurzu a skončí najskôr 31.12.2009, budú všetci predajcovia povinní označovať ceny v korunách aj eurách, banky budú povinné zobrazovať počiatočný a konečný stav na účtoch v korunách aj eurách
- počas duálneho obehu, t.j. od 1.1.2009 do 16.1.2009, budú môcť občania platiť v obchodoch aj slovenskými korunami aj eurami, ale obchody budú vydávať výhradne euro

- po skončení duálneho obehu bude možné v komerčných bankách bezplatne vymeniť korunové bankovky za eurá do konca roku 2009 a mince do konca júna 2009, Národná banka Slovenska bude bezplatne vymieňať bankovky bez časového obmedzenia a mince do konca roku 2013
- od 1.1.2009 budú bankomaty vydávať výhradne euro
- do 17.1.2009 budú banky povinné klientovi bezplatne vymeniť 100 kusov bankoviek a mincí (podľa pôvodného návrhu 50)
- prepočty cien sa uskutočnia presne podľa konverzného kurzu a matematických pravidiel zaokrúhľovania (zaokrúhľovanie v princípe na 2 desatinné miesta (na celý eurocent), pri niektorých komoditách (napr. elektrina, plyn, pohonné hmoty, telefónne tarify) v záujme presnejšieho oceňovania na 3 desatinné miesta a pri podielových a dôchodkových fondoch na 6 desatinných miest)
- všetky účty klientov bánk, úverové produkty, akreditívy, záruky a šeky budú prepočítané na euro; pri cenných papieroch budú na euro prepočítané aj menovité, aj trhové hodnoty
- úrokové sadzby a iné podmienky budú zachované v súlade so zásadou kontinuity kontraktov; trhové kurzy, indexy a ukazovatele výkonnosti investičných fondov budú prepočítané na euro tak, aby sa zachovala kontinuita výkazov
- výpočty daňových povinností, tarifných plátov, dávok a príspevkov sociálneho a zdravotného
- poistenia budú prispôbené na eurá (konečné sumy, ktoré sú príjmom štátneho rozpočtu alebo iného druhu rozpočtu verejnej správy, sa budú zaokrúhľovať nadol, na prospech osôb povinných znášať úhradu týchto platieb, a konečné sumy, ktoré sú výdavkom štátneho rozpočtu alebo iného druhu rozpočtu verejnej správy, sa budú zaokrúhľovať nahor, na prospech oprávnených príjemcov týchto platieb)
- ceny, poplatky a iné finančné plnenia sa nesmú zvyšovať alebo zavádzať z dôvodu krytia zvýšených nákladov súvisiacich s prechodom na euro
- za nedodržanie zákona sa dohliadacím orgánom umožňuje udeliť pokutu 1 500 euro pre fyzické osoby a 15 000 euro pre právnické osoby

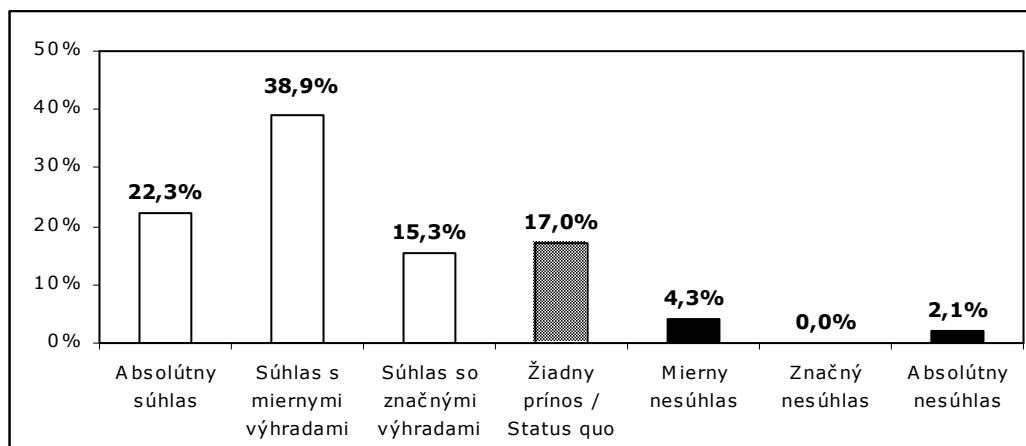
Hlasý proponentov v médiách:

- nevyhnutný "manuál", "cestovný poriadok" pre technicky bezproblémový prechod na euro – pomoc tak pre občanov, ako aj pre podnikateľov
- zákon je v prospech spotrebiteľov - stanovením presných pravidiel zákon pomôže pôsobiť proti zdražovaniu pri zaokrúhľovaní cien na euro

Hlasý oponentov v médiách:

- zákon mal byť do parlamentu predložený skôr, rok na zavedenie opatrení je málo
- zákon udeľuje podnikateľom a iným subjektom povinnosti, ktoré musia hradiť zo svojho vrecka, pričom tieto náklady si nemôžu premietnuť do opodstatneného zvýšenia cien
- rozsah zákona je zbytočne veľký, oproti pôvodnému návrhu sa zdvojnásobil, pričom obsahuje mnoho častí, ktoré s prechodom na euro priamo nesúvisia

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Jozef Orgonáš: Jedno z najlepšie pripravených legislatívnych opatrení za ostatných 15 rokov. Vecný, jasný, transparentný, jednoznačne určujúci pravidlá hry.

Juraj Nemec: Pre krajinu ako SR je integrácia nevyhnutná. Zákon má možno svoje muchy (plus pripomínam právne, a aj ekonomicky nevhodné vyhlásenia premiéra o trestaní zneužitia zavedenia eura), ale podstatné je, že existuje. Vstup do eurozóny je vhodný v čase, kedy ekonomika prosperuje.

Juraj Lazový: Potrebný zákon, ktorý však mal byť prijatý skôr.

Tomáš Dudáš: Tento zákon obsahujúci postupné kroky pri prechode na euro je dôležitý, kritizovať možno len jeho pomerne neskoré schválenie vzhľadom na predpokladaný vstup do eurozóny k 1.1.2009.

Mária Machová: Dlhá príprava, niekde zbytočne komplikovaný a rozvláchny text zákona. Mnohé nejednoznačnosti vyžadujú riešenie vyhláškami.

Igor Hurčík: Asi je to cesta najmenšieho zla.

OZ Vidiecky parlament: Samozrejmá povinnosť.

Martin Kahanec: Zákon ako taký je technická záležitosť. Zavedenie eura je kontroverzné, výhody a nevýhody sú cirka v parite. Riziká sa na Slovensku podceňujú.

Róbert Kičina: Zákon je potrebný, no zákaz prenosu zvýšených nákladov podnikateľov súvisiacich s prechodom na euro do cien je bezobsažné opatrenie, podnikatelia sa budú správať aj tak podľa situácie na trhu a konkurencia je najúčinnnejším regulátorom cien.

Richard Ďurana: Negatívne hodnotíme absenciu diskusie o opatreniach, ktoré sa citelne premietnu do nákladov mnohých podnikateľov. V súvislosti s prijatím eura od januára 2009 sa nazdávam, že tento termín nie je pre Slovensko najvhodnejší a so vstupom do Hospodárskej a menovej únie (EMU) by malo Slovensko počkať. Dôvodom je vysoké riziko inflácie, ktorú prinesie odstránenie možnosti približovania slovenskej cenovej hladiny k európskej cestou posilňovania koruny voči okolitým menám. Približovanie našej cenovej hladiny k európskej prostredníctvom posilňovania našej meny nebude po prijatí eura možné. Bude sa diať cez absolútny rast cien potravín, energií, bývania, tovarov a služieb, pričom bude sprevádzané oneskoreným rastom miezd.

Peter Gonda: Generálny zákon o zavedení eura potvrdzuje, že aj súčasná vláda chce prostredníctvom eura získať politické body a horlivo pokračuje v nastolenom rýchlym tempe krokov k nahradeniu slovenskej koruny eurom naštartovaných predchádzajúcou vládou. Cenou za skoršie čerpanie niektorých výhod zo skorého vstupu do eurozóny však pravdepodobne bude rýchlejšie vzdanie sa kurzového a neinflačného približovania Slovenska k ekonomickej úrovni Západu, skoršie vpadnutie do eurozóny s finančnými pnutiami a zhoršenie podmienok pre osobnú slobodu a konkurenciu u nás. Pripravené členstvo Slovenska v eurozóne považujem nielen pre obyvateľov Slovenska za rizikové, nevýhodné a podporujúce proces centralizácie a zhora uskutočňovanej harmonizácie, ktoré sú stále viac dominantnými prvkami európskej integrácie. Som presvedčený, že (nielen) optikou princípov osobnej slobody a ekonomických princípov, ako napríklad konkurencie, nemožno súhlasiť s dnešnou európskou menovou integráciou.

5. Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007–2013 (stanovenie základných priorít na čerpanie takmer 400 mld. Sk z eurofondov – infraštruktúra, znalostná ekonomika, ľudské zdroje a vzdelávanie)

Primárny zdroj: Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007–2013

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 17.5.2006 vládou SR; zaslané Európskej komisii (EK) v decembri 2006; schválené 17.8.2007 v EK v Bruseli

Navrhovateľ: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

Zámer opatrenia: stanovenie priorít Slovenskej republiky pre využívanie fondov (štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu) Európskej únie v rokoch 2007–2013

Obsah opatrenia:

- SR bude naplňovať svoje strategické priority prostredníctvom 11 jednotlivých sektorových operačných programoch, kde sa uvádzajú možnosti, ktoré ponúka nové programové obdobie 2007–2013 pri využívaní prostriedkov EÚ
- v prípade úspešnosti jednotlivých europrojektov by Slovensko malo počas obdobia 2007–2013 čerpať z EÚ 11,588 mld. EUR (zo štrukturálnych fondov 7,689 mld. EUR a z Kohézneho fondu 3,898 mld. EUR), čo je po prepočte približne 388 mld. Sk
- v Národnom strategickom referenčnom rámci (NSRR) sa píše o výraznom zvýšení konkurencieschopnosti a výkonnosti regiónov a slovenskej ekonomiky do roku 2013
- kohézna politika EÚ sa bude v programovom období 2007–2013 uskutočňovať prostredníctvom sústreďovania príspevkov z fondov na tri hlavné ciele: konvergenciu, regionálnu konkurencieschopnosť a zamestnanosť a európsku teritoriálnu spoluprácu
- v rámci cieľa "konvergencia" pôjde finančná podpora z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu do regiónov, ktorých hrubý domáci produkt (HDP) na obyvateľa za 3 posledné roky pred prijatím nových nariadení nedosiahne 75% priemeru rozšírenej EÚ

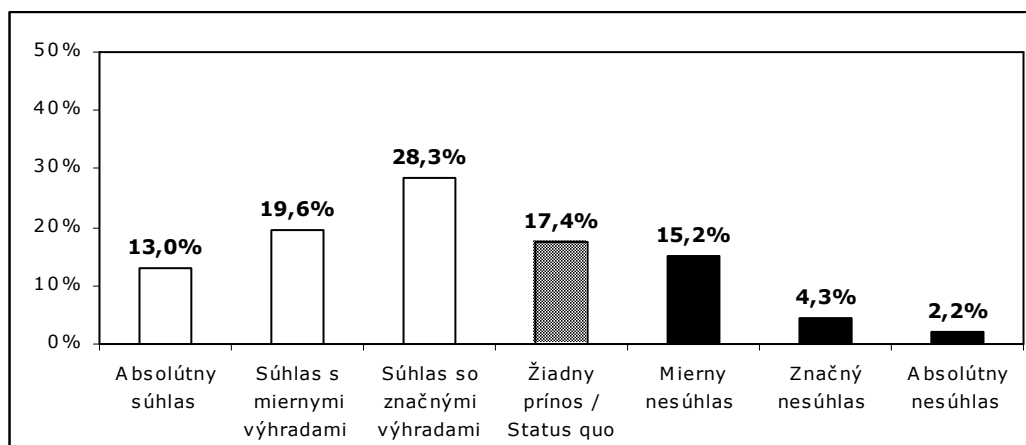
- pri financovaní z Kohézneho fondu ide o pomoc tým regiónom, ktorých HDP za posledné 3 roky pred prijatím nariadení nedosiahne 90% priemeru EÚ
- ako priority NSRR boli zvolené nasledovné body:
  - infraštruktúra a regionálna dostupnosť: výstavba a modernizácia verejnej infraštruktúry, ktorá umožní prístupnosť infraštruktúry jednotlivých regiónov a zvýši efektivitu verejných služieb; ťažiskom je transportná, environmentálna, vzdelávacia a sociálna infraštruktúra a obnova miest
  - znalostná ekonomika: podpora rozvoja znalostnej ekonomiky prostredníctvom investícií do elektronických služieb a obsahu, výskumu a vývoja a podpora konkurencieschopnosti spoločností a služieb prostredníctvom inovácií
  - ľudské zdroje a vzdelávanie: podpora rozvoja ľudských zdrojov, ktorá povedie k rastu zamestnanosti, zlepšeniu kvality pracovnej sily a ľudského kapitálu vzhľadom na potreby znalostnej ekonomiky a zvyšovanie sociálnej integrácie znevýhodnených skupín
- NSRR tiež definuje horizontálne priority, ktoré podporujú dosiahnutie cieľov rámca v 4 oblastiach, a to: menšinová rómska komunita, rovnosť šancí, udržateľný rozvoj a informačná spoločnosť

Hlasy proponentov v médiách:

- v minulosti bol systém čerpania peňazí z eurofondov nastavený pomerne komplikovane a procesy trvali dlho, avšak v súčasnosti tento materiál znamená zjednotenie, zjednodušenie a zefektívnenie procesov na každej úrovni
- dôjde k zjednodušeniu byrokracie pri predkladaní projektov, ako aj ku skráteniu času pri ich hodnotení
- vďaka finančným prostriedkom z EÚ príde v najbližších rokoch k výraznému rozvíjaniu znalostnej ekonomiky
- v NSRR boli vybrané také priority, ktoré zvýšia zamestnanosť a umožnia pracovnej sile, aby sa prispôbila premenlivým podmienkam na pracovných trhoch
- je to veľmi významný dokument, ktorý Slovensku umožní čerpať prostriedky z eurofondov, pričom tým vytvára aj priestor na plnenie Programového vyhlásenia vlády SR
- zdroje EÚ pomôžu mnohým slovenským mestám, obciam a regiónom, ako aj celej ekonomike rýchlejšie konvergovať

Hlasy oponentov v médiách:

- za najväčšie ohrozenie plnenia cieľov NSRR možno považovať skutočnosť, že musí byť úzko prepojený s národnými reformnými programami členských krajín EÚ stanovujúcimi opatrenia, ktoré sa prijímajú na naplnenie cieľov Lisabonskej stratégie
- využitie fondov EÚ bolo v SR za roky 2004-2006 len okolo 30%, a preto podľa kritikov nemožno predpokladať, že dôjde k naplneniu všetkých cieľov NSRR na 100%
- bude potrebné personálne zabezpečiť jednotlivé ministerstvá, aby boli schopné realizovať europrojekty, a to si vyžiada ďalšie zdroje zo štátneho rozpočtu
- celý proces sa mohol výrazne urýchliť, schvaľovanie NSRR bolo dlho odsúvané z toho dôvodu, že sa rozširoval rámec jednotlivých operačných programov
- schválenie NSRR ešte nič neznamená, lebo zatiaľ nie sú schválené všetky operačné programy a až po ich prijatí a schválení bude možné zverejniť výzvy na predkladanie konkrétnych projektov a aj projekty nemusia byť dobre pripravené či všetky schválené
- obavy zo zneužitia alebo nevhodného používania fondov EÚ, pričom existuje ešte stále mnoho rezerv v ich transparentnosti, pričom politický vplyv pri pridelovaní peňazí je momentálne na Slovensku výrazným rizikom
- kompetenčné spory medzi koalíčnymi stranami, kto bude sedieť pri zdroji - neochota ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja spolupracovať so samosprávnymi krajinami pri rozdeľovaní časti peňazí z eurofondov
- peniaze z eurofondov deformujú trhové prostredie, lebo zvýhodňujú určité podnikateľské subjekty, motivujú k neefektívnemu využívaniu zdrojov, aj domácich kvôli nutnému spolufinancovaniu projektov

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Nemec: Rámec musí byť, diskutovať o jeho obsahu by sa určite dalo.

Miroslav Siváček: Vypracovanie NSRR bolo povinnosťou a v zásade sa nedá nastaveným prioritám veľa vytknúť. Rozhodujúce bude, ako objektívne a transparentne sa budú návrhy posudzovať a vyhodnocovať. Internetové akcie pri podávaní projektov zamerané na rýchlosť a postreh uchádzačov však tomuto procesu na dôveryhodnosti nepridávajú.

Juraj Lazový: Samotné schválenie NSRR hodnotím pozitívne. Podstatné však bude, do akej miery bude čerpanie eurofondov efektívne a transparentné a do akej miery sa potlačí pravdepodobný klientelizmus a korupcia.

Igor Hurčík: Rozhodujúca bude kvalita projektov a kvalita štátnych úradníkov a na druhej strane ako štát nastaví procesy. Dúfam, že nebudeme opakovať staré chyby.

Aleš Michl: SR i ČR má mnoho stratégií na mnoha stránkach, čerpaní fondů ale stojí a padá s manažérskym prístupom k rozdeľovaniu peňazí.

Martin Kahanec: Eurofondy ako také sú kontroverzné opatrenie, snaha o ich efektívne rozdeľovanie je ale pozitívna. Deklarované ciele, ako napríklad vzdelávanie, sa však len málo zhodujú s realizovanými.

Ludvík Posolda: V princípe sú eurofondy ako parný stroj: veľký príkon (daňové zaťaženie poplatníkov v EÚ) vs. nízky výkon (malá efektivita) a veľké straty z tepla (byrokracia, korupcia).

Luboš Vagač: Zhodnotiť ucelene taký balík opatrení, ako je NSRR, je zložité. Je to forma pomoci menej rozvinutým oblastiam a sféram, na ktorej sa dohodla celá Únia. Ide o veľa peňazí, ktoré môžu nepochybne pomôcť v mnohých oblastiach. Z môjho pohľadu je to však neudržateľná forma, keďže ju z väčšej časti financujú krajiny, ktoré ju nemôžu čerpať (alebo len v obmedzenom množstve) a financujú tak svoju konkurenciu. Možnosť čerpať fondy zároveň deformuje domáce podnikateľské prostredie a rozhodnutia politikov (príklad: možnosť použiť zdroje Európskeho sociálneho fondu na aktívnu politiku trhu práce dáva politikom voľné ruky pri rozhodovaní o ďalších nových opatreniach, znižuje tlak na efektívne rozhodovanie a hospodárenie, atď.)

Peter Pažitný: Eurofondy sú podľa mňa prekliatím Slovenska. Európska únia (a aj Slovensko) by fungovali bez nich lepšie.

Róbert Kičina: Jasné, že eurofondy sú rakovinou EÚ. Deformujú trh a prerozdeľujú prostriedky, ktoré by vedeli súkromné subjekty využiť oveľa efektívnejšie, ak by im neboli zobraňované v podobe zdanenia. Každopádne, ak nám EÚ tieto choré peniaze ponúka, je lepšie ich využiť ako nepriať. Preto hodnotím opatrenie kladne, a keďže ide o obrovský balík, tak aj dopady na spoločnosť budú značné. Uvítal by som však, ak by boli určené výhradne na zveľaďovanie verejných statkov (obnova škôl, nemocníc a rozvoj infraštruktúry), a nie na priamu finančnú podporu (vybraných) spoločností.

Jaroslav Vokoun: Obava z deformácie trhového prostredia je aktuálna len tam, kde trhové prostredie je. Na Slovensku sa ďaleko nedostaneme, ak budeme mať len deklaratívne tvrdenia. Treba poukázať na konkrétne možnosti, kde môže byť problém a riešiť tak niečo konkrétne. NSRR rozväzuje ruky pre domáce zdroje, ktoré môžu dofinancovať to, na čo by inak peniaze nezostali. Veľa peňazí = vysoké riziká podvodov.

OZ Vidiacky parlament: Spracovanie trvalo príliš dlho. NSRR nevyužíva všetky možnosti pre zlepšenie transparentnosti. V časti Regionálneho operačného programu kritériá znemožňujú čerpanie pomoci pre veľkú časť obcí, právomoci boli delegované na samosprávne kraje len minimálne. Prvý krok bol škandalóznym a pochybným. Vyvolal napokon aj negatívnu reakciu

vicepremiéra Dušana Čaploviča. Malo by sa pamätať viac na vzdelávanie nezamestnaných na vidieku, vrátane jazykových kurzov.

6. Zúženie okruhu osôb povinných podávať ročné zúčtovanie zdravotného poistenia (poistenci štátu (napr. študenti, dôchodcovia) pracujúci na dohodu, poistenci štátu a zároveň zamestnanci alebo živnostníci, ak ich vymeriavací základ nepresiahne úhrn minimálnych miezd; zrušenie nedoplatkov a preplatkov do 100 Sk; novela zákona o zdravotnom poistení)

Primárny zdroj: Novela (č. 594/2007 Z.z.) zákona (č. 580/2004 Z.z.) o zdravotnom poistení

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 28.11.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo zdravotníctva (MZ) SR

Zámer opatrenia: zjednodušiť systém ročného zúčtovania poistného na verejné zdravotné poistenie

Obsah opatrenia:

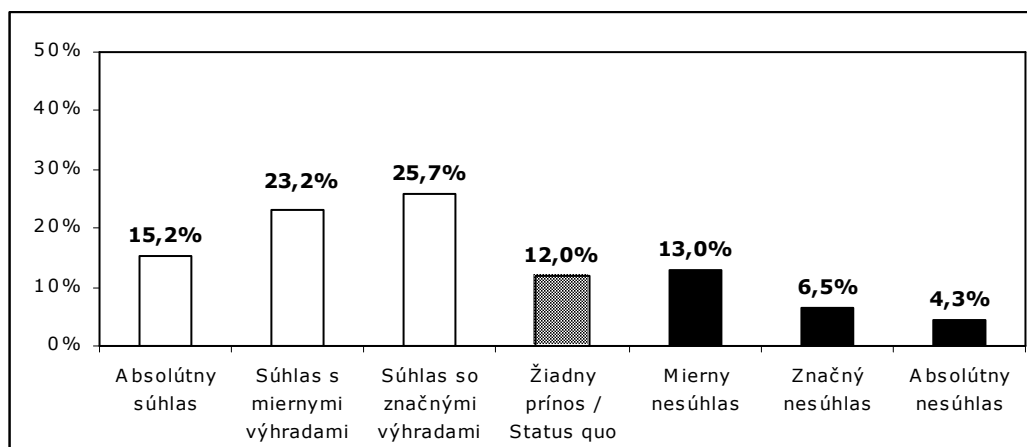
- zúžil sa okruh osôb (o 7230 ľudí), ktoré sú povinné podať ročné zúčtovanie poistného na verejné zdravotné poistenie
- tzv. poistenci štátu (napr. študenti, dôchodcovia, rodičia na materskej dovolenke, osobní asistenti alebo opatrovatelia ľudí so zdravotným postihnutím), ktorí mali príjmy len na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, už nebudú musieť podávať ročné zúčtovanie poistného, a teda platiť poistné - výpadok finančných zdrojov z ročného zúčtovania pre zdravotné poisťovne - v roku 2008 vyše 52,3 mil. Sk
- poistenci štátu, ktorí sú zároveň zamestnancami alebo samostatne zárobkovo činnými osobami (SZČO), nebudú musieť podávať ročné zúčtovanie, a teda platiť poistné na zdravotné poistenie, ak ich vymeriavací základ neprevýši ročný úhrn minimálnych miezd (doteraz bol limit polovica úhrnu minimálnych miezd) - pre rok 2008 to bude znamenať 97 200 Sk, t.j. podnikajúci dôchodca alebo študent - živnostník, ktorý si pri zdanení príjmov uplatňuje paušálne výdavky 40%, bude môcť zarobiť v hrubom 346 680 Sk a zdravotné poistenie bude za neho platiť stále štát - výpadok finančných zdrojov z ročného zúčtovania pre zdravotné poisťovne - v roku 2008 vyše 25,7 mil. Sk
- odstránila sa povinnosť uhrádzať preplatky alebo nedoplatky do výšky 100 Sk, ktoré vznikli z ročného zúčtovania poistného - úspora vyše 2 mil. Sk pre zdravotné poisťovne
- lehota na podanie ročného zúčtovania zdravotnej poisťovni sa opäťovne predĺžila z 31.3. na 30.6.2008 a lehota na vyrovnanie nedoplatku, resp. preplatku sa tiež posunula z 30.6. na 31.10.2008
- v roku 2007 získalo zdravotníctvo z ročného zúčtovania 860 mil. Sk, v r. 2008 je plánovaných vyše 930 mil. Sk

Hlasy proponentov v médiách:

- ukončenie diskriminačného prístupu k "dohodárom - poistencom štátu" - podľa doteraz platného zákona totiž nemusel zamestnanec alebo SZČO odvádzať poistné na zdravotné poistenie z dohôd o vykonávaní práce mimo pracovného pomeru, zatiaľ čo poistenec štátu, ak mal dohodu a prekročil polovicu ročného úhrnu minimálnej mzdy, musel z takého príjmu platiť poistné
- opatrenie v prospech často sociálne slabších študentov, dôchodcov či matiek na materskej, ktorí si príležitostne privyrábajú - nebudú musieť podstupovať komplikovanú a časovo náročnú tortúru ročného zúčtovania a ich odvodové zaťaženie klesne
- zamedzenie povinnosti zdravotných poisťovní vracať malé sumy z preplatku ročného zúčtovania, kedy často administratívne náklady boli vyššie ako preplatok

Hlasy oponentov v médiách:

- v rámci celého ročného zúčtovania je to len kozmetická zmena
- o proklamovanom zjednodušení ročného zúčtovania poistného možno hovoriť len v propagandistickej rovine - akurát sa zruší povinnosť podávať ročné zúčtovanie pre niektorých poistencov štátu, pričom sa to dotkne smiešnych 7-tisíc osôb a zrušenie nedoplatkov a preplatkov do 100 Sk je maličkosť, ktorá nemá pre občanov väčší praktický význam
- veľmi komplikovaný, neprehľadný, byrokratický systém ročného zúčtovania by sa mal zrušiť ako celok pre všetkých poistencov
- negatívny dopad opatrenia na verejné financie vo výške takmer 76 mil. Sk - výpadok zdrojov aj pre zdravotné poisťovne, a teda pre toľko spomínané podvyživené zdravotníctvo

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Lazový: Ide síce o pozitívne, ale veľmi kozmetické úpravy. Som za zachovanie ročného zúčtovania zdravotného poistenia, keďže prináša relevantné finančné prínosy. Som však presvedčený, že systém by sa dal podstatne zjednodušiť a urobiť "user friendly".

Martin Kahanec: Odbúranie byrokracie aspoň pre časť obyvateľstva.

Luboš Vagač: Zmena zníži vybraným skupinám odvodové náklady a môže tak zlepšiť podmienky ich zamestnávania. Spravodlivejšie by bolo zjednodušiť systém zúčtovania pre všetky osoby.

Róbert Kičina: Nejde o žiadne zjednodušenie pre drvivú väčšinu ľudí. Výkazy sú potrebné a treba ich zaviesť aj pri sociálnych odvodoch, ale nech sú jednoduché! Napr. zaviesť jednotné daňovo-odvodové priznanie.

Juraj Nemec: Zatiaľ len malý krok vpred. Chýba integrovaný a funkčný informačný systém verejnej správy.

OZ Vidiacky parlament: Aspoň krôčik k zlepšeniu, hoci by sa vyžadoval skok. Predvolebné sľuby sa v tomto ohľade nenaplnili.

Igor Hurčík: Kozmetické opatrenie, ktoré v praxi nič nerieši.

Milan Velecký: Súhlasím, aj keď by som najradšej zrušil maximálny vymeriavací základ a aj ročné zúčtovanie. (zachoval by som iba preúčtovanie medzi poisťovňami a štátom v prípade platieb za ekonomicky neaktívnych poistencov).

Jozef Orgonáš: Treba to zrušiť úplne.

Dušan Mitický: Zúčtovanie poistenia je zbytočná administratíva zaťažujúca občana a vedúca k množstvu priestupkov voči tomuto zákonu.

7. Zavedenie degresívnej obchodnej prirážky na lieky (najlacnejšie lieky s vyššou prirážkou ako doteraz, drahšie s nižšou; plánovaná úspora nákladov na lieky do 400 mil. Sk v roku 2008 a do 800 mil. Sk v roku 2009)

Primárny zdroj: Novela (č. 07045-20/2007-OL) opatrenia (č. 07045/2003-OAP) Ministerstva zdravotníctva SR, ktorým sa ustanovuje rozsah regulácie cien v oblasti zdravotníctva

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 13.12.2007 Ministerstvom zdravotníctva SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo zdravotníctva (MZ) SR

Zámier opatrenia: zaviesť racionálne využívanie verejných zdrojov a spravodlivé rozdelenie prirážky pri drahých a lacných liekoch; najstť úsporu na nákladoch na lieky spôsobom, keď drahší liek bude mať menšiu prirážku a lacnejšie lieky vyššiu so zachovaním pôvodnej výšky doplatku pacienta

Obsah opatrenia:

pozn.: obchodná prirážka predstavuje podiel ceny obchodného výkonu k cene výrobcu, marža podiel ku konečnej cene tovaru pre spotrebiteľa

- zavedenie degresívnej obchodnej prirážky na lieky a dietetické potraviny (klesá so stúpajúcou cenou lieku) pre distribútorov liekov a lekárne

- degresívna obchodná prirážka je stanovená kumulatívnou percentuálnou sadzbou rozdielnou pre každé z 11 cenových pásiem (napr. pre distribútorov na lieky v cenovom pásme od 0 Sk do 80 Sk – max. 14,1%, pre lieky v pásme od 80 Sk do 160 Sk – max. 11,28 Sk (t.j. 14,1% z 80 Sk) plus 11,1% zo základu presahujúceho 80 Sk, atď. až po hranicu liekov nad 20 000 Sk – 445,20 Sk plus 1,8% zo sumy presahujúcej 20-tis. Sk)
- doteraz existovala na Slovensku pevná percentuálna obchodná prirážka (napr. na poisťovňou uhrádzané lieky na lekárske predpis mohol mať distribútor maximálnu prirážku 11% z ceny výrobcu lieku a lekáreň 21% tiež z ceny výrobcu)
- lieky s konečnou cenou do 464,60 Sk budú mať po zavedení degresívnej prirážky celkovú obchodnú prirážku, a teda i konečnú cenu lieku vyššiu než doteraz a lieky nad touto hranicou ju budú mať naopak nižšiu
- doplatky pacientov za lieky sa z titulu zavedenia degresívnej prirážky nebudú v priemere príliš meniť
- zavedenie degresívnej obchodnej prirážky v liekovej politike prinesie podľa MZ SR v prvom roku úsporu 300 až 400 mil. Sk. a v ďalšom roku 700 až 800 mil. Sk
- náklady na lieky dosiahli v SR v roku 2007 vyše tretinu celkových výdavkov v zdravotníctve

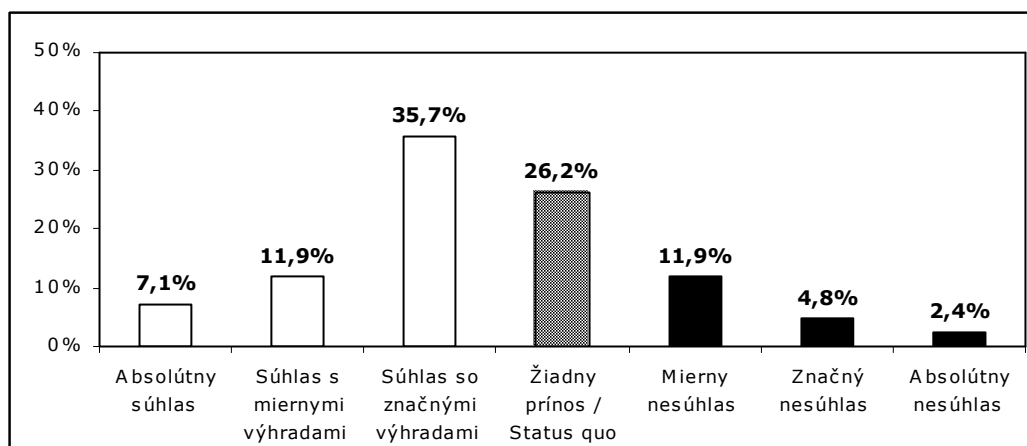
Hlasý proponentov v médiách:

- účinné riešenie regulácie spotreby liekov, ktoré prinesie úspory v systéme – pokles celkových nákladov na lieky, ktoré má SR privysoké, o 2,3%
- zavedenie degresívnej obchodnej prirážky prinesie úsporu najmä pri drahých liekoch a finančné úspory sa budú môcť použiť na skvalitnenie liečby väčšieho počtu pacientov
- degresívna obchodná prirážka je spravodlivejšia - starý systém motivoval k vydávaniu drahých liekov a zároveň znevýhodňoval menšie, najmä vidiecke lekáreň s bežným, lacnejším sortimentom liekov oproti väčším lekárniam v mestách v blízkosti zdravotných centier alebo oproti lekárniam, ktoré dodávajú drahé špeciálne lieky ambulanciám a nemocniciam
- skvalitní sa dostupnosť liekov pre nemocnice vzhľadom na zníženie koncovej ceny liekov
- prijatý model degresívnej obchodnej prirážky je vhodne zvolený, lebo absolútna výška prirážky kontinuálne stúpa so zvyšujúcou sa cenou lieku (nie skokovito po pásmach), pričom v percentuálnom vyjadrení klesá
- v absolútnych číslach lacnejšie lieky zdražujú len mierne, zatiaľ čo cena drahších liekov sa zníži výrazne
- degresívna obchodná prirážka, resp. marža je zavedená vo viacerých krajinách EÚ

Hlasý oponentov v médiách:

- negatívne dopady opatrenia ponesú najmä distribútori liekov a veľké lekáreň, ktorým sa znížia marže, a tým pádom i rast príjmov v budúcich rokoch
- keďže ceny drahších liekov sa degresívnou prirážkou znížia, riziko účelového predpisovania väčších, a teda drahších, balení liekov najmä pre chronických pacientov – riziko zbytočného plytvania liekmi
- možné zvýšenie cien voľnopredajných liekov pre pacientov
- technické problémy pri prechode na nový systém cenotvorby a náklady s tým spojené, ako aj s preceňovaním všetkých liekov musia nieť na svojich pleciach majitelia lekární bez nároku na kompenzáciu
- relatívne komplikovaný výpočet výšky obchodnej prirážky a konečnej ceny lieku

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Peter Pažitný: Jediný svetlý okamih zdravotnej politiky v roku 2007.

Igor Daniš: Vláda robí niekedy aj dobré opatrenia.

Milan Velecký: Degresívna marža mi pripadá ako nezdaniteľný základ pri dani z príjmu. Vyzerá síce nesystémovo, ale dá sa logicky odôvodniť. Náklady distribúcie nerastú priamoúmerne s cenou lieku.

Juraj Nemec: Opatrenie môže mať určitý pozitívny význam, ale pre reguláciu spotreby liekov sú aj efektívnejšie kanály – hlavne existencia uznávaných diagnostických štandardov, ktoré sme nedokázali stále zaviesť.

Ludvík Posolda: Spotreba liekov je síce nadmerná, ale toto opatrenie to nevyrieši, pričom samotné je nebezpečným ekonomickým nezmyslom.

Jozef Orgonáš: Ingerencia štátu musí ísť tým smerom, aby bolo dostatočné množstvo generík, ale nereglementovať výšku marže.

OZ Vidiecky parlament: Nepodstatné.

8. Sprísnenie podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok (najskôr 2 roky pred dovŕšením riadneho dôchodkového veku a po 15 rokoch dôchodkového poistenia; zrieknutie sa dávky v nezamestnanosti už nebude mať pozitívny vplyv na výšku predčasného dôchodku; novela zákona o sociálnom poistení)

Primárny zdroj: Novela (č. 555/2007 Z.z.) zákona (č. 461/2003 Z.z.) o sociálnom poistení

Stav opatrenia v legislatívnom procese: po prezidentskom vete opätovne schválené 27.11.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVR) SR

Zámer opatrenia: prijať opatrenia, ktoré budú pôsobiť na zabezpečenie finančnej stability priebežne financovaného systému sociálneho zabezpečenia; prispieť k zreformovaniu systému dôchodkového poistenia (I. pilier) s cieľom dosiahnuť vytvorenie spravodlivého dôchodkového systému, ktorý bude udržateľný a financovateľný v meniacich sa ekonomických podmienkach s väčšou mierou solidarity

Obsah opatrenia:

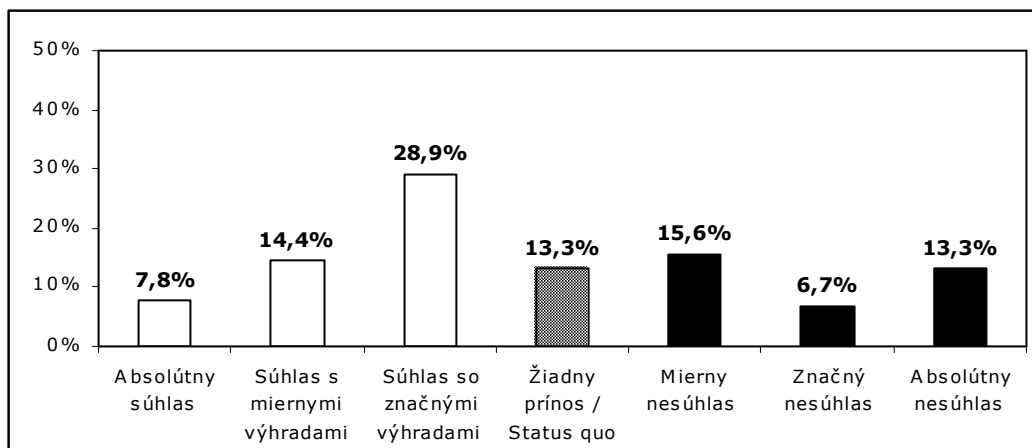
- predĺženie minimálneho obdobia dôchodkového poistenia pre vznik nároku na predčasný starobný dôchodok z 10 na 15 rokov
- zavedenie podmienky, že priznanie predčasného starobného dôchodku môže nastať najskôr 2 roky pred dovŕšením riadneho dôchodkového veku (podľa predpokladov MPSVR SR by mal počet novopriznaných predčasných starobných dôchodkov klesnúť približne o 10-tisíc)
- pri výpočte sumy predčasného starobného dôchodku sa už nebude po novom zohľadňovať, že sa poberateľ zriekol nároku na dávku v nezamestnanosti – tzn. vypadlo ustanovenie, ktoré hovorilo, že ak si predčasný dôchodca neuplatnil nárok na dávku v nezamestnanosti, sa obdobie, za ktoré sa znižuje suma predčasného starobného dôchodku (o 0,5% za každých začatých 30 dní chýbajúcich do riadneho dôchodkového veku), skráti o obdobie, počas ktorého by mal poberateľ nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti
- plánované zlepšenie bilancie Sociálnej poisťovne rádovo o stovky mil. Sk
- ustanovenie o zákaze súčasného poberania predčasného starobného dôchodku a vykonávania zárobkovej činnosti predčasný dôchodcu bolo nakoniec stiahnuté z legislatívneho procesu – tzn. tak ako doteraz bude možné pracovať alebo podnikáť a súčasne poberať predčasný starobný dôchodok
- predčasný starobný dôchodok poberalo ku koncu novembra 2007 46,2-tisíc penzistov (z nich približne 15- až 20-tisíc zároveň pracovalo), pričom dosahoval v priemere 9 401 Sk

Hlasy proponentov v médiách:

- opatrenie zlepšujúce bilanciu Sociálnej poisťovne, a teda znižujúce nároky na verejné financie
- sprísnenie a zneatraktívnenie vstupu občanov do predčasného dôchodku bolo potrebné, lebo sa tento inštitút rozmáhal a často využíval ako finančne lákavejšia možnosť než ďalej pracovať a nepoberať predčasný dôchodok
- poberatelia doteraz priznaných predčasných starobných dôchodkov mávali dobu poistenia aj tak dlhšiu ako 15 rokov, takže predĺženie z 10 na 15 rokov nebude predstavovať pre nových predčasných dôchodcov nejaké zásadnejšie sprísnenie podmienok; navyše obdobie min. 15 rokov dôchodkového poistenia sa v štátoch EÚ vyskytuje najčastejšie
- stiahnutie zákazu pracovať popri poberaní predčasný dôchodku bolo pozitívom, nakoľko zákaz mohol existenčne ohroziť relatívne mladých dôchodcov, ktorí si popri nízkom dôchodku privyrábajú, a zároveň by to pre nich bolo aj retroaktívne – bola by to zmena pravidiel počas hry

Hlasy oponentov v médiách:

- zhoršenie sociálneho zabezpečenia pre ľudí, ktorí prídu o prácu viac ako 2 roky pred dovŕšením dôchodkového veku
- ľudia, ktorí po strate zamestnania nebudú poberať dávky v nezamestnanosti, ale pôjdu radšej hneď do predčasného dôchodku, budú ho mať nižší ako doteraz
- obmedzenie možností výberu spôsobu sociálneho zabezpečenia najmä pre nízkokvalifikované a slabšie zarábajúce vrstvy obyvateľstva
- neprijatý zákaz súbehu zárobkovej činnosti a poberania predčasného starobného dôchodku by mal svoju opodstatnenosť, keďže účelom predčasného starobného dôchodku by malo byť nahradiť príjem, o ktorý poberateľ prišiel stratou zamestnania, a nie umožniť produktívnemu človeku popri poberaní predčasného dôchodku aj zarábať alebo podnikať

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Luboš Vagač: Jedna z mála pozitívnych zmien, ktorú priniesla revízia dôchodkovej reformy. Sprísnenie nároku na predčasný dôchodok znižuje tlak na deficit v prvom pilieri.

Milan Velecký: Z hľadiska stavu Sociálnej poisťovne nutnosť, i keď pre mnohých nepríjemná.

Jaroslav Vokoun: Trh práce a penzijný systém treba konsolidovať. Treba začať robiť.

Igor Hurčík: Nedá sa regulovať všetko, všade a pre všetkých. Občan nie je nesvojprávnny.

Jozef Orgonáš: Človek má mať možnosť sa rozhodnúť ako chce, akákoľvek ďalšia reglementácia v akejkoľvek oblasti je kontraproduktívna.

Juraj Nemec: K technickej podstate sa nevyjadrujem, hlavný problém je v retroaktivite opatrenia.

Juraj Lazový: Nevieťm zhodnotiť vplyv opatrenia na "kvalitu" dôchodkového systému. Neustále zmeny v systéme však považujem za negatívum.

Ludvík Posolda: Účelové, krátkozraké opatrenie, pričom zase - jeho škodlivosť nespočíva ani tak vo fakte samom, ale jeho ideovom základe - namiesto zásadných systémových riešení sa hľadajú "marketingové".

OZ Vidiecky parlament: Nepodstatné.

9. Zavedenie tzv. ekologickej dane - spotrebnej dane z elektriny, uhlia a zemného plynu od júla 2008 (do 2010 50% minimálnych sadzieb EÚ; mnoho oslobodení od dane (napr. spotreba domácností, výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov); ročný výnos z dane do 1 mld. Sk)

Primárny zdroj: Zákon (č. 609/2007 Z.z.) o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 28.11.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.7.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo financií SR

Zámer opatrenia: znížiť spotrebu plynu, elektriny a tuhých palív a internalizovať negatívne externality vyplývajúce zo spotreby týchto energií

Obsah opatrenia:

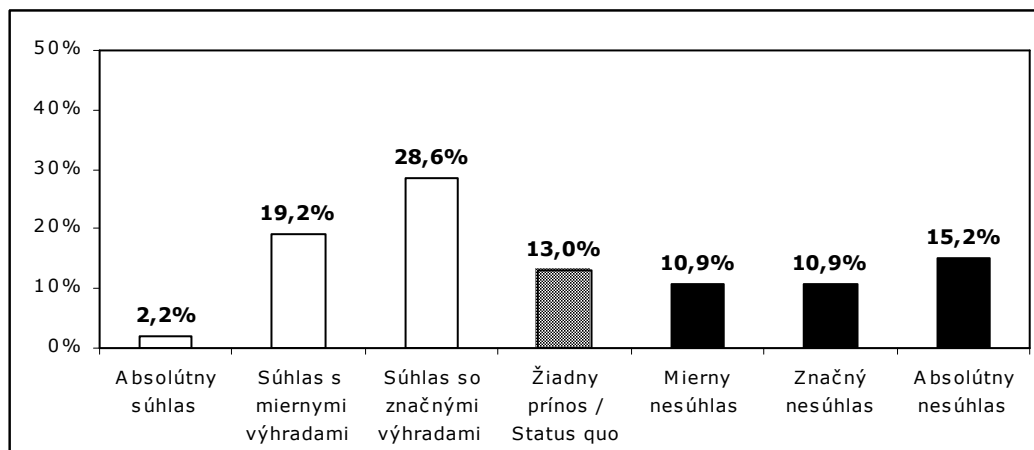
- zavedenie nových tzv. ekologických daní do slovenského daňového systému, tak ako to požadujú smernice EÚ
- od 1.7.2008 do 31.12.2009 sadzba spotrebnej dane z elektriny 0,02 Sk/kWh, od 1.1.2010 - 0,04 Sk/kWh
- od 1.7.2008 do 31.12.2009 sadzba spotrebnej dane zo zemného plynu 0,20 Sk/kWh, pokiaľ sa plyn využíva ako pohonná látka; 0,02 Sk/kWh, pokiaľ sa plyn využíva na výrobu tepla; od 1.1.2010 sa obe sadzby zdvojnásobia
- od 1.7.2008 sadzba spotrebnej dane na uhlie 320 Sk/tona
- sadzba spotrebnej dane z elektriny a zemného plynu je pre obdobie 1.7.2008 – 31.12.2009 na úrovni 50% z minimálnej sadzby stanovenej EÚ (prechodné obdobie), od 1.1.2010 – 100% minimálnej sadzby
- od spotrebných daní je oslobodená napr.: elektrina, uhlie a zemný plyn využívaný domácnosťami, elektrina používaná na výrobu výrobku, ak náklady na elektrinu tvoria viac ako polovicu celkových nákladov na výrobok, výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov, kombinovaná výroba elektriny a tepla, energie využívané na prepravu osôb a tovarov vlakmi, električkami, trolejbusmi, lanovkami, metrom, výroba koksu z uhlia, zemný plyn určený na výrobu stlačeného plynu používaného ako pohonná látka
- predpokladaný príjem do štátneho rozpočtu v roku 2008 – 357 mil. Sk
- EÚ zaviedla spotrebné dane z energií od 1.1.2004, SR pôvodne plánovala od 1.1.2007, potom od 1.1.2008

Hlasý proponentov v médiách:

- opatrenie motivujúce podnikateľskú sféru a občanov k väčším úsporám energie, k environmentálne vhodnejšej spotrebe, k vzniku moderných ekologicky šetrnejších technológií
- peniaze získané z ekologickej dane môže štát nasmerovať na podporu obnoviteľných zdrojov energie
- zákon nestanovuje vyššie ako minimálne sadzby požadované EÚ, ktoré nie sú vysoké, plne využíva prechodné obdobia a nepridáva do systému žiadne komplikácie, a preto zaťažuje podnikateľov a občanov len v minimálne nutnej miere
- keďže väčšina exportu SR smeruje do štátov EÚ, ktoré musia mať takisto zavedené a harmonizované spotrebné dane, nebude táto dodatočná daňová záťaž znevýhodnením slovenských podnikov na trhu

Hlasý oponentov v médiách:

- v celej smernici EÚ, ako aj v slovenskom zákone je mnoho výnimiek, čo dáva priestor na vyhýbanie sa plateniu tejto dane, pričom niektoré štáty si vyjednali špecifické výnimky, čo deformuje mienené vytvorenie rovnakých podmienok pri spotrebných daniach pre všetky subjekty na spoločnom trhu EÚ
- arbitrálne stanovenie daňových výnimiek
- priemerné náklady podnikov na elektrinu sa zvýšia o 1%
- zavedenie ekologickej dane sa môže v určitej miere prejaviť nepriamo v cenách niektorých tovarov a služieb aj pre od dane oslobodené domácnosti
- kvôli nízkej cenovej elasticite energetických výrobkov sa zavedením nízkej ekologickej dane nezníži spotreba energií
- vzhľadom na veľký rozsah oslobodení od dane, potrebu voľných kapacít na administrovanie novej dane a vzhľadom na relatívne nízke sadzby spotrebnej dane bude pozitívny dopad na verejné financie zanedbateľný
- hrozba, že ekologická daň sa bude postupne zvyšovať a bude zahrňovať stále viac produktov (obsahujúcich napr. oxid uhličitý)

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Nemec: Jedná sa o povinnosť vyplývajúcu z členstva v EÚ. Tieto poplatky (ako ukázali výskumy) však nie sú pri ich súčasnej podobe vôbec účinné ako nástroj zlepšovania životného prostredia, budú mať len príjmový dopad na rozpočet a budú znamenať značné administratívne a vyvolané náklady.

Richard Ďurana: Opatrenie som neohodnotil najhoršou známku len preto, že sme na Slovensku opatrenie zaviesť kvôli EÚ museli. Aplikácia zákona ani výška daní kvôli svojej marginálnosti nepovedú k naplneniu deklarovaných cieľov. Daň sa stane len ďalším prostým príjmom vlády, nie je viazaná na konkrétne využitie a neprebehla žiadna diskusia, ktoré iné dane by sa mali v rovnakej výške znížiť tak, ako to odporúčala Európska komisia.

Ludvík Posolda: Opäť príklad, ako dobrú myšlienku (ochrana životného prostredia) "zabiť" zlou realizáciou.

Miroslav Siváček: Prečo má štátna správa neustále tendenciu vytvárať na trhu nerovnaké podmienky a stanovať selektívne daňové zaťaženie? Nech si každý sám na základe vlastných skúseností a úsudku spraví svoj názor.

Róbert Kičina: Tlačí nás do toho EÚ, tak o.k., ale prečo je tam tak veľa výnimiek?

Martin Kahanec: Kontroverzné opatrenie na veľmi špecifickom trhu. Hodnotím mierne pozitívne s ohľadom na ekologický faktor, avšak negatívne hodnotím výnimky pre domácnosti.

Juraj Lazový: Efektívna podpora ekologických zdrojov energií má určite význam. Nevieť posúdiť, či zavedenie takejto ekologickej dane je skutočne efektívna podpora.

Jozef Orgonáš: Nesystémové opatrenie, pokiaľ je kompenzované sociálnymi dávkami. Štát musí prijať také rozhodnutia, aby všetci obyvatelia mali prístup k ekologickým palivám a boli sme sebestační v elektrickej energii, možnosti na to máme.

OZ Vidiecky parlament: Nepodstatné.

10. Stanovenie verejnej minimálnej siete poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti (v minimálnej sieti len štátne nemocnice v počte 34; zníženie počtu lôžok v minimálnej sieti o 10%)

Primárny zdroj: Novela (č. 504/2007 Z.z.) nariadenia vlády SR (č. 751/2004 Z.z.) o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 24.10.2007 vládou SR; účinnosť od: 15.11.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo zdravotníctva (MZ) SR

Zámer opatrenia: definovať zoznam poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti, ktorí majú pre štát strategický význam (bezpečnosť štátu); garantovať sieť zariadení, v ktorej bude občanom poskytnutá náležitá zdravotná starostlivosť aj v mimoriadnych situáciách

Obsah opatrenia:

- stanovenie verejnej minimálnej siete nemocníc pre zabezpečenie neodkladnej zdravotnej starostlivosti - 34 zdravotníckych zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti štátu (teda žiadne neziskové organizácie, žiadne spoločnosti s ručením obmedzeným, mestské nemocnice alebo

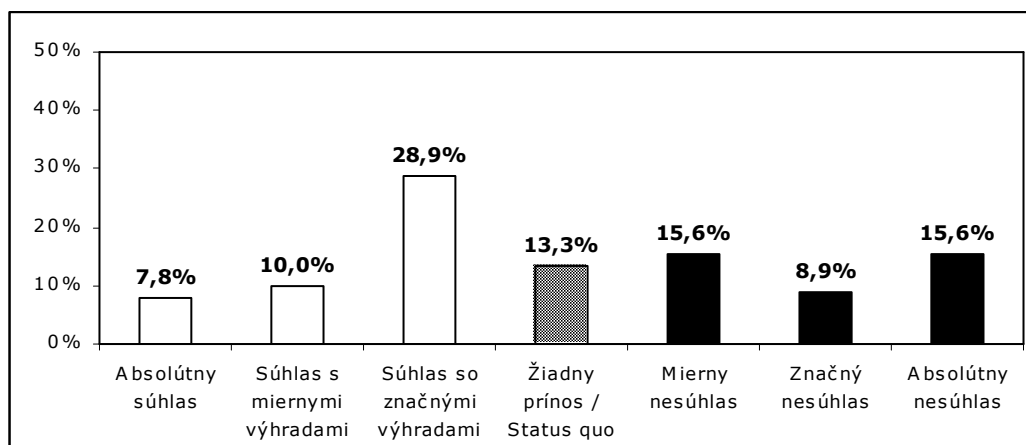
- nemocnice vyšších územných celkov (VÚC); pôvodne boli v návrhu minimálnej nemocničnej siete aj neštátne zariadenia; v SR je podľa rôznych definícií od 65 do 101 nemocníc)
- so zariadeniami v minimálnej sieti musia zdravotné poisťovne uzavrieť zmluvy o úhrade poskytnutej zdravotnej starostlivosti; s ostatnými nemocnicami poisťovne uzavrieť zmluvy nemusia
  - novelizované nariadenie neurčilo len minimálnu sieť nemocníc, ale upravilo aj minimálne počty lôžok v jednotlivých špecializačných odboroch a v jednotlivých VÚC, ktoré musia byť zdravotnými poisťovňami financované – pokles počtu lôžok v rámci minimálnej siete v celej SR na 29 080, t.j. o vyše 10%
  - nariadenie o minimálnej sieti po novom obsahuje i zoznam špecializovaných pracovísk poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti (ide o tzv. koncové nemocnice, teda centrá špičkovej špecializovanej starostlivosti)

Hlasy proponentov v médiách:

- vo verejnej minimálnej sieti sú také zdravotnícke zariadenia, na ktoré má MZ SR operatívny dosah, na základe čoho štát dokáže garantovať činnosť týchto zariadení aj v mimoriadnych situáciách
- bolo treba určiť minimálnu sieť nemocníc, aby bola zaručená dostupná, kvalitná, ale zároveň efektívna zdravotná starostlivosť
- nemocnice mimo siete budú musieť vykonávať svoju činnosť tak, aby získali zmluvy so zdravotnými poisťovňami na základe svojej kvality
- netreba sa obávať zániku nemocníc, ktoré nie sú v minimálnej sieti, keďže je v rámci minimálnej siete stanovený i minimálny počet garantovaných lôžok, ktorý vysoko prevyšuje počet postelí nachádzajúcich sa v zariadeniach minimálnej siete - takto nastavená minimálna sieť uvoľní zdravotným poisťovňám ruky pri výbere zmluvných nemocníc a môže prispieť k väčšej efektívnosti prostriedkov vynakladaných na ústavnú starostlivosť
- plánovaná redukcia lôžok, ktorých je na Slovensku priveľa, príp. aspoň zmena štruktúry nemocničných postelí
- stanovenie minimálnej siete koncových špecializovaných zariadení je prínosom, keďže sa konečne pomenovali pracoviská, ktoré by mali byť centrami excelentnosti v slovenskom zdravotníctve, pričom by to malo následne znamenať povinnosť zo strany štátu investovať do kvalitného prístrojového a personálneho vybavenie tak, aby mohli tieto pracoviská poskytovať najlepšiu zdravotnú starostlivosť na Slovensku
- sústredením zdravotnej starostlivosti do menšieho počtu kvalitných zariadení sa zvýši využitie kapacít, a tým pádom i efektívnosť a následne sa zlepší i situácia pacientov a zdravotníkov

Hlasy oponentov v médiách:

- arbitrárne rozhodnutie vládnych úradníkov - verejná minimálna sieť by mala byť určovaná podľa odborných, geografických, demografických kritérií a prioritne z pohľadu kritérií kvality a efektivity; tieto kritériá však v nariadení vlády chýbajú, pričom sa dá domnievať, že nemocnice do minimálnej siete boli vyselektované len na základe vlastníckych vzťahov a iba čiastočne aj podľa kritéria časovej dostupnosti
- pri nemocniciach v minimálnej sieti stratia svoj význam indikátory kvality a efektivity, ktoré patria ku kľúčovým kritériám pre selektívne uzatváranie zmlúv s poskytovateľmi - garanciou istej zmluvy stratia vybrané nemocnice motiváciu zlepšovať svoje služby pre pacientov
- minimálna sieť preferuje jeden typ nemocníc pred inými - ochrana štátnych zariadení pred neštátnou konkurenciou
- vytváranie zoznamu privilegovaných zdravotníckych zariadení povedie k zvýšeniu lobistického tlaku na zaradenie ďalších poskytovateľov do verejnej minimálnej siete
- prvý krok k výraznej redukcii zdravotníckych zariadení - v prípade, že by zdravotné poisťovne neuzavreli zmluvy so všetkými okresnými nemocnicami, malo by to dopad na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, zhoršila by sa dostupnosť, zvýšili by sa náklady pre občanov - schválená minimálna sieť nie je optimálnou pre potreby občanov a nespĺňa kritériá rovnakej dostupnosti pre všetkých občanov
- negatívny dopad na zamestnanosť v zdravotníckych zariadeniach mimo krajských miest, ktoré nie sú vo verejnej minimálnej sieti
- nie je pravdou, ako to píše predkladateľ opatrenia - MZ SR, že nariadenia vlády o verejnej minimálnej sieti nezakladá zvýšené nároky na štátny rozpočet, rozpočty obcí alebo VÚC, a že nemá finančný a ekonomický vplyv či vplyv na zamestnanosť a podnikateľské prostredie
- schválené znenie nariadenia vlády neprešlo medzirezortným pripomienkovým konaním, keďže bolo diametrálne odlišné od toho, ktoré bolo ministerstvom zdravotníctva dané do pripomienkového konania

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Miroslav Siváček: Stanovenie minimálnej siete a návrh na redukcii počtu lôžok nemusí byť sám o sebe zlý krok. Horšia je jeho realizácia - spôsob výberu do minimálnej siete, selektívny prístup k poskytovateľom, zmäkčenie rozpočtových pravidiel pre poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti, zastavenie transformácie nemocníc na akciové spoločnosti, nejasnosti ohľadne redukcie počtu lôžok.

Tomáš Dudáš: Ide o prospešný krok, keďže dostupné analýzy poukazujú na to, že Slovensko disponuje nadbytkom nemocničných kapacít. Otázna je len realizácia tohto kroku a najmä výber nemocníc, do ktorého sa dostali iba štátne nemocnice. Zarážajúci je napríklad fakt, že do minimálnej siete sa na južnom Slovensku nedostala žiadna nemocnica.

Juraj Lazový: Samotné opatrenie „stanoviť verejnú minimálnu sieť“ sa mi javí ako rozumný krok. Za diskutabilný považujem spôsob výberu poskytovateľov.

Juraj Nemec: Minimálna sieť sama o sebe by možno mohla mať aj nejaký význam, ale k jej stanoveniu sa nedostalo vhodným spôsobom.

Igor Hurčík: Úradníci arbitrárne rozhodnú... A na základe čoho?

OZ Vidiacky parlament: Takéto opatrenie nemožno ponechať svojvoľnému rozhodnutiu úradníkov. Vyvoláva to podozrenie klientelizmu. Racionálne by boli dva spôsoby. Buď na základe odborného posúdenia všetkých kritérií (kvalita, dostupnosť, efektívnosť a pod.) alebo praktickým overením životaschopnosti. Treba tiež nájsť riešenie, aby v štátnych nemocniciach neboli zákonite najslabší lekári.

Ludvík Posolda: Že sú kapacity predimenzované, je známe, riešenie je však zas v rovine byrokracie a skupinových záujmov.

Martin Kahanec: Racionalizácia základnej zdravotnej infraštruktúry je nevyhnutná.

Jozef Orgonáš: Ďalšia reglementácia. Trh vyrieši väčšinu problémov i zdravotníctve. Ingerencia štátu musí ísť do oblastí, kde sa partneri nevedia dohodnúť.

Milan Velecký: Súhlas. Nebol by som povedal, že si na to súčasná vláda trúfne. Mierne výhrady voči vlastníctvu ako dominantnému kritériu pre výber. Ale konečne prevládol názor, že minimálna sieť nie je to isté, čo optimálna alebo reálna sieť. Rovnako ako pri mzde. Štát garantuje určité minimum, ale priemer je niekde úplne inde. Veď nech zdravotnícke zariadenia preukážu zdravotným poisťovniam, ako efektívne vedia zabezpečiť kvalitnú zdravotnú starostlivosť pre ich poistencov. Najmä tie súkromné zariadenia tvrdili, že to dokážu. Prečo naraz chcú, aby im štát garantoval, že s nimi zdravotné poisťovne (mimo chodom, vďaka "skvelým" reformátorom obchodné spoločnosti, snažiac sa dosiahnuť zisk) musia uzatvoriť zmluvu, aj keby nechceli (nepovažovali za výhodné)?

Peter Pažitný: Dokonanie konceptu "štátneho zdravotníctva". Ale skúste Ficovi vysvetľovať modernú zdravotnú politiku.

Richard Ďurana: Jedná sa o opatrenie, ktoré kartelizuje odvetvie a zabezpečuje istotu zmlúv výlučne štátnym zariadeniam.

Dušan Mitický: Je to opatrenie v neprospech pacienta, ukáže sa za pár rokov, keď sa motivácia o zlepšenie služieb pre pacienta vytratí.

Róbert Kičina: Neviem to posúdiť, no myslím, si, že toto opatrenie zdravotnú starostlivosť ani nezlepší, ani nezhorší.

Igor Rintel: Nedostatočné.

11. Zvýšenie príplatku k príspevku pri narodení (len prvého) dieťaťa z 11 000 Sk na 20 440 Sk (príplatok spolu s príspevkom - 25 000 Sk; zvýšené výdavky o 250 mil. Sk; pravidelné (raz za mesiac) preventívne prehliadky u gynekológa v období tehotenstva ako podmienka nároku na príplatok)

Primárny zdroj: Novela (č. 592/2007 Z.z.) zákona (č. 235/1998 Z.z.) o príspevku pri narodení dieťaťa, o príspevku rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí, alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovanne narodili dvojčatá

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 27.11.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.2.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zámer opatrenia: finančnou pomocou prispieť k zmierneniu počiatočných vysokých výdavkov rodiny súvisiacich s narodením prvého dieťaťa; zvýšiť motiváciu pre založenie rodiny; sprísniť podmienky nároku na príplatok k príspevku pri narodení prvého dieťaťa

Obsah opatrenia:

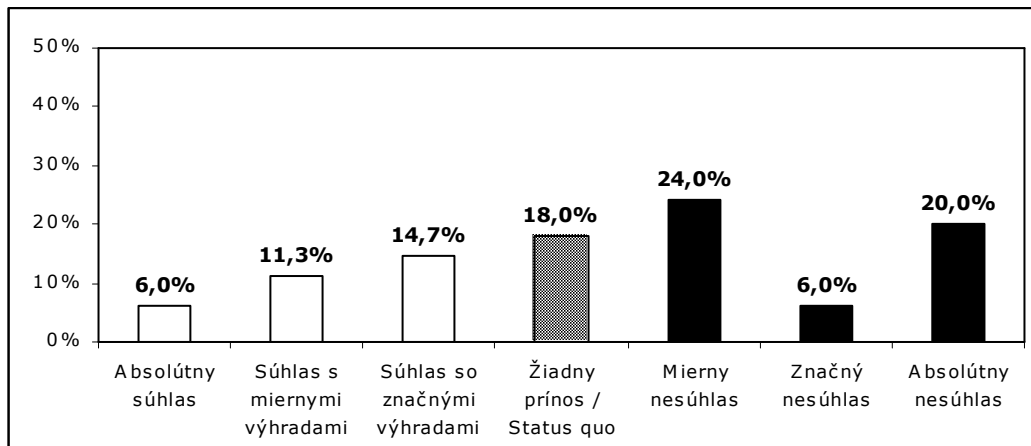
- zvýšenie príplatku k príspevku pri narodení prvého dieťaťa zo sumy 11 000 Sk na 20 440 Sk (výška príspevku pri narodení každého dieťaťa je 4 560 Sk – rodičia pri narodení prvého dieťaťa tak spolu dostanú 25 000 Sk, pri narodení druhého, tretieho atď. len 4 560 Sk)
- príplatok k príspevku je štátna sociálna dávka, ktorou štát pripláca na zvýšené výdavky spojené so zabezpečením nevyhnutných potrieb dieťaťa, ktoré sa matke narodilo ako prvé dieťa, ktoré sa dožilo aspoň 28 dní (oprávnenou osobou môže byť v určitých prípadoch otec)
- odmietnutý návrh poslanca NR SR Júliusa Brocku (KDH), ktorý navrhoval zvýšenie príspevku pri narodení každého dieťaťa na 10 000 Sk (návrh podporovala aj Únia materských centier Slovenska)
- sprísnenie podmienok získania príplatku k príspevku – matka je po novom povinná preukázať, že sa od začiatku 4. mesiaca tehotenstva do pôrodu pravidelne raz mesačne zúčastňuje preventívnych prehliadok u gynekológa (za preventívnu prehliadku sa považuje aj hospitalizácia v zdravotníckom zariadení)
- náklady na zvýšenie príplatku: v roku 2008 – 225 mil. Sk, 2009 – 252 mil. Sk, 2010 – 258 mil. Sk
- každoročne sa na Slovensku narodí približne 25-26-tisíc detí ako prvorođených

Hlasý proponentov v médiách:

- výrazne zvýšenie príplatku k príspevku pri narodení prvého dieťaťa pôsobí motivačne na založenie rodiny
- narodenie prvého dieťaťa rodičom je spojené so zvýšenými počiatočnými výdavkami na zabezpečenie nevyhnutných potrieb novorodenca, preto je každá pomoc na ich zmiernenie vítaná
- zvýšená podpora mladých začínajúcich rodín, ktoré sú v SR jednou z najohrozenejších sociálnych skupín
- zavedenie podmienky pravidelných preventívnych prehliadok u gynekológa v čase tehotenstva pre vznik nároku na príplatok k príspevku vyselektuje z tejto štátnej sociálnej dávky ženy, ktoré sa nedostatočne starajú o svoje zdravie a o zdravie nenarodeného dieťaťa, a teda i ženy, u ktorých by bol predpoklad, že budú štátnu sociálnu podporu a pomoc zneužívať

Hlasý oponentov v médiách:

- opatrenie diskriminuje rodiny, ktoré už majú aspoň jedno dieťa; príplatok k príspevku treba zaviesť aj pri narodení ďalších detí, hoci s klesajúcou výškou
- príplatok k príspevku získajú aj sociálne neohrozené bohaté rodiny, ktorým takáto dávka nechýba
- zvýšený jednorazový príplatok nebude mať motivačný vplyv na zvýšenie pôrodnosti populácie, keďže pokrýva len úvodné výdavky spojené s narodením dieťaťa
- rodinám s deťmi treba pomáhať cestou daňových, resp. odvodových úľav a vytvárania podmienok pre hľadanie a udržanie si zamestnania, a nie jednorazovým finančným príspevkom
- zvýšenie výdavkov štátneho rozpočtu

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Radoslav Procházka: Akékoľvek dávky, ktoré štát môže kedykoľvek priznať, vziať, zmeniť a podobne, len posilňujú závislosť od neho a vytvárajú falošný dojem, že štát ako taký dobroprajný panovník má svoj ľud, na ktorom mu záleží a pomáha mu. V skutočnosti tým byrokracia len potencuje vlastnú nepostrádateľnosť a plazivú všadeprítomnosť, bezhlavo rozdávaúc vždy iba z cudzieho, keďže svoje, skutočne svoje, štát ani nemá.

Richard Ďurana: Neopodstatnené zvyšovanie demografu (nárok na dávku získavajú všetci bez ohľadu ich vnútornej motivácie mať prvé dieťa a bez ohľadu na ich majetkové pomery). Ďalší príklad neefektívnej sociálnej dávky, ktorá znižuje mieru solidarity v sociálnom systéme.

Luboš Vančo: Motivovať ľudí, aby mali prvé dieťa nedáva žiaden zmysel, pretože väčšina chce mať aspoň jedno dieťa. Motivácia by mala začať najmä pre ďalšie deti.

Peter Pažitný: Bezuzdný populizmus. Chudobou nie sú ohrozené rodiny s jedným dieťaťom, ale viaceré rodiny žijúce len s jedným rodičom. Pre nich vláda neurobila nič.

OZ Vidiecky parlament: Opatrenie nie je orientované sociálne. Sociálna situácia rodiny sa zhoršuje až pri treťom a ďalšom dieťati. Ženy, ktoré vychovali viac detí, by mali byť v dôchodku finančne zvýhodnené.

Ludvík Posolda: Dosah viac politický ako sociálny.

Andrej Salner: Nerozumiem tej špeciálnej podpore prvého dieťaťa, hoc momentálne mi to nevadí, keďže čakám prvé.

Milan Velecký: Nevidím dôvod na to, aby spoločnosť niektoré dieťa podporila viac, a iné menej. Moja skúsenosť: druhé dieťa mi z hľadiska rodičov nepripadá o nič lacnejšie (najmä ak sa narodí krátko po tom prvom). Nerozumiem argumentu, že druhé dieťa už toľko nepotrebuje ako prvé. To som mal staršieho syna dávať spať na zem, keď sa narodil mladší? Mladší síce zdedil posteľku, ale staršiemu sme museli kúpiť posteľ. Alebo som mu mal dávať menej jesť? Alebo som mal menej platiť za benzín? Mal som menej prať? Menej kúriť? Alebo sme mali ísť bez neho na dovolenku? Iste, mladší zdedil oblečenie po staršom. Ale keď sú deti malé, rýchlo rastú a nestačia svoje oblečenie zničiť nosením. Takže ho celkom dobré predáte iným rodičom s mladšími deťmi. A keď sú deti staršie, už tak rýchlo nerastú a oblečenie vynosia. Nehľadiac na to, že vekom sa rozdiely (výška, veľkosť topánky) medzi starším a mladším stierajú a musíme im kupovať každému zvlášť (mladší už nededí). Ešte aj ten kočík mladší síce zdedí, ale inak by ste ho celkom dobre predali. Fakt neverím tomu, že druhé dieťa je pre rodičov lacnejšie. Koľko detí má Robert Fico? On má asi inú skúsenosť. Takže ak zvyšovať rodičovský príspevok (a ja si myslím, že áno), tak každému dieťaťu rovnako. A nanajvýš začať diskusiu o tom, či na druhé, tretie... dieťa nedať VIAC ako na prvé.

Adrián Ďurček: Diskriminačné opatrenie.

Tomáš Dudáš: Ide o pozitívny krok v oblasti mladých rodín, otázne je však zameranie tohto opatrenia iba na prvé dieťa v rodine. Navyše, je naivné sa nazdávať, že táto dávka pomôže vážnejšie zmeniť negatívne demografické trendy na Slovensku.

Juraj Nemec: Nie som si istý účinnosťou opatrenia v smere rastu pôrodnosti.

Juraj Lazový: Hodnotím v princípe pozitívne, aj keď o praktickom význame pre zlepšenie demografickej situácie, resp. o štruktúre príspevkov na všetky novonarodené deti je možné polemizovať.

Miroslav Siváček: Nič neriešiacie opatrenie. Zvýšenie príplatku o 9,5-tis. Sk nie je pre založenie kompletnej rodiny motivačné a navyše nie je spojené s ďalšími systémovými opatreniami.

Jozef Orgonáš: Chýbajú však systémové opatrenia. Tu sa musí Európa zobudiť, lebo je to celoeurópsky problém.

Martin Kahanec: Opatrenie, ako aj jeho podmienenie prehliadkami je mierne pozitívne. Je však nesystémové a nepodložené analýzami.

Dušan Mitický: Nesystémové opatrenie je zneužívateľné, radšej zvýšenie rodinných prídavkov za predpokladu dobrej starostlivosti o dieťa.

Róbert Kičina: Rodenie detí treba podporovať, ale adresnejšou sociálnou politikou. 25-tisíc korún treba dať len ľuďom s platom napr. pod národným priemerom a pri vyšších príjmoch túto dávku regresívne znižovať. Bohatí ľudia na ňu nie sú odkázaní a nepotrebujú ju.

Igor Hurčík: Demografický vývoj SR je dosť hrozivý, takže súhlasím.

Igor Daniš: Ľudí je dosť. Na Slovensku, hlavne na západe, je vysoká hustota obyvateľstva. Predpokladaný demografický vývoj môže ohroziť nielen fungovanie ekonomiky republiky, ale aj rôzne sociálne a morálne zväzky v spoločnosti. Riešením by bolo zanechanie rovnovážneho stavu, a to podporou nie narodenia prvého dieťaťa, resp. každého, ale prvých dvoch.

12. Rozhodnutie vlády SR stavať 157 km diaľnic a rýchlostných ciest pomocou súkromného kapitálu cez PPP projekty (náklady od 150 mld. Sk do 300 mld. Sk)

Primárny zdroj: a) Návrh urýchlenia postupu výstavby vybranej nadradenej cestnej dopravnej infraštruktúry na Slovensku

b) Postup výstavby vybranej nadradenej cestnej dopravnej infraštruktúry formou PPP

c) Novela (č. 664/2007 Z.z.) zákona (č. 135/1961 Zb.) o pozemných komunikáciách (cestný zákon)

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené a) 15.8.2007, b) 5.9.2007 vládou SR, c) 11.12.2007 v NR SR; účinnosť od: a) 15.8.2007, b) 5.9.2007, c) 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií (MDPT) SR

Zámer opatrenia: prostredníctvom PPP (Public-Private Partnership; verejno-súkromné partnerstvo) projektov významne urýchliť výstavbu diaľnice D1 s plánovaným prepojením Bratislavy s Košicami do roku 2010 a rýchlostnej cesty R1 s plánovaným prepojením Bratislavy s Banskou Bystricou do roku 2010

Obsah opatrenia:

- vláda SR rozhodla, že výstavba 157 km diaľnic, resp. rýchlostných ciest sa uskutoční formou projektov verejno-súkromného partnerstva (tzv. PPP projekty)
- na projekty PPP boli určené úseky Hričovské Podhradie – Ivachnová (74 km), Jánovce – Jablonov (18,5 km) a Fričovce – Svinia (11 km) na diaľnici D1 a úseky Nitra – Selenec – Tekovské Nemce (47 km) na rýchlostnej ceste R1 a severný obchvat Banskej Bystrice (6 km)
- plánovaný termín dokončenia je stanovený na rok 2010, s výnimkou úseku Hričovské Podhradie – Dubná Skala (29 km) a tunelových úsekov, ktoré majú byť v plnom profile hotové v roku 2012
- podstatou pripravovaných projektov verejno-súkromného partnerstva bude, že koncesná spoločnosť (investor), vybraná vo verejnej súťaži, zabezpečí naprojektovanie (navrhnutie technického riešenia), financovanie výstavby, samotnú výstavbu a výkon prevádzky a údržby (ide o projekty typu DBFOT (Design-Build-Finance-Operate-Transfer, t.j. naprojektuj-postav-financuj-prevádzkuj-odovzdaj (štátu)) na základe koncesionárskej zmluvy, ktorá bude medzi ním a štátom (MDPT SR po súhlase vlády) uzatvorená na obdobie 25-30 rokov; štát bude následne koncesionárovi uhrádzať ročné platby (v predpokladanej výške 7-15 mld. Sk ročne, peniaze na to pôjdu najmä zo štátneho rozpočtu a neskôr aj z mýta nákladných vozidiel, pričom vláda nebude zavádzať osobitné mýto na úseky prevádzkované koncesionárom)
- štát bude požadovať minoritný podiel v koncesnej spoločnosti, pri preferovaní nepeňažného vkladu
- koncesionár má prevziať riziká výstavby, prevádzkyschopnosti (dostupnosti diaľnice) a časť z rizika dopytu (objem premávky); riziko štátu spočíva vo včasnom získaní pozemkov pripravených na výstavbu
- celý projekt realizácie diaľnic cez PPP projekty je rozdelený na 4 balíky (plus obchvat B. Bystrice) – verejný obstarávanie koncesionárov prvých dvoch balíkov (úsekov) začalo v novembri, resp. decembri 2007, pričom podľa plánu mali byť do marca 2008 známi víťazi tendra a do mája 2008 už aj podpísané koncesionárske zmluvy; podpis zmlúv s koncesionármi ďalších dvoch balíkov sa predpokladalo v druhej polovici roka 2008
- výstavba diaľnic cez PPP projekty v dĺžke 157 kilometrov predstavuje podľa analýzy Ministerstva financií (MF) SR pomerne vysoké nároky na verejné financie, a preto navrholo

redukciu výstavby cez PPP projekty na 95 km, čo však nebolo akceptované – MF SR vyčíslilo náklady na výstavbu takéhoto rozsahu diaľnic na 300 mld. Sk, zatiaľ čo MDPT SR počíta s čiastkou 150 - 225 mld. Sk

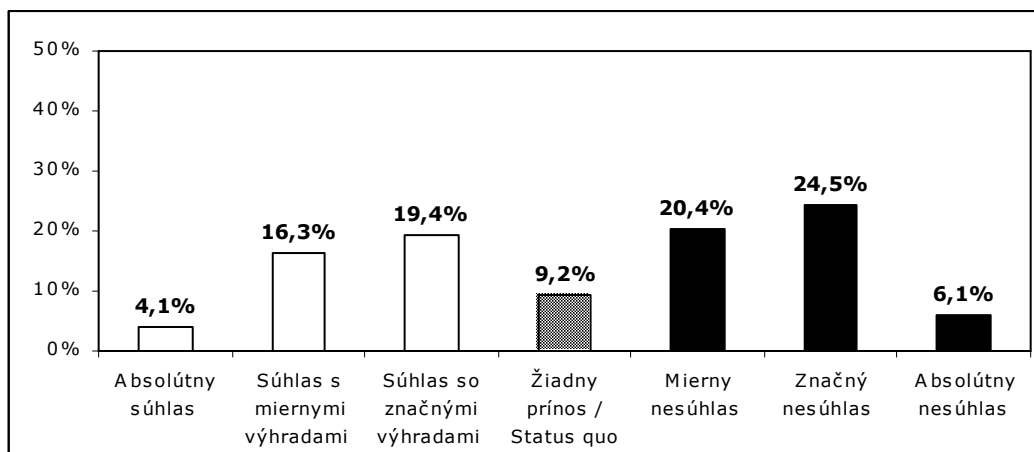
Hlasy proponentov v médiách:

- skúsenosti z iných krajín ukázali, že správne motivovaný súkromný partner vie zrealizovať dopravnú infraštruktúru rýchlejšie, efektívnejšie a vie zabezpečiť aj jej vhodnú prevádzkyschopnosť počas celej životnosti projektu
- súkromný investor dokáže lepšie riadiť riziká (kvalita, dodržanie stanoveného termínu a pod.)
- rozhodnutie použiť súkromný kapitál pri výstavbe diaľnic napomôže rýchlejšiemu napredovaniu pri plnení cieľa spojiť Bratislavu s Košicami diaľnicou do konca roku 2010 – bez súkromných peňazí by sa takéto tempo výstavby nedalo financovať z verejných zdrojov zo Slovenska a EÚ
- výhodou výstavby diaľnic cez PPP projekty je, že kombinuje viaceré výhody (garancia zo strany štátu, lepší dohľad nad investíciou a efektivita zo strany súkromného investora)
- keďže sa udelenie koncesie chápe ako obstarávanie služieb, a keďže koncesionár prevezme riziko výstavby, riziko dostupnosti a časť z rizika dopytu, bude možné projekty PPP považovať z pohľadu vlády za transakciu nezahrnutú do štátneho dlhu
- tým, že predmetom koncesie bude aj projektovanie stavby, budú uchádzači motivovaní k vypracovaniu projektu s najnižšími nákladmi
- každoročné splátky projektu by mali byť čiastočne uhrádzané aj z príjmov zo zavedenia elektronického výberu mýta (plánované od roku 2009)

Hlasy oponentov v médiách:

- výstavba diaľnic cez PPP projekty je skrytým zadlžovaním, lebo hoci sa celá suma nebude platiť naraz, ale až v budúcnosti, ide o prenášanie dlhov na budúce generácie, pričom to môže negatívne ovplyvniť aj plnenie maastrichtských kritérií na prijatie eura udržateľným spôsobom
- mnoho problémov môže nastať v manažovaní projektov PPP a pri dohadovaní konkrétnych zmlúv – vysoké riziko netransparentnosti a korupcie
- rozdielne odhady celkových nákladov od MF SR a MDPT SR a tiež ich rôzne odporúčania, čo sa týka rozsahu výstavby cez PPP projekty
- môže dôjsť k výraznému predraženiu stavby diaľnic, keďže cena bude ešte predmetom rokovania s investorom a ten si započíta pri dlhodobom kontrakte aj zvýšené riziko, keďže podľa doterajších vyjadrení dodatky k zmluvám nebudú možné
- problémy môžu nastať aj s majetkovoprávnym vyrovnaním pozemkov - riziko súdnych sporov na seba totiž prevezme štát a v prípade prehratého súdneho sporu môže dôjsť k ďalšiemu zdrženiu výstavby
- podľa odhadov niektorých expertov sa stihne aj s pomocou PPP projektov postaviť do roku 2010 zhruba len 68 kilometrov diaľnic, a nie plánovaných 100 km
- kamufláž spojenia Bratislavy a Košíc diaľnicou D1 do roku 2010 – nepôjde o plnohodnotnú diaľnicu, keďže na mnohých miestach ju budú suplovať len vylepšené cesty I. triedy a tunely budú len v polovičnom profile

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Juraj Nemec: Verejný sektor nie je pripravený na manažovanie takého veľkého rozsahu PPP projektov, z čoho vyplýva zásadné riziko neefektívnosti. PPP projekty sú v podstate len určitou formou pôžičky od súkromného sektora a môžu byť efektívne len za podmienky mimoriadne kvalitného tzv. kontraktu manažmentu. Dopady na verejné financie sú jasné – započítanie objemu kontraktu do deficitu stanovujú pravidlá Eurostatu.

Juraj Lazový: Ide o vážne a finančne náročné vládne rozhodnutie. Na jednej strane dobre manažované PPP projekty môžu priniesť zvýšenú efektívnosť pri verejných investíciách, na druhej strane zle riadené projekty prinesú zvýšenú záťaž na verejné financie. Rozhodnutie o PPP projektoch na výstavbu diaľnic bolo z môjho pohľadu prijaté dosť rýchlo a bez dostatočnej diskusie. Môže však priniesť potrebné urýchlenie tempa vo výstavbe cestnej infraštruktúry. Konečný výsledok si netrúfam odhadnúť.

Miroslav Siváček: Rozhodnutie stavať diaľnice formou PPP projektov vidím v princípe ako rovnocennú alternatívu k už používaným postupom. Rozhodujúcim faktorom pre úspech a zároveň najväčším rizikom však bude schopnosť štátu celý projekt transparentne a efektívne manažovať. Žiadne skúsenosti, lobistické záujmy, absolútna odborná nepripravenosť, hurá charakter celej akcie (napr. už uskutočnené prvé tendre na dodávateľa bez schválenia metodiky PPP) dávajú tušiť, že sa ešte dožijeme nepríjemných prekvapení.

Tomáš Dudáš: Kým samotný fakt použitia PPP projektov je možno hodnotiť pozitívne, proces ich realizácie je zo strany vlády veľmi unáhľený. SR nemá s projektmi takéhoto finančného rangu žiadne skúsenosti a celý proces je umelo zrýchlený, aby sa splnil ťažko uskutočniteľný cieľ prepojiť Bratislavu a Košice už v roku 2010. V súčasnosti ani MF SR nevie kvalifikovane odhadnúť dlhodobý dosah týchto projektov na verejné financie.

Luboš Vagač: Na fiškálne riziká takéhoto megaprojektu upozornilo aj MF SR. Chcelo by to najprv pilotné projekty, ktoré by odhalili plusy a riziká takejto formy výstavby, a nie za každú (politickú) cenu zvýšiť riziko zadlžovania budúcich generácií.

Róbert Kičina: Diaľnice Slovensko veľmi potrebuje ale NIE ZA AKÚKOĽVEK CENU! S PPP projektmi nemáme žiadne skúsenosti. Nevieme, aké dopady bude mať takéto rozhodnutie na verejné financie v budúcnosti. Jednoznačne by bolo treba odskúšať PPP na vybranom úseku, alebo inom, menšom projekte.

Martin Hošťák: PPP projekty budú mať v budúcnosti veľký dosah na verejné financie. Je potrebné k nim pristupovať veľmi opatrne.

Eugen Jurzyca: Diaľnice stavať treba, systém PPP by sme mali ale najprv overiť v slovenskej praxi na menších projektoch.

Peter Pažitný: Výstavbu diaľnic do roku 2010 predražujú minimálne dva faktory: 1) nepostačujúca súčasná znalosť náročného terénu, 2) cena súkromného kapitálu. Navyše, Slovensko nemá žiadnu skúsenosť s takýmto typom projektu a experimentovať hneď na takomto dôležitom projekte ako diaľnice považujem za hazard. Osobne preferujem výstavbu z verejných zdrojov podľa pôvodného harmonogramu.

Richard Ďurana: Za lepšie riešenie považujem výstavbu súkromných diaľnic. Megalomanský projekt v krátkom časovom horizonte bez reálnych skúseností s PPP projektmi sa nemôže skončiť inak ako plytvaním s verejnými zdrojmi.

Pavol Žilinčík: Nedostatočné ekonomické zhodnotenie, prispôbovanie všetkých právnych a ekonomických parametrov dosiahnutiu jedného politického rozhodnutia, bez hľadania iterácií, bez konfrontácie s realitou. To hrozí škodou veľkého rozsahu.

Adrián Ďurček: Považujem za nedostatočne pripravené.

Milan Velecký: Opatrný súhlas, PPP projekty sú náročné pre štát z hľadiska výberu partnera a nastavenia podmienok. Myslím si, že je to prvé využitie tohto nástroja a hneď v relatívne veľkom rozsahu. Je potrebné, je zmysluplné, ale náročné pre vládu. Treba veriť, že nie príliš náročné.

Ludvík Posolda: Myšlienka dobrá, jej realizácia už menej.

Martin Kahanec: Infraštruktúra je dôležitým nositeľom rozvoja. PPP je rizikový spôsob jej realizácie.

Jozef Orgonáš: Rozhodnutie stavať diaľnice je správne, avšak do tej miery, nakoľko na to máme. Málo transparentné rozhodnutie ovplyvňujúce výdavky budúcich generácií.

Igor Hurčík: Lúbim infraštruktúru, to je jediná cesta pre rozvoj SR. Maličký "side-effect" je rozpočtový dopad, a preto nemôžem ani úplne súhlasiť a ani úplne zamietnuť rozhodnutie vlády.

OZ Vidiecky parlament: Urýchlenie výstavby ciest sprístupní vidiecke regióny a podporí tým ich rozvoj. Rizikom sú však PPP projekty spustené bez predchádzajúcich skúseností. Nie sú známe dopady v nadchádzajúcich desaťročiach. Problémom zostáva legislatíva vyvlastňovania pôdy na stavbu diaľnic vo verejnom záujme.

Igor Daniš: Cesty spájajú ľudí. Bolo to tak odjakživa. Je pozoruhodné, že na Slovensku stále existujú kritici stavania diaľnic. Spojenie dvoch najväčších miest Slovenska v dĺžke približne 350 km bude trvať asi 30 rokov, t.j. 11 km diaľnic na 1 rok. Slovensko asi dosiahne v tejto oblasti svetový rekord v pomalosti. Horšie sú na tom snáď iba Poliaci. Výhovorky o technickej náročnosti sú samozrejme hlúpe, pretože po prvé Slovensko má široké roviny medzi pohoriami a po druhé, kto trochu cestoval, vie, v akých členitých terénoch sa vo svete stavajú diaľnice. Pokiaľ ide o

výkup pozemkov, abstrahujúc od špekulantov a ich mediálne tlaky, mala vláda určite viac jednáť a ponúknuť vyššie ceny a až potom začať s krajnými opatreniami.

Aleš Michl: Krok správnym smerom, dôležitý je ale výsledok.

Jaroslav Vokoun: Musíme sa naučiť, že cesta vpred koreluje so zadlžením. Preto treba ukázať víziu, ako sa budúcnosť vyrovná s týmto aspektom (to bolo zanedbané v prípade penzijnej reformy, preto tu môže hroziť ďalšia sekera). Peniaze v štáte sú, len sa dávajú na všetko, a tak v konečnom dôsledku nikde ich nie je dosť. Ak tu existuje regionálna politika, tak tu je možnosť v praxi ukázať, ako sa to robí. Západné Slovensko má diaľnicu, a tak východ by mal byť odmenený už len za to, že tak dlho čakal. Raz za čas je dobré zmeniť lokalitu umiestnenia hlavného mesta a potom veci samozrejme prestanú byť samozrejmými. Veľa peňazí = vysoké riziká podvodov.

13. Štátny rozpočet na rok 2008 (schodok štátneho rozpočtu - 32 mld. Sk; deficit verejných financií - 2,3% HDP)

Primárny zdroj: Zákon (č. 608/2007 Z.z.) o štátnom rozpočte na rok 2008

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 4.12.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo financií SR

Zámer opatrenia: pokračovanie v konsolidácii verejných financií a naplnenie konvergenčného kritéria na prijatie eura – zníženie schodku verejných financií pod 3% HDP udržateľným spôsobom

Obsah opatrenia:

- rozpočítaný deficit verejných financií v roku 2008 vyjadrený v metodike ESA 95 - 2,3% HDP (46,5 mld. Sk), vrátane vplyvu zavedenia druhého (kapitalizačného) piliera dôchodkového zabezpečenia (vplyv 26,86 mld. Sk, 1,4% HDP)
- v roku 2006 dosiahol deficit verejných financií výšku 3,6% HDP, v r. 2007 – 2,2% HDP
- plánovaný schodok štátneho rozpočtu na rok 2008 vyjadrený na hotovostnom princípe - 31,98 mld. Sk
- príjmy štátneho rozpočtu (ŠR) by sa oproti roku 2007 mali zvýšiť o 12,6% (na 348,25 mld. Sk) a výdavky o 8,99% (na 380,23 mld. Sk)

Verejné výdavky vo vybraných oblastiach					
	2007		2008		Nominálna zmena
	mld. Sk	% HDP	mld. Sk	% HDP	%
Zdravotníctvo	87,2	4,9	100,3	5,0	15,0
Školstvo a veda	73,6	4,1	75,5	3,8	2,6
Sociálne veci	51,8	2,9	52,9	2,7	2,1
Obrana	29,1	1,6	31,7	1,6	8,9
Pôdohospodárstvo	23,4	1,3	29,2	1,5	24,8
Vnútro	23,1	1,3	26,1	1,3	13,0
Financie	8,4	0,5	10,8	0,5	28,6
Životné prostredie	8,0	0,4	10,7	0,5	33,8
Výstavba diaľnic	10,1	0,6	10,3	0,5	2,0
Hospodárstvo	7,4	0,4	8,0	0,4	8,1
Podpora bývania	7,8	0,4	7,9	0,4	1,3
Spravodlivosť	7,3	0,4	7,8	0,4	6,8
Kultúra	4,0	0,2	5,1	0,3	27,5

Pozn.: Zahrnuté sú výdavky zo štátneho rozpočtu, ako aj z iných zložiek verejnej správy a z eurofondov. Výška HDP podľa odhadov MF SR.

Zdroj: TREND

- oblasti s najväčším nominálnym nárastom verejných výdavkov oproti predošlému roku (väčším ako 9%, teda väčším ako rast celkových výdavkov rozpočtu): rezerva vlády (+75%) a predsedu vlády (+20%), životné prostredie, kultúra, pôdohospodárstvo (z toho dotácie do poľnohospodárstva +32,8%), veda a výskum (+23,8%, avšak po očistení zdrojov z eurofondov +5,7%), zdravotníctvo (+15%, bez poistného +10,4%), vnútro a obrana
- priame platby pre poľnohospodárov – celkový rozpočtovaný objem je vo výške takmer 26 mld. Sk (vrátane zdrojov z EÚ a znamená nárast o takmer 33% oproti roku 2007); rozpočtu pre rok 2008 počíta s národnými doplatkami priamych platieb do maximálne povolenej výšky 80% krajín EÚ 15 (v roku 2007 predstavovala maximálna možná úroveň dorovnania priamych platieb 70% úrovne v krajinách EÚ 15)
- nižší rast výdavkov, ako je rast celkových výdavkov ŠR: napr. vysoké školstvo (+3,7%)

- rast verejných výdavkov na úrovni alebo pod úrovňou plánovanej inflácie: napr. výstavba diaľnic, sociálne výdavky, regionálne školstvo (+1,8%), podpora bývania (bez vlastných príjmov ŠFRB pokles o 3,2%)

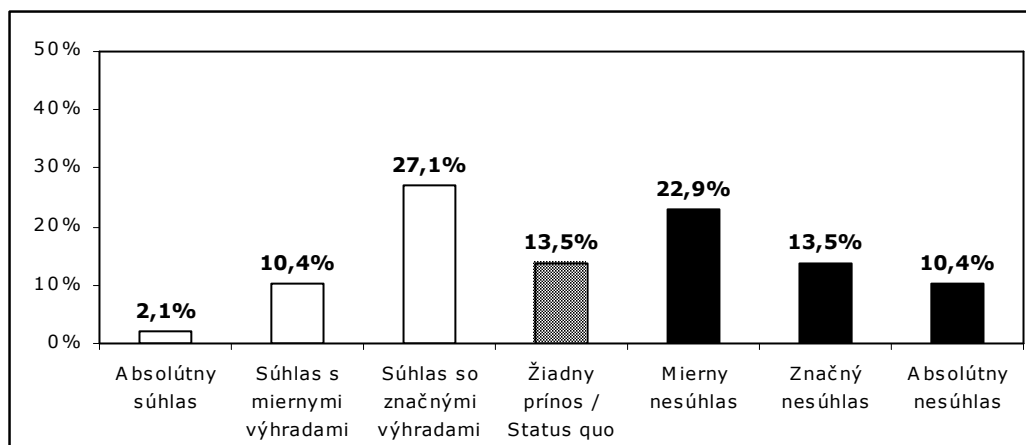
Hlasy proponentov v médiách:

- deficitom verejných financií pod 3% HDP by Slovensko malo udržateľným spôsobom splniť rozpočtové kritérium pre zavedenia eura v roku 2009
- rozpočet dôsledne dodržiava maastrichtské kritériá a záväzky Paktu stability a rastu, pričom tiež napíňa a realizuje Programové vyhlásenie vlády SR - štátny rozpočet na rok 2008 je dôkazom, že na Slovensku je možná kombinácia budovania sociálneho štátu a udržania vysokého hospodárskeho rastu
- príkladom, že vláda zodpovedne hospodári a dodržiava finančnú disciplínu je aj skutočný deficit verejných financií za rok 2007, ktorý dosiahol úroveň 2,2% HDP, čo je nižšia hodnota, aká bola schválená v rozpočte (2,9% HDP)
- v oblasti zdravotníctva sa pristupuje k navýšeniu platieb za poistencov štátu na 4,5% počas celého roka
- vytvoril sa priestor na zvýšenie dávok pri narodení prvého dieťaťa a na vyplatenie vianočného príspevku dôchodcom aj v roku 2008
- navýšenie národného doplatku k priamym platbám poľnohospodárom do maximálne povolenej výšky 80% priemeru EÚ prispeje k zúročeniu a využitiu investícií, ktoré boli v agrosektore vynaložené v ostatnom období

Hlasy oponentov v médiách:

- ide o ďalšiu premárnenú šancu na vyrovnaný rozpočet, ktorý bolo možné dosiahnuť teraz v ekonomicky dobrých časoch - pri vysokom reálnom raste HDP
- mierne zlepšenie hospodárenia vo verejných financiách nemá byť dosiahnuté znížením rastu výdavkov, ale výrazným zvýšením príjmov
- o fungovaní rozpočtovej politiky a o pôsobení verejných financií na ekonomiku vypovedajú lepšie ako deficit iné ukazovatele - tzv. konsolidačné úsilie a fiškálny impulz, ktoré neukazujú pre rok 2008 príliš optimistické čísla
- rozpočet sa nesnaží otočiť hospodársku politiku smerom k budovaniu vzdelanostnej ekonomiky, ale pokračuje v neefektívnom financovaní poľnohospodárstva - hlavnou deformáciou v rozpočte na rok 2008 sú značné verejné výdavky na podporu podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve
- koalícii sa síce darí verejnosti marketingovo predat' "sociálny rozpočet", avšak už nehovorí o tom, že:
  - bolo v SR reálne vyčlenených menej prostriedkov na podporu bývania,
  - sociálne veci nie sú prioritou, keďže medziročne klesol podiel výdavkov tohto sektora na HDP,
  - klesá podiel výdavkov na vzdelávanie na HDP pri všetkých druhoch škôl, a teda že sa vláda ešte vzdáľuje od naplnenia sľubu zvýšiť výdavky na vzdelanie, vedu a výskum na úroveň 5% HDP,
  - rozpočet nezohľadňuje ambicióznú vládnu prioritu zrýchlenia výstavby diaľnic a rýchlostných ciest, keďže aj tu medziročne klesá podiel výdavkov na HDP,
  - sa nepočíta so zvýšením platieb zdravotného poistného za poistencov štátu zo 4% na 5%, napriek tomu, že to mala vláda v svojom Programovom vyhlásení,
  - nedochádza k 20%-nému plánovanému zníženiu počtu úradníkov, keďže rozpočet na rok 2008 počíta len s 3%-ným znížením počtu zamestnancov v štátnej správe atď.

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Peter Gonda: Štátny rozpočet a rozpočet verejnej správy na rok 2008 je podriadený cieľu nahradenia koruny eurom v roku 2009. Neprispeje k riešeniu deformácií vo verejných financiách, ale ich prehĺbuje. Je podľa mňa ďalšou premárnenou príležitosťou riešiť problémy verejných financií v ekonomicky priaznivom období. Plánované zlepšenie hospodárenia verejnej správy na rok 2008 je v porovnaní s rozpočtom na rok 2007 nepatrné. To považujem v čase rýchleho reálneho ekonomického rastu a napríklad vysokého reálneho rastu spotreby za ďalšiu premárnenú šancu na zrealizovanie viditeľnejších úspor. Mierne zlepšenie hospodárenia vo verejných financiách navyše nemá byť opäť dosiahnuté znížením (rastu) verejných výdavkov, ale výrazným zvýšením príjmov, ktoré sa "nafúknu" aj vďaka vyššej tvorbe zdrojov a rastu spotreby subjektov v ekonomike. Verejná správa by však v roku 2008 mala prerozdeliť až o 64 mld. Sk viac než sa rozpočtovalo na rok 2007. Verejné výdavky sa tak majú zvýšiť oproti rozpočtu 2007 až o necelých 10%, čím výrazne predstihnú aj očakávanú infláciu. Rozpočet však kontinuálne prenáša aj deformovanú štruktúru výdavkov - pokračujúcu vysokú spotrebu verejnej správy, prílišné výdavky na transfery do podnikateľskej sféry a stále málo adresný a veľký balík sociálnych výdavkov. Hlavnou deformáciou v rozpočte sú však stále značné "podpory" podnikateľským subjektom. "Vyvolenými" sú opäť podnikatelia v pôdohospodárstve. Tí majú mať v roku 2008 prístup k verejným zdrojom o 32% viac než sa rozpočtovalo na rok 2007, za čo však môžu vdačiť prostriedkom z EÚ. Takáto "podpora" pritom znamená zanedbateľnú časť príjmov farmárov a nezriedka udržuje prebytky a vyššie ceny v odvetví. O úsporách a snahe o riešenie deformácií verejných financií v rozpočte nemôže byť ani reči.

Mária Machová: Nevyužitá šanca na vyrovnaný rozpočet.

Martin Kahanec: Za súčasného enormného ekonomického rastu by malo byť zodpovednosťou vlády a parlamentu realizovať vyrovnaný rozpočet.

Luboš Vagač: Hodnotenie by bolo určite lepšie, keby sa ekonomický boom využil na výraznejšie zníženie deficitu alebo na vyššie investície do oblastí, na ktorých by mala krajina v budúcnosti stavať/prosperovať (vzdelávanie, veda, infraštruktúra).

Martin Hošták: Málo ambiciózny z hľadiska znižovania deficitu - súčasný priaznivý stav ekonomiky umožňuje realizovať aj ambicióznejšie opatrenia na znižovanie deficitu verejných financií.

Aleš Michl: S takovým rastom HDP bych čakať vyrovnaný rozpočet.

Peter Pažitný: Pri takomto vysokom raste HDP bolo možné už v roku 2008 vytvoriť vyrovnaný rozpočet.

Ludvík Posolda: Štátny rozpočet mal byť už tretí rok vyrovnaný a teraz je najvyšší čas. Z hľadiska jeho štruktúry je tam priveľa na "prejedanie" a primálo na "vzdelávanie".

Miroslav Siváček: Premárnená príležitosť. Nárast výdavkov o takmer 9% p.a. je neobvykle vysoký a prichádza v roku, kedy nie je nutné smerovať zdroje do "povinných" výdavkov, ako je napr. sociálne zabezpečenie. Navyše zo zdrojov štátneho rozpočtu nie sú v roku 2008 financované žiadne mimoriadne investičné akcie. Smerovanie zdrojov do menej perspektívnych oblastí bolo už veľakrát kritizované.

Richard Ďurana: V štúdii Úspory a zdroje verejných financií (autori INESS, KI, NFAH) sme identifikovali možné reálne úspory, ktorých aplikovaním by bolo možné zostaviť vyrovnaný štátny rozpočet. Neefektívnymi výdavkami, ktoré vedú k deficitnému rozpočtu, vláda zadlžuje budúce generácie. Vláda v čase vysokého rastu daňových príjmov premrháva príležitosť vyrovnať štátny rozpočet.

Jozef Orgonáš: V čase prosperity treba sporiť, priestor je dostatočný na úspory, socialistická vláda to však dokáže ťažko, vláda získala peniaze bez námahy.

Igor Daniš: Vláda bez hodnôt a stratégie predkladá sebe podobný rozpočet. Kto si vylopuje, má, kto nie, nemá. Dobré sa pasie na úrodnom pozemku vytvoreného prácou predchodcov. Tí za odmenu možno pôjdu za mreže.

OZ Vidiecky parlament: Štátny rozpočet na rok 2008 nepodporuje rozvoj vidieka (okrem nie veľmi stimulujúcej podpory poľnohospodárskych podnikov) v potrebnej miere. Podcenená je modernizácia cestnej siete, rozvoj bývania, sociálne veci, vzdelávanie, diverzifikácia vidieckej ekonomiky. Nedostatočným tempom sa zefektívňuje štátna správa, nedostatočne sa znižuje rozpočtový deficit. Rozpočet neodôvodnene zvyšuje rezervu vlády na nesystémové opatrenia a nesleduje európsky trend podpory vzdelávania a výskumu.

Tomáš Dudáš: Samotná výška deficitu štátneho rozpočtu je celkom chvályhodná, aj keď pri súčasnom rekordnom hospodárskom raste by sa vláda mala snažiť možno aj o vyrovnaný rozpočet. Kritizovať však treba nastavenie priorit štátneho rozpočtu, keďže opätovne došlo k výraznému navýšeniu zdrojov pre poľnohospodárstvo, pričom výdavky na školstvo a na vedu rastú iba v obmedzenej miere. Žiaľ, dotáciami do poľnohospodárstva sa nepriblížime k modernej znalostnej ekonomike.

Juraj Lazový: Vzhľadom na ľavicové zloženie súčasnej vlády hodnotím v princípe pozitívne klesajúci plánovaný deficit verejných financií. Negatívne hodnotím štruktúru výdavkov najmä zbytočne vysoký nárast nákladov na dotácie pre poľnohospodárov a zníženie podielu výdavkov na vzdelanie, vedu a výskum.

Róbert Kičina: Stabilita verejných financií je plus, málo ambícií je mínus, výsledok je nula.

Igor Hurčík: Maastrichtské kritériá na výbornú. Trochu mi chýba dlhodobý pohľad a investície do budúcnosti (vedomostná ekonomika atď.).

Juraj Nemec: Reálny deficit asi bude iný (PPP a sociálna reforma). Splnenie kritéria deficitu je aj na úkor podviazania financií pre kľúčové rezorty – najmä veda a vzdelávanie, pri nadmernom rozsahu dotácií pre podnikateľskú sféru, čo považujem za systémovú chybu a kupovanie voličov.

Milan Velecký: Z mnohých argumentov proti uvediem len jeden z oblastí, ktorú sa snažím trochu viac sledovať. Nezvýšenie platieb štátu za ekonomicky neaktívnych poistencov (alebo iná forma dofinancovania verejného zdravotného poistenia, napríklad zúženie okruhu osôb, za ktorých poistenie platí štát). Mal som pocit, že už existuje dohoda naprieč politickým spektrom o nedofinancovanosti zdravotníctva. Postupné zvyšovanie platieb štátu uznala (aj keď až v poslednom roku vládnutia) aj predchádzajúca vláda, považovaná za reformnú. A aj teraz si to dala nielen do programu, ale vlani sčasti aj realizovala. Nemôžem súhlasiť s tým, že sa opäť vraciame späť k diskusiám, či je vôbec potrebné zdravotníctvo dofinancovať.

14. Zákon o minimálnej mzde (ak sa na úprave výšky minimálnej mzdy nedohodnú sociálni partneri, zvýši sa nariadením vlády automaticky o medziročný nominálny rast priemernej mzdy v hospodárstve SR; úprava minimálnej mzdy vždy k 1. januáru)

Primárny zdroj: Zákon (č. 663/2007 Z.z.) o minimálnej mzde

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 5.12.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.2.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVR) SR

Zámer opatrenia: ustanoviť nový postup na úpravu sumy minimálnej mzdy, ktorý dáva väčší priestor sociálnym partnerom a vláde SR prostredníctvom vyjednávania dospieť k vzájomnej dohode o sume minimálnej mzdy; dosiahnuť do roku 2010 takú výšku minimálnej mzdy, ktorá bude predstavovať 60% z priemerného zárobku v národnom hospodárstve

Obsah opatrenia:

- zavedenie nového systému pravidelného zvyšovania minimálnej mzdy vždy k 1. januáru (doteraz väčšinou k 1. októbru)
- o výške minimálnej mzdy na každý nasledujúci kalendárny rok budú najprv rokovať zástupcovia zamestnávateľov a zamestnancov
- ak sa sociálni partneri nedohodnú do 15. júla, navrhne výšku minimálnej mzdy MPSVR SR a predloží ju na rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady SR (tripartitný orgán)
- ak sa na rokovaní rady nedohodne úprava sumy minimálnej mzdy navrhutej ministerstvom do 31. augusta, MPSVR SR predloží do 15. septembra na rokovanie rady a následne aj na rokovanie vlády SR návrh nariadenia vlády, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy vypočítaná podľa zákonného ustanovenia ako súčin platnej mesačnej minimálnej mzdy a indexu medziročného rastu priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa predkladá návrh na úpravu sumy minimálnej mzdy
- v novom zákone o minimálnej mzde sú aj odporúčacie kritériá, na ktoré majú sociálni partneri prihliadať pri vyjednávaní o zvýšení minimálnej mzdy – prihliadať sa má na celkovú ekonomickú a sociálnu situáciu v SR za uplynulé 2 roky, najmä na vývoj spotrebiteľských cien, zamestnanosti, priemerných mesačných miezd v hospodárstve a životného minima
- ustanovenie, ktoré by niektorým odvetviám umožňovalo v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa dohodnúť nižšiu sumu minimálnej mzdy, akú schválila vláda nariadením, bolo z návrhu zákona nakoniec vypustené
- prechodné obdobie: v celom roku 2008 sa výška minimálnej mzdy nezmení, bude platiť tá, na ktorej sa dohodli sociálni partneri k 1.10.2007, kedy sa min. mzda zvýšila o 6,6%, zo 7 600 Sk na 8 100 Sk (41,5% priemernej mzdy v hospodárstve, o 2 970 Sk vyššia ako životné minimum)
- v SR pracuje za minimálnu mzdu menej ako 2% zamestnaných

Hlasy proponentov v médiách:

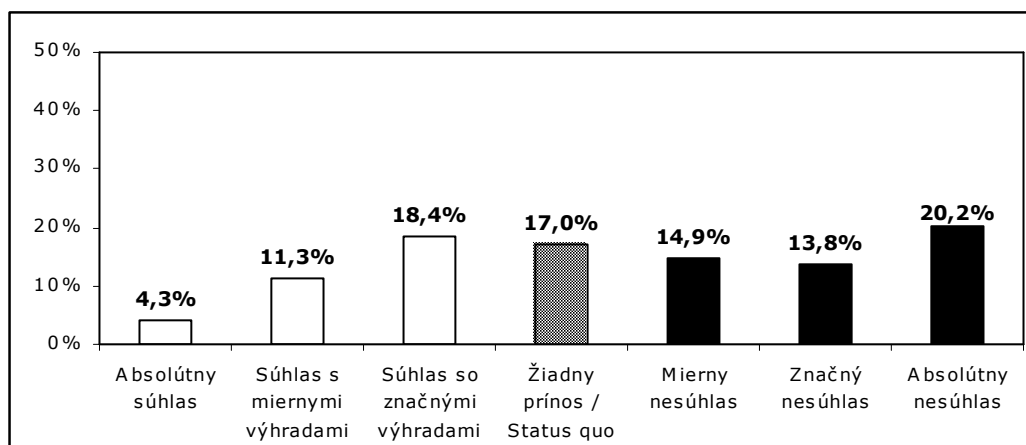
- vývoj v mzdovej oblasti bude možné lepšie predvídať, nebude možné výrazné nadpriemerné skokovité zvýšenie minimálnej mzdy bez súhlasu sociálneho partnera

- odbory majú zaručenú istú úpravu minimálnej mzdy, a vláde tak odpadá každoročný konflikt pri vyjednávaní o výške minimálnej mzdy
- garancia zvýšenia min. mzdy o rast priemerných miezd v prípade nedohody sociálnych partnerov zabezpečí pracujúcim odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby im umožnila dôstojnú životnú úroveň
- zamestnávateľia získali zákonom zábezpeku, že bez ich súhlasu nemôže rast minimálnej mzdy prekročiť rast priemerných miezd v hospodárstve
- časové zosúladenie na kalendárny rok prinesie zjednodušenie – doteraz sa minimálna mzda zvyšovala v októbri, ale napr. minimálne odvody do zdravotného poistenia sa zvýšili až od nového roka

Hlasy oponentov v médiách:

- pokiaľ sa sociálni partneri nedohodnú, podiel minimálnej a priemernej mzdy zostane zabetónovaný (na vyše 40%), a plánovaných 60% nikdy nedosiahne, no na druhej strane zákon tiež v podstate garantuje, že podiel minimálnej a priemernej mzdy sa už nezníži, pričom jeho potenciálny príliš vysoký rast (na 60%) by vytváral výrazné bariéry pre zamestnanosť ľudí s nižšou kvalifikáciou
- mzda je výsledkom dohody medzi zamestnancom a zamestnávateľom a silná regulácia miezd zo strany štátu nebude mať na zamestnanosť pozitívny dopad
- pre krajinu s veľkými regionálnymi rozdielmi, ako je Slovensko, by bolo efektívne umožniť mať v niektorých odvetviach či regiónoch nižšie minimálne mzdy
- negatívne javy minimálnej mzdy sú všeobecne známe (rast mzdových nákladov, odvodov, čiernej práce, nezamestnanosti, verejných výdavkov na sociálne dávky a ďalšie nároky, ktoré sú naviazané na minimálnu mzdu a pod.), a preto by sa malo uvažovať o zrušení zo zákona povinnej minimálnej mzdy

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Martin Kahanec: Opatrenie, ktorého dopad tuším nie je jasný ani jeho proponentom. Definuje ekvilibrium v kolektívnom vyjednávaní, ktoré de facto znamená oslabenie role kolektívneho vyjednávania a zníženie flexibility trhu práce a zavádza do ekonomiky inflačné prvky.

Igor Hurčík: Akurát toto opatrenie nesplní ten sociálny účel a nepomôže tým najslabším sociálnym vrstvám (kvalifikácia, vzdelanie atď.) pri získaní a dlhodobom udržaní práce.

OZ Vidiecky parlament: Minimálna mzda môže zvyšovať nezamestnanosť, nemotivuje k zvyšovaniu kvalifikácie, znevýhodňuje malých podnikateľov, pričom nemá zásadný vplyv na modernú časť slovenského hospodárstva.

Richard Ďurana: Inštitút minimálnej mzdy nie je ekonomicky obhájitelný a predstavuje spolu s vysokými odvodmi zásadnú bariéru pri vytváraní pracovných miest pre nízkokvalifikovanú pracovnú silu, ktorá tvorí na Slovensku väčšinu dlhodobu nezamestnaných. Preto považujem za lepšie riešenie jej zrušenie, a nie jej pravidelný rast.

Miroslav Siváček: Myslím, že minimálna mzda už stratila v dnešnej spoločnosti svoje miesto. Je to zbytočné administratívne opatrenie.

Juraj Nemec: V prvom rade nesúhlasím s existenciou minimálnej mzdy.

Jozef Orgonáš: Minimálnu mzdu treba zrušiť.

Ludvík Posolda: Aj keď aktuálne ide o reálny kompromis sociálnych partnerov, zo strategického hľadiska je inštitút min. mzdy aj s jeho väzbami na iné právne normy škodlivým nezmyslom.

Martin Hošťák: Došlo k čiastočnému "stransparentneniu" zvyšovania minimálnej mzdy. I keď minimálna mzda ako inštitút by z dlhodobého hľadiska mala byť zrušená.

Róbert Kičina: Konečne bude minimálna mzda predvídateľnejšia, bude rásť o percento rastu priemernej mzdy. Nepredpokladám, že by sa sociálni partneri dokázali dohodnúť na nejakom inom kompromise.

Juraj Lazový: Na existenciu minimálnej mzdy nemám vyhranený názor. V prípade ak takýto inštitút existuje, podporujem jasný mechanizmus jej rastu, a nie každoročné komplikované rokovania sociálnych partnerov, ktoré často neprinášajú všeobecnú dohodu.

Anonymný komentár*: Súhlas vyplýva s ohľadom na skutočnosť, že výška minimálnej mzdy je nízka. Tento prístup však nie je vhodný vo všetkých ekonomikách.

Luboš Vagač: Zákon nerieši problém rovnakého nastavenia minimálnej mzdy bez ohľadu na regionálne rozdiely v priemerných mzdách.

15. Plán plošného zníženia počtu štátnych zamestnancov o 20% do konca roka 2007 (skutočné zníženie stavu štátnych úradníkov je podľa rôznych názorov od 0% do 5%)

Primárny zdroj: Uznesenie vlády SR (č. 856/2006) k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2007 až 2009 – úloha C.15.

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 11.10.2006 vládou SR; úloha C.15. z uznesenia vlády sa mala splniť do 31.12.2007

Navrhovateľ: predseda vlády SR Robert Fico (SMER-SD)

Zámer opatrenia: dosiahnuť úsporu finančných prostriedkov kapitol štátneho rozpočtu a súčasne zabezpečiť zefektívnenie vynakladania verejných prostriedkov s prihliadnutím na individuálne potreby jednotlivých rozpočtových kapitol

Obsah opatrenia:

- znenie úlohy: do 31. decembra 2007 zabezpečiť 20%-né zníženie plánovaného počtu zamestnancov v štátnych rozpočtových organizáciách a v príspevkových organizáciách
- tvrdenie premiéra Roberta Fica: do konca roka 2007 sa počet štátnych úradníkov zníži o 7 000 (necelých 5%)
- tvrdenie exministra financií Ivana Mikloša (SDKÚ-DS): podľa čísel štátneho rozpočtu na rok 2008 pracovalo v roku 2006 v štátnych rozpočtových a príspevkových organizáciách 152 770 ľudí, v roku 2007 to bolo 152 801 (t.j. nárast o 0,02%)
- tvrdenie denníka Pravda: z 13 ministerstiev a ich podriadených orgánov a z Úradu vlády SR bolo v roku 2007 prepustených vyše 4 000 ľudí (necelých 3%)
- prepustenie okolo 30-tis. ľudí (t.j. 20% štátnych zamestnancov) malo podľa plánu priniesť už v roku 2008 v štátnej pokladnici úsporu vyše 8 mld. Sk na platoch úradníkov – v štátnom rozpočte na rok 2008 je však plánovaných na platy úradníkov viac peňazí (o 1,4 mld. Sk) ako v predošlom roku
- sumárne číslo, koľko stálo celkovo prepúšťanie štátnych zamestnancov nie je dostupné – napr. v rezorte práce, sociálnych vecí a rodiny vyplatili v roku 2007 bývalým zamestnancom vyše 765 mil. Sk
- podľa slov R. Fica sa má v prepúšťaní štátnych úradníkov pokračovať aj v roku 2008

Hlasy proponentov v médiách:

- znížovanie byrokracie je prospešné, keďže v štátnej správe prevláda prezamestnanosť - štátna správa sa stane efektívnejšou
- v krátko- až strednodobom horizonte prídu úspory vo verejných financiách
- jednoducho definované plošné zníženie úradníkov je politicky jednoduchšie presaditeľné a kontrolovateľné a má jednoznačný politický odkaz pre verejnosť

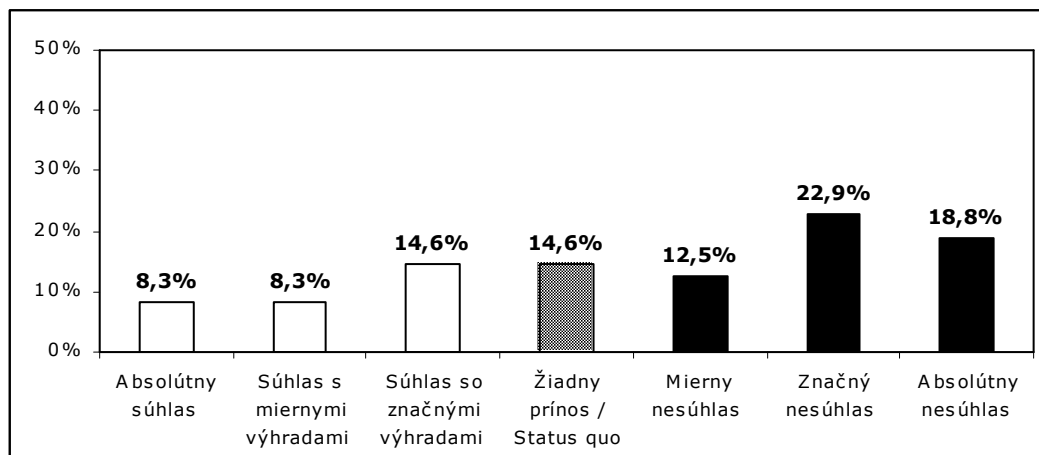
Hlasy oponentov v médiách:

- plošné znížovanie počtu úradníkov nezohľadňuje, ako sa v minulosti reformovali jednotlivé rezorty, aké majú potreby a možnosti, koľko zamestnancov potrebujú na kvalitné plnenie svojich úloh – je to ako keby sa prikázalo, že si musí každý skrátiť vlasy o 5 centimetrov a tomu, kto je holohlavý, sa bude musieť odrezať kus z hlavy
- bez systémovej reorganizácie štátnej správy prinesie plošné znížovanie počtu úradníkov ohrozenie funkčnosti (kvality a kvantity plnenia úloh) ministerstiev a ich podriadených inštitúcií
- paradoxne niektoré rezorty potrebujú práve posilniť administratívne kapacity kvôli čerpaniu peňazí z eurofondov

* Respondent si neželal byť menovaný.

- plošné prepúšťanie môže byť v rozpore s ďalšími prioritami vlády – napr. prepustenie okolo 1 300 radových zamestnancov úradov práce, ktorí priamo pracovali s nezamestnanými a chudobným, určite neprispieje ku zvýšeniu kvality poskytovaných služieb týmto sociálnym skupinám
- bolo treba personálnym a procesným informačným auditom analyzovať jednotlivý úrad od úradu, a potom by sa dalo na jednotlivých úradoch prepustiť možno aj viac ako 20% úradníkov, tak ako to bolo v predošlej vláde na ministerstve financií (zníženie stavu zamestnancov o 30%)
- nevidno, že by výdavky na verejnú správu boli nižšie po znížení počtu úradníkov
- počas minulej vlády klesala zamestnanosť v celej verejnej správe v priemere o 2,7% ročne, pričom súčasná vláda s ňou takmer nepohla
- riziko, že do celkového zníženia počtu úradníkov v štátnej správe sa budú započítavať aj zrušené doteraz neobsadené funkčné miesta na ministerstvách a úradoch, ako aj presuny funkcií a úradníkov na samosprávu, napr. po zrušení krajských úradov

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Miroslav Siváček: Samotný návrh znie lákavo, ale je to opatrenie, ktoré ostane na papieri. Pred stanovením tak ambiciózneho cieľa by si akákoľvek iná organizácia vypracovala aspoň základnú analýzu. Takto je to strelba od boku a zbytočné zneistenie zamestnancov sektora.

Richard Ďurana: Prázdne reči do vetra nikomu nepomôžu. Bez procesnej analýzy odstraňujúcej duplicitu a zbytočné funkcie verejnej správy nemôže tento záväzok viesť k zlepšeniu stavu, zvlášť keď nedochádza k úsporám v rozpočtovaných mzdových výdavkoch. Cieľ je dobrý, ale chýba skutočná snaha niečo zmeniť - chýba realizovateľný plán - čo znamená obmedzovať rozsah pôsobenia verejnej správy, nahradzovanie jej funkcií trhovými inštitúciami.

Igor Hurčík: Podľa mňa tu vôbec nejde o počet zamestnancov, ale o efektivitu a produktivitu, inými slovami o procesné riadenie. Keď si to dobre pamätám, tak v rokoch 1990 - 1993 boli všetky podniky štátne a na ministerstve hospodárstva bolo menšie ako 250 zamestnancov. A dnes..?

Luboš Vagač: Snaha zoštíhliť štátnu správu je chvályhodná, avšak zvolená forma plošného zníženia, navyše skôr deklarovaného ako skutočne realizovaného, je neefektívna. Bolo by zaujímavé porovnať čísla o vyplatenom odstupnom so skutočnými/plánovanými úsporami, a zistiť, v koľkých prípadoch došlo iba k presunu úradníkov na iné miesta.

Mária Machová: Plošným znížením sa nič nedosiahlo. V zásade sa len zrealizoval plánovaný a skutočný stav zamestnancov vo väčšine rezortov a aj vykazované úspory sú predovšetkým fiktívne. Bez podstatných zmien, ktoré povedú k efektívnejším procesom výkonu štátnej administratívy, sú všetky predstavy o znížení počtu úradníkov nereálne.

Eugen Jurzyca: Je to ako plán na stúpanie výšky teplovzdušného balóna pomocou vyhodenia pätiny hmotnosti. Okrem pieskových vriec, aj alikvotnej časti balóna.

Aleš Michl: Doporučuji jiný postup: nejdříve audit resortu, a pak aplikaci jeho výsledků. Plošné snižovat zaměstnance je nesmysl.

Jozef Orgonáš: Ambiciózný cieľ, možno i správny, avšak bez relevantnej analýzy. Byrokracia, v pozitívnom zmysle slova, sa nedá robiť bez ľudí a ich reálna, objektívna potreba musí byť daná potrebou, a nie prianím.

Juraj Nemec: Plošné opatrenia vo verejnom sektore sú vždy tým najhorším, čo sa môže urobiť. Kvalitný úradník na správnom mieste a so správnymi funkciami je rovnakým prínosom pre spoločnosť ako prosperujúce podnikanie!!!

Róbert Kičina: Opatrenie môže znefunkčniť verejnú správu. V rezortoch, kde prebehol audit, bol počet úradníkov optimalizovaný. Zníženie počtu úradníkov neznamená nižšie výdavky na mzdy štátnych zamestnancov. Na MF SR a MO SR sa rozpočet na mzdy po prepustení nadbytočných medziročne nezmenil a peniaze sa použili na motivačné odmeňovanie schopných ľudí. Populistický cieľ bez zváženia reálnych dôsledkov.

Tomáš Dudáš: Už pri odsúhlasení tohto plánu viacerí analytici poukazovali na jeho nerealistický charakter, čo sa neskôr aj preukázalo pri kontrole plnenia tohto plánu. Ide o typický populistický plán, ktorého cieľom bolo vytvoriť zdanie rozhodnosti a šetrnosti.

Juraj Lazový: Zámer znížiť počet štátnych zamestnancov je správny, zvolený spôsob realizácie je byrokratický, výsledky tristné. Zdá sa, že hlavným motívom nebolo zefektívniť štátnu správu, ale formálne prijať populárne opatrenie.

Anonymný komentár*: Plošné zníženie nepovažujem za vhodný spôsob riešenia. Dôležité je pozrieť sa na problém s ohľadom na špecifické charakteristiky konkrétneho rezortu, organizácie a pod. a s ohľadom na účel zmien, potreby a úlohy organizácie a pod. S ohľadom na vstup do EÚ a potrebu posilňovania ďalších kapacít však bolo 20% nerealistickým cieľom.

Adrián Ďurček: Nesystémové a okrem toho obchádzané uznesenie. Takýmto plošným rozhodnutím nie je možné dosiahnuť kvalitný výsledok.

Martin Kahanec: Plán zníženia je o.k., jeho nerealizácia je však pravdepodobná.

Dušan Mitický: Sľuby.

Peter Pažitný: Sci-fi.

Ludvík Posolda: Zámer je veľmi dobrý, ale ťažko naplniteľný, nakoľko je v príkrom rozpore s ideovým a politickým zámerom „zvyšovať vplyv štátu“. A keby to aj reálne bolo, 20% je málo.

Jaroslav Vokoun: Je zrejmé, že je to také niečo ako spartakiádne hnutie. Plošne robiť niečo v heterogénnom organizme, na to sa musí vyvinúť špeciálna hlava, čo to vymyslí.

Igor Daniš: Kto prišiel s týmto návrhom? Fico sám? Ide o žart? Dá sa ním vážne zaoberať? Ide o páku pre neposlušných zamestnancov?

Pavol Žilinčík: Toto opatrenie bolo šikovne zneužitá na to, aby sa novo dosadení vedúci úradov zbavili pracovníkov, ktorí boli nepohodlní. Došlo tak k tomu, že pracovníci odborne a morálne na vysokej úrovni boli s odvolaním sa na tento plán vyhodení, ich práca je v súčasnosti vykonávaná ľuďmi, ktorí sa dokážu podpísať pod akékoľvek nezákonné, ale politicky žiaduce rozhodnutia. Osobitne rezort životného prostredia je týmto trendom vážne poškodený, a jeho dôsledky sa už prejavujú aj v praxi – v rozhodnutiach, ktoré odborne a právne neobstoja, ale sú politicky vhodné. Obsadenie pozícií na úradoch ľuďmi bez zábran má na spoločnosť veľmi negatívny dopad.

OZ Vidiacky parlament: Úsporu nákladov na riadenie štátu treba znížiť racionalizáciou, nie plošným znížením počtu úradníkov. V prvom rade toto opatrenie ponúka šancu zbaviť sa ľudí, ktorí mali profesionálne a ľudské prešľapy alebo blízkych príbuzných.

Vladimír Mojš: Nemalo by ísť len o otázku zníženia výdavkov ale predovšetkým o otázku zvýšenia výkonnosti meranej okrem iných ukazovateľov aj zvýšením vhodných príjmov príslušného rezortu. V tomto prípade ide o parciálne riešenie jedným smerom.

Milan Velecký: Treba aspoň oceniť snahu a trend.

16. Mimoriadne odpustenie penále za dlžné sociálne odvody v prípade ich splatenia Sociálnej poisťovni do konca januára 2008 (odhad zvýšených príjmov Sociálnej poisťovne – 900 mil. Sk; novela zákona o sociálnom poistení)

Primárny zdroj: Novela (č. 555/2007 Z.z.) zákona (č. 461/2003 Z.z.) o sociálnom poistení

Stav opatrenia v legislatívnom procese: po prezidentskom vete opätovne schválené 27.11.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVR) SR

Zámer opatrenia: pôsobiť na zabezpečenie finančnej stability priebežne financovaného systému sociálneho zabezpečenia; zlepšiť likviditu Sociálnej poisťovne

Obsah opatrenia:

- Sociálna poisťovňa (SP) odpustí povinnosť zaplatiť penále, ktoré sa viaže na dlžné poistné na sociálne poistenie a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie za obdobie pred 1.

* Respondent si neželal byť menovaný.

- januárom 2007, ak dlžník (fyzická alebo právnická osoba) zaplatí tieto dlžné sociálne odvody (istinu dlhu) najneskôr do 31. januára 2008
- v prípade zaplata istiny dlhu pôjde o automatické odpustenie penále každému, bez nutnosti podať osobitnú písomnú žiadosť, tak ako to bývalo v minulosti
  - z titulu "generálneho pardonu" sa odhadujú zvýšené príjmy SP v roku 2008 vo výške 900 mil. Sk
  - v roku 2002 získala SP od neplatičov prostredníctvom generálneho pardonu na dlhy z rokov 1998-2001 sumu 4,9 mld. Sk, odpustené penále - 2,9 mld. Sk (podaných 23 100 žiadostí, z toho 4 400 zamietnutých)
  - generálny pardon schválený Sociálnou poisťovňou v októbri 2004, ktorý mal byť posledným mimoriadnym odpustením penále, priniesol SP uhradené poistné v sume 1,555 mld. Sk, pričom výška odpusteného alebo zníženého penále predstavovala 628,6 mil. Sk (bolo podaných 15 602 žiadostí)
  - novela zákona o sociálnom poistení z 2. decembra 2004 zrušila možnosť odpustiť, resp. znížiť penále z nezaplatených sociálnych odvodov
  - ku koncu októbra 2007 evidovala SP pohľadávky za 47 mld. Sk; vymáhaných je 39,2 mld. Sk (z toho predpísané poistné - 18,7 mld. Sk a penále 19,8 mld. Sk); súčasná úspešnosť výberu poistného - 95%
  - najväčšími dlžníkmi SP sú štátne zdravotnícke zariadenia

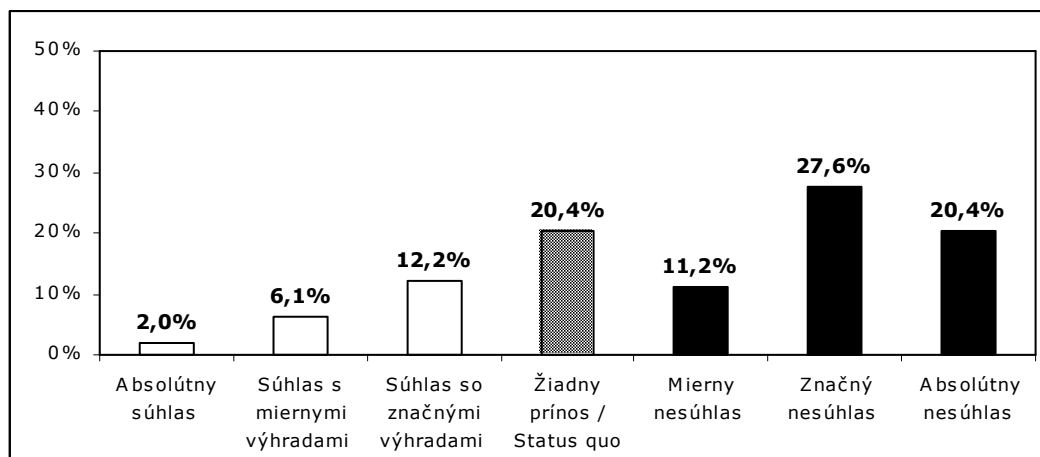
Hlasy proponentov v médiách:

- v roku 2008 sa zvýšia príjmy v základných fondoch Sociálnej poisťovne, a tým sa aspoň čiastočne zlepši finančná situácia tejto verejnoprávnej inštitúcie
- vyrovnanie pohľadávok, ktoré by boli inak (pri neodpustení penále) ťažko vymožiteľné – všeobecne nízka návratnosť pri vymáhaní pohľadávok SP hrá v prospech generálneho pardonu
- účel svätí prostriedky

Hlasy oponentov v médiách:

- neštandardný spôsob zvyšovania príjmov SP, ktorý nahráva rôznym špekulantom, lajdákovi a zбайдlivcom a znevýhodňuje poctivých platcov odvodov, keďže tí nemohli v minulosti na rozdiel od neplatičov použiť časť svojho cash flow (nezaplatené odvody) na investovanie a financovanie iných statkov
- ak vôbec, tak sa generálny pardon odporúča vyhlásiť len ojedinele a nečakane - opakované odpúšťanie penále a úrokov totiž vytvára morálny hazard, t.j. znižuje motiváciu ľudí platiť dane a odvody načas, keďže sa spoliehajú na podobnú amnestiu aj v budúcnosti
- nesociálne opatrenie – čím častejšie sa opakuje generálny pardon, tým výraznejšie klesá disciplína v platení odvodov do SP najmä u veľkých firiem
- pochybnosti, že by SP mohla vymôcť takú vysokú plánovanú sumu tak krátko po ostatnom generálnom pardone z roku 2004
- neplatenie odvodov je trestným činom a SP by sa mala skôr zamerať na zlepšenie vymáhateľnosti svojich pohľadávok - spojením výberu poistného s daňami by inkaso pohľadávok bolo pravdepodobne vyššie a podnikateľom by to navyše znížilo administratívu

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Radoslav Procházka: Absurdnejší spôsob ako zvýšiť príjmy SP sa dá len ťažko vymyslieť - pravidelným vytváraním a potvrdzovaním očakávaní, že sa oplatí odvody neplatiť, zákonodarcu platobnú disciplínu iba zhoršuje. Jediné pozitívum je konzistentnosť tohto opatrenia s postojom moci v iných otázkach, napríklad vo vzťahu k arbitráži s akcionármi zdravotných poisťovní - morálny hazard nielen káže, ale aj praktizuje.

Róbert Kičina: Predpokladám, že aj táto amnestia, mala opäť prívlastok "posledná". Neplatenie odvodov = najvýhodnejšia pôžička. Veď príde ďalšia vláda a ďalšia amnestia, a tým vlastne podnikateľ získava bezúročnú pôžičku od štátu. Iste, neplatenie odvodov je trestným činom, ale koľkých podnikateľov doteraz za to zavreli (alebo koľkých riaditeľov nemocníc!!!)???

Juraj Nemec: Poctivosť sa nevypláca...

Peter Pažitný: Opäť víťazia dlžníci nad poctivými.

Richard Ďurana: Zúfala snaha o zvyšovanie príjmov Sociálnej poisťovne, energia zamestnancov poisťovne a MPSVR SR by sa mala nasmerovať na zvýšenie efektivity výberu odvodov.

OZ Vidiecky parlament: Odpustenie penále už viackrát bolo. Opatrenie pôsobí demotivačne na tých, ktorí dlhy nemajú. Účinnnejšie a potrebnnejšie by boli opatrenia na zlepšenie vymáhateľnosti.

Juraj Lazový: Nie som zástancom pravidelne sa opakujúcich odpustení penále zo strany SP. Podporujem myšlienku systémového riešenia vo forme spoločného výberu poistného s daňami. Nepoznám štatistiky, ale predpokladám, že štát je vo výbere daní podstatne úspešnejší ako vo výbere odvodov.

Miroslav Siváček: Amnestia na trestné činy by sa nemala vydávať každé tri roky.

Jaroslav Vokoun: To sa už môže stať pravidelným tzv. odpustkovo-penálovým zákonom.

Ludvík Posolda: Opakovaný vtíp nie je vtípom, akurát, v tomto prípade je to nebezpečné.

Martin Kahanec: Morálny hazard, netransparentnosť systému.

Igor Hurčík: Retroaktívna zmena pravidiel, ktorá nezabezpečí stabilizáciu prvého piliera.

Igor Daniš: Vývoj napovedá, že systém je zle nastavený. Treba ho efektívne zmeniť.

Jozef Orgonáš: Pokiaľ nejde o "recidivistov",...

17. Ustanovenie maximálnej výšky celkových úrokov a poplatkov za poskytnutie spotrebiteľského úveru (navrhovaný limit – dvojnásobok trhovej priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov pre príslušný typ spotrebiteľského úveru)

Primárny zdroj: a) Novelou (č. 568/2007 Z.z.) zákona o dobrovoľných dražbách bol novelizovaný aj zákon (č. 258/2001 Z.z.) o spotrebiteľských úveroch

b) Návrh nariadenia vlády SR, ktorým sa ustanovuje výška, ktorú nesmie prevýšiť odplata za poskytnutie spotrebiteľského úveru

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené a) 25.10.2007 v NR SR; b) 21.11.2007 dané na pripomienkové konanie; predpokladané schválenie – jún 2008; účinnosť od: a) 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo spravodlivosti (MS) SR, poslankyňa NR SR Katarína Tóthová (ĽS-HZDS)

Zámer opatrenia: stanovením limitu, ktorý nesmie prevýšiť odplata (celkové úroky a poplatky) za poskytnutie spotrebiteľského úveru, obmedziť úžernícke praktiky a zabezpečiť primeranú ochranu účastníkov finančného trhu; stransparentniť podmienky pri poskytovaní spotrebiteľských úverov

Obsah opatrenia:

- odplata, teda celkové úroky a poplatky, za poskytnutie spotrebiteľského úveru nesmú prevýšiť výšku ustanovenú nariadením vlády (vládny návrh neobsahoval stanovenie max. úroku, ale znenie, že neprimerane vysokú odplatu za poskytnutie spotrebiteľského úveru môže znížiť súd, ktorý má prihliadať na trhový priemer)
- maximálna výška úrokov a iných poplatkov za spotrebiteľský úver je v nariadení vlády SR navrhovaná ako 2-násobok trhovej priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN) pre príslušný typ spotrebiteľského úveru (diferencovane podľa doby splatnosti, zabezpečenia a pod.), pričom Ministerstvo financií (MF) SR a Národná banka Slovenska (NBS) budú tento maximálny limit zverejňovať vždy koncom mesiaca nasledujúceho po skončení štvrtého (prvýkrát teda koncom apríla 2008)
- MS SR pôvodne navrhovalo stanoviť maximálny úrok na úroveň 7-násobku základnej úrokovej sadzby NBS, čo by predstavovalo necelých 30% (ešte predtým navrhovalo max. úrok na úrovni 21%)
- veriteľ, ktorý poskytuje spotrebiteľské úvery, je povinný na účely zistenia priemernej hodnoty RPMN predkladať MF SR a NBS údaje o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch
- výška poplatku za splatenie spotrebiteľského úveru pred lehotou splatnosti môže byť najviac vo výške 4% z predčasne splatenej čiastky a tento poplatok nesmie prekročiť polovicu nároku

- spotrebiteľa na zníženie celkových nákladov spojených so spotrebiteľským úverom, ktorý je predčasne splatený
- pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere musí byť spotrebiteľ písomne oboznámený so zmluvnými podmienkami prostredníctvom vzoru formulára, ktorý ustanoví všeobecne záväzným právnym predpisom MF SR
  - zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať okrem bežných náležitostí aj výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, ročnú úrokovú sadzbu, RPMN a celkové náklady spotrebiteľa spojené so zobraťým úverom, priemernú hodnotu RPMN pre príslušný typ spotrebiteľského úveru platnú ku dňu podpisu zmluvy, oprávnenie spotrebiteľa na zníženie celkových nákladov pri predčasnom splatení pôžičky, spôsob určenia výšky poplatku za jej predčasné splatenie a upozornenia týkajúce sa následkov nesplácania úveru
  - ak zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti vymenované v zákone, považuje sa poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov

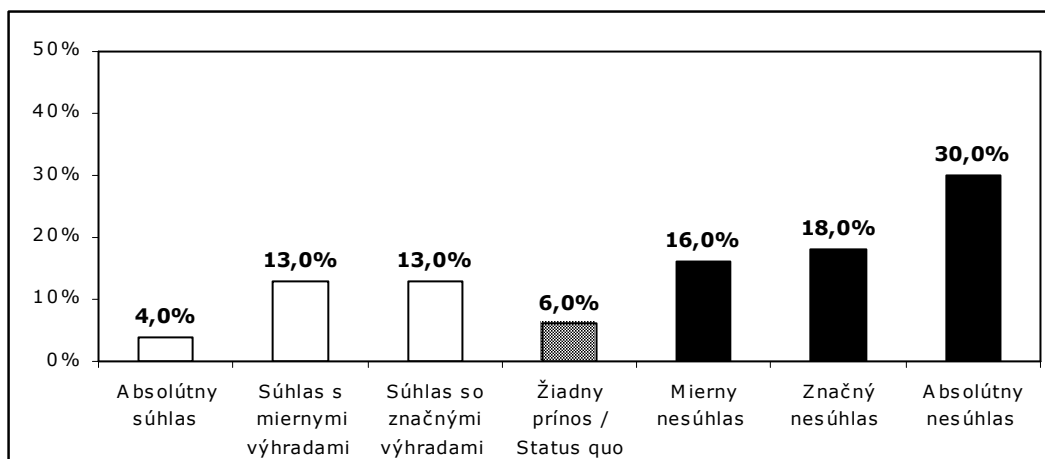
Hlasy proponentov v médiách:

- obmedzia sa úžernícky vysoké úroky a poplatky najmä za rýchle pôžičky s veľmi krátkou lehotou splatnosti
- zákon bol potrebný aj z toho dôvodu, že mnoho ľudí prichádzalo o svoje nehnuteľnosti z neznalosti, alebo preto, že uzavreli pôžičky, ktoré nákladovo prevyšovali v niektorých prípadoch aj 360% hodnoty ich majetku
- problém legálnych úžerníckych úrokov nebol v legislatíve dobre riešený - nespokojní klienti, ktorí sú väčšinou zo sociálne znevýhodneného prostredia, sa mohli totiž akurát obrátiť na súd, čo bolo pre nich často finančne aj administratívne náročné
- zvýši sa informovanosť ľudí o reálnych finančných podmienkach pri poskytovaní spotrebiteľských úverov
- stanovenie hranice ako dvojnásobku trhových priemerov RPMN pre rôzne typy pôžičiek nespôsobí deformácie na trhu, keďže bude kopírovať situáciu na trhu, na rozdiel od pôvodného návrhu, ktorý predpokladal fixne určený úrokový strop, navyše aj doposiaľ platilo, že ak bola výška úroku v rozpore s dobrými mravmi alebo poctivým obchodným stykom, mohol súd rozhodnúť o neplatnosti zmluvy, pričom nepísaným pravidlom bolo, že za neprimerane vysoký úrok sa považoval úrok dvojnásobne prevyšujúci priemer na trhu
- hranicu maximálneho úroku s poplatkami bude určovať vláda, čo povedie k menšiemu zaťaženiu súdov

Hlasy oponentov v médiách:

- obmedzenie slobodnej voľby spotrebiteľa - pri úverovom vzťahu ide o dobrovoľný kontrakt medzi veriteľom a dlžníkom, úroky sú také vysoké, ako to dovoľuje trh, teda ľudia, ktorí sú ich ochotní platiť, lebo im požičané peniaze prinesú väčší úžitok, ako je cena za ich pôžičku
- obmedzí sa ponuka spotrebiteľských úverov bánk, splátkových spoločností či firiem ponúkajúcich rýchle pôžičky, čo bude mať negatívny dopad na nízkopríjmové skupiny obyvateľstva, keďže sa im zhorší prístup k pôžičkám, lebo banky a iné finančné inštitúcie nepôjdu do zvýšeného rizika v podobe nižšieho regulovaného úroku pre menej bonitných klientov, ktorých riziková prirážka je vyššia ako zákonom povolená úroková miera
- v konečnom dôsledku môžu niektoré spotrebné pôžičky zdražieť, aby veritelia vyrovnali stratu vyplývajúcu so zníženia úročenia niektorých produktov na vládou stanovenú maximálnu hranicu
- určovanie maximálnej ceny úverov povedie k rozšíreniu nelegálnych pôžičiek – regulovaný úrok je najlepšou cestou k neregulovanej úžere

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Richard Ďurana: Regulovaným úrokom k neregulovanej úžere. Úrokový strop skomplikuje cestu k úveru pre najchudobnejších, pretože banky sa budú snažiť vyhnúť riziku. A tak napriek tomu, že cieľom zákona je chrániť spotrebiteľa pred vysokými úrokmi a nelegálnymi úvermi, opatrenie povedie k prekvitaniu čierneho trhu a úžere.

Miroslav Siváček: Nezmyselné opatrenie, ktoré vo svojom dôsledku nič nevyrieši. Zhorší dostupnosť úverov pre rizikové skupiny od regulárnych poskytovateľov a presunie dostupnosť, náklady na obstaranie a splatenie pôžičky do sféry nelegálnych poskytovateľov. Úžeru a neprimerané obchodné praktiky by mali riešiť fungujúce súdy a legislatíva. Našťastie počet prípadov, ktorých sa zbytočné opatrenie dotkne, nebude významný.

Igor Hurčík: Dobrý úmysel - obmedziť úžerníctvo, ale toto opatrenie to nerieši.

Juraj Nemec: Chápeť prečo, ale nepovažujem za vhodné riešenie. Občan sa musí naučiť, že za seba zodpovedá sám. Bez toho demokratická trhová spoločnosť nemôže existovať. Za niektoré úverové a podobné machinácie by som trestal všetkých – aj tých, ktorí sa nechali podviesť (napríklad preto, že si ani neprečítali, čo podpisujú, ručili domom za pôžičku neznámej osoby a pod.).

Ludvík Posolda: Opatrenie v konečnom dôsledku občanom pomôže veľmi málo. Viac by asi pomohlo presnejšie stanovenie pravidiel pre subjekty požičiavajúce peniaze, ale predovšetkým reálna ekonomická a čiastočne aj právna výchova občanov (ľudia v našej krajine ani po 18 rokoch nie sú si vedomí svojej právnej a economickej zodpovednosti).

Peter Pažitný: Spotrebiteľa bude viac chrániť jeho vyššia finančná gramotnosť ako regulácia.

Tomáš Dudáš: Tento krok patrí podľa mňa do kategórie zbytočnej regulácie. Trh tento problém rieši aj bez štátneho zásahu a vláda by mala skôr venovať pozornosť zvýšeniu finančnej gramotnosti svojich občanov.

Luboš Vagač: Štát chce vyčistiť trh od subjektov, ktoré ponúkajú pôžičky za neadekvátnych podmienok. Dilema však spočíva v tom, že pre niektorých občanov alebo v niektorých situáciách môžu byť pôžičky, nespĺňajúce vládou stanovené kritéria, akceptovateľné, lebo k iným nie je prístup. Opatrenie môže viesť k zvýšeniu nákladov bánk a podnietiť rozvoj neregistrovaných, resp. nelegálnych foriem pôžičiek, najmä v chudobnom sociálnom prostredí.

Adrián Ďurček: Trh by fungoval lepšie.

Martin Kahanec: Netrhové opatrenie, ktorého možné mierne pozitívum vidím v boji proti úžere.

Milan Velecký: Ešte viac by som sprísnil podmienky pre činnosť výpaľníkov. Kto chce požičiavať peniaze (poskytovať úvery), nech splní rovnaké podmienky ako banky. Veď je to pre banky neférová konkurencia.

Jozef Orgonáš: Ak sa to týka nebankových subjektov, je to asi v poriadku. Bankám, ak by sa ich to malo týkať, však takto dirigovať nemožno.

Igor Rintel: Nejasné.

Juraj Lazový: Nemám vyhranený názor. Na jednej strane existuje mnoho prípadov, kedy si dlžník z neznalosti "oficiálne" požičia za neprimeraný úrok a prichádza následne napríklad o bývanie. Na druhej strane sa môže znížiť dostupnosť "oficiálnych" úverov pre menej bonitných klientov, ako aj zvýšiť rozsah úžery.

Mária Machová: Zrejme v tejto etape vývoja rôznych podôb spotrebných úverov bola určitá regulácia vhodná.

OZ Vidiecky parlament: Malo by zahrnúť aj úroky na hypotéku a zariadenie domácnosti pre mladých ľudí.

18. Zníženie sadzby dane z pridanej hodnoty (DPH) na knihy z 19% na 10% (výpadok príjmov štátneho rozpočtu vo výške približne 140 mil. Sk)

Primárny zdroj: Novela (č. 593/2007 Z.z.) zákona (č. 222/2004 Z.z.) o dani z pridanej hodnoty

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 28.11.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo financií SR

Zámer opatrenia: zlepšiť dostupnosť literatúry

Obsah opatrenia:

- zníženie sadzby dane z pridanej hodnoty na knihy z 19% na 10% (pôvodná požiadavka vydavateľov bola 0%)

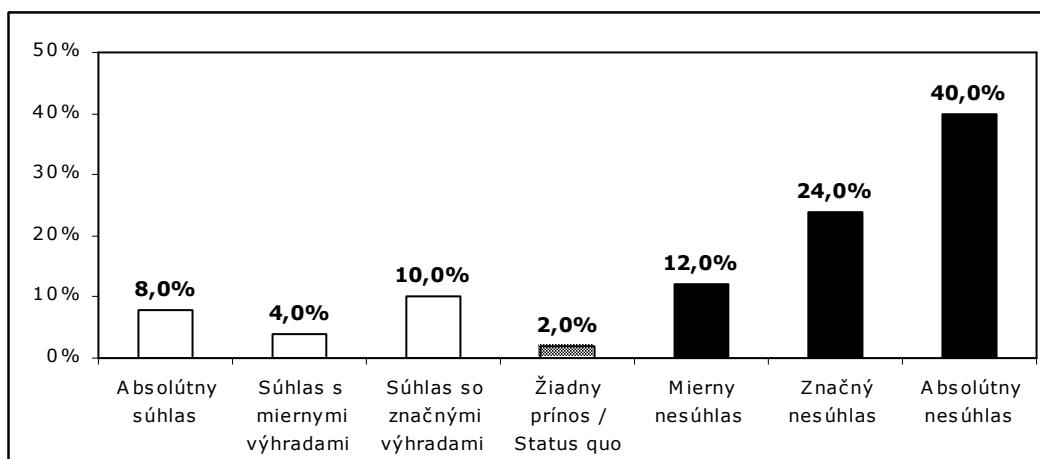
- znížená sadzba DPH sa nebude vzťahovať na knihy a tlačoviny, v ktorých reklama a inzercia predstavuje viac ako 50% celkového obsahu výrobku
- naposledy sa sadzba DPH na knihy menila v roku 2004, keď sa zvýšila v rámci daňovej reformy zo 14% na jednotnú sadzbu 19%
- znížená sadzba DPH na knihy prinesie výpadok príjmov štátneho rozpočtu vo výške 137 mil. Sk v roku 2008, 143 mil. Sk v roku 2009 a 150 mil. Sk v roku 2010
- zníženou sadzbou DPH sa zdaňujú (od 1.1.2007) ešte lieky a niektoré zdravotnícke pomôcky
- DPH na knihy sa v ČR zvýšila od januára 2008 z 5% na 9%, v Rakúsku je 10%, v Maďarsku 5% a v Poľsku 0%

Hlasy proponentov v médiách:

- ide o prvé zníženie DPH na knihy od roku 1990; knihy by mohli zlacnieť o 5%
- rozšírenie, obohatenie a skvalitnenie knižnej ponuky
- preradenie kníh do nižšej sadzby DPH zastaví pokles v dopĺňovaní knižných fondov, pokles v zásobovaní školských knižníc a v rozvoji štátneho jazyka, čo má vplyv na celkovú vzdelanostnú úroveň slovenskej populácie v európskom i svetovom kontexte
- po zvýšení DPH zo 14% na 19% klesol predaj kníh, literatúra sa stala pre určité skupiny obyvateľstva z finančných dôvodov nedostupná; po znížení dane na 10% by mohol predaj začať rásť
- cena kníh sa v krátkodobom horizonte nebude zvyšovať, hoci energie a mzdové náklady stúpajú, v dlhodobom horizonte sa zdražovanie spomalí
- na trhu sa ľahšie udržia malé vydavateľstvá a kníhkupectvá, ponúkajúce prevažne intelektuálne témy (v ostatnej dobe niektoré malé vydavateľstvá kvôli vysokým nákladom a nízkemu predaju kníh zanikli)
- DPH na knihy patrila v SR medzi najvyššie v EÚ, hoci slovenský knižný trh patrí medzi najmenšie (ročný obrat asi 1,7 mld. SK)
- väčšina európskych krajín (s výnimkou Dánska) uplatňuje na knihy zníženú (niektoré štáty dokonca nulovú) sadzbu DPH

Hlasy oponentov v médiách:

- zníženie DPH na istý druh tovaru môže spôsobiť precedens a snahu preradiť do nižšej sadzby aj iné tovary, čo môže mať negatívny vplyv na príjmy rozpočtu a ďalšiu deformáciu doposiaľ jednotnej 19%-nej sadzby DPH
- zníženie sadzby DPH nezníži ceny, ale akurát zvýši zisky distribútorov, kníhkupectiev a najmä vydavateľstiev
- oproti minulosti sa vydáva stále väčší počet kníh, a to i napriek zvýšenej DPH; zvýšenie DPH na knihy sa výrazne neprejavilo v predajnosti kníh, maximálne sa možno niektorí čitatelia pred zavedením 19%-nej DPH predzásobili knihami, a tak na určité obdobie odsunuli kúpu ďalších knižných titulov
- nižšia DPH na knihy nie je riešenie, ako výrazne pomôcť vydavateľstvám, lebo zvyšovať ceny sa kvôli silnej konkurencii aj tak prakticky nedalo a aj kúpyschopnosť trhu je obmedzená
- pre vydavateľstvá nie je problémom vysoká DPH, ale zlý distribučný systém a marže distribútorov, ktoré dosahujú 35-50%
- vydávanie kvalitnej literatúry treba podporiť grantami, ale ministerstvo kultúry sprísnilo podmienky získavania grantov a na podporu týchto projektov vyčlenilo podstatne menej financií ako po minulé roky; zníženie DPH pomôže rovnako tak kvalitnej literatúre, ako aj bestsellerom, kuchárskym knihám či výpravným publikáciami
- pri rastúcich daňových výnosoch a pri nezvyšovaní výdavkov štátneho rozpočtu existuje priestor na plošné zníženie DPH, ktoré by nepomáhalo selektívne len niektorým tovarom so zníženou DPH, ale celej ekonomike

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Radoslav Procházka: Jednotná sadzba DPH je prednosť sama osebe a zásah do nej by mal prichádzať do úvahy iba v prípade reálnej a naliehavej potreby. Toto opatrenie dopyt po knihách nijako zásadne nezvýši, tak ako ho zavedenie 19% nijako zásadne neznížilo. Jediný reálny efekt bude ten, že niektorým podnikateľom (vydavateľom a distribútorom) sa mierne zvýši daňový základ.

Ludvík Posolda: Hrubý ekonomický nezmysel, pričom jeho škodlivosť nespočíva ani tak vo fakte samom, ale jeho ideovom základe, ktorý dáva predpoklad erózie efektívneho daňového systému so všetkými nebezpečnými dôsledkami.

Igor Hurčík: Len či tie knihy budú lacnejšie?

Jozef Orgonáš: Na cenách sa to neprejaví. Likviduje to jednotný systém v daniach, to ,čo nám Európa závidí.

Peter Pažitný: Ficov "darček" intelektuálom. Minie sa účinkom hneď z dvoch dôvodov: 1) Ficova voličská základňa nečíta knihy, 2) knihy nezlacnejú a kvôli 140 mil. Sk demontujeme vynikajúci systém jednej sadzby DPH (po liekoch už druhá komodita).

Róbert Kičina: Ďalší čiastkový demolačný zásah do daňového systému. Negatíva v podobe skomplikovania daňového systému prevýšia otáznosť pozitívum nižších cien kníh.

Miroslav Siváček: Zbytočné kozmetické opatrenie, ktoré nič nerieši, ale narúša systém rovnakej sadzby DPH a komplikuje účtovné operácie a evidenciu na úrovni firiem.

OZ Vidiecky parlament: Zbytočné narušenie daňového systému. Nesociálne - ľudia, ktorí si nemohli dovoliť kupovať knihy, si ich nebudú môcť kupovať ani po zlacnení o 5%.

Mária Machová: Narušil sa princíp. Bez efektu u konečného spotrebiteľa.

Juraj Nemec: Zbytočné opatrenie bez reálneho účinku.

Adrián Ďurček: Zbytočný populizmus, ktorý neprinesie očakávaný výsledok.

Dušan Mitický: Populizmus. Opatrenie sa neodrazí v cenách.

Tomáš Dudáš: Aj keď často kupujem knihy, musím konštatovať, že ide iba o kozmetickú úpravu, ktorá má populistické korene. Každý krok, ktorý zavádza v daňovom systéme výnimky a špeciálne skupiny a komplikuje celý daňový systém, treba hodnotiť negatívne.

Aleš Michl: Proti duchu jednoduchosti rovné daně, rozmělnění systému, nové výjimky...

Luboš Vančo: Nesystémové riešenie s minimálnym dopadom.

Martin Kahanec: Nesystémové opatrenie nepodložené analýzou.

Juraj Lazový: Hodnotím ako nesystémové opatrenie z hľadiska nabúravania jednotného daňového systému. Výsledok na predajnosť kníh (ako i iných tovarov v iných prípadoch) si netrúfam hodnotiť, rád by som videl analýzu skutočných dopadov. Podpora vydávania kvalitnej literatúry sa dá pravdepodobne urobiť efektívnejšie.

Milan Velecký: Chýba mi akákoľvek logika tohto opatrenia. Pri liekoch som ju ešte videl (aspoň z pohľadu tejto vlády, aj keď som sa s ňou celkom nestotožnil), ale vôbec netuším, prečo má štát nižšou DPH podporiť napríklad vydavateľa Erotickej kuchárky.

Igor Daniš: Opatrenie môžu navrhnúť iba tí, ktorí nerozumejú knižnému trhu - výrobe, nákladom, vydávaným titulom, chýbajúcim titulom, vyprázdnenosti slovenských knižníc - ľudia s nezaujmom o literatúru a vzdelanie. Riešením je buď zavedenie nulovej sadzby DPH alebo priamou

podporu určitých oblastí knižného trhu a žánrov literatúry, napr. aj spomínanou čiastkou 137 mil. Sk.

Anonymný komentár*: Slovensko malo druhú najvyššiu sadzbu dane v tejto kategórii v rámci EÚ. S ohľadom na špecifický charakter tohto tovaru a potrebu budovania znalostnej ekonomiky považujem toto zníženie za vhodné.

Richard Ďurana: Vítam každé zníženie daňového zaťaženia (aj keď môže mať za následok vyššiu komplikovanosť v daňovom systéme), aj keď lepšie riešenie by bolo plošné zníženie DPH. Aj takéto parciálne riešenie by však malo byť sprevádzané škrtmi vo výdavkovej časti štátneho rozpočtu.

Jaroslav Vokoun: Dane majú pôsobiť aj alokačne. Opatrenie najviac pocítia tí, ktorí knihy kupujú, preto opatrenie nemá výrazný dopad na celú spoločnosť.

19. Poskytnutie vianočného príspevku pre dôchodcov aj v roku 2007 (diferencovane v závislosti od výšky dôchodku – 2 000 Sk pre poberateľov dôchodku do 3 753 Sk, 1 750 Sk pre dôchodcov s dôchodkom v pásme 3 753 Sk - 7 505 Sk a 1 500 Sk pre dôchodcov v pásme 7 506 Sk - 11 257 Sk; zvýšenie verejných výdavkov o 1,7 mld. Sk)

Primárny zdroj: Nariadenie (č. 489/2007 Z.z.) vlády SR o sumách vianočného príspevku v roku 2007

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 17.10.2007 vládou SR; účinnosť od: 31.10.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zámer opatrenia: poskytnúť vianočný príspevok na zmiernenie sociálnej situácie poberateľov starobných dôchodkov a invalidných dôchodkov, a to diferencovane podľa výšky dôchodkov

Obsah opatrenia:

- po roku 2006 po druhýkrát vyplatená zákonom stanovená štátna sociálna dávka pre poberateľov starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku, sociálneho dôchodku a výsluhového alebo invalidného výsluhového dôchodku (vojaci a policajti), ktorých dôchodok (alebo úhrn súm dôchodkov, vrátane vdovského, vdoveckého alebo sirotského dôchodku) nepresiahol 11 257 Sk
- sumy vianočného príspevku sa na rok 2007 stanovili nariadením vlády, a to diferencovane, v závislosti od výšky dôchodku, podľa rovnakého vzorca ako v roku 2006:
  - dôchodok do výšky 20% priemernej mzdy v hospodárstve SR za rok 2006 (t.j. 3 753 Sk) - vianočný príspevok 2 000 Sk (30-tisíc poberateľov)
  - dôchodok medzi 20% - 40% priemernej mzdy (t.j. 3 753 Sk - 7 505 Sk) - vianočný príspevok 1 750 Sk (300-tisíc poberateľov)
  - dôchodok medzi 40% - 60% priemernej mzdy (t.j. 7 506 Sk - 11 257 Sk) - vianočný príspevok 1 500 Sk (700-tisíc poberateľov)
- v novembri novelizovaný zákon o poskytovaní vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku umožnil výplatu príspevkov buď v decembri alebo v januári (doteraz len v decembri)
- výplata vianočného príspevku Sociálnou poisťovňou bola nakoniec v termíne decembrovej výplaty dôchodkov, hoci sa pôvodne uvažovalo s vyplatením príspevku v januári kvôli plneniu maastrichtských kritérií
- zvýšenie výdavkov štátneho rozpočtu o približne 1,7 mld. Sk

Hlasy protagonistov v médiách:

- po roku 2006 sa na vianočný príspevok penzistom podarilo nájsť dostatok peňazí aj v roku 2007, čo vyvracia názory, že pôjde o ad hoc príspevok, ktorý sa už nebude opakovať v ďalších rokoch, hoci s ním zákon ráta
- vianočný príspevok pre dôchodcov je prejavom solidarity a napomôže zmierniť nerovnosti v dôchodkoch a ťažkú sociálnu situáciu niektorých penzistov
- nárok na vianočný príspevok má viac ľudí ako v roku 2006, keďže sa odvíja od percentuálneho podielu z výšky priemernej mzdy, a tá rastie rýchlejšie ako dôchodky (strop pre nárok na príspevok sa oproti roku 2006 zvýšil o 892 Sk)
- príspevok sa vyplatil pred Vianocami, a nie až v januári

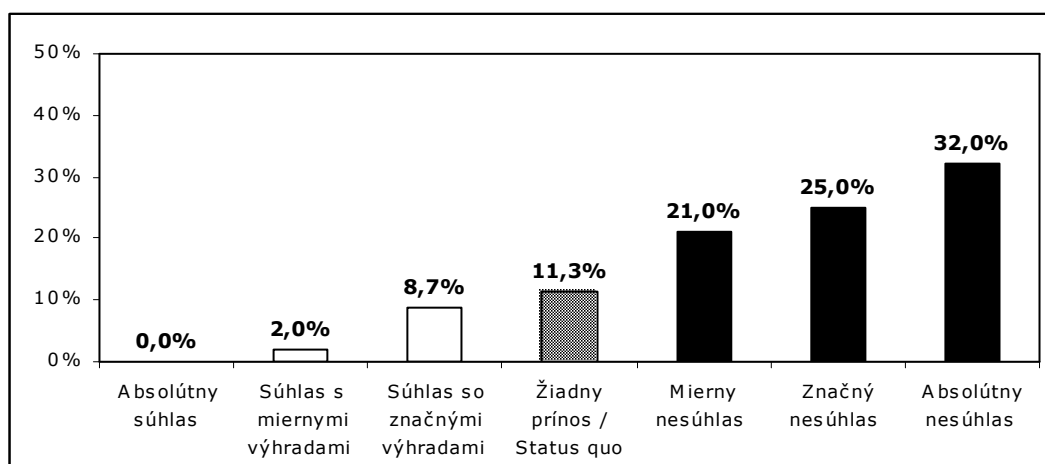
Hlasy oponentov v médiách:

- nesystémová populistická sociálna dávka, ktorá pomáha nie najohrozenejšej sociálnej skupine v SR (tou sú mladé rodiny s deťmi)

* Respondent si neželal byť menovaný.

- vysoké výdavky štátneho rozpočtu neprispievajú ku plneniu kritérií na zavedenie eura
- ďalšia administratívna záťaž pre Sociálnu poisťovňu
- vianočný príspevok zohľadňuje životnú situáciu dôchodcov v malej miere, pretože ho dostane výrazná väčšina penzistov, a nie len tí, ktorí ho potrebujú - účinnejšie by bolo prepočítať dôchodky a zabezpečiť trvalú úpravu najnižších penzií
- neetické a nesociálne opatrenie, keďže na vianočné príspevky dôchodcom, ktorí môžu ešte aj pacovať, sa skladajú aj mnohí zamestnanci, ktorí sú v horšej sociálnej situácii (maximálny dôchodok oprávňujúci poberanie príspevku (11 257 Sk), ktorý zodpovedá približne hrubej mzde vo výške 14-tis. Sk, je vyšší, ako bola napr. priemerná mzda nízkokvalifikovaných zamestnancov v niektorých odvetviach a v niektorých chudobnejších regiónoch Slovenska)
- príspevok dostanú aj tí dôchodcovia, ktorí ešte pracujú, pričom je jedno, koľko zarábajú (ide najmä o relatívne mladých ľudí v predčasnom alebo výsluhovom dôchodku)
- príspevok sa mal lineárne znižovať s rastúcim dôchodkom, a nie skokovito podľa pásiem (penzista s o 1 Sk vyšším dôchodkom už môže mať nižší príspevok, alebo naň už nemusí mať vôbec nárok)
- deformácia dôchodkového systému, pretože sa potláča prirodzený poistný a zásluhový charakter

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Richard Ďurana: Nesystémový a neadresný spôsob riešenia nezávideniahodnej situácie mnohých dôchodcov. Deformuje solidaritu v sociálnom systéme, pretože príspevky sa vyplácajú všetkým dôchodcom iba na základe aktuálnej výšky dôchodku pri úplnej ignorancii majetkového statusu dôchodcu. Príspevok 1 500 Sk dostane aj dôchodca s príjmom 11 257 Sk. Mediánová čistá mzda (to je výška mzdy, pri ktorej polovica pracujúcich zarába viac a polovica menej) predstavovala prednedávnom zhruba 12 700 Sk. Rozdiel v nároku na vianočnú podporu medzi dôchodcom, ktorý ju dostane a priemerným pracujúcim, ktorý okrem seba pravdepodobne živí aj rodinu, je len 1 481 Sk v príjmoch. Lepšie riešenie je zvýšenie kúpnej sily súčasných dôchodkov formou celoplošného zníženia dane z pridanej hodnoty. Takéto opatrenie síce dôchodcom príjem nominálne nezvýši, ale môže im pomôcť výrazne znížiť výdavky a teda ušetriť.

Luboš Vagač: Zaujímavé, že na tieto príspevky sa dôchodcom skladajú aj pracujúci ľudia, ktorých mesačná mzda je nižšia ako limit na poskytnutie vianočného príspevku. Je to populistické gesto k obyvateľstvu, ktoré nepatrí medzi sociálne najohrozenejšie skupiny.

Peter Pažitný: Bezuzdný populizmus. Chudobou nie sú primárne ohrození dôchodcovia, ale viaceré rodiny žijúce len s jedným rodičom.

Miroslav Siváček: Marketingové opatrenie. Prečo nie mladé rodiny, zdravotníctvo, študenti, hendikepovaní občania?

Juraj Lazový: Ide o nesystémové a zjavne marketingové opatrenie, určite populárne medzi dôchodcami.

Ludvík Posolda: Dosah viac politický ako sociálny, pričom tu už ide o cieľavedomú orientáciu na tú "správnu" voličskú skupinu.

Dušan Mitický: Populizmus.

Igor Daniš: Nebezpečný populistický nezmysel. Kupovanie volebných preferencií.

Róbert Kičina: Ide o populistické rozdávanie vianočných balíčkov. Keď na to máme, zvýšme dôchodky aj o 5-tisíc korún mesačne. Keď na to nemáme a je jasné že ani mať nebudeme, tak sa netvárame, že na to máme!

Jozef Orgonáš: Vláda nezarobila, len rozhadzuje.

Juraj Nemec: Vianočné príspevky sa poskytujú aj v iných krajinách, ale nepokladám ich za vhodný nástroj sociálnej politiky. V tomto prípade ide znovu skôr o kupovanie voličov.

Tomáš Dudáš: Ide o opatrenie, ktoré sa opakuje z minulého roku a ako aj vtedy, aj teraz možno konštatovať, že ide o nesystémové opatrenie, ktoré nerieši situáciu dôchodcov a slúži len o udržanie preferencií vládnych strán.

OZ Vidiecky parlament: Nesystémové, populistické a sociálne nespravodlivé. Príspevok by nemali dostávať pracujúci dôchodcovia, ale len nižšie sociálne kategórie.

Igor Hurčík: Nesystémové.

Luboš Vančo: Nesystémové riešenie.

Adrián Ďurček: Nesystémové riešenie.

Radoslav Procházka: Predstava, že by sa toto nesystémové a svojmu deklarovanému účelu nijako neslúžiace opatrenie dalo považovať za prejav solidarity a efektívnej sociálnej pomoci, je pre mňa na hranici uveriteľnosti. Akékoľvek dávky, ktoré štát môže kedykoľvek priznať, vziať, zmeniť a podobne, len posilňujú závislosť od neho a vytvárajú falošný dojem, že štát ako taký dobroprajný panovník má svoj ľud, na ktorom mu záleží a pomáha mu. V skutočnosti tým byrokracia len potencuje vlastnú nepostrádateľnosť a plazivú všadeprítomnosť, bezhlavo rozdávaúc vždy iba z cudzieho, keďže svoje, skutočne svoje, štát ani nemá.

Milan Velecký: Opatrný nesúhlas. Pridať dôchodcom áno, ale rovnomerne počas roka, a nie navyše príspevkom (už len kvôli administratívnym nákladom na jeho distribúciu). Ja byť dôchodcom, tak sa urazím, že ma vláda podceňuje. Dôchodcovia majú rozum a na Vianoce si sami našetria (aj tak majú darčeky nakúpené skôr ako v decembri). Iste, v zamestnaní je 13. a ďalší plat bežný, ale to je predsa jeden z nástrojov na motiváciu zamestnancov (podieľanie sa na úspechu firmy). Vláda Roberta Fica spravila z dôchodcov "zamestnancov štátu". K štátu sa správa ako k firme - chce, aby "ich" zamestnanci boli spokojní, tak im vyplatí odmeny. Ale to je omyl, štát nie je firma. Štát sme si "založili" práve na plnenie úloh, ktoré nechceme plniť svojim podnikaním, svojou ekonomickou aktivitou.

20. Obnovenie 9 okresných súdov zrušených optimalizáciou súdnej sústavy v roku 2005 (novela zákona o sídlach a obvodoch súdov SR)

Primárny zdroj: Novela (č. 511/2007 Z.z.) zákona (č. 371/2004 Z.z.) o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 23.10.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo spravodlivosti SR

Zámer opatrenia: vytvoriť všetky predpoklady a podmienky pre efektívne fungovanie súdnictva v SR a zabezpečiť ústavou garantované práva na prejednanie vecí bez zbytočných prieťahov a práva na súdnu a inú právnu ochranu

Obsah opatrenia:

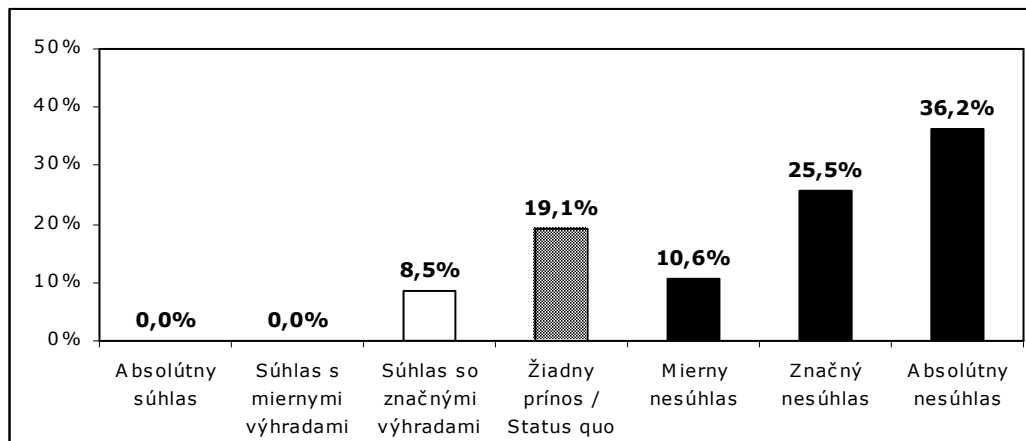
- obnovenie 9 z 10 okresných súdov od 1.1.2008, ktoré boli k 1.1.2005 v rámci optimalizácie súdnej sústavy SR za predošlej vlády zlúčené s inými súdmi a zrušené: okresné sudy v Malackách, Pezinku, Piešťanoch, Skalici, Bánovciach nad Bebravou, Novom Meste nad Váhom, Námestove, Revúcej a Partizánskom (posledné dva menované sudy vláda nenavrhovala obnoviť, poslanci NR SR ich však zaradili do sústavy súdov)
- zrušený zostal len okresný súd v Šali; momentálne je teda v SR 54 okresných súdov
- na (vládou navrhovaných 7) obnovených súdoch by malo pôsobiť 262 pracovníkov a 57 sudcov, ktorí budú presunutí z iných súdov
- obnovenie (vládou navrhovaných 7) okresných súdov by malo negatívny dopad na verejné financie vo výške viac ako 268 mil. Sk do roku 2010

Hlasy proponentov v médiách:

- nové sudy budú dostupnejšie občanom, ktorí tak budú musieť menej cestovať a vďaka nižším nákladom budú mať väčšiu motiváciu dovoliť sa spravodlivosti
- skrátenie súdnych procesov, pretože nebudú prieťahy kvôli ľuďom, ktorí kvôli vzdialenosti a nákladom nechodili na pojednávania
- spoločenská požiadavka na obnovenie niektorých okresných súdov zaznievala unisono zo strany územnej samosprávy v takmer všetkých regiónoch, kde zrušené sudy predtým pôsobili
- zlúčené sudy boli príliš zaťažené, čo znemožňovalo ich efektívnu prácu a odkladalo niektoré prípady; sudcovia, ktorí popri nových kauzách dedia aj mnoho starých, ktoré nemôžu zvládnuť, sú preťažení, a preto konajú pod príliš veľkým tlakom

Hlasy oponentov v médiách:

- obnovenie 9 okresných súdov a prokuratúr si vyžiada na najbližšie 3 roky približne 300-400 mil. Sk, ktoré na to neboli v štátnom rozpočte vyčlenené
- Generálna prokuratúra (GP) SR, ktorá musí pri každom obnovenom okresnom súde zriadiť svoj úrad – okresnú prokuratúru, nemala na to dostatok peňazí ani ľudí
- Najvyšší súd SR a GP SR spochybnili obnovenie niektorých súdov s tým, že neprinesú zefektívnenie výkonu súdnej činnosti
- zrušené sudy boli neefektívne, bolo tam viac súdnych prietahov ako na väčších súdoch a malý počet sudcov neumožňoval ich špecializáciu, pričom menšie sudy sú menej odolné voči regionálnym väzbám, voči miestnej korupcii
- zriadenie okresných súdov nejde v ústrety občanom, ale miestnym elitám - primátorom, prednostom a úradníkom
- občania nejazdia na sudy pravidelne, ale párkrát za život, a preto je pre nich kľúčová skôr promptnosť a kvalita vyriešenia sporu, a nie pár kilometrov, resp. minút cestovania navyše – napr. obnovený súd v Partizánskom sa nachádza len 20 km od Topolčian a Bánoviec nad Bebravou, kde sú tiež okresné sudy
- lepšia dostupnosť súdov občanom by sa dala dosiahnuť prijatím ustanovenia, že by sa súdne konanie mohlo riešiť aj na inom mieste ako v sídle súdu
- obnovením niektorých zo zrušených súdov sa výkon súdnej moci nezefektívni, keďže menšia vzdialenosť súdu od občana nezvyšuje automaticky efektívnosť – napríklad spor o nehnuteľnosť rieši súd v blízkosti jej adresy, nie bydliska žalobcu, t.j. pre miestnu príslušnosť súdu je relevantná povaha sporu
- presun živých prípadov a sudcov medzi jednotlivými súdmi spôsobí dočasné zníženie efektivity aj spomalenie výkonu súdov, navyše každý zo sudcov musí s preložením na nový súd súhlasiť, čo môže spôsobiť nedostatok sudcov na nových súdoch a tlak na zvýšenie počtu sudcov
- Slovensko už dnes patrí ku krajinám s najvyšším počtom sudcov na 100 000 obyvateľov, zvýšenie ich počtu by systém ešte viac zneefektívnilo (v roku 2007 pôsobilo v SR 1256 sudcov)

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Róbert Kičina: Hlúposť - v SR máme tretiu najvyššiu koncentráciu sudcov na 100-tisíc obyvateľov. Nepotrebujeme viac súdov alebo sudcov. Potrebujeme, aby rozhodli čo najskôr a spravodlivo, tzn. potrebujeme hodnotiť efektívnosť ich práce, odhaľovať a trestať korupciu a nekompetentnosť na súdoch.

Eugen Jurzyca: Budovy obnovených súdov a ich zariadenie odčerpajú zdroje, ktoré by sa dali efektívnejšie použiť v boji proti korupcii.

OZ Viediecky parlament: Lepšie by bolo stanoviť lehoty na vynesenie rozsudku. Zlé súdnictvo a korupcia sú najzávažnejšie dôvody nefunkčnej demokracie od roku 1989. Bolo by treba bližšie skúmať prečo sa obnoví práve týchto 9 súdov.

Jaroslav Vokoun: Na toto sme experti - vytvárať inštitúcie. A to, či ľudia v inštitúcii naplňajú očakávania, to si nikto nevšíma.

Milan Velecký: A keby bol súd v každom (okresnom) meste, tak sa vymožitelnosť práva zvýši? Pridaním maličkých súdov sa situácia nezlepší.

Miroslav Siváček: Vymožitelnosť práva sa rozšírením počtu súdov nezmení.

Juraj Lazový: Nemyslím, že obnovením 9 okresných súdov sa zlepší a zefektívni súdnictvo. Opäť ide o prípad, kde hlavným motívom je pravdepodobne skutočnosť, že o redukcii súdov rozhodla predchádzajúca vláda.

Pavol Žilinčík: Toto opatrenie javí všetky znaky likvidácie predchádzajúcej reformy, nič viac.

Mária Machová: Za morálny hazard považujem systém "hojdačky" v hľadaní optimalizácie súdnej sústavy.

Ludvík Posolda: Protismerné riešenie v zámere znižovať byrokráciu, opatrenie pomôže viac politickým záujmom ako občanom. Už riešenie atomizovať malú krajinu, akou je SR, na veľký počet samosprávnych krajov a okresov v minulom desaťročí, bolo veľmi drahým a vyložene politicko-mocenským riešením.

Jozef Orgonáš: Možno to pomôže niekoľkým ľuďom, ktorí budú menej cestovať, inak je to ale tragické, nesystémové a veľmi nákladné riešenie. Populistické.

Adrián Ďurček: Nesystémové.

Juraj Nemec: Teoreticky by mohlo ísť o priblíženie služby občanovi, nikto však nekvantifikoval efektívnosť.

Igor Daniš: Vláda robí niekedy aj dobré opatrenia.

21. Znovuzavedenie povinných odporúčacích lístkov od všeobecného lekára ako podmienky pre vyšetrenie u špecialistu a obnovenie zdravotných obvodov (rajónov) pri ponechaní slobodnej voľby lekára (novela zákona o zdravotnej starostlivosti)

Primárny zdroj: Novela (č. 662/2007 Z.z.) zákona (č. 576/2004 Z.z.) o zdravotnej starostlivosti a službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 6.12.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008 (rajonizácia od 31.3.2008)

Navrhovateľ: Ministerstvo zdravotníctva (MZ) SR

Zámer opatrenia: prispieť k zabezpečeniu zvýšenej úrovne poskytovania zdravotnej starostlivosti; zabezpečiť, aby mal každý občan naplnené právo na dostupnosť ambulantnej zdravotnej starostlivosti

Obsah opatrenia:

- špecializovaná ambulantná starostlivosť uhrádzaná zo zdrojov verejného zdravotného poistenia (v pôvodnom návrhu MZ SR figurovala aj zdravotná starostlivosť neuhrádzaná z verejných zdrojov) sa môže od januára 2008 poskytovať len na základe odporúčania všeobecného lekára
- odporúčacie lístky (tzv. výmenné lístky) od praktického lekára sa nevyžadujú pri akútnych stavoch - do 24 hodín od vzniku úrazu alebo inej náhlej zmeny zdravotného stavu, v prípade dispenzarizácie (aktívne a systematické sledovanie zdravotného stavu osoby, u ktorej je predpoklad zhoršovania zdravotného stavu, jej vyšetrenie a liečba - napr. onkologickí pacienti, chronicky chorí (diabetici, alergici a pod.)) a pri návšteve stomatóloga, gynekológa a pediatra
- odporúčacie lístky od všeobecného lekára nie je podľa MZ SR treba ani pri následných kontrolách súvisiacich s liečením tej istej diagnózy, resp. keď špecialista pošle pacienta v súvislosti s tým istým ochorením na ďalšie vyšetrenia k inému špecialistovi (inštitút HPI však upozornil, že tento "ministerský výklad" ide nad rámec zákona)
- ak nebude mať lekár - špecialista počet ošetrovaných pacientov krytý dostatočným počtom výmenných lístkov, zdravotná poisťovňa tieto výkony nemusí preplatiť a lekárovi môže navyše hroziť polmiliónová pokuta
- od apríla 2008 obnovené zdravotné obvody (tzv. rajóny) pre všeobecných lekárov pre dospelých, dorast a deti, gynekológov a zubných lekárov; rajonizácia sa netýka nemocníc
- obvodný lekár nebude môcť odmietnuť pacienta s trvalým alebo prechodným bydliskom v jeho rajóne, aj keby tým mal prekročiť svoje únosné pracovné zaťaženie (doteraz mohol v takom prípade pacienta odmietnuť), pričom však naďalej zostáva zachovaná slobodná voľba praktického lekára z akéhokoľvek obvodu
- teritoriálne vymedzenie lekárskeho obvodu určia vyššie územné celky (VÚC) v spolupráci s MZ SR

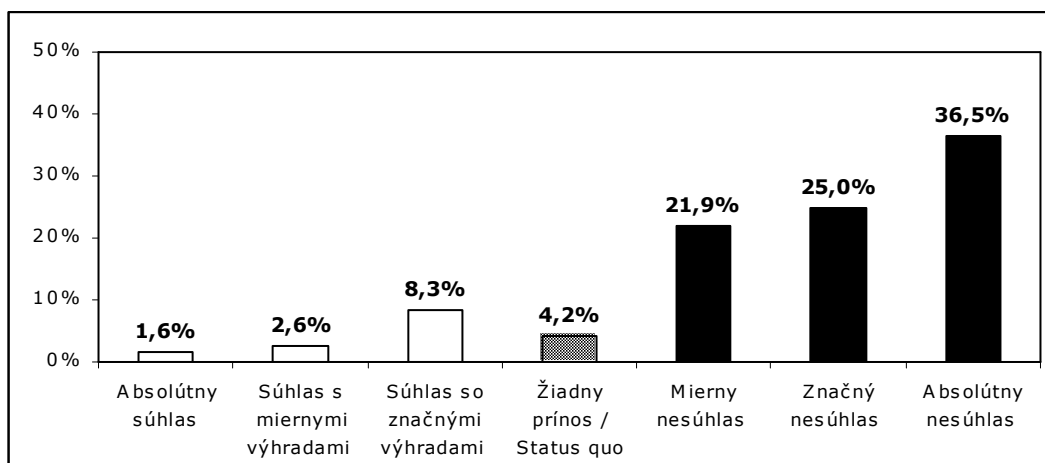
Hlasy proponentov v médiách:

- cieľom odporúčacích lístkov je lepší manažment pacienta, aby mal všeobecný lekár prehľad o komplexnom zdravotnom stave a o liečbe svojho pacienta, aby liečbu koordinoval, a aby pacienti neabsolvovali u rôznych špecialistov opakovane rovnaké vyšetrenia, ktoré sú často nákladné - preto by mal tento krok priniesť aj efekt úspory verejných zdrojov

- pacienti chcú niekedy navštíviť špecialistu zbytočne, nie vždy vedia posúdiť nevyhnutnosť takéhoto vyšetrenia - približne 60%-80% všetkých zdravotných problémov pacienta dokáže vyriešiť všeobecný lekár vo svojej ambulancii svojimi vedomosťami a zručnosťami
- riešenie zhoršenej situácie v čakárňach je len vecou zlepšenia organizácie práce
- rajonizáciou sa nemení slobodná voľba lekára, takže toto opatrenie nebude znamenať pre občana žiadny diktát, naopak, bude preňho pozitívom, pretože zabezpečí, aby ho lekár vo svojom obvode nemohol odmietnuť vyšetriť, a tým sa naplní právo každého na dostupnosť ambulantnej zdravotnej starostlivosti – ocenia to najmä dôchodcovia a ľudia mimo domova
- doterajšia situácia, kedy pacienti chodili k svojmu všeobecnému lekárovi aj z miest vzdialených viac ako 50 km, pričom mali ambulanciu praktického lekára vo vedľajšom dome, sa nedala považovať za fungujúcu primárnu starostlivosť
- prijaté zmeny podporujú efektívne využitie disponibilných zdrojov verejného zdravotného poistenia, a keďže aj v ostatných európskych krajinách sa dospelo k preferovaniu systémov založených na primárnej starostlivosti možno tvrdiť, že súčasné zmeny v slovenskom zdravotníctve rešpektujú tieto najnovšie trendy a skúsenosti

Hlasy oponentov v médiách:

- povinné odporúčacie lístky budú mať nepriaznivý dopad na pacienta - zníži sa kvalita poskytovania zdravotnej starostlivosti a dostupnosť špecializovanej zdravotnej starostlivosti pre obvyčajného občana a vytvára sa priestor pre nelegálne platby umožňujúce ľahké získanie odporúčania, resp. obídenie tejto povinnosti (najjednoduchšie bude deklarovať akútne zhoršenie zdravotného stavu)
- namiesto v jednej čakárni budú musieť teraz pacienti čakať až v dvoch – pacient napríklad s problémami s kĺbom sa tak najmä počas chrípkovej epidémie bude vystavovať zbytočnému riziku infekčnej nákazy v čakárni praktického lekára, čo môže v konečnom dôsledku viesť k celkovému zvýšeniu, a nie k plánovanému zníženiu nákladov na zdravotnú starostlivosť, nehovoriac o stratenom čase, ktorý mohol pacient využiť oveľa efektívnejšie ako čakaním v čakárňach rôznych lekárov
- riziko umelého navýšovania preskripcie liekov a objemu výkonov špecialistov – ak si už pacient horko-ťažko vystojí dlhú radu u svojho všeobecného lekára, bude už vyžadovať aj predpísanie liekov do zásoby a pre istotu aj výmenné lístky k ostatným špecialistom
- lepším spôsobom, ako eliminovať dopyt verejnosti po zdravotníckych službách, by bolo znovuzavedenie 20-korunáčok, resp. stanovenie sociálne primeranej finančnej spoluúčasti pacienta pri hradení nákladov za svoju liečbu
- aj keď má pacient u svojho očného lekára zdravotnú kartu, nemôže si bez odporúčania všeobecného lekára prísť dať napr. premerať hodnoty dioptrií
- šikanovanie pacientov - mnohí majú svojho alebo obvodového praktického lekára aj desiatky kilometrov vzdialeného, a tak musia so zdravotným problémom, keď sa necítia dobre, najprv cestovať na jeden koniec okresu a potom absolvovať cestu k špecialistovi na opačný - vystavovanie sa riziku následkov z neposkytnutia včasnej a primeranej zdravotnej starostlivosti, pričom niektorých pacientov takáto komplikovaná procedúra aj odradí od návštevy lekára a ich zdravotný stav sa tak ešte viac zhorší a náklady na liečbu vzrastú
- zbytočný nápor na ordinácie praktických lekárov a zvýšenie ich administratívnej záťaže, čím sa skracuje čas, ktorý môže lekár venovať na ošetrovanie ďalších pacientov, ktorí by napríklad nepotrebovali ísť k špecialistovi
- ak chcelo MZ SR, aby boli návštevy odborných lekárov lepšie monitorované, a aby neboli všeobecní lekári opomínaní tak, že nedostávajú informáciu o výsledku odborného vyšetrenia, malo sa to vyriešiť zavedením informačného systému a vymáhaním dodržiavania platného zákonného ustanovenia stanovujúceho povinnosť špecialistu poslať lekársku správu na vedomie všeobecnému lekárovi
- špecialisti nepovažovali doterajší systém ako problematický - slovenský zdravotnícky systém tradične uprednostňoval úzku špecializáciu lekárov, všeobecní sa venovali najmä bežným zdravotným ťažkostiam
- obnovením rajonizácie sa môže niektorým pacientom, ktorí majú svojho praktického lekára mimo svojho obvodu, paradoxne zhoršiť dostupnosť primárnej zdravotnej starostlivosti, keďže títo lekári nebudú môcť odmietnuť pacientov, ktorí bývajú v jeho rajóne, a ak ich bude veľa, tak lekár bude musieť odmietnuť svojich "mimorajónových" pacientov, aby predišiel preťaženiu
- v novele chýbajú akékoľvek pravidlá na určovanie zdravotných obvodov - môže sa stať, že stanovenie obvodov bude na ľubovôli VÚC, a že niektoré obvody, pod ktoré spadajú napríklad rómske osady, napokon vôbec nebudú mať svojho lekára, alebo že niektorí lekári budú mať rajón úplne mimo svojej ambulancie
- hrozí, že bez jasných pravidiel bude politika rajonizácie objektom korupcie - napríklad vtedy, keď VÚC bude rozhodovať o pridelení rajónov novým lekárom

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Miroslav Siváček: Absencia akejkoľvek stratégie alebo čo i len konzistentného názoru na smerovanie zdravotníctva plodí chaotické rozhodnutia, ktoré nikomu nič neprinesú, ale dokážu poriadne zneprijemniť život. Pacientom i lekárom.

Radoslav Procházka: Týmto návrhom minister zdravotníctva osvedčil svoj "mimoriadny dar" triafať klinec po hlavičke a riešiť problémy zdravotníctva tam, kde naozaj sú. "Príjemné zážitky" pacientov z uplatňovania tohto opatrenia už prekoná hádam len ich dobrý pocit, že peniaze z ich odvodov sa "vracajú do systému".

Peter Pažitný: Vlastný gól ministra Valentoviča. Znamená byrokraciou pre lekárov a šikanovanie pre pacientov. Predpokladám, že do konca roka 2008 budú odporúčacie lístky minulosťou.

Jozef Orgonáš: A čo je pacient poskok ministerstva zdravotníctva?

Ludvík Posolda: Byrokracia a šikanovanie občana. Pravdepodobne aj pokus "umravniť tých nesprávnych".

Igor Daniš: Socialistickej vláde prílišná sloboda občana a lekárov prirodzene vadila. Bez šikany ani vládnutie nechutí.

Róbert Kičina: Zbytočná byrokracia pre obyvateľstvo, nadmerný dopyt po zdravotnej starostlivosti by sa mal riešiť ináč (poplatky, príplatky a pod., nehovoriac o stanovení základného balíka zdravotnej starostlivosti hradenej z verejného zdravotného poistenia).

Igor Hurčík: Cesta naspäť.

Eugen Jurzyca: Dvadsaťkorunáčky prispôbovali dopyt ponuke efektívnejšie.

Martin Kahanec: Po zrušení "dvadsaťkorunáčok", ktoré bolo mierne negatívne, je toto nedokonalou ale predsa záplatou. Rajóny môžu napomôcť chrániť marginalizované skupiny obyvateľstva pred diskrimináciou.

Tomáš Dudáš: Kým o zavedení povinných odporúčacích lístkov možno diskutovať, obnovenie zdravotných rajónov vidím ako atavizmus pri zachovaní slobodnej voľby lekára.

Richard Ďurana: Opatrenie zvyšuje časové i finančné náklady pacientov. Hodina v čakárni u lekára stojí pracujúceho 6-krát viac ako zrušený 20 Sk poplatok, ktorý po zavedení významne prispel k redukcii počtu návštev u lekára.

OZ Viediecky parlament: Odporúčacie lístky zvyšujú záťaž pacientov i lekárov, u viedieckych pacientov zvyšujú náklady na cestovanie. Manažment pacienta (aby mal všeobecný lekár prehľad o komplexnom zdravotnom stave a o liečbe svojho pacienta, aby liečbu koordinoval) možno dnes zabezpečiť pomocou informačných a komunikačných technológií. Nosenie lekárskeho správy pacientom patrí do predminulého storočia. Možno by pomohol kurz počítačovej gramotnosti pre pracovníkov ministerstva zdravotníctva. Rajonizácia je krokom späť - krátkozrakosť zavádza hranice medzi lekárskeymi obvodmi, keď Schengen ruší hranice medzi štátmi. Nesociálne opatrenie - kto má dosť peňazí, obíde sa aj bez výmenného lístka.

Dušan Mitický: Byrokratické opatrenie spochybňuje odbornosť lekárov a podporuje korupciu.

Juraj Nemec: Vo väčšine krajín táto povinnosť odporúčenia k špecialistovi funguje a má svoje opodstatnenie (všeobecný lekár by mal poznať svojich pacientov a mal by fungovať ako "gate-keeper"). Chyba je, že sa uzavrel priamy kanál špecialista-špecialista a možno aj pľúši zúžený okruh špecialistov, kde nie je potrebné odporúčenie.

Milan Velecký: Súhlas s jednou výhradou. Pravdepodobne sa zabudlo na to, čo kedysi už fungovalo. K niektorým špecialistom (sexuológ, psychiater a pod.) by malo byť možné chodiť aj bez odporúčania praktického lekára. Ale inak súhlasím. Ak štát prostredníctvom povinného verejného poistenia hradí náklady na poskytovanú starostlivosť, má právo stanovovať aj jej rozsah a podmienky. Jednou z takých legitímnych podmienok sú odporúčacie lístky. To fakt necháme na samotného pacienta, aby on rozhodol, či jeho liečbu bolesti hlavy budeme platiť praktickému lekárovi, očnému lekárovi, neurológovi, neurochirurgovi...? To je finančné hľadisko - praktický lekár je ako "strážca brány". Dokonca si viem predstaviť prvky fondového hospodárenia (praktický lekár bude zainteresovaný napríklad na výkonoch v rámci spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek, možno sčasti aj špecialistov - ale to je náročný a dlhodobý projekt). Okrem finančného je tu aj medicínsky efekt - bolesť hlavy, poruchy videnia môžu byť príznakom vážnych ochorení (napríklad srdcovo-cievneho charakteru). Pacient vo vyššom veku dvojmo vidí a chce ísť k očnému po okuliare. Ale aj v jeho záujem je, aby ho najskôr videl jeho praktický lekár a vylúčil iné ochorenie (krvný tlak, EKG, iné vyšetrenie).

Juraj Lazový: Neviem posúdiť dosah opatrenia na zvýšenie efektívnosti systému. Osobne s nim nesúhlasím. Chýbala mi väčšia odborná diskusia k problematike, čo je ale všeobecný problém mnohých ministerstiev k predkladaným návrhom zmien a zákonov.

22. Zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu pre platenie poistného na sociálne poistenie z 3-násobku na 4-násobok priemernej mzdy v hospodárstve; zvýšenie odvodov pre pracujúcich dôchodcov a invalidov (odhadované celkové zvýšenie odvodového zaťaženia - vyše 2 mld. Sk; novela zákona o sociálnom poistení)

Primárny zdroj: Novela (č. 555/2007 Z.z.) zákona (č. 461/2003 Z.z.) o sociálnom poistení

Stav opatrenia v legislatívnom procese: po prezidentskom vete opätovne schválené 27.11.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVR) SR

Zámer opatrenia: prijať opatrenia, ktoré budú pôsobiť na zabezpečenie finančnej stability priebežne financovaného systému sociálneho zabezpečenia; prispieť k zreformovaniu systému dôchodkového poistenia (I. pilier) s cieľom dosiahnuť vytvorenie spravodlivého dôchodkového systému, ktorý bude udržateľný a financovateľný v meniacich sa ekonomických podmienkach s väčšou mierou solidarity

Obsah opatrenia:

- do 31.12.2007 bol maximálny vymeriavací základ pre dôchodkové poistenie (starobné a invalidné), poistenie v nezamestnanosti a poistné do rezervného fondu solidarity (pozn. zamestnanec neplatí odvod do rezervného fondu) rovný 3-násobku priemernej mzdy v hospodárstve, od 1.1.2008 sa maximálne vymeriavacie základy týchto druhov poistného zvýšili na 4-násobok priemernej mzdy v ekonomike (pôvodný návrh uvažoval o úplnom zrušení maximálnych vymeriavacích základov)
- maximálne vymeriavacie základy pre ostatné druhy sociálneho poistenia (t.j. nemocenské a garančné) sa nezvýšili
- v prvom polroku 2008 bude zvýšený maximálny vymeriavací základ rovný 4-násobku priemernej mzdy za rok 2006, teda $4 \times 18\,761 \text{ Sk} = 75\,044 \text{ Sk}$ (pred zvýšením by to bolo 56 283 Sk); v druhom polroku 2008 bude rovný 4-násobku priemernej mzdy za rok 2007
- kvôli zvýšenému maximálnemu vymeriavaciemu základu bude maximálna suma poistného mesačne vyššia o 5 770 Sk, čo predstavuje ročne o vyše 69-tisíc Sk vyššie odvody
- podľa Sociálnej poisťovne (SP) sa zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu bude týkať približne 48-tisíc poistencov, pričom to povedie k zvýšeniu príjmov SP v rokoch 2008-2011 o 1,6-1,8 mld. Sk ročne (podľa kritikov sa však zvýšenie stropu odvodov netýka len ľudí, ktorí danú hranicu príjmu prekračujú pravidelne, každý mesiac, ale tiež ľudí, ktorí dostávajú zvýšenú mzdu vo forme koncoročných odmien a podobných bonusov raz alebo viackrát do roka, a teda ich príjem stanovenú hranicu prekročí jednorazovo – vtedy by sa opatrenie mohlo týkať okolo 100-tisíc ľudí)
- povinné nemocenské poistenie sa bude opätovne vzťahovať aj na poberateľov starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a plného invalidného dôchodku, ktorí vykonávajú zárobkovú činnosť - odhadovaný počet dotknutých osôb - 71-tisíc; zlepšenie bilancie SP v rokoch 2008-2011 o 200-300 mil. Sk ročne
- povinné platenie poistného na invalidné poistenie aj zo strany plných invalidov, ktorí vykonávajú zárobkovú činnosť - odhadovaný počet dotknutých osôb - 9-tisíc; zvýšenie príjmov SP v rokoch 2008-2011 o 65-80 mil. Sk ročne

- doktorandi v dennej forme štúdia už nebudú povinne sociálne poistení, a teda vysoké školy už nebudú musieť za nich ako zamestnancov platiť odvody do SP (ak budú chcieť doktorandi vstúpiť, resp. zostať v II. pilieri dôchodkového zabezpečenia, budú sa musieť registrovať ako dobrovoľní platcovia poistného) - odhadovaný počet dotknutých osôb – 3,5-tisíc; zníženie príjmov SP, resp. zníženie výdavkov Ministerstva školstva SR v rokoch 2008-2011 o približne 200 mil. Sk ročne
- osoby podnikajúce podľa osobitných predpisov - advokáti, notári, znalci, tlmočníci, súkromní lekári, daňoví poradcovia, audítori, poisťovací agenti atď., ktorí podnikajú popri zamestnaní, budú mať zvýhodnený režim pri platení odvodov - ich vymeriavací základ už nebude musieť byť najmenej vo výške zákonom stanoveného minimálneho základu - odhadovaný počet dotknutých osôb – 2,7-tisíc; zníženie príjmov SP v rokoch 2008-2011 o 60-70 mil. Sk ročne
- celkový vplyv novely zákona o sociálnom poistení z hľadiska platenia poistného a daní predstavuje podľa SP zvýšenie odvodového a daňového zaťaženia občanov a firiem v rokoch 2008-2011 o 1,7-2,0 mld. Sk ročne

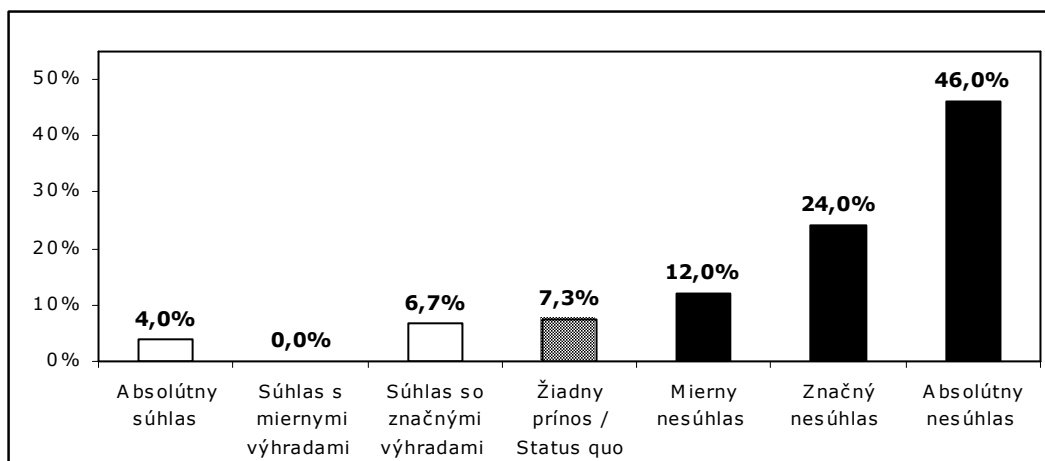
Hlasý proponentov v médiách:

- opatrenie zvýši solidaritu vyšších príjmových skupín – bohatí budú viac prispievať chudobným, a tým sa zmenšia i rozdiely medzi príjmami
- zvýšia sa príjmy Sociálnej poisťovne, čo bude smerovať k väčšej stabilite priebežne financovaného dôchodkového systému

Hlasý oponentov v médiách:

- odvody, ktoré sa budú platiť zo sumy presahujúcej 3-násobok priemernej mzdy, sa nepremietnu do zvýšenia dôchodku z I. piliera, nemocenskej dávky alebo dávky v nezamestnanosti - nespravodlivý systém, ktorý bude motivovať ľudí nájsť si spôsob, ako sa vyhnúť plateniu odvodov do SP (napr. vyplácaním podielov na zisku, ktoré nie sú zaťažené odvodmi)
- opatrenie neprinesie do dôchodkového systému viac solidarity, akurát spraví už teraz zložitý systém ešte zložitejším a navyše občania a podnikatelia sa nebudú skladať na dôchodky v solidárnom I. pilieri, ale na byrokratický aparát SP, keďže 900 mil. Sk ročne pohltí navyše na svoj chod (dočasné zvýšenie správneho fondu SP z 2,9% na 3,5% z objemu vybraného poistného)
- zvýšenie odvodov spôsobí nižší rast čistých príjmov všetkých zamestnancov, výrazne zvýši náklady zamestnávateľov a bude nútiť vysokokvalifikovaných odborníkov k odchodu do zahraničia, pričom môže vytvárať tlak i na rast spotrebiteľských cien
- čisté príjmy plných invalidov sa znížia - invalidi sú skupinou občanov, ktorú novela zákona o sociálnom poistení najviac poškodí
- opatrenie mení odvodový systém prakticky na daňový, čo znamená zrušenie rovnej dane a zvyšovanie daňového zaťaženia
- opatrenie nezabezpečí väčšiu dlhodobú finančnú stabilitu I. piliera, keďže paradoxne zvýšenie maximálnych vymeriavacích základov sa neodrazí vo vyšších dôchodkoch z I. piliera, avšak v plne zásluhových dôchodkoch z II. piliera už áno, čo zvyšuje atraktivitu II. piliera a zvýhodňuje nadpriemerne zarábajúcich sporiteľov v II. pilieri, pred tými nadpriemerne zarábajúcimi, ktorí sú len v I. pilieri
- popretie zásady rovnosti občanov pred zákonom – evidentne sú niektoré skupiny obyvateľstva s dobrým lobingom (advokáti, notári, znalci, audítori, daňoví poradcovia a pod.) rovnejší pred zákonom ako ostatní – škoda len, že rovnako zvýhodnení nebudú aj obyčajní živnostníci podnikajúci popri zamestnaní

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Peter Gonda: Zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu pre platenie poistného na sociálne poistenie zvýši odvodové zaťaženie ľudí so stredne vyššími a vyššími príjmami a zvýši náklady práce zamestnávateľov. Tým sa zhoršia podmienky na trhu práce pre udržanie súčasných a tvorbu nových pracovných miest. Dôsledkom môže byť menej zdrojov aj pre odvody do SP a zvýšené nároky na financovanie dávok podpory v nezamestnanosti.

Jožef Orgonáš: Čokoľvek, čo prispieva k zvýšeniu odvodového zaťaženia, je chyba. Máme jedno z najvyšších odvodových zaťažení v Európe.

Martin Kahanec: Celkovo hodnotím vysoké daňové zaťaženie pracovnej sily negatívne. Celkovo považujem systém odvodov za netransparentný a nesystémový, najmä čo sa týka jasného oddelenia princípov zásluhovosti a solidarity.

Róbert Kičina: Ako jánošíkovský omyl vnímam predstavu, že keď od bohatých viac vypýtame, tak aj viac vyberieme. Veľa ľudí bude akurát motivovaných prejsť na inú formu zdaňovania (živnosti, s.r.o.-čky, dohody a pod.) Paradox je o to väčší, že štát núti platiť viac, ale na vyššie plnenia dotknutý občan nemá nárok.

Eugen Jurzyca: V prvom pilieri bola znížená zásluhovosť. Krátkodobo mu to môže pomôcť, ale dlhodobu si budú lepšie zarábajúci ľudia zrejme vyberať na zabezpečenie v starobe iné alternatívy, a tie sú čoraz dostupnejšie.

Igor Hurčík: Vyššie odvody negarantujú stabilitu systému. Je to len ďalšia komplikácia už komplikovaného systému. Vláda na jednej strane vysiela signál aktivity a bojovania za solidaritu a na druhej strane sa v praxi (po opatreniach) tá solidarita a model stability dôchodkového zabezpečenia zásadne nezmení. Dôchodkový systém potrebuje systémovú štandardizáciu a opatrenia novely zákona o sociálnom poistení ju negarantujú. Predpokladám zvýšenie byrokracie a netransparentnosti a permanentné debaty politikov/odborníkov, ako a kde nájsť peniaze na dôchodky.

Peter Pažitný: Tak toto zaviedlo do odvodov úplný hokej! Namiesto toho, aby sa odvodový základ pre sociálne a zdravotné poistenie pomaly zjednocoval s daňovým, tak rozbúravame systém úplne. Nielenže sa zdravotné a sociálne poistenie neplatia z rovnakého typu dôchodkov, ale budú mať aj rôzny strop. Zdravotné poistenie 3-násobok a sociálne 4-násobok. Gratulujem tvorcom zákona!

OZ Vidiacky parlament: Zbytočne zložitý a nespravodlivý. Treba však myslieť aj na malé firmy, na ktoré to môže mať negatívny dopad.

Miroslav Siváček: Novela zákona na zvýšenie platieb poistného na sociálne poistenie je iba malou ukážkou toho, akým spôsobom je možné udržiavať pri živote I. priebežný pilier. Zvýšené náklady podnikateľov o cca 2 mld. Sk ročne, znížená konkurencieschopnosť podnikov a opäť selektívny prístup k rôznym skupinám obyvateľstva. Platby pestovateľom tabaku zo štátneho rozpočtu predsa musí niekto financovať. Tešme sa, čo príde ďalej.

Dušan Mitický: To sú peniaze na populistické kroky.

Richard Ďurana: Nesystémová parametrická zmena v systéme sociálneho poistenia. Nepomôže vyriešiť deficit fondu dôchodkového poistenia, kvôli ktorému bola zmena zavedená. Ak chce vláda stabilizovať I. dôchodkový pilier, mala by sa sústreďovať na znižovanie zásluhovosti, a nie zvyšovať odvody.

Ludvík Posolda: Účelové, krátkozraké, pričom zase - jeho škodlivosť nespočíva ani tak vo fakte samom, ale jeho ideovom základe, namiesto zásadných systémových riešení sa hľadajú "marketingové".

Ľuboš Vančo: Nesystémové riešenie. Postihuje najmä kvalifikovaných ľudí.

Martin Hošták: Uvedené opatrenie môže motivovať kvalifikované pracovné sily k odchodu do zahraničia.

Adrián Ďurček: Trest za snahu, rozvoj a úspech spojený s obrovským rizikom podnikateľov.

Ľuboš Vagač: Opatrenie, ktoré má zvýšiť solidaritu lepšie zarábajúcich s menej zarábajúcimi. Výsledkom však bude obchádzanie platenia vyšších odvodov cez rôzne kľučky, odrádzanie šikovných a usilovných ľudí, zvýšenie nákladov na zamestnávanie.

Juraj Lazový: Ide o typicky ľavicovo orientované opatrenie, ktoré formálne zvýši solidaritu v sociálnom systéme, ako aj pravdepodobne zvýši celkovú výšku odvodov do Sociálnej poisťovne. Opatrenie zároveň zvýši motiváciu osôb s vyššími príjmami hľadať spôsoby, ako sa vyhnúť plateniu odvodov.

Juraj Nemec: Redistribúcia je založená na tom, že bohatí platia viac. Tento princíp je možné uplatniť aj v sociálnom poistení, je ale potom otázka, či by aj nemali byť motivovaní. Rast u dôchodcov a invalidov nepovažujem za vhodný.

Jaroslav Vokoun: My si musíme priznať, že s reformou penzijného systému je spojené prechodné obdobie, kde redistribúcia má svoje miesto a váha redistribúcie sa samozrejme znižuje.

Milan Velecký: Viem, že mnohí nebudú so mnou súhlasiť, ale ja som dokonca za zrušenie maximálneho vymeriavacieho základu. Veď je to len iná forma dane, a aby bola spravodlivá, mala by sa na každého vzťahovať rovnako. To nie je závisť, to je snaha o solidaritu. Kto zarába 30-tis. Sk mesačne, tak musí platiť dvakrát vyššie odvody, ako ten, čo zarába 15-tis. Sk mesačne. To chápem, to je logické. Dvakrát viac zarába, dvakrát viac platí. Ale ak niekto zarába 60-tis. Sk mesačne a platí rovnaké odvody ako ten, čo zarába dvojnásobok, tak kde je tam spravodlivosť? Ani pri dani z príjmu nie je maximálny vymeriavací základ.

23. Povinné uzatvorenie zmluvy so štátom akreditovanými firmami poskytujúcimi pracovnú zdravotnú službu pre všetkých podnikateľov (aj tých, ktorí nikoho nezamestnávajú) (povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť na vlastné náklady povinné lekárske preventívne prehliadky zamestnancov len u týchto firiem)

Primárny zdroj: a) Zákon (č. 355/2007 Z.z.) o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia
b) Novela (č. 309/2007 Z.z.) zákona (č. 124/2006 Z.z.) o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené a) 21.6.2007, b) 2.7.2007 v NR SR;
účinnosť od: a), b) 1.9.2007

Navrhovateľ: a) Ministerstvo zdravotníctva SR, b) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zámer opatrenia: efektívnejšie ovplyvnenie tvorby a ochrany zdravých životných podmienok a zdravých pracovných podmienok

Obsah opatrenia:

- každý podnikateľ, vrátane živnostníkov, ktorí nikoho nezamestnávajú, musí mať uzatvorenú zmluvu s firmou na výkon pracovnej zdravotnej služby (PZS) (ročné náklady na jedného zamestnanca – rádovo tisíce Sk) (*pozn.: neskoršou novelou z apríla 2008 sa viaceré povinnosti najmä pre živnostníkov a malých podnikateľov zmäčkili*)
- zamestnávateľ je povinný na vlastné náklady zabezpečiť pre svojich zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu formou lekárskeho preventívneho prehliadok, ktoré môžu vykonávať výlučne lekári PZS
- PZS môžu vykonávať len akreditované organizácie, alebo odborný zdravotnícky personál vyškolený týmito organizáciami - k 8.1.2008 bolo Úradom verejného zdravotníctva akreditovaných 83 organizácií na výkon PZS
- úlohy PZS sú:
  - zisťovanie nebezpečenstva a hodnotenie zdravotných rizík,
  - dohľad nad stavom pracovných podmienok (vykonanie previerky pracoviska),
  - podpora prispôbovania práce zamestnancom,
  - poskytovanie poradenstva zamestnávateľovi i zamestnancom,
  - zúčastňovanie sa na rozboroch pracovnej neschopnosti a chorôb z povolania,
  - školenie zamestnancov na poskytovanie prvej pomoci,
  - dohľad nad zdravím zamestnancov v súvislosti s prácou (pravidelné vykonávanie zdravotných prehliadok v závislosti od stupňa rizikovosti, pričom pri najrizikovejších prácach aj po odchode zo zamestnania každé 3 roky)
- pokuty pri nedodržaní zákona: od 50-tis. Sk do 1 mil. Sk; v prípade opakovania porušení - dvojnásobok

Hlasý proponentov v médiách:

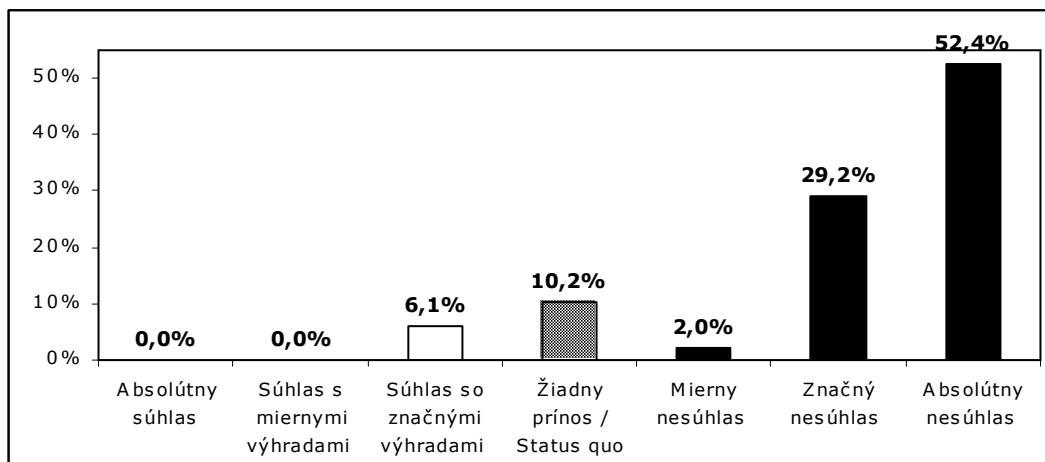
- zavedenie prísnejšej kontroly zdravotného stavu pracovníkov a pracovného prostredia prikazuje množstvo európskych smerníc a ustanovenia Medzinárodnej organizácie práce
- bezpečnejšie pracovné prostredie a lepší zdravotný stav motivuje zamestnancov k efektívnejšej a výkonnejšej práci
- eliminácia poškodenia zdravia nevhodným pracovným prostredím
- po veľkej verejnej kritike sa pripravil návrh novely, ktorý už neprikazuje živnostníkom bez zamestnancov a podnikateľom s malým množstvom zamestnancov, ktorí nevykonávajú rizikovú prácu, uzatvorenie zmluvy so špecializovanou firmou poskytujúcou PZS

Hlasý oponentov v médiách:

- povinná pracovná zdravotná služba zbytočne predraží zamestnávanie ľudí, a vytvára tak bariéry podnikaniu a slobodnejšiemu trhu práce
- zbytočné zvýšenie finančného, časového a administratívneho zaťaženia podnikateľov
- negatívny vplyv novej povinnosti pociťujú predovšetkým malí a strední podnikatelia, čo je v rozpore s deklaráciou vlády podporovať práve túto skupinu podnikateľov
- v prípade nízkorizikových povolání a samozamestnávajúcich sa živnostníkov išlo o šikanovanie a o formu dodatočného zdanenia
- pracovné zdravotné služby mali byť na dobrovoľnej báze

- pár vyvolených firiem bude mať mnohomiliónové zisky, ale zákon požadovaný efekt ani zďaleka neprinesie - súčasná úprava pracovnej zdravotnej služby nebude totiž znamenať lepšiu ochranu zdravia zamestnancov
- zákon je v rozpore so slobodnou voľbou lekára, keďže fyzická osoba – podnikateľ (napr. živnostník), ktorá má už zmluvu so svojim všeobecným lekárom, je zákonom donútená uzavrieť si ešte jednu - s pracovným lekárom; pri menej rizikových povolaniach síce lekár nemusí byť špecializovaný na pracovné lekárstvo, stačí všeobecné lekárstvo, no musí mať licenciu na výkon pracovnej zdravotnej služby, a to obvodní lekári nemajú, pretože na získanie licencie potrebuje firma mať aspoň jedného špecialistu na pracovné lekárstvo
- nejednoznačnosť zákona v prípade živnostníka, ktorý nikoho nezamestnáva
- zdravotné kontroly a potvrdenia sa budú u nízkorizikových zamestnávateľov robiť len formálne – podobne, ako je to v súčasnosti pri školeniach o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci či o požiarnej ochrane
- normy obsahujú množstvo absurdných povinností

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Ludvík Posolda: Kardinálny príklad ako byrokracia a úzke skupinové záujmy zhoršujú podnikateľské prostredie.

Juraj Lazový: Hodnotím ako absolútne zbytočnú, typicky byrokratickú povinnosť, ktorú väčšina živnostníkov, malých a stredných podnikateľov nebude dodržiavať. Táto štátom nariadená povinnosť mi veľmi pripomína obdobne nezmyselné opatrenie o povinnej registratúre písomností (resp. najnovšie o povinnom budovaní krytov v novostavbách), ktoré sa obdobne po krátkom čase zruší. Štátni úradníci a nielen tí bruselskí majú, zdá sa, naozaj špeciálny zmysel pre humor. Len neviem, čo vlastne robia politici, vrátane opozičných.

Radoslav Procházka: Kombinácia legislatívneho optimizmu EÚ a "úradníckej normotvorby" na domácej úrovni asi ani nemohla priniesť iný výsledok ako úplne zbytočné, šikanózne bremeno pre zamestnávateľov (aj zamestnancov) v spojení s privilegovaným prístupom na trh pre niektorých jeho účastníkov. O úrovni tejto úpravy vypovedá aj fakt, že len niekoľko týždňov po tom, ako sa stala účinnou, ju bolo potrebné meniť v niektorých jej významných prvkoch. Nedôvera štátu v schopnosť ľudí spontánne a slobodne si dohodnúť vzájomne prospešné pravidlá začína byť alarmujúca a jeho "starostlivosť" o blaho ľudu vyslovene dusivá. Okrem toho, ak by parlamentná väčšina usilovala aspoň o minimálnu úroveň konzistentnosti svojich postojov, museli by poskytovatelia pracovnej zdravotnej služby kladný hospodársky výsledok odovzdávať "späť do systému", nech už to znamená čokoľvek. Rovnako ako pri zdravotnom poistení, aj tu ide o zákonnú povinnosť, majúcu konkrétne finančné implikácie. Poistovne zisk vytvorený z takýchto povinných platieb slobodne používať nesmú, firmy pracovnej zdravotnej služby áno?

Róbert Kičina: Zákon o podpore a rozvoji verejného zdravia a z neho vyplývajúca stála zdravotná služba pre podnikateľov i živnostníkov vyvolal búrlivú diskusiu, právnu neistotu a napokon i pobúrenie. Dovtedy sa úradníci odvolávali na europredpisy, až pokiaľ sa neobjavila v médiách informácia, že povinné zdravotné prehliadky smernica EÚ vôbec nepožaduje. Doposiaľ ministerstvo zdravotníctva nevysvetlilo, prečo túto povinnosť podnikateľomuložilo a čo od nej očakáva. Dá sa tušiť, že ministerstvu ide o zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľov. Ak je tomu tak, zrejme by bolo treba sledovať zdravotný stav všetkých obyvateľov, a nie len zamestnancov a živnostníkov, ktorí predstavujú zhruba polovicu obyvateľov Slovenska. Ministerstvo nevysvetlilo ani to, prečo zdravotnú prehliadku nemôže zamestnanec absolvovať u svojho obvodného lekára, a prečo nestačí zdravotná prehliadka hrazená z verejného zdravotného poistenia, ktorú môžu zamestnanci absolvovať raz za dva roky bezplatne. Keď ministerstvo pýta peniaze a nevysvetlí, aký cieľ chce

prostredníctvom nich dosiahnuť, tak rastie podozrenie, že za vznikom novej povinnosti stoja lobisti.

Igor Rintel: Čistá korupcia a lobing.

Jozef Orgonáš: Štátny klientelizmus v praxi, hanebné rozhodnutie!

Miroslav Siváček: Zbytočné opatrenie v štýle nového Zákonníka práce, ktoré si vynucuje zmluvné vzťahy tam, kde má fungovať princíp dobrovoľnosti a vzájomnej výhodnosti.

Igor Hurčík: Nesystémové a nekompetentné. Kde je prínos pre občana alebo pre organizácie, ktoré platia štátu dane a odvody?

Adrián Ďurček: Vydieranie firiem a duplicita niektorých nákladov.

Richard Ďurana: V snahe koherovať s požiadavkami a cieľmi Európskej únie sa prijalo opatrenie, ktoré zo svojej podstaty nepovedie k naplneniu cieľa a predstavuje zbytočné zvyšovanie nákladov podnikateľov.

OZ Vidiacky parlament: Akékoľvek nové povinnosti uvalené štátom na podnikateľov poškodzujú najmä drobných vidiackych podnikateľov. Sú teda brzdou rozvoja vidieka. Nebezpečie zvýhodneného získania licencií len vyvolenými akreditovanými, dobre informovanými subjektmi.

Tomáš Dudáš: Ide o ďalšie nezmyselné opatrenie, ktoré zbytočne zaťažuje najmä menších podnikateľov, nebol by som prekvapený, ak by sa toto ustanovenie v blízkej budúcnosti zmenilo. Štát týmto opatrením vlastne vytvoril pohodlný trh akreditovaným firmám podnikajúcim v tejto oblasti.

Luboš Vagač: Napriek neskorším spresneniam MZ SR a MPSVR SR ohľadom voľnejšieho režimu pre živnostníkov/samozamestnávateľov sa jedná o ďalšiu administratívnu a finančnú záťaž zamestnávateľov, vrátane takých, ktorí pôsobia v nerizikových odvetviach a profesiách. Podnikatelia upozorňujú aj na skutočnosť, že firmy poskytujúce pracovnú zdravotnú službu nenesú žiadnu zodpovednosť za prípadné nesprávne poskytnuté služby.

Eugen Jurzyca: Niektoré obmedzenia súťaže sú prirodzené, iné (ako toto) vznikajú chybným zásahom štátu.

Anonymný komentár*: Na najmenej rizikovú kategóriu pracovníkov sa opatrenie nemalo vzťahovať: Nízkorizikovní zamestnanci si môžu sami najlepšie zväžiť, čo je pre nich najlepšie.

Milan Velecký: Príliš veľký rozsah subjektov, ktorých by sa nové povinnosti týkali. Pri mnohých bezdôvodne - vstupné prehliadky do zamestnania boli aj doteraz myslím povinné, takisto majú poisťovni nárok na bezplatné preventívne prehliadky (bez ohľadu na to, aké majú ekonomické postavenie). Ak chcel štát nanovo definovať nové podmienky, mal sa zamerať na ohrozené cieľové skupiny (rizikové povolania, práca v znečistenom prostredí a podobne).

Juraj Nemec: Opatrenie môže mať určitý význam v niektorých prípadoch, jeho paušálny charakter a ďalšie nedostatky ho však diskvalifikujú.

Mária Machová: Krátky život zákonného opatrenia ukázal jeho nezmyselnosť.

Jaroslav Vokoun: Treba spraviť poriadok v zákone, aby sa opatrenie uplatňovalo tam, kde to má význam.

Martin Kahanec: Opatrenie je kontroverzné, najmä vďaka jeho netransparentnosti a nedostatočnej informovanosti verejnosti. Tieto problémy zatieňujú možné pozitívne efekty možné pri optimálnej realizácii opatrenia.

24. Zastavenie transformácie štátnych zdravotníckych zariadení na akciové spoločnosti (podiel štátu v už transformovaných zariadeniach nesmie klesnúť pod 51%; novela zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti)

Primárny zdroj: Novela (č. 653/2007 Z.z.) zákona (č. 578/2004 Z.z.) o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 6.12.2007 v NR SR; účinnosť od: 30.12.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo zdravotníctva (MZ) SR

Zámer opatrenia: zastaviť transformáciu zdravotníckych zariadení, aby štát zostal vlastníkom zdravotníckych zariadení, zdravotníckych zariadení s celonárodnou pôsobnosťou a tých, ktoré plnia osobitné úlohy v mimoriadnych situáciách

* Respondent si neželal byť menovaný.

Obsah opatrenia:

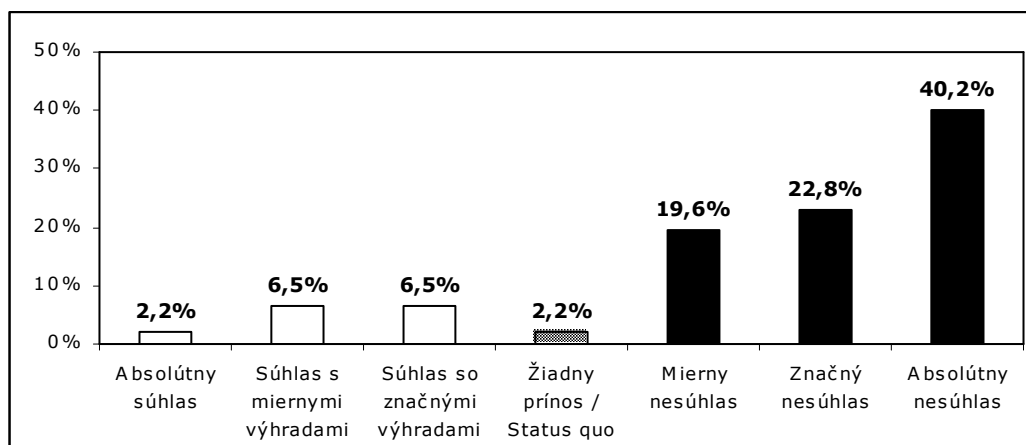
- zo zákona sa vypustili ustanovenia o transformácii štátnych zdravotníckych zariadení na akciové spoločnosti
- doposiaľ (podľa zákonnej úpravy koncipovanej predlohou vládou) netransformované zariadenia (na akciové spoločnosti sa stihlo transformovať 6 nemocníc) tak zostanú štátnymi rozpočtovými alebo príspevkovými organizáciami v priamej pôsobnosti MZ SR (fakultné nemocnice, zdravotnícke zariadenia s celonárodnou pôsobnosťou, zariadenia, ktoré plnia osobitné úlohy v mimoriadnych situáciách)
- majetková účasť štátu v už transformovaných zdravotníckych zariadeniach - akciových spoločnostiach nesmie klesnúť pod 51%, a to ani v prípade navyšovania základného imania, a prípadný prevod akcií do tejto hranice možno vykonať len na základe rozhodnutia vlády SR
- transformovaná akciová spoločnosť, ktorá vznikla zo štátnej organizácie podľa predpisov účinných do 29.12.2007, môže vykonávať aj iné činnosti ako poskytovanie zdravotnej starostlivosti
- MZ SR nepredpokladá finančný dopad na štátny rozpočet rokov 2008-2010 v súvislosti so zachovaním štatútu príspevkových organizácií v pôsobnosti MZ SR

Hlasy proponentov v médiách:

- zmenou právnej formy niektorých štátnych zdravotníckych zariadení na akciovú spoločnosť predchádzajúcou vládou stratil štát jeden z účinných nástrojov zabezpečujúcich kompetenciu štátnej správy nad zdravotnou starostlivosťou a výkonom štátnej zdravotnej politiky, a preto je pozitívom, že štát si posilnil svoj vplyv v dôležitých zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach s celonárodnou pôsobnosťou a v takých, ktoré plnia osobitné úlohy v mimoriadnych situáciách
- z veľkých nemocníc nebudú vznikať súkromné akciové spoločnosti orientované na zisk a na vyberanie hrozienek zo systému verejného zdravotného poistenia
- pokračujúca transformácia štátnych zdravotníckych zariadení by spomalila proces čerpania a implementácie štrukturálnych fondov EÚ

Hlasy oponentov v médiách:

- zastavenie transformácie sa negatívne odrazí na hospodárení štátnych nemocníc - prehĺbenie mäkkých rozpočtových obmedzení povedie len k ďalšiemu zadlžovaniu, čo bude vytvárať aj tlak na verejné financie a udržateľnosť plnenia maastrichtských kritérií
- odklon od transformácie znamená definitívnu stratu motivácie o vyrovnané a transparentné hospodárenie nemocníc, to následne logicky povedie k zvyšovaniu zadlženosti, ktoré zabráni zlepšovaniu odmeňovania, čo zvýši tlak na už toľkokrát spomínaný odchod zdravotníkov, a suma sumárum kvalita poskytovania zdravotnej starostlivosti pre občana sa zníži
- transformácia nemocníc na akciové spoločnosti by prispela k jasným pravidlám hospodárenia, k prehľadnosti a kontrole účtovníctva, prehľadnosti majetkových pomerov, pričom takto transformované zariadenia by museli svoju činnosť vykonávať účelne a hospodárne tak, aby hospodárili aspoň s vyrovnaným rozpočtom, aby bola zabezpečená ich platobná schopnosť, t.j. aby sa vyhlí úpadku – v kontraste s týmto, štátne rozpočtové a príspevkové organizácie nie sú v súčasnosti zriaďovateľom nútené mať vyrovnaný rozpočet, hoci im to ukladá zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy
- zastavenie transformácie znamená zastavenie rozvoja štátnych zdravotníckych zariadení, keďže štát ako vlastník nevie zabezpečiť dostatočné obnovovacie a rozvojové investície, verejné financie nemajú dostatok zdrojov, aby v dohľadnom čase dokázali vykryť investičný deficit, ktorý vznikol za uplynulých 20 rokov v slovenských nemocniciach, a preto k ich modernizácii nemôže dôjsť inak ako za účasti súkromného kapitálu
- transformácia zdravotníckych zariadení na akciové spoločnosti neznamenala nevyhnutne ich privatizáciu, keďže mohli vzniknúť akciovky so stopercentnou účasťou štátu alebo s účasťou samosprávy, univerzít či zamestnancov
- prioritným účelom transformácie nebola zmena vlastníckych vzťahov, ale zrovnoprávnenie poskytovateľov na zdravotníckom trhu - veritelia napríklad nemajú možnosť efektívne prinútiť štátne rozpočtové a príspevkové organizácie na úhradu ich záväzkov na rozdiel od akciových spoločností
- v prospech transformácie hovoria narastajúce dlhy lôžkových zdravotníckych zariadení v pôsobnosti MZ SR a dobré hospodárenie transformovaných nemocníc (dokonca aj transformované zariadenia so 100%-nou majetkovou účasťou štátu vykazujú zisk)
- zákon znemožnil transformáciu na akciové spoločnosti s následnou možnosťou odpredaja akcií, avšak paradoxne nezakázal predaj minoritného podielu v už transformovaných nemocniciach, čo možno označiť za "podpultovú privatizáciu"

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Miroslav Siváček: Narastanie zadlženia veľkých nemocníc bez zvyšovania kvality poskytovaných služieb je jedným z dôsledkov neadresnej zodpovednosti a mäkkých rozpočtových pravidiel. Zastavenie transformácie je krokom späť.

Richard Ďurana: Porovnanie rastu dlhových netransformovaných a transformovaných zdravotníckych zariadení, z ktorého s čistejším štítom vychádzajú tí druhí, nepresvedčilo ministerstvo zdravotníctva o pokračovaní v transformácii na akciové spoločnosti. Skúsenosť ukazuje, že nemocnice, kde je povinný audit a v prípade zlého hospodárenia hrozí exekúcia, fungujú efektívnejšie. Ministerstvo však vidí riešenie vo vyššej kontrole a centralizácii právomocí, pričom neopodstatnene preceňuje schopnosti a hlavne motiváciu štátneho úradníka efektívne riadiť verejné financie.

Peter Pažitný: Jediná šanca ako zastaviť zadlžovanie nemocníc je ich transformácia na akciové spoločnosti. Akékoľvek iné nástroje sú neúčinné alebo periodicky drahé.

Igor Hurčík: Právna forma zariadenia negarantuje kvalitnú službu, efektivitu a finančnú disciplínu. Takže ako ďalej?

Igor Daniš: Ktovie ako pôjde transformácia ďalej. O slovo sa hlásia nové záujmové skupiny.

Juraj Nemec: Dva problémy – retroaktivita a to, čo je najpodstatnejšie – o kvalite fungovania zdravotníckeho zariadenia vôbec nerozhoduje jeho vlastnícka podstata, ale miera schopnosti štátu efektívne regulovať odvetvie. Moderný európsky verejný sektor nie je "o vlastníctve", ale o "partnerstve".

Milan Velecký: Nemocnice ako príspevkové organizácie majú mnoho výhod napríklad pri čerpaní pomoci z fondov EÚ. Právnu formu ja nepovažujem za takú dôležitú. Skôr som za skutočnú transformáciu zdravotníckych zariadení (vrátane reprofilizácie niektorých nemocníc na iný druh zariadení - liečebne pre dlhodobu chorých, kúpeľné zariadenia a pod.).

OZ Vidiecky parlament: Opatrenie nebude motivovať k hospodárnosti. Mala by sa ponechať možnosť preukázať, ktorá forma má lepšiu životaschopnosť, namiesto mocenského zásahu štátu. Otázkou je, či štát, čiže ministerskí úradníci, budú dobrými hospodármi.

Jozef Orgonáš: Ďalšia reglementácia.

Ludvík Posolda: Opatrenie nezlepší situáciu v zdravotníctve.

Martin Kahanec: Toto opatrenie udržuje systém v agónii.

Juraj Lazový: MZ SR sa orientuje najmä na parciálne opatrenia zamerané na odstránenie tých prvkov reformy zdravotníctva prijatej predchádzajúcou vládou, ktoré sa javia ako nepopulárne alebo ideologicky neprijateľné. Chýba komplexná vízia. Striedanie výrazne pravicového a ľavicového pohľadu na fungovanie zdravotníctva samotnému rezortu nepomáha.

Dušan Mitický: Nekoncepčné a už raz prekonané.

Jaroslav Vokoun: Transformácia v zdravotníctve sa robila nešťastne. Kto tomu neverí, nech ochorie a spraví si okamžite jednoduchý výskum (s pravdepodobnosťou zhoršenia zdravotného stavu vďaka pridanému stresu). Samozrejme, vláda sa musí nejako rozhodnúť a predchádzajúca vláda sa aj rozhodla. Bolo by dobré vedieť, ktorou krajinou sa dala inšpirovať, a ktorými krajinami sa nedala inšpirovať.

25. Zavedenie dobrovoľnosti pre vstup a na obdobie pol roka i pre výstup z II. piliera dôchodkového zabezpečenia pre všetkých (predĺženie minimálnej doby sporenia z 10 na 15 rokov pre vznik nároku na dôchodok z II. piliera; za invalidov už štát nebude odvádzať príspevky do II. piliera; novelizácia zákona o starobnom dôchodkovom sporení)

Primárny zdroj: Novelou (č. 555/2007 Z.z.) zákona o sociálnom poistení bol pozmenený aj zákon (č. 43/2004 Z.z.) o starobnom dôchodkovom sporení

Stav opatrenia v legislatívnom procese: po prezidentskom vete (kvôli dvom kontradiktórnym ustanoveniam novely) opätovne schválené 27.11.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVR) SR

Zámer opatrenia: zaviesť do právnej úpravy starobného dôchodkového sporenia prvok dobrovoľnosti tak, aby jeho existencia nenarušila stabilitu priebežne financovaného systému sociálneho zabezpečenia (I. pilier) a riešiť situáciu sporiteľov v II. pilieri, pre ktorých je toto sporenie nevýhodné; pôsobiť na zabezpečenie finančnej stability I. piliera

Obsah opatrenia:

- od 1. januára 2008 sa na obdobie 6 mesiacov otvoril II. (kapitalizačný) pilier dôchodkového zabezpečenia na výstup, resp. vstup pre tie osoby, ktoré už boli účastné v systéme starobného dôchodkového sporenia, resp. pre tých, ktorí do 30.6.2006 nestihli vstúpiť do II. piliera
- mladí ľudia, ktorí sa stanú prvýkrát zamestnancami alebo samostatne zárobkovo činnými osobami, budú mať 6 mesiacov na to, aby sa rozhodli, či do II. piliera vstúpia alebo nie (doteraz bola účasť v II. pilieri pre mladých ľudí, prvýkrát vstupujúcich na pracovný trh, povinná)
- všetky nasporené peniaze na osobnom účte vystupujúceho sporiteľa z II. piliera prevedie dôchodková správcovská spoločnosť (DSS) na účet Sociálnej poisťovne (SP) (pôvodne MPSVR SR uvažovalo, že nasporené peniaze sa vyplatia sporiteľom)
- minimálna dĺžka starobného dôchodkového sporenia pre vznik nároku na vyplácanie dôchodku z II. piliera sa predĺžila z 10 na 15 rokov (kvôli tomu podala opozícia podnet na Ústavný súd SR)
- štát prostredníctvom SP už po novom nebude platiť príspevky do II. piliera za svojich poistencov – invalidov, príslušníkov Hasičského a záchranného zboru a Horskej záchrannej služby (pôvodne mali byť z II. piliera vylúčené i matky na materskej a opatrovatelia osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, čo by spolu prinieslo SP zlepšenie bilancie o približne 1,7 mld. Sk ročne)
- MPSVR SR odhadovalo, že po otvorení II. piliera doňho vstúpi 10-tisíc ľudí (zníženie príjmov SP o vyše 200 mil. Sk) a vystúpi z neho takmer 31-tisíc ľudí, čo predstavuje 2,2% počtu aktívnych sporiteľov (zvýšenie príjmov SP v roku 2008 o vyše 1,6 mld. Sk, následne o 600-700 mil. Sk ročne)
- DSS-ky predpokladali, že z II. piliera vystúpi do 5% ich sporiteľov
- Ministerstvo financií SR prezentovalo odhad, že z II. piliera vystúpi 68-tisíc sporiteľov, čo by malo v roku 2008 zvýšiť príjmy SP zhruba o 3,6 mld. Sk, v roku 2009 o 1,3 mld. Sk a v roku 2010 o 1,4 mld. Sk
- od začiatku roka 2008 do 16.4.2008 vystúpilo z II. piliera 21 500 sporiteľov a vstúpilo doň 7 900 ľudí
- ku koncu roka 2007 si na dôchodok v II. pilieri sporiť vyše 1,5 mil. ľudí

Hlasy proponentov v médiách:

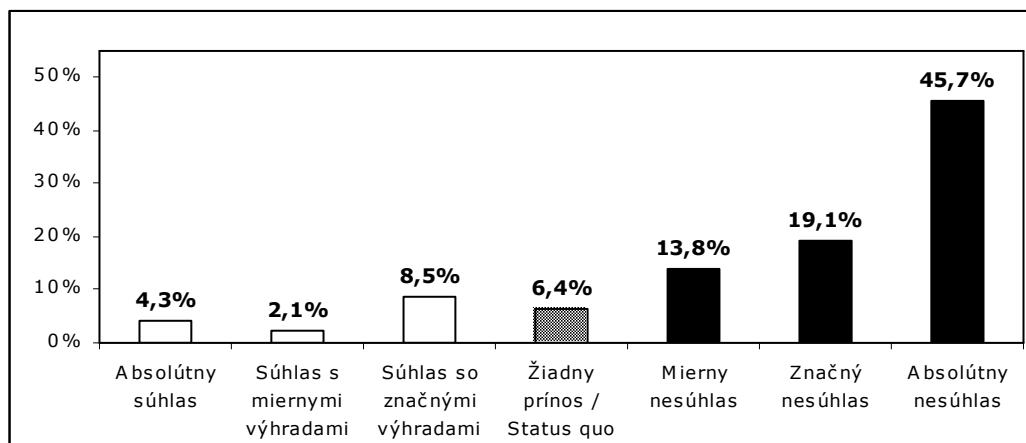
- každý občan a najmä mladí ľudia získajú väčšiu slobodu voľby, čo sa týka možnosti výberu formy svojho dôchodkového zabezpečenia
- zlepši sa bilancia Sociálnej poisťovne, a tým sa prispeje k väčšej finančnej stabilite I. (priebežného) piliera
- nepredpokladá sa enormný počet z II. piliera vystupujúcich sporiteľov, takže v takom prípade to môže byť tzv. "win-win" operácia – dobrovoľnosť a udržanie dlhodobej udržateľnosti viacpilierového dôchodkového systému na Slovensku
- štát by nemal za svojich poistencov prispievať na ich súkromné osobné dôchodkové účty v DSS-kách; verejné zdroje sa majú využívať na verejné účely, a teda na saturovanie dôchodkových potrieb zo "štátneho" I. piliera

Hlasy oponentov v médiách:

- zmeny sa negatívne dotknú najmä starších sporiteľov, ktorí vstupovali do II. piliera za predpokladu, že na vznik nároku na penziu si musia sporiť minimálne 10 rokov, a nie 15 rokov – je to zmena nastavenia dôchodkového systému počas jeho fungovania, čo teraz prakticky núti všetkých, ktorým v čase vstupu do II. piliera zostávalo do odchodu do dôchodku menej

- než 15 rokov, aby z neho vystúpili, a tak sa ich doposiaľ nasporené peniaze prelejú do SP, ktorá ich následne v rámci I. piliera prerozdelení všetkým dôchodcom
- predĺženie minimálneho obdobia sporenia a vylúčenie invalidov z II. piliera predstavujú zmeny, ktoré oberajú časť budúcich starobných a invalidných dôchodcov o ich legitímne nároky, ktoré na základe doterajšieho systému mali - vážny zásah do práv občanov znamenajúci možné porušenie Ústavy SR
  - obmedzenie invalidov sa netýka len doterajších sporiteľov, ale aj tých sporiteľov, ktorí sa po nepríjemnej životnej udalosti stanú v budúcnosti invalidmi a dovtedy si nestihnú sporiť v II. pilieri aspoň 15 rokov – k ich úsporám na dôchodkovom sporiacom účte sa takto dostanú až ich dedičia
  - mnohopočetná skupina ľudí (napríklad ženy, ktoré sú dlhodobo v domácnosti či dlhodobo nezamestnaní, ktorí si nestihnú sporiť 15 rokov) zostane bez dôchodku z II. piliera a bude odkázaná na sociálne dávky
  - ponechanie možnosti pre rodičov na rodičovskej dovolenke zostať v II. pilieri prináša riziko nízkeho dôchodku v budúcnosti, nakoľko počas materskej majú veľmi nízky príjem, a teda i príspevky na starobné dôchodkové sporenie
  - dobrovoľný vstup a výstup do/z II. piliera bude pre správcovské firmy znamenať zvýšené náklady na marketing, na udržanie si klientov a získanie absolventov škôl, čím sa však znižuje výnosnosť dôchodkových fondov, a teda i budúci dôchodok všetkých sporiteľov
  - plánovaný pozitívny finančný vplyv prijatých zmien je z dlhodobého hľadiska viac než diskutabilný – opatrením sa nezabezpečí väčšia dlhodobá finančná stabilita I. piliera

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Peter Gonda: Možnosť do pol roka od účinnosti zákona vystúpiť zo súkromného dôchodkového spolu s predĺžením minimálnej doby dôchodkového poistenia z 10 na 15 rokov majú motivovať k presunu významnej časti sporiteľov zo súkromného do verejného piliera. Takéto opatrenia sú viac účelové ako systémovo zamerané riešenia kľúčových problémov v dôchodkovom systéme. Obdobne ako predchádzajúca ani súčasná vláda nezvyšuje váhu dobrovoľnosti. Alibisticky však vnáša dočasú dobrovoľnosť, ktorej cieľom je prispievateľmi posilniť verejný priebežný pilier dôchodkového systému, aby financovali jeho deficit. Vytvára ilúziu, že táto štátom ovládaná finančná pyramídová hra im zabezpečí vyššie dôchodky, ako by si našetrili sami. Vláda návrhmi v dôchodkoch vnáša do systému neistotu, nedôveru v súkromné sporenie a zvyšuje odvodovú záťaž niektorých skupín občanov. Zároveň koncepčne nerieši systémové problémy a veľkú finančnú záťaž zadlženého priebežného systému v SP, ktorá sa po vyčerpaní zdrojov z privatizácie v roku 2009 začne prehĺbovať na úroveň niekoľkých desiatok miliárd korún ročne.

Juraj Lazový: Zavedenie dobrovoľnosti pre vstup nových poistencov predstavuje zásadnú zmenu systému. Výsledkom je de facto zrušenie povinného dvojpilierového systému v dlhodobom horizonte, čo bol jeden zo strategických cieľov pôvodnej dôchodkovej reformy. Predĺženie minimálnej doby sporenia na 15 rokov považujem za zmenu na hranici ústavnosti. Naproti tomu polročné otvorenie II. piliera sa mi javí ako rozumný krok. Celkovo ide o opatrenie, kde riešenie krátkodobých problémov je na úkor dlhodobého cieľa.

Róbert Kičina: Nebezpečná hra o dôchodky, plná zavádzajúcich informácií. Krátkozraká snaha súčasnej vlády o vyriešenie aktuálnych problémov Sociálnej poisťovne bez ohľadu na to, aké dôsledky to prinesie o 30-40 rokov.

Luboš Vagač: Dobrovoľný vstup/výstup je akceptovateľný. Predĺženie minimálnej doby sporenia zásadne mení podmienky pre časť starších sporiteľov, ktorí vstupovali za iných pravidiel. Neodvážanie príspevkov za invalidov je diskriminačné.

Radoslav Procházka: Absencia prechodných ustanovení vo vzťahu k predĺženiu povinnej doby sporenia v druhom pilieri a de facto vylúčenie invalidov zo sporivého piliera činí novelu v týchto častiach protiústavnou.

Anonymný komentár*: Problém vidím minimálne v zmene limitu, ktorý sa týka zmeny minimálnej doby sporenia.

Juraj Nemec: Problém retroaktivity.

OZ Vidiecky parlament: Zmena pravidiel počas hry.

Richard Ďurana: Vláda mala umožniť výstup z druhého piliera tým, ktorí by preukázali, že do druhého piliera vstúpili pod nátlakom alebo na základe lživých informácií. Očakávam, že Ústavný súd SR rozhodne, že predĺženie lehoty z 10 na 15 rokov "za behu" je nezákonné.

Martin Kahanec: Opatrenie narúša stabilitu, kredibilitu, ako aj udržateľnosť dôchodkového zabezpečenia. Negatíva silne prevažujú možné pozitíva. Prípadná stabilizácia I. piliera ide na úkor II. piliera a je robená nesystémovými a neudržateľnými opatreniami (napr. aj odpustením penále).

Tomáš Dudáš: Z celého návrhu vlády cítiť snahu čo najviac oslabiť druhý dôchodkový systém. Vláda sa snaží znevýhodňovať postavenie druhého piliera, pričom sa snaží prilákať ľudí naspäť do prvého piliera. Problémom však je, že podľa viacerých dostupných analýz je prvý pilier dlhodobo neudržateľný.

Milan Velecký: Zbytočné a rizikové opatrenie. Druhý pilier dlhodobo rieši vážny problém v dôchodkovom zabezpečení. Treba ho skôr posilňovať (aj za cenu momentálnych problémov).

Ludvík Posolda: Účelové, krátkozraké opatrenie, pričom zase - jeho škodlivosť nespočíva ani tak vo fakte samotnom, ale jeho ideovom základe - namiesto zásadných systémových riešení sa hľadajú "marketingové".

Jozef Orgonáš: Stupídne opatrenie, vláda nevie, "kam z konopí".

Peter Pažitný: Tomu, kto toto vymyslel a zaviedol, je každý argument márný.

Igor Daniš: Otvorenie systému vytvára pole na demokratickú diskusiu. Predchádzajúca vláda pretlačila systém hrubou silou, bez mandátu vo voľbách a bez diskusie. Výhody pre súkromný sektor sú enormné, takže slobodná odborná (nie politická či kvázi odborná) diskusia v médiách je na hranici mrazu.

Jaroslav Vokoun: Je to dobré opatrenie, lebo dáva možnosť výberu v čase, keď ľudia majú vyváženejšie informácie v porovnaní s obdobím, keď sa rozbiehala penzijná reforma.

26. Zákaz zisku pre zdravotné poisťovne (povinnosť použiť kladný hospodársky výsledok z verejného zdravotného poistenia na úhradu zdravotnej starostlivosti; zníženie hornej hranice výdavkov zdravotných poisťovní na svoju prevádzku zo 4% na 3,5% z vybratého poistného; novela zákona o zdravotných poisťovniach)

Primárny zdroj: Novela (č. 530/2007 Z.z.) zákona (č. 581/2004 Z.z.) o zdravotných poisťovniach a dohľade nad zdravotnou starostlivosťou

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 25.10.2007 v NR SR; účinnosť od: 1.1.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo zdravotníctva SR

Zámer opatrenia: explicitne vymedziť účel založenia zdravotnej poisťovne ako subjektu verejnej správy, ktorému štát zveril povinnosť spravovať zdroje verejného zdravotného poistenia, a vymedziť použitie kladného hospodárskeho výsledku z verejného zdravotného poistenia výlučne na financovanie zdravotnej starostlivosti

Obsah opatrenia:

- novela určuje zdravotným poisťovniam (tak súkromným, ako aj štátnym) povinnosť použiť kladný výsledok hospodárenia z verejného zdravotného poistenia výlučne na úhradu zdravotnej starostlivosti hrazenú z povinného verejného zdravotného poistenia, a to najneskôr do konca kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý sa zisk vytvoril
- prípadný kladný výsledok hospodárenia zdravotnej poisťovne pri verejnom zdravotnom poistení bude od roku 2009 oslobodený od dane z príjmu
- vrátenie ziskov zdravotných poisťovní na úhradu zdravotnej starostlivosti by v súčasnosti predstavoval prísun zdrojov do zdravotníctva vo výške takmer 1,9 mld. Sk

* Respondent si neželal byť menovaný.

- povinnosť zdravotných poisťovní viesť samostatné (oddelené) účtovníctvo pre verejné zdravotné poistenie, pre individuálne zdravotné poistenie a pre prevádzkové činnosti
- zníženie maximálnej výšky výdavkov na prevádzkovú činnosť zdravotnej poisťovne zo 4% na 3,5% (pôvodný návrh 3%) z vybratého poistného pred prerozdelením (priemerné režiálne náklady poisťovní v neregulovanom roku 2006 - 6,2%) – ročná úspora približne 450 mil. Sk
- akcionári zdravotnej poisťovne Dôvera zaslali štátu predarbitrážnu výzvu, v ktorej požadujú 15 mld. Sk ako kompenzáciu za poškodenú investíciu – ide o stratu budúcich výnosov, o ktoré poisťovňa príde po zákaze vyplatenia zisku
- aj ďalšie súkromné zdravotné poisťovne sa pripravujú na medzinárodnú arbitráž proti SR - Združenie zdravotných poisťovní odhadlo výšku náhrady za investície, o ktorú budú všetky zdravotné poisťovne žiadať štát, na 30 mld. Sk
- v roku 2006 vykázali súkromné zdravotné poisťovne spolu zisk vyše 1,5 mld. Sk

Hlasy proponentov v médiách:

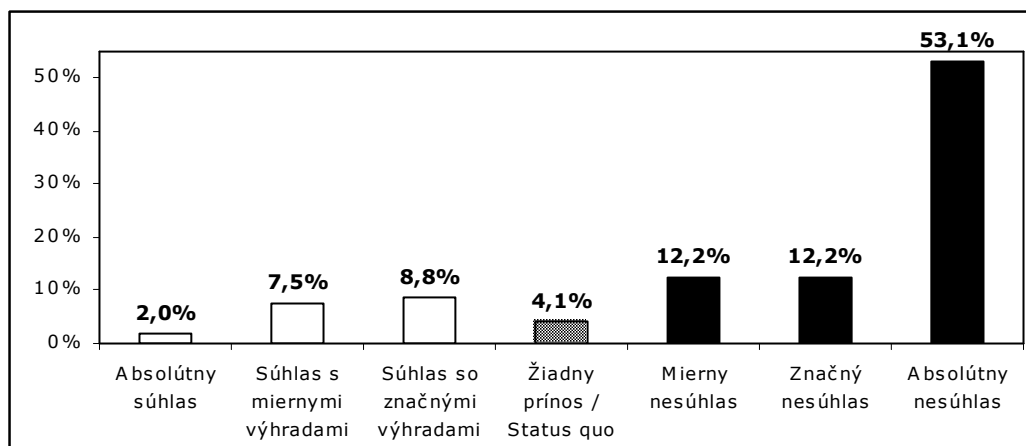
- peniaze za zisky poisťovní sa vrátia späť do zdravotníctva - prostriedky z verejného zdravotného poistenia patria do systému zdravotníctva, a nie do súkromných rúk akcionárov, ktorí ich potom transferujú do zahraničia
- vo všetkých európskych krajinách s verejným povinným zdravotným poistením plnia verejné fondy zdravotného poistenia, ako aj súkromné organizácie zapojené do spravovania verejného zdravotného poistenia, výlučne sociálnu funkciu a ich činnosť je založená na princípe solidarity a je plne nezisková - ich činnosť nie je nikde považovaná za hospodársku činnosť a organizácie, ktoré ju vykonávajú, nie sú považované za podnikateľov - súčasný systém zdravotného poistenia v SR, napriek tomu, že ho vykonávajú špeciálne akciové spoločnosti, zriadené len na účely zdravotného poistenia, je analógiou týchto systémov verejného zdravotného poistenia, a nie povinného súkromného poistenia ako napr. v Holandsku a Švajčiarsku
- ak je verejné zdravotné poistenie organizované ako povinné s rešpektovaním solidarity a rovnosti v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a jej dostupnosti, a ak štát môže subjektom verejnej správy, čo zdravotné poisťovne sú, finančne vypomôcť v prípade platobnej neschopnosti, tak takýto systém nemôže byť založený na princípe ziskovosti a hospodárskej súťaži, čo sú atribúty komerčného a dobrovoľného poistenia alebo povinného súkromného poistenia
- zákonným vymedzením použitia kladného hospodárskeho výsledku nejde o zásah do vlastníckych práv, pretože nedochádza k odňatiu ani obmedzeniu majetku, ide len o zákonom obmedzený spôsob spravovania verejných prostriedkov – zdroje z povinného verejného zdravotného poistenia nemôžu zdravotné poisťovne vlastniť a ľubovoľne ich užívať a disponovať s nimi, môžu ich len spravovať

Hlasy oponentov v médiách:

- zákaz vyplácania dividend akcionárom zdravotných poisťovní pošliapava Ústavou SR garantované právo vlastniť a užívať majetok a naruša princíp právnej istoty
- negatívne dopady tohto zákona najviac pocítia samotní poistenci znížením kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti, pretože takéto závažné obmedzenie hospodárskej súťaže bude mať z dlhodobého hľadiska za následok zníženie motivácie zdravotných poisťovní konať efektívne, lepšie manažovať potreby pacientov, dlhodobo investovať a inovovať, čo sa ešte zvýrazní po okresaní správneho fondu zdravotných poisťovní; akcionári poisťovní budú mať skôr snahu o získanie dividend z už investovaných prostriedkov inými cestičkami (napr. použitím zisku na financovanie zdravotnej starostlivosti u majetkovo spriaznených poskytovateľov)
- nie je jasné, podľa akého kľúča sa bude zisk vracieť do zdravotníctva, zákon tiež nerieši problém, čo so ziskom, ak si poisťovňa všetky záväzky voči poskytovateľom zdravotnej starostlivosti v danom roku splní
- riziko "efektu buldozéra" – poisťovne budú spotrebovávať na svoju réžiu povolené maximum 3,5% z poistného, budú tlačiť zisk pred sebou a budú čakať s jeho vyplatením na vládu, ktorá reštrikcie zruší
- pri hlasovaní v parlamente vypadlo z novely ustanovenie, podľa ktorého by poisťovne mali prvý raz vrátiť zisk do zdravotníctva až v roku 2009 z hospodárenia roku 2008 – takto budú musieť poisťovne už v roku 2008 vrátiť do systému zisk dosiahnutý v roku 2007, čo znamená retroaktivitu, pričom ho budú musieť ešte aj zdaňovať, keďže zisk vrátený do zdravotníctva bude oslobodený od dane až od roku 2009
- opatrenie ide proti deklarovanému zámeru rešpektovať systém plurality zdravotných poisťovní, ku ktorému sa vláda prihlásila vo vlastnom Programovom vyhlásení, a smeruje k vytvoreniu jedinej štátnej poisťovne
- v slovenskej ekonomike existuje viacero subjektov ziskového charakteru, ktorých zisk sa tvorí z povinných platieb predpísaných zákonom (napr. stanice technickej kontroly (STK) alebo dôchodkové správcové spoločnosti (DSS))
- zisk zdravotných poisťovní nie je problémom ani kľúčom k riešeniu bezútešného stavu znovu sa zadlžujúceho zdravotníctva - štát by sa mal skôr sústrediť na vytvorenie takých pravidiel

hry, ktoré pomôžu zlepšovať zdravotnú starostlivosť pacienta, no predovšetkým by sa mal prestať tváriť, že je schopný financovať liečbu všetkých diagnóz z verejného poistenia

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Tomáš Dudáš: Ide o jeden z najškodlivejších krokov súčasnej vládnej koalície. Ak súkromné zdravotné poisťovne stratia motiváciu zisku, nič ich nebude tlačíť k tomu, aby zlepšovali nimi poskytované služby. Vláda ich nemohla zoštatniť, tak im aspoň sťažila podmienky ich fungovania.

Richard Ďurana: Zákazom zisku zdravotných poisťovní sa odstránila hlavná hybná sila čo najefektívnejšie uspokojovať potreby pacientov, inovovať, a investovať kapitál nevyhnutný pre zvyšovanie produktivity v odvetví. O dôvodoch, prečo zisk do zdravotníctva nielenže patrí, ale pre zvýšenie efektivity, kvality, inovácií, nových služieb a prísunu investícií je esenciálny, píšeme v našej publikácii Zdravý zisk (INESS, 2007). Zákazom zisku utrpia v konečnom dôsledku tí, ktorým má podľa vládnej koalície pomôcť - pacienti. Ak chce vláda obmedziť ziskovosť poisťovní, existujú aj iné mechanizmy. Najlepšou kontrolou je konkurencia a voľný vstup do odvetvia, ktorý zabezpečí, že čo i len trochu "nadpriemerný" zisk pritiahne ďalších konkurentov, ktorí cenu, a tým aj zisk, stlačia dole.

Róbert Kičina: Zisk = motivácia byť efektívny. Zákaz zisku = motivácia ako vytvorený zisk nevykázať, tzn. vznikajú nové transakčné náklady, ktoré nepomôžu nikomu.

OZ Vidiacky parlament: Zásah, ktorý zase zvrátil smerovanie k efektívnemu systému. Zisk je zaslúžený, lebo sa dosahuje rastom príjmov a znižovaním nákladov. Rast príjmov pri rovnakom poistnom sa zvyšuje rastúcim počtom klientov, teda lepšími službami. Znižovanie nákladov sa orientuje na hospodárnosť, nie na obmedzovanie služieb, ktoré by znižovalo počet klientov.

Miroslav Siváček: Súkromné zdravotné poisťovne sa začali pekne rozbiehať. Prišlo k prvej diferenciácii služieb, úspore nákladov a tlaku na kvalitu a efektivitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti. Navyše, podmienky na rok 2008 ponúkané poskytovateľom zdravotnej starostlivosti súkromnými poisťovňami boli lepšie ako u štátnych poisťovní. Z brucha (v tom lepšom prípade) vytiahnuté kritériá na uzatváranie zmlúv s nemocnicami a selektívny prístup, ktorý predviedla Všeobecná zdravotná poisťovňa je len malou ukážkou, ako by vyzeralo financovanie zdravotníctva v prípade jednej zdravotnej poisťovne.

Juraj Nemec: Toto opatrenie považujem za narušenie základných princípov fungovania EÚ – štát priamo vstúpil do fungovania súkromného sektora, čím porušil komunitárne právo.

Juraj Lazový: Opatrenie je na hranici ústavnosti. S veľkou pravdepodobnosťou prinesie daňovým poplatníkom škody spôsobené prehrami na medzinárodných arbitrážach. Navyše podľa môjho názoru nezvýši kvalitu ani objem zdrojov v zdravotníctve.

Peter Pažitný: Zákon je zrejme protiústavný (nerešpektuje súkromné vlastníctvo), retroaktívny a určite nie je vykonateľný.

Ludvík Posolda: Veľmi zlé a nebezpečné riešenie. Ako fakt samotný nezlepší situáciu v zdravotníctve a ako jeho ideový základ má črty vytvárania "vnútorného nepriateľa", čo je charakteristické pre diktátorské režimy.

Jozef Orgonáš: Kam až vláda chce vo svojich reglementačných chůtkach zájsť? Môže sa na Slovensku vôbec podnikať?

Martin Kahanec: "First best" je dotiahnuť reformu zdravotníctva. Toto opatrenie je nesystémové a znižuje kredibilitu SR v očiach investorov.

Milan Velecký: S obmedzovaním prevádzkových nákladov takto administratívne, bez analýzy reálneho zhodnotenia potrieb, nesúhlasím. S obmedzovaním použitia zisku súhlasím, ale len zatiaľ. Podľa mňa treba urobiť skutočnú reformu financovania verejného zdravotníctva (aspoň obdobu dôchodkovej reformy M. Dzurindu). A potom by v akomsi I. pilieri verejného zdravotného poistenia nemali miesto obchodné spoločnosti, a naopak - vytvoril by sa priestor pre súťaž v novom - II. pilieri. Nikomu (zodpovednému) nenapadlo zmeniť povedzme Sociálnu poisťovňu na a.s. a žiadať od nej zisk. Kto by bol ďalší? Súdy, polícia, daňové úrady?

Jaroslav Vokoun: Ak máte ohnisko zápalu v tele a lekári vás idú ako poistenca niektorej zdravotnej poisťovne objednať o 3 mesiace, tak okrem vašej choroby vidíte, že chorý je aj zdravotný systém. Zdravotné poisťovne počas doby ich existencie prišli s malou pridanou hodnotou, preto je čas na zmenu.

27. Umožnenie začať stavať určité úseky diaľnic aj na ešte neodkúpených, resp. nevyvlastnených súkromných pozemkoch aj bez súhlasu vlastníka (zákon o jednorazových mimoriadnych opatreniach v príprave niektorých stavieb diaľnic a ciest pre motorové vozidlá)

Primárny zdroj: Zákon (č. 669/2007 Z.z.) o jednorazových mimoriadnych opatreniach v príprave niektorých stavieb diaľnic a ciest pre motorové vozidlá

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 11.12.2007 v NR SR; účinnosť od: 31.12.2007

Navrhovateľ: Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

Zámer opatrenia: jednorazovými mimoriadnymi opatreniami v stavebnom konaní umožniť rýchlejšiu administratívnu prípravu výstavby diaľnic tak, aby k 1. marcu 2008 mohli byť v rámci PPP projektov uzavreté zmluvy s dodávateľmi a mohli sa začať stavebné práce

Obsah opatrenia:

- zákon stanovuje, že stavebník nemusí získať vlastnícke práva, resp. iné práva k pozemkom už k stavebnému konaniu (stačí uviesť, že bol ku dňu začatia stavebného konania urobený úkon na získanie vlastníckeho alebo iného práva k pozemku), ale až ku kolaudačnému konaniu, a to podľa predkladateľa z dôvodu, aby miliardové investície nestáli z dôvodu čakania na zápis uzavretých zmlúv na zápis do katastra nehnuteľností, na skončenie súdnych konaní vo veciach určenia vlastníka, dedičských konaní a licitovania o výšku náhrady za vyvlastnenie s niektorými jednotlivcami (netýka sa to stavieb na týchto pozemkoch, pretože o ich asanácii sa musí rozhodnúť v stavebnom konaní, tzn. že pri nich už musí byť majetkové vyrovnanie dokončené)
- zákon umožnil, že ak aj nie sú splnené podmienky na skolaudovanie stavby diaľnice z dôvodu, ktorý nebráni bezpečnej skúšobnej prevádzke diaľnice, ani bezpečnej a plynulej premávke na nej, môže stavebný úrad rozhodnúť o predčasnom užívaní diaľnice a určiť podmienky jej užívania a prevádzky na nej
- zákon sa vzťahuje len na problematiku úseky pri výstavbe diaľnice D1 a rýchlostnej ceste R1 cez projekt PPP, a to: Hričovské Podhradie - Ivachnová, Jánovce - Jablonov, Fričovce - Svinia (všetko D1) a Nitra-západ - Hronský Beňadik (R1)
- doterajším vlastníkom domov či bytov sa umožňuje dohodnúť náhradu nielen v peniazoch, ale aj obstaraním nového bývania kúpou alebo výstavbou bytu alebo rodinného domu
- výdavky na náhradu za výkup a vyvlastnenie pozemkov a stavieb určených na asanáciu sa odhadujú na 2,144 mld. Sk (D1); bude potrebné asanovať 48 stavieb, z toho 24 rodinných domov
- opoziční poslanci podali podnet na Ústavný súd (ÚS) SR z dôvodu porušenia vlastníckych práv, keďže zákon umožňuje stavanie diaľnic na súkromných pozemkoch aj bez súhlasu ich majiteľa

Hlasy proponentov v médiách:

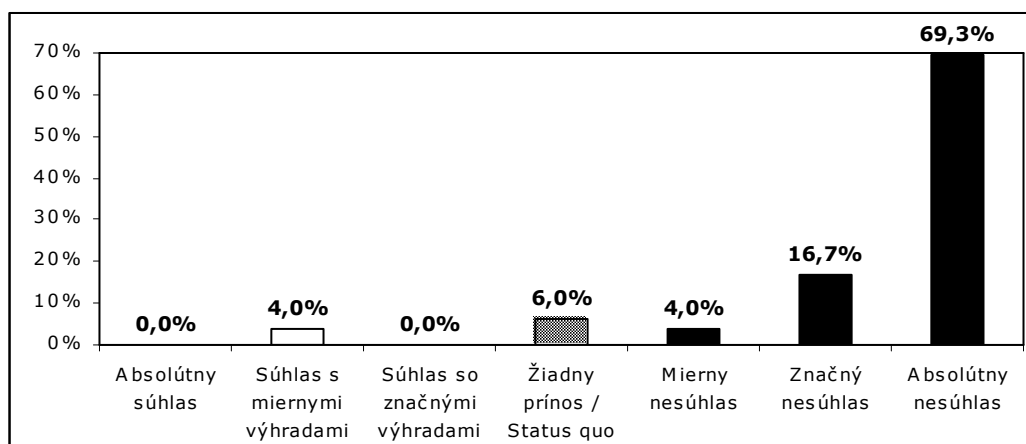
- urýchlienie výstavby a prepojenie diaľnice D1 až po Košice do roku 2010 a rýchlostnej cesty R1 až po Banskú Bystricu, čo bude mať pozitívny vplyv na celú ekonomiku i na regionálny rozvoj (úspora času potrebného na prepravu osôb a tovaru, úspora pohonných hmôt, zníženie emisií oxidu uhličitého do ovzdušia, zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky, sprístupnenie ekonomicky zaostalejších regiónov investorom a pod.) - Výskumný ústav dopravný odhaduje pozitívne priame efekty na 100 mld. Sk a nepriame na 300 mld. Sk
- ukazuje sa, že bez prijatia mimoriadnych opatrení by sa pri doterajšom priemernom ročnom tempe (16,9 km) výstavby diaľnic nepodarilo splniť cieľ prepojenia Bratislavy s Košicami a Banskou Bystricou kvalitnými rýchlymi cestami do roku 2010
- najväčší problém pri výstavbe diaľnic bol príliš dlhý čas na vyvlastnenie pozemkov, pričom toto opatrenie ho skracuje

- jednorazové mimoriadne opatrenia uvedené v zákone sa nebudú týkať celej diaľničnej siete, ale len určitých úsekov
- verejný záujem na výstavbe diaľnic je veľmi silný, a preto má prednosť pred súkromným vlastníctvom – predsa nemôže nejaký špekulujúci jednotliviec blokovať a brzdiť výstavbu diaľnic, z ktorých bude profitovať celá republika

Hlasy oponentov v médiách:

- nehorázna prezentácia hrubej štátnej sily
- najvýraznejšie porušenie základných ľudských práv vlastníť majetok zo strany štátnej moci od roku 1989 - so začatím stavby diaľnice sa už nebude čakať nato, až budú pozemky riadne vysporiadané, ale bude sa môcť stavať na pozemku, ktorý nebol ani odkúpený štátom, ani nebol ešte vyvlastnený – pochybnosť, či je SR ešte právnym štátom
- dochádza k neprimeranému uprednostňovaniu verejného záujmu nad súkromný
- zákon je protiústavný, pričom možné predbežné pozastavenie jeho účinnosti môže v konečnom dôsledku predĺžiť celý proces výstavby diaľnic
- hoci ÚS SR zákon pravdepodobne zruší, môžu dovetdy nastať nezvratné škody, lebo ak štát raz začne na súkromnom pozemku stavať diaľnicu, už ho nie je možné vrátiť do pôvodného stavu
- žiadna lehota pre štát, dokedy musí vysporiadať súkromné pozemky, na ktorých už začal stavať
- aj v prípade realizácie takéhoto tvrdého zásahu do vlastníckych práv sa nepodarí dokončiť plnohodnotnú diaľnicu do Košíc do konca roku 2010
- tento zákon umožňuje stavať na cudzom pozemku bez súhlasu vlastníka bez toho, aby bolo dokončené usporiadanie vlastníckych práv, a tým vytvára nebezpečný precedens do budúcnosti, že vlastníctvo žiadneho občana nie je v bezpečí, čo sa prejavilo aj pri návrhu legislatívy na vyvlastnenie pozemkov pod cestami, školami, kultúrnymi domami či nemocnicami, ktoré boli vybudované bez vykúpenia pôdy za ostatných 60 rokov, v prospech samosprávy a bez náhrady

Hodnotenie opatrenia komisiou HESO:

Radoslav Procházka: Vyššiu mieru opovážlivosti a neúcty k tým najzákladnejším pilierom slobodnej spoločnosti zákonodarca ešte v tomto volebnom období nepredviedol.

Richard Ďurana: Vlastnícke práva sú základným pilierom trhovej ekonomiky, preto považujem zákon uľahčujúci vyvlastňovanie za útok na podstatu trhového hospodárstva. Štát si takto na úkor vlastníckych práv jeho občanov posilňuje svoju pozíciu pri presadzovaní svojich záujmov. Demokracia nemôže fungovať bez ochrany vlastníckych práv. Štyria vlci a jeden zajac nemôžu hlasovať, čo bude na večeru.

Milan Velecký: Cesta do pekla býva vydláždená dobrými úmyslami. Sami jeho tvorcovia vedeli, že zákon je v rozpore s Ústavou SR, ale veria, že ho stihnú využiť, kým Ústavný súd SR pozastaví jeho účinnosť. Vláda mi pripadá ako bezdomovec, ktorý sa v supermarkete rýchlo napcháva jedlom, lebo vie, že nemá peniaze na jeho kúpu a skôr či neskôr ho strážna služba vyhodí. Toho bezdomovca chápem a odpúšťam mu (ale neospravedlňujem jeho konanie, kradnúť sa nemá ani vtedy, keď to človek naozaj potrebuje). Ale vláda kradnúť a podvádzať naozaj nemá za potreby.

OZ Vidiacky parlament: Problém sa dá riešiť aj premyslenejšími metódami, ako je hrubé násilie zo strany štátu. Opatrenie je v rozpore so všeobecne deklarovaným princípom práva na vlastníctvo. Riziko vysokých nákladov po prípadných prehrách na súdoch. Je to riešenie, na ktorom zarobia právnici, nie vlastníci.

Róbert Kičina: Ide o bezprecedentný zásah do vlastníckych práv. Prečo štát neponúkne radšej trojnásobok trhovej ceny? Radšej ide na hranu zákona a myslím, že keď sa poškodení obrátia na Európsky súdny dvor, tak spory vyhrajú a štát na to ešte nakoniec doplatí.

Igor Rintel: Princíp zrušenia ochrany súkromného vlastníctva.

Peter Gonda: Vytvorené podmienky pre uľahčenie vyvlastňovania súkromného majetku umožňujú jednoduchšie hrubo zasahovať do vlastníckeho práva a osobnej slobody ľudí na Slovensku. V spoločnosti, kde je rešpektované právo vlastníka, by akékoľvek vyvlastňovanie malo byť neprijateľné.

Tomáš Dudáš: Ďalšie z veľmi škodlivých opatrení súčasnej vlády. Tento krok je (nielen) podľa môjho názoru v rozpore s Ústavou SR a výrazne narušuje právo na súkromný majetok.

Adrián Ďurček: Pošliapanie základných práv občanov SR.

Martin Kahanec: Kde aparát štátnej moci zlyháva, prichádza so silou. Ohrozenie vlastníckych práv.

Jozef Orgonáš: Komunistická tragédia.

Igor Hurčík: Som zvedavý na Ústavný súd SR, prípadne na Štrasburg.

Peter Pažitný: Protiústavné! Protiústavné! Protiústavné! Ešteže premiér aj prezident sú docentmi práv...

Luboš Vagač: Verejný záujem, ktorý zdefiniuje vláda, bude povýšený nad súkromné vlastníctvo. Protiústavné opatrenie.

Miroslav Siváček: Túžba presadzovať tzv. štátne záujmy voči občanovi je večná a presadzuje sa pomerne ľahko, pretože zdanlivo nedotknutých je vždy väčšina. Nebezpečné je, že nikto nepozná, kde končia hranice tohto snaženia.

Pavol Žilinčík: Dodatky k čínskej ústave z roku 1982 a rokov 1999 a 2004 výrazne posilňujú súkromné práva vlastníkov, vrátane práva na náhradu za obmedzenie tohto práva. Slovenské zákony idú presne opačným smerom, a po tomto zákone je možné, že ochrana vlastníkov v Číne je na vyššej úrovni ako ochrana vlastníkov na Slovensku. Nie som si istý, či tu ide o neprimerané uprednostňovanie verejného záujmu. Verejným záujmom nie je dostávať diaľnice vo vládnou určenom termíne, ale dostávať ich spôsobom, ktorý zabezpečí vyváženú ochranu práv a záujmov občanov. Skôr si myslím, že k tomuto drastickému okliešteniu práv ľudí došlo len v záujme jedného zväzáckym spôsobom stanoveného politického rozhodnutia. Nie vo verejnom záujme.

Juraj Lazový: Ide o klasickú dilemu právo jednotlivca vs. verejný záujem. Opatrenie vnímam ako síce pragmatické riešenie, ale pravdepodobne protiústavné. Privítal by som, keby na problém existovalo akceptovateľnejšie riešenie (diaľnice sa predsa stavali a stavajú aj v iných krajinách, často v oveľa väčšom rozsahu; ako sú tam riešené problémy s odkupovaním pozemkov?).

Ludvík Posolda: Diaľnice sú vysoko potrebné, ale nebezpečenstvo zneužitia takéhoto zákona je mimoriadne vysoké.

Martin Hošták: Jedná sa o nebezpečný precedens.

Juraj Nemec: Obdobné zákony existujú, riziko zneužitia je ale obrovské.

Dušan Mitický: Mám pocit, že je to protiústavné. Treba bojovať proti špekulantom, nie proti občanom.

Jaroslav Vokoun: S vlastníkom sa treba dohodnúť. Alebo treba povedať, že smolu majú tí, ktorí vlastnia pozemky stojace v ceste infraštruktúrnych stavieb.

Použité zdroje v projekte HESO v roku 2007

http://aktualne.centrum.cz http://aktualne.centrum.sk http://dnes.atlas.sk http://euro-portal.sk http://job.server.sk http://kosice.regionet.sk http://mediasearch.newtonit.sk http://openiazoch.zoznam.sk Roháč, Dalibor - Vašák, Jozef - Zachar, Dušan: Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení – HESO, Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy INEKO, Bratislava, 2002 www.24hod.sk www.aktuality.sk www.alianciapas.sk www.ardaco.com www.asvet.sk www.bleskovky.sk www.bozpo.sk www.bratislava.sk www.bratislavskenoviny.sk www.cassovia.sk/korzar www.cpscoop.sk www.dennik.eu www.digimedia.sk www.ekoforum.sk www.employoment.gov.sk www.enviroportal.sk www.epi.sk www.etrend.sk www.eunie.sk www.euractiv.sk www.euro.vlada.gov.sk www.euroinfo.gov.sk www.euromena.sk www.finance.gov.sk www.fnsppresov.sk www.governance.sk www.hayek.sk www.health.gov.sk www.hnonline.sk www.hpi.sk www.hzds.sk www.changenet.sk www.ineko.sk www.iness.sk www.inet.sk www.itapa.sk www.itas.sk www.janis.sk www.jedalne.sk	www.joj.sk www.jozefmihal.blogspot.com www.justice.gov.sk www.katasterportal.sk www.klub500.sk www.konzervativizmus.sk www.kozsr.sk www.kysuce.sk www.litcentrum.sk www.medialne.sk www.mednews.sk www.mesa10.sk www.mesto.sk www.mia.sk www.minv.sk www.modernaskola.sk www.nbs.sk www.novageneracia.sk www.noveskolstvo.sk www.nrsr.sk www.nsrr.sk www.obroda.sk www.odm.sk www.osf.sk www.petermarkovic.sk www.plus1den.sk www.poistovne.sk www.portal.gov.sk www.pravda.sk www.prezident.sk www.profesia.sk www.radiotv.sk www.rnl.sk www.rokovanie.sk www.rozhlasy.sk www.ruzsr.sk www.sala.sk www.sdkuonline.sk www.schengen.sk www.sita.sk www.slosar.sk www.sme.sk www.sng.sk www.socpoist.sk www.spp.sk www.srvs.sk www.staromestan-ba.sk www.statistics.sk www.strana-smer.sk www.strukturalnefondy.sk www.sulik.sk	www.ta3.com www.tasr.sk www.tvojdomy.sk www.tyzden.sk www.ulclegal.com www.urso.gov.sk www.vlada.gov.sk www.vyvlastnenie.sk www.webnoviny.sk www.zbierka.sk www.zdravie.sk www.zive.sk www.zzz.sk Zachar, Dušan (ed.): HESO 2002 - Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení, Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy INEKO, Bratislava, 2003 Zachar, Dušan (ed.): Reformy na Slovensku 2003-2004 - Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení, Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy INEKO, Bratislava, 2004 Zachar, Dušan (ed.): Reformy na Slovensku 2004-2005 - Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení, Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy INEKO, Bratislava, 2005 Zachar, Dušan (ed.): Reformy na Slovensku 2005 - Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení (HESO), Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy INEKO, Bratislava, 2006 Zachar, Dušan (ed.): Slovensko 2006 - Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení (Projekt HESO), Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy INEKO, Bratislava, 2007
---	--	---